Marius Chivu

Trei săptămâni în Himalaya

HUMANITAS

Faptul că am ajuns să urc pe Himalaya, traversând pasul Thorung La, cea mai înaltă trecătoare din lume, s-a dovedit a fi mult mai mult decât un simplu vis împlinit. Pentru că nu sunt alpinist și nici nu urc foarte des pe munte, a fost, mai întâi, o confruntare cu propriile mele limite, deopotrivă fizice și psihice, însă, dincolo de cei 400 de km parcurși pe jos și de lipsa de oxigen de la cei peste 5 000 de metri altitudine, ascensiunea în munți și călătoria prin satele Himalayei au însemnat cunoaștere pură: am străbătut trei tipuri de climă și de vegetație, am urcat până la baza ghețarului Gangapurna, am străbătut valea râului Kalindaki – cea mai largă din lume –, am văzut și am mâncat animale pe care le vezi numai pe Discovery, am traversat câmpii de marijuana sălbatică și am fumat hașiș slăvind zeii hinduși, iar în Kathmandu am văzut cadavre arse în piețe și am poposit la templul unde este închisă o zeiță în viață... Jurnalul călătoriei mele în Nepal poate fi citit și ca un roman de aventuri. Cartea vorbește însă despre forța curiozității, despre tentația și plăcerea de a pleca departe și a-ți testa limitele, despre nevoia de schimbare a obișnuințelor vieții de zi cu zi.

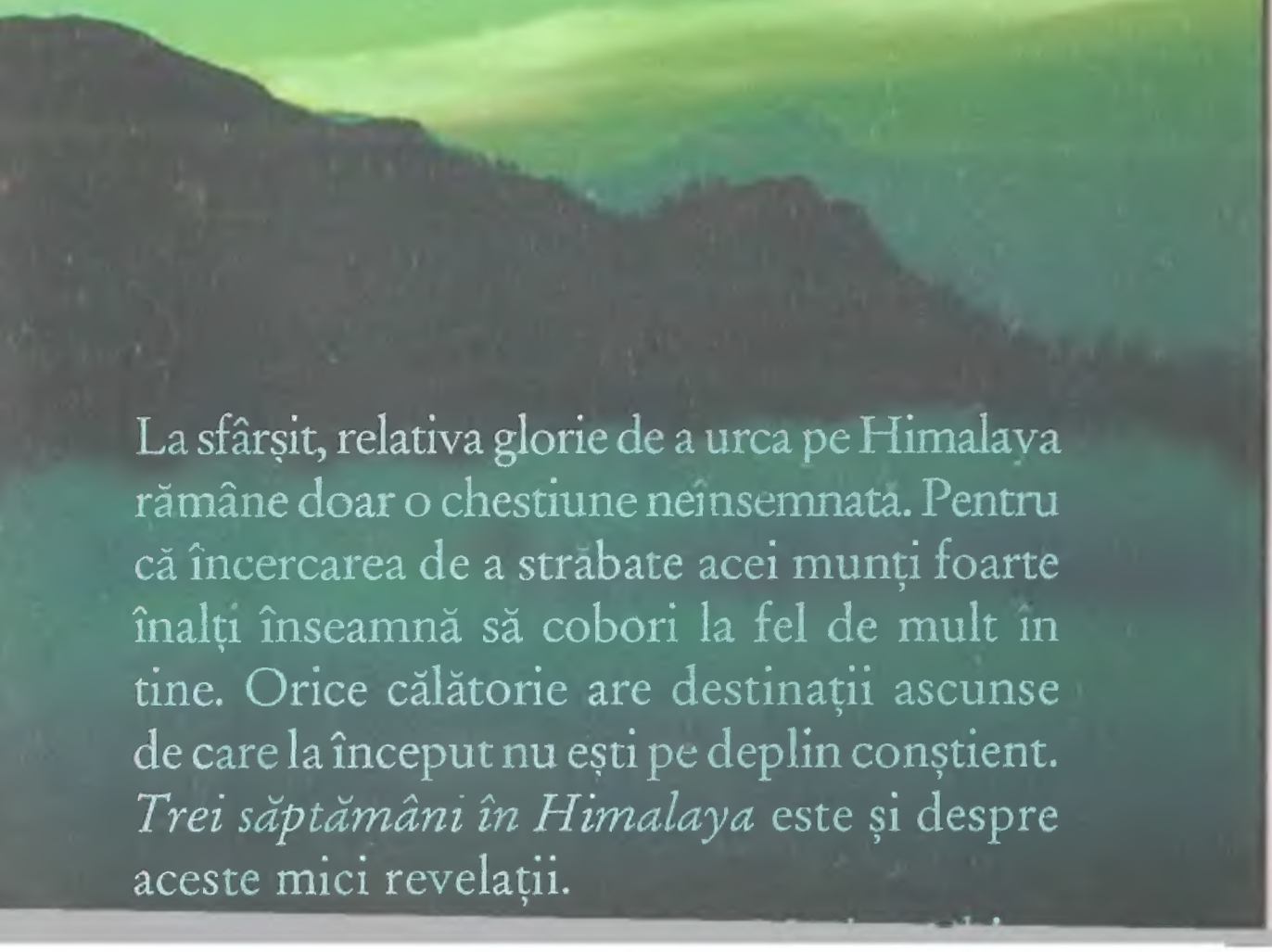

La sfârșit, relativa glorie de a urca pe Himalaya rămâne doar o chestiune neînsemnată. Pentru că încercarea de a străbate acei munți foarte înalți înseamnă să cobori la fel de mult în tine. Orice călătorie are destinații ascunse de care la început nu ești pe deplin conștient. *Trei săptămâni în Himalaya* este și despre aceste mici revelații.

Humanitas, 2012

Marius Chivu

Trei săptămâni în Himalaya

Cu fotografiile autorului

HUMANITAS
BUCUREȘTI

În memoria bunicului Toma Căpitanu

„Orice călătorie de o mie de mile începe cu un singur pas."

Laozi

„Lumea este o carte, iar cei care nu călătoresc citesc doar o pagină."

Sfântul Augustin

„Nu-mi spune cât de învățat ești, ci cât de mult ai călătorit."

Mahomed

„Toate călătoriile au destinații secrete de care călătorul nu e conștient."

Martin Buber

Nimic despre Nepal

Auzi, tu nu ți-ai dorit niciodată să ajungi pe Himalaya?!
Crezi că ai putea urca până la vreo 5 400 de metri altitudine?
Te-ar tenta să plecăm în Nepal pentru un trekking de trei săptămâni în care am traversa Thorung La, cel mai înalt pas din lume?

La telefon era Cătălin, prietenul meu din copilărie, cu care am făcut: meciuri de fotbal formidabile în curtea grădiniței din spatele blocului, meditații la gramatică pentru admiterea la facultate și turul pe biciclete al insulei grecești Zakynthos. Cătălin e un tip inteligent și foarte informat – știe câte ceva despre toate: mitologie scandinavă, marketing online, fizică cuantică, cinematografie japoneză etc. –, dar, mai ales, e un tip prudent. N-aș pleca cu nimeni altcineva atât de departe de casă și într-o călătorie prin locuri despre care știu atât de puține! Pentru că, trebuie să recunosc,

în acel moment nu știam mai nimic despre Nepal – țara care i-a dat pe Buddha și pe Yeti –, abia dacă o puteam localiza pe hartă. Iar despre Himalaya, în afară de câteva filme în care alpiniștii își dau duhul urcând vârfuri de 8 000 m, ce poți să știi cu adevărat?! Că este „acoperișul lumii".

Când a venit cu propunerca asta deopotrivă tentantă și înspăimântătoare – cândva imediat după Anul Nou –, i-am răspuns că trebuie să mă mai gândesc. Însă ideea a crescut în mintea mea ca un bulgăre de zăpadă până când m-am trezit că numai asta aveam în cap. În ultima zi a lui ianuarie cumpăram deja biletele de avion spre Kathmandu, și ca nu cumva să ne răzgândim, dar și pentru că trebuia să prindem ultima lună de dinaintea musonului. Apoi am început pregătirile, spre îngrijorarea prietenilor care preferau să nu mă ia, deocamdată, în serios.

Întâmplarea a făcut să aflu că alpinistul Alex Găvan (care urcă vârfuri de 8 000 m mai des decât mergem noi la Zoo) pregătea, în aceeași perioadă, o expediție tot în zona Nepalului, pentru a cuceri Kanchenjunga, un alt „optmiar". Firește, noi eram dintr-un cu totul alt film, mai exact dintr-unul pentru copii. Nu sunt chiar ceea ce se cheamă un pantofar, din cei care urcă pe munți doar de 1 Mai încălțați în pantofi, purtând blugi și ținând o doză de bere în mână, dar nici un munțoman, cu atât mai puțin vreun cățărător. Nu mai urcasem pe munte din facultate și când zic munte, mă refer la vârful Omu. Așa că am luat-o ușor.

Pentru început am renunțat să mai merg cu liftul și mi-am dat seama că cinci etaje urcate ceva mai repede sunt suficiente să te ia cu amețeală și să ți se înfunde urechile cu bătăile precipitate ale inimii. Apoi am început să alerg. Mai întâi în jurul blocului, cel mai bine era noaptea, impulsionat și de câinii comunitari care se adunau de pe toate străduțele și alergau după mine cu destulă determinare zgomotoasă încât să iau alergatul foarte în serios. Apoi, după ce mi-am dat seama că n-are rost să știe tot Giuleștiul cum mă antrenez eu pentru Himalaya, am început să alerg dimineața pe faleza Lacului Morii. Era iarnă, iar lacul – înghețat, uneori ascuns după o perdea de gheață, alteori strălucind în soare. Când urcam în fugă treptele falezei dinspre parcul Crângași, mă simțeam ca Rocky, iar când ajungeam pe insulă și alergam pe zăpadă, mă simțeam tot ca Rocky, dar cel din seria IV, cu Dolph Lundgren, în Rusia. Firește, nu mă duceam în Nepal ca să-mi

apăr centura de cronicar literar, dar care băiat aflat în preajma unei astfel de încercări bărbătești nu e dominat de imaginarul eroului preferat!?

Între timp, Cătălin începuse schimbul de e-mailuri cu o agenție de turism din Kathmandu care avea să se ocupe cu stabilirea rutei de trekking, eliberarea permiselor pentru accesul în zona rezervației Annapurna, arvunirea unor șerpași/porteri care să ne ducă echipamentul și, în general, cu furnizarea tuturor informațiilor de care aveam nevoie. La întrebările sau îngrijorările noastre legate de High Altitude Sickness (sau Acute Mountain Sickness, despre care știam doar că poate ucide), climă, dificultatea traseului, mâncare, tipul de echipament necesar etc., fata de la agenția nepaleză răspundea cu o promptitudine și cu o siguranță care ne dădeau curaj. Oricum, urma să facem parte dintr-un grup internațional de cinci persoane, la care se adăugau porterii fiecăruia, ghidul și, cel puțin așa înțelesesem noi la momentul acela, un bucătar și un medic.

Dacă am fi aflat atunci că vom ajunge să urcăm pe Himalaya doar noi doi, nu știu ce formă ar fi luat îngrijorarea noastră. Dar toate la timpul lor.

Climb like a goat, don't smell like one

Faptul că nu știam mai nimic despre Nepal și Himalaya era însă doar una dintre necunoscute. Mi-am dat seama de asta în primele cinci minute când am pășit în magazinul de echipament montan situat în Calea Moșilor nr. 27 și numit, cum altfel, Himalaya. Eram copleșit nu atât de rafturile înalte de patru metri cu sute de produse despre care habar n-aveam la ce folosesc, cât de sentimentul că abia acum părea cu adevărat că urma să fac ceva destul de important. Băieții de acolo, în frunte cu David (a cărui simpatie pentru începătorul care eram m-a încurajat), au consultat lista primită de la agenția nepaleză cu echipamentul de care aveam nevoie și au decis că știu ei mai bine. M-am lăsat pe mâna lor.

În următoarele două săptămâni am probat toate hainele alea ciudate, complicate și colorate pe care urma să le port prin munții Himalayei aproape o lună de zile și m-am familiarizat cu ele. Habar n-aveam ce-nseamnă să te-mbraci în straturi, nu știam nici măcar ordinea în care trebuie luate un

polar, un windstopper și o bluză power dry, nu văzusem niciodată cum arată un buff, darămite să-l port în cinci feluri diferite, nici nu auzisem vreodată de textile cu argint, de goretex, vibram, primaloft sau parameta S. Iar ideea și expresia „ciorapi și chiloți tehnici" m-a făcut să râd. Deși îmi dădeam și eu seama că e vital să *climb like a goat*, [dar să] *don't smell like one*, cum citisem pe una dintre etichete. Erau o mie de situații pe care nu le luasem în calcul și atâtea lucruri la care nu mă gândisem, iar acolo, în acel wonderland al echipamentului montan, existau soluții pentru orice, de la recipientul incasabil pentru apă, până la sacul de dormit care rezistă la temperaturi de până la –20°C și ochelarii care te protejează de reflexia zăpezii sub soarele de la 5 000 de metri.

În tot acest timp, am căutat și am citit blogurile celor care mai făcuseră circuitul Annapurna și care trecuseră prin pasul Thorung La (cuvântul „hell" apărea destul de frecvent), am făcut rost de ghidul *Lonely Planet*, am primit cărți și albume de la prieteni, am scris e-mailuri și ne-am întâlnit cu cei care mai fuseseră pe Himalaya și care ne puteau răspunde la tot felul de întrebări (gen „există acoperire pentru telefoanele noastre mobile?" – nu, nici un operator de la noi nu are roaming în Nepal) sau care ne puteau da sfaturi utile privind barba pe care ar fi indicat s-o las să crească pentru a-mi proteja pielea feței, sau numărul perechilor de ciorapi și tipurile de creme, vitamine și medicamente pe care ar fi bine să le avem cu noi.

Shakira & pisica neagră

Ultima zi a lui aprilie, când aveam biletele de avion spre Nepal, a venit foarte repede. Atât de repede, încât ghidul *Lonely Planet* a rămas necitit (dar asta cumva și deliberat, căci am ales să-mi păstrez cât mai intacte resursele de uimire, să descopăr singur și nu să recunosc ce-am citit la alții), alergările au fost compromise de mesele și de trândăveala de Paște (plus că mă săturasem de atâta febră musculară), iar sfaturile contradictorii primite de la unii și de la alții le-am lăsat la latitudinea instinctului propriu și de ultim moment. Cătălin a venit la mine cu câteva zile înaintea plecării pentru a confrunta listele cu ce urma să ia fiecare. Părea că suntem pregătiți pentru orice.

În ziua plecării, un prieten ne-a dus (chiar de ziua lui de naștere) cu mașina la aeroport. A fost prima dată când am avut cu adevărat emoții. Și nu pentru că urma să pierd returul semifinalei Ligii Campionilor dintre Barcelona și Real Madrid sau concertul Shakirei, nici pentru că urma să mă rup pentru o lună de zile cu totul de viața, prietenii, jobul, pasiunile și tabieturile mele, nici măcar pentru că mi-am luat rămas-bun de la părinții mei la telefon (ca să nu-și facă griji, le spusesem că plec doar la Kathmandu), ci pentru că, pur și simplu, abia atunci am realizat cu adevărat că urma să fac poate cea mai spectaculoasă și importantă călătorie din viața mea. Anticipam că mă voi întoarce cu perspectiva schimbată, mai toți îmi spuseseră asta, chiar mă avertizaseră asupra „aspectului spiritual“ („Vezi să nu treci cumva la hinduism!“), iar eu abia așteptam să aflu cum și în cel fel.

Imediat ce-a pornit mașina, o pisică neagră ne-a tăiat calea chiar în fața blocului. Ce să fi făcut?! Ne-am pus pe râs. Dar emoția din noi a crescut cu câteva grade.

8
٨
03:54

1 | În ce lume am aterizat?!

1 mai Kathmandu

Zborul spre Kathmandu durează doar zece ore, dacă ai norocul unei escale scurte. Așteptăm puțin pe aeroportul din Doha, iar în a doua parte a cursei cu Qatar Airlines avem norocul să dăm peste doi stewarzi români, un el și o ea – văzuseră numele noastre pe lista pasagerilor și încercau să ne identifice. După ce ne confundă cu niște cehi, ne trezim cu ei numai zâmbet lângă locurile noastre. Până să decolăm, stăm de vorbă. Ne împrietenim, deși n-apucăm să ne spunem cine știe ce. Muncesc mult, le e dor de țară și ar vrea să se întoarcă peste câțiva ani. Ne invidiază pentru ce urmează să facem, mai ales că amândoi sunt îndrăgostiți de Nepal, pe care o consideră cea mai frumoasă țară din lume. În rest, constatăm că cel mai plăcut zbor

este acela ai cărui stewarzi îți sunt prieteni. Suntem tratați ca la business class (inclusiv porții duble de prăjituri), iar la final primim invitația de a intra în Qatar Airways Privilege Club. Călătoria noastră a început bine și în curând vom ateriza.

Aeroportul din Kathmandu arată precum hotelul sindical al unei stațiuni montane din anii '80: pereți din cărămidă smălțuită îmbrăcați în lambriuri și acoperiți cu ștergare tradiționale sau cu oglinzi în rame groase de lemn sculptat cu motive geometrice. Din loc în loc, grupuri de soldați înarmați cu bastoane din bambus date cu lac. Undeva în spatele lor, pe o plăcuță așezată deasupra unui mic altar, scrie cu litere mari: *Welcome to Nepal, the birthplace of Lord Buddha!* La ieșire ne așteaptă un băiat brunet, cu părul creț și cu ochelari. Ne pune la gât câte o ghirlandă cu flori portocalii și ne spune că îl cheamă Rishi[1]. Are 27 de ani și va fi unul dintre șerpașii noștri. La ieșire suntem asaltați de taximetriști, dar Rishi a tocmit deja un șofer să ne ducă la hotelul unde am rezervat o cameră pentru noapte. Taxiul este un model de Toyota din anii '70 cu volan pe dreapta, ornat cu jucării de pluș, sticluțe goale de parfum, statuete cu Buddha din plastic și scaune îmbrăcate în huse cusute din milieuri.

Anul 2068

Este Anul Turismului în Nepal și Rishi ne spune că aici ne aflăm acum în anul 2068. Nepalezii încă nu au renunțat la calendarul hindus în care Anul Nou cade pe 14 aprilie, iar una dintre luni, mereu alta în fiecare an, numără 32 de zile. Hindușii au oricum o pasiune pentru cifre ciudate. Se spune că religia lor are câteva milioane de zei și aproape fiecare poartă câte o mie de nume. Nimeni nu-i știe pe toți, dar cu adevărat importanți sunt cei trei zei ai Vieții: Brahma (Creatorul), Vishnu (Apărătorul) și Shiva (Distrugătorul și Continuatorul). Toți sunt reprezentați cu câte patru brațe, iar Brahma, cu patru capete. În Nepal există însă 60 de grupuri etnice,

1. Hindus credincios.

triburi, clanuri, caste și rase[1], care vorbesc, în total, 124 de dialecte[2], multe dintre aceste etnii având fiecare calendar propriu. La newari, spre exemplu, este anul 1100.

Kathmandu este jumătate templu, jumătate mahala. Taxiul se strecoară pe străzi murdare unde, de o parte și de alta, se vând de toate direct de pe asfalt, din dughene, de la tarabe sau din chioșcuri de tablă de toate culorile, mai ales ale ruginei. Mărfurile sunt noi, dar străzile par aleile unui târg de vechituri din ai cărui stâlpi înclinați atârnă sute de cabluri și de afișe, unele strâmbe, altele parțial suprapuse sau chiar franjurate. Cele mai multe dintre panourile cu reclame n-au imagini, doar texte ale căror litere scrise în alfabetul devanagari seamănă cu niște ornamente florale. Casele și clădirile sunt construite din cărămidă, multe nici nu sunt drișcuite și n-au acoperiș, abia se văd de după sutele de afișe cu anunțuri și reclame. Ne dăm seama relativ târziu că aici nu există reguli de circulație, prin urmare nici marcaje, semne sau semafoare. Aparent, se circulă pe stânga dar, de fapt, fiecare rulează cum și pe unde poate în vuietul continuu de claxoane al rablelor care nici măcar nu mai ocolesc grămezile de gunoaie aruncate direct pe carosabil. În gropile și șanțurile care străbat trotuarele nepavate sunt vărsate cu găleata și ligheanul tot felul de resturi și spălături. Din loc în loc, pe marginea străzii dorm laolaltă viței, câini și oameni schilozi, iar câte o vacă sacră rumegă lângă o grămadă de gunoi sau se balegă în mijlocul intersecției în timp ce microbuzele, furgonetele și motoretele îi dau ocol sub privirile câte unui grup de polițiști înarmați unii cu pistoale automate, alții cu bastoane. Vedem și nu înțelegem ce vedem! Privim acest haos al mizeriei deopotrivă fascinați și dezgustați. Oamenii sunt încălțați cu papuci de plastic și mulți poartă pe

1. Iată o parte dintre acestea: brahmani, chetri, newari, bengalezi, birmani, biganji, musalmani, tibetani, tamangi, raiși, limbuși, gurungi, magarși, chepangi, thamiși, sunwari, jirelși, thakali, șerpași, manangi, dolpi, lobași, daliți, khași, baragaunli, tharuși, dhanwari, majhiși, darai, satari, dhangari, kocheși, rajbanși, tajpuri, bhojpuri, mundași, santali...

2. Există patru mari grupuri lingvistice: indo-iraniana, tibeto-birmana, mongola și idiomurile izolate; cele mai vorbite dialecte fiind, chiar în această ordine, următoarele: nepaleza, maithili, bhojpuri, tamag, tharu, newari, thakali, gurung, magar, rai, awadi, limbu și bajjika; toate idiomurile sunt considerate limbi naționale.

față măști textile. Rishi ne spune că din cauza prafului, poluării și mirosului de la gunoaiele plouate zile în șir și transformate într-un fel de pastă care se scurge pe străzi și pe trotuare, laolaltă cu sângele din măcelăriile improvizate, spălăturile din gospodării, urina celor care își fac nevoile pe unde-i apucă... Trotuare pe care vedem însă plimbându-se femei îmbrăcate în sariuri colorate și purtând umbrele de soare. Într-o intersecție ceva mai mare, un agent de circulație, suit într-o gheretă, încearcă să dirijeze circulația agitându-și mâinile vârâte în mănuși albe. Deocamdată, e cel mai curat lucru pe care-l zărim din mașină.

Taxiul intră pe o străduță asfaltată parțial, dar plină cu hoteluri care afișează plăcuțe mari pe care, uneori, citim: *Electricity available all time* sau *Hot shower 24 hrs.* Aflăm că se face economie la electricitate și, câteva ore pe zi, conform unui program anume, se taie curentul. Multe dintre hoteluri au generatoare, nu și cel la care ne-am făcut noi rezervare, vrăjiți poate și de nume: Blue Horizon. Pe site scria că are trei stele, dar în momentul în care intrăm în cameră și eu, și Cătălin izbucnim în râs: pe noptiere se află ghivece cu flori de plastic, lumânări și chibrituri, pe jos e un fel de linoleum, iar în baie găsim o găleată de plastic cu care să aruncăm apă în veceu. Pe polița de la duș ne așteaptă însă un „ayurveda soap". Camera nu ne displace, și oricum știm că nu am venit aici să facem nazuri. Doi dintre pereți sunt numai ferestre care dau înspre un parc cu vegetație subtropicală din care se aud cântecele ciudate ale păsărilor. În plus, ne simțim în siguranță: ușa de la intrare are un ditamai zăvorul de fier.

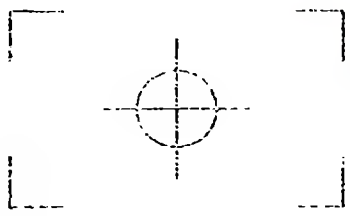

Reținuți & interogați

Rishi a plecat. Ne va lua de la hotel peste câteva ore pentru a merge la agenție, unde ni se vor da detaliile despre restul grupului cu care vom urca pe munte. Îmi iau aparatul foto și plecăm să ne plimbăm prin cartier, dar, de fapt, nu trecem de prima intersecție. Suntem uluiți de halul în care circulă mașinile. Practic, fiecare șofer e de capul lui și pe cont propriu. Se claxonează în draci și ne dăm seama că, de fapt, asta e singura

formă de semnalizare. Pe lângă fluieratul cu capul scos pe geam și semnele făcute cu mâna. Ne așezăm în fund pe trotuar și urmărim haosul rutier în care fiecare claxonează, frânează și virează la fiecare două secunde. Trebuie să fii ori inconștient, ori disperat ca să traversezi strada pe aici. Dacă n-ai fi lovit din toate părțile în același timp, te-ai sufoca pășind în norul de fum pompat de mașinile, furgonetele și motocicletele astea vechi de pe care cade tabla. Bicicliștii, angajați spiță la bară în încercarea de a-și face loc în intersecție și de a apuca să vireze în direcția dorită, fac un fel de sport extrem.

De un sfert de oră urmărim fascinați traficul din intersecție și trag primele mele cadre din Nepal, deși Cătălin zice că mai bine aș filma. Imediat ce plecăm, suntem ajunși din spate de un soldat înarmat care, printre gâfâieli, ne cere să-l însoțim. La început nu înțelegem care ar fi problema și dăm să plecăm, dar soldatul se așază în fața noastră și ne explică, într-o engleză aproximativă, că dincolo de intersecție se află Consulatul American, că fotografiatul în acea zonă e interzis, prin urmare va trebui să ne legitimăm și să

ne supunem unui scurt interogatoriu. Scot aparatul și îi arăt că sunt dispus să șterg fotografiile, dar el mă oprește și ne cere din nou să-l însoțim. Împreună cu soldatul înarmat reușim cum-necum să traversăm intersecția și, într-adevăr, de pe trotuarul opus semnul care interzice fotografiatul se vede mare și clar.

La intrarea în consulat suntem controlați și scanați ca la aeroport, după care suntem conduși într-o încăpere fără ferestre, mobilată doar cu câteva vestiare, separate de o perdea, și o masă, așezată în mijlocul încăperii, pe care luminează slab o veioză. La masă, cu un catastif terfelit în față, ne așteaptă un ofițer nepalez care se prezintă și ne spune imediat că nu trebuie să ne fie teamă, că incidente precum cel în care tocmai ne-am implicat se întâmplă zilnic, va fi doar un control de rutină. Îi explic și lui că sunt gata să șterg fotografiile (deși abia atunci realizez că, aparatul fiind împrumutat cu doar două zile înainte de plecare, nici nu știu să umblu în meniu; iar dacă mă încurc și ezit când să șterg fotografiile, ce-o să creadă?!), doar că omul are de urmat un protocol al legitimării: cum ne cheamă, de unde suntem, ce căutăm în Nepal, când am venit, la ce hotel ne-am cazat, care sunt adresa hotelului și numărul camerei, care sunt numele și adresa agenției pe care am contactat-o, în ce perioadă se desfășoară călătoria, al cui e aparatul foto, de ce am ales locul acela, câte fotografii am făcut (făcusem opt fotografii într-o intersecție), între ce ore etc.? Ofițerul are și el un aparat cu care îmi fotografiază aparatul, inclusiv seria de pe spate, apoi fotografiază display-ul cu *fiecare* imagine luată în intersecție („iată o *mise en abîme!*“, îmi trece prin cap), după care îmi spune că acum e OK, pot să le șterg, una câte una, sub privirile lui (iar eu mă descurc și le șterg din prima), după care ne fotografiază și pe noi, față și profil, își cere scuze pentru inconvenientul creat, suntem liberi, să avem o zi bună și un trekking reușit!

Abia ajunși în stradă și în soarele amiezii înțelegem ce ni s-a-ntâmplat. „Neam de neamul nostru n-a avut fotografia într-o bază de date americană! Iar asta e doar prima zi“, spune Cătălin și ne punem pe râs. În timp ce ne pregătim să traversăm din nou intersecția, ne amintim de pisica neagră din Giulești.

Land of fake

Ne întâlnim cu Rishi și mergem la agenție unde o cunoaștem pe Lata, cea cu care Cătălin purtase corespondența electronică înainte de a veni aici și care ne anunță că situația e puțin modificată față de ce știam noi. Doi dintre cei trei străini împreună cu care urma să formăm grupul au ajuns în Kathmandu mai devreme și se află deja pe munte, iar celălalt va veni abia peste câteva zile, prin urmare, doar eu și Cătălin vom pleca spre Thorung La. Însoțiți, firește, de Rishi și de un al doilea șerpaș pe care îl vom întâlni mâine-dimineață. E prea târziu să ne mai facem griji, așa că băgăm la cap sfaturile de ultim moment, mai întrebăm una-alta, ne exprimăm sincer speranța că o să ne revedem întregi peste trei săptămâni și plecăm să ne mai plimbăm prin oraș.

Un oraș, în același timp, aglomerat și spiritual, colorat și învechit, exotic și murdar, naiv și străin, plin de mirosurile amestecate ale străzii... Capitala unei țări sărace[1], în care poți întâlni un copil de doi ani legat cu o sfoară de un gard, lângă un borcan în care se adună ceva mărunțiș.

Datorită turismului tot mai crescut în ultimele două decenii, Kathmandu e plin de magazine care vând echipamente contrafăcute, deci ieftine și proaste, care, dacă ai noroc, te țin fix două-trei săptămâni. Există aici un singur magazin oficial al brandului de echipament outdoor The North Face, dar în jurul lui se află câteva zeci de magazine care vând fix aceleași produse, doar că fake-uri și de patru ori mai ieftine. Dar aici oricum aproape totul este contrafăcut: guma de mestecat Wrigley, ciocolata Kinder, telefoanele mobile Nokia, *you name it*, orice poți cumpăra de pe stradă la prețuri ireal de mici. Și toate vin din China. Faptul că în magazinele de muzică găsești albume cu coperte xeroxate color poate părea banal (acum zece ani găseai și în Piața Romană), dar la standurile de ziare există *Le Figaro*, *International Herald Tribune* sau *Wall Street Journal* xeroxate și capsate în format A4.

1. Nepalul are o populație de aproape 30 de milioane de locuitori, la o suprafață cu o treime mai mică decât a României; rata șomajului este de 60%, iar cea a analfabetismului de 65% printre femei și 30% printre bărbați.

Mergem să schimbăm niște dolari în rupii. Ghereta de exchange nu are nici măcar un grilaj de fier, însă funcționarul poartă un iatagan la brâu. Pe fața fiecărei bancnote sunt portretul fostului rege și munții, iar pe spate se află câte un animal: un iac, o antilopă, un țap, un muflon, un rinocer, un tigru, iar pe cea mai mare, de 1 000 de rupii, un elefant. Aflăm că *baksheesh* este aici un cuvânt uzual.

Ne întoarcem la hotel spre seară, așa că rămânem la restaurant să mâncăm și să bem ceva. Cătălin își ia o bere Nepal Ice (*Nepal's Pride*), iar eu cer o bere Everest, pe a cărei etichetă se află fotografia lui Nima Gombu Sherpa sub care scrie: *Nepal, the land of mysticism and Himalayan grandeur brings you this special edition of Everest Premium Lager Beer, dedicated to the legendary climber Mr. Nima Gombu Sherpa who has scaled Mt. Everest 12 times. He comes from a distinguished family of seven brothers who have all climbed Everest.* Berea este îmbuteliată în sticle de 650 ml și îl întrebăm pe chelner cum se zice noroc în nepaleză. Se zice *țâș*.

Până vine mâncarea, Cătălin citește ceva pe Kindle, iar eu răsfoiesc *The Kathmandu Post*: proteste de 1 Mai în Hamburg, Atena, Istanbul, Paris, Bagdad și Mahalla, încălzirea globală afectează sudul agricol al Nepalului, Rooney s-a împăcat cu iubita lui pe Twitter, Steven Tyler e în juriu la *American Idol*, iar în Kathmandu tocmai se desfășoară târgul de carte. Între timp se așază lângă noi o rusoaică, cere un whisky indian, abia vorbește engleză, îi recit eu în rusă primele trei strofe din „Ce-ți doresc eu ție, dulce România", *Respekt*, zice rusoaica și dă paharul pe gât.

2 | Off-road cu rata

2 mai

Kathmandu – Bhulbhule (840 m)

Când am ajuns ieri-seară în cameră, se luase curentul, noaptea a plouat torențial, iar azi de dimineață ne-am trezit amândoi la ora cinci, când păsările ciudate din pădurea de lângă hotel au început să cânte toate ca la un semn. Oricum, asta era și ora noastră de trezire, căci trebuie să ajungem cât mai devreme într-o piață, de unde vom lua un autobuz[1] cu care vom merge toată ziua până la Bhulbhule, satul de la piciorul Himalayei din care vom porni trekkingul.

1. Căile ferate nepaleze măsoară în total doar 59 km.

Rishi vine să ne ia de la hotel și în curând îl cunoaștem și pe cel de-al doilea porter. Îl cheamă Rajeev, e un băiat înalt și slăbuț, poartă o pereche de Nike din mușama, o șapcă pe care scrie Che și un tricou verde cu Sid Vicious fumând un joint. Are 27 de ani și este șerpaș de peste zece ani. Câștigă în medie 5 dolari pe zi cărând pe munte echipament de până la 30 de kilograme și, de regulă, nu e angajat pentru mai mult de trei expediții pe an. El și Rishi se cunosc din copilărie, doar că el este chetri, o castă inferioară castei lui Rishi, care e brahman. Rishi a făcut și o facultate de management, știe mult mai bine engleza, așa că el va fi șerpașul-ghid, adică naike.

Autobuzul, o vechitură model Tata, se umple jumătate cu turiști, jumătate cu nepalezi care încarcă zeci de cutii și bagaje pe acoperiș și le leagă cu sfori. Pe parbrizul din spate al ratei este lipit un autocolant pe care scrie mare „P&P Guys presents: V.I.P. Deluxe". Până la ieșirea din oraș avem din nou imaginea sărăciei de aici: kilometri de chioșcuri și dughene unde locuiesc familii întregi, unde se face comerț sau se practică tot felul de meșteșuguri direct în stradă. Din goana ratei, pe marginea străzii, vedem bărbați care lucrează la mașini de cusut scoase pe trotuar, lângă măcelari care sacrifică miei, lângă fierari care bat nicovale, lângă femei care spală rufe, lângă bătrâni și copii care vând fructe, dulciuri și răcoritoare din cărucioare sau de la tejghele improvizate. Cineva iese din casă spălându-se pe dinți și scuipă pasta albă pe trotuar, lângă un mecanic care repară o motoretă. Altcineva varsă conținutul murdar al unei găleți chiar în fața treptelor de la intrare, acolo unde un bărbat este tuns pe un scaun de lemn. *Totul se întâmplă în stradă.* Practic nu există un spațiu comercial delimitat de cel privat, nu există intim și public, totul este orice și în același timp. Un jurnalist american spunea că atunci când călătorești într-o țară străină să-ți amintești faptul că nu e făcută să te simți tu confortabil, ci locuitorii ei. Iar locuitorii din Kathmandu se simt în largul lor trăind în casele astea lipite unele de altele și care arată ca și cum ar fi rămas neterminate. Case fără numere aflate pe străzi fără nume locuite de oameni fără serviciu și fără educație! Kathmandu este un uriaș ghetou al săracilor; nici nu are nevoie de treceri de pietoni, nici de coșuri de gunoi sau de iluminat stradal. Un panou uriaș cu *Bryan Adams live în Nepal*, logoul Western Union pictat pe zidul unei case de cărămidă acoperită

cu tablă, peste care au fost așezați bolovani să n-o ia furtunile, sau reclamele la Pepsi, Coca-Cola, Tuborg ori berea San Miguel sunt oximoroane perfecte în acest peisaj stradal de o sărăcie teribilă, unde siluetele femeilor cu umbrele colorate de soare și ale copiilor care merg la școală îmbrăcați în uniforme (cămăși și cravate) par aproape suprarealiste.

Mergem aproape toată ziua pe valea râului Marsyangdi (pe care nepalezii îl aseamănă unei zeități din Infern), un fel de Valea Oltului de cinci ori mai înaltă și cu un drum de două ori mai îngust, pe care circulă sute de autobuze (vopsite ca la circ, împodobite cu oglinzi, ghirlande, desene și abțibilduri) și de camioane nevoite să claxoneze întruna din cauza curbelor fără pic de vizibilitate. De la înălțimea drumului, privim albia înspumată de un alb perfect, acolo unde bolovani uriași ies din apă formând culoare pe care, din când în când, se strecoară bărci de rafting. Undeva foarte departe se văd vârfurile Manaslu (8 156 m), Ngadi Chuli (7 871 m) și Himalchuli (7 893 m).

La Besi Shahar, orășelul-capitală a districtului Lamjung, unde mâncăm banane de mărimea cornișonilor, se schimbă șoferul autobuzului pentru ultima parte a drumului. Până la Bhulbhule n-au mai rămas mai mult de zece kilometri, dar de aici încolo drumul nu mai e asfaltat. De altfel, nici măcar jumătate din drumurile țării nu sunt asfaltate. Drumul este atât de îngust, încât, la un moment dat, scot capul pe geam, mă uit în jos și nu-i văd marginea de sub caroserie, doar o râpă adâncă de 20 de metri care se termină undeva în apa înspumată a râului plin de bolovani. Apoi valea se lățește, apar sate cu case din piatră acoperite cu tablă, deasupra cărora se înalță steagurile de rugăciune tibetane, pe marginea drumului vedem păscând capre și vaci, iar, la un moment dat, zărim chiar o fetiță, suită pe-o stâncă, scriind un SMS.

Satul Bhulbhule este începutul multor rute de trekking în Annapurna. Ne cazăm la ceea ce aici se cheamă guest house, uneori chiar hotel, sau lodge ori doar tea house și care poate fi, de fapt, orice tip de construcție, de cele mai multe ori rudimentară. Adică o casă de piatră ori de scânduri sau doar un șopron de lemn cu mai multe camere în care se află câte două paturi prăpădite, uneori chiar o măsuță și, aproape întotdeauna, câțiva „oaspeți“

de-ai locului: greieri, păianjeni (unii colorați), miriapode uriașe (cam cât lingurița) sau câte-o șopârlă din cele verde-translucid pe care Rishi ne sfătuiește să nu le atingem pentru că sunt otrăvitoare. Dușurile pot fi butoaie cu apă încălzită la soare, iar toaletele – WC-uri turcești, cu o cană și un butoi cu apă lângă, sau chiar latrine de lemn în fundul curții. Prin pereții de placaj ai camerelor intră vântul, ferestrele nu se-nchid bine, uneori nici ușile, pe care ne chinuim să le ferecăm cu zăvorul, așa că înăuntru nu e mai cald decât afară, uneori nu e nici curent electric, dar avem un acoperiș deasupra sacului de dormit. Este prima noastră noapte în Himalaya.

3 | Buchetul de marijuana și mămăliga hindusă

3 mai

Bhulbhule (840 m) – Bahundanda (1 305 m)

De emoție, n-am dormit aproape deloc. De cum s-a luminat, m-am uitat pe geam ascultând cântecul tot mai orchestrat al păsărilor. Acum suntem în curte, Rishi ne învață cum să ne facem încălzirea gleznelor și a genunchilor, iar în curând vom lua micul dejun: ouă fierte, o lipie nedospită numită chapati sau pâine tibetană (gogoașă fără zahăr), müsli cu lapte, marmeladă, ceai negru sau o cafea transparentă. Sub masa noastră doarme un câine alb și mare pe care-l cheamă Mote, adică Grăsanul. Ca și ieri, când am oprit pe drum să mâncăm, încercăm să-i convingem pe Rishi și pe Rajeev să stea cu noi. Principiul de castă nu le permite să mănânce la aceeași masă cu noi (străini, adică sahibi), dar le spunem că pe noi nu ne interesează asta și că

ne vom simți jigniți să mâncăm separat. Ca și ieri, lor li se aduce mâncarea cu mult după a noastră.

Înainte să plecăm, cumpăr de la prăvălia din sat o pungă de bomboane pentru copiii pe care-i vom întâlni pe drum – ni s-a spus că nu le putem face o bucurie mai mare – și ne umplem bidoanele cu apă îmbuteliată. După Brazilia, Nepalul are, cu cele peste șase mii de râuri ale sale, cel mai mare bazin de apă din lume. Cu toate astea însă, stațiile de epurare sunt puține și, pentru a ne feri de giardia, am fost sfătuiți fie să fierbem apa, fie s-o cumpărăm îmbuteliată. Deocamdată este ieftină: o jumătate de litru costă 60 de rupii, adică vreo 80 de cenți, dar prețul ei, și al oricărui aliment sau produs, va crește odată cu altitudinea.

Pe urmele lui Rishi și Rajeev, care ne cară echipamentul (și eu, și Cătălin mai avem, pe lângă rucsacurile noastre de spate, câte un rucsac mare, fiecare de aproximativ 17 kg), părăsim Bhulbhule pentru ceea ce înseamnă prima noastră zi de trekking: un drum de patru ore pe o căldură de 30°C, deși e încă dimineață, printr-o vegetație subtropicală în atâtea nuanțe de verde, încât daltonistul din mine simte că-l ia amețeala de la suprasolicitarea cromatică. Traversăm sate de piatră, urcăm un drum recent săpat în munte deasupra aceluiași râu Marshyangdi, mergem pe un altul acoperit numai cu pietriș colțuros, întâlnim bătrâni care cară în spate coșuri uriașe umplute cu bălegar, întâlnim femei îmbrăcate în sariuri roșii care ne spun Namaste (salutul în nepaleză, tradus uneori prin „salut zeul din tine"), într-o vale trecem pe lângă un grup de chinezi care forează după petrol, traversăm un pod suspendat[1] la peste 20 m înălțime, vedem câmpuri întregi cu porumb, trecem pe lângă o școală primară ca un saivan în curtea căruia copiii cu cămășuțele și crăvățicile lor aleargă și țipă de umplu valea, vedem și multe guest house-uri din lemn, se cheamă „Peace&Love", sunt colorate în albastru sau în roșu, iar deasupra lor flutură steaguri de rugăciune tibetane, ca și cum am traversa un paradis subtropical hippy-budist unde, la un moment dat, auzim cucul cântând.

1. În Nepal există peste cincii mii de poduri suspendate.

Dansul lui Raj Kapoor

Îmi spune Rishi, în mijlocul unei poieni: „Aici poți vedea marijuana“, „Unde?“, „Oriunde“, și abia atunci realizez că buruienile din jur sunt, de fapt, frunzele ascuțite de marijuana crescute peste tot, pe marginea potecii, prin șanțuri, printre bolovani. Localnicii cultivă uneori marijuana fie pentru fumat, fie pentru semințele din care fac ulei de gătit. Rishi ne povestește cum, în urmă cu câțiva ani, la Pokhara, al doilea oraș nepalez ca mărime după Kathmandu, trebuia să însoțească un cuplu de nemți într-un scurt trekking, dar nemții au vrut niște marijuana din care, fiind foarte ieftină, au luat o pungă întreagă pe care, în cele din urmă, au fumat-o împreună cu Rishi timp de trei zile în camera de hotel fără să mai plece în trekking. Rishi ne promite că vom fuma și noi, în cinstea zeului Shiva, iar noi îl asigurăm că o să ne supunem bucuroși, dacă ritualul o cere.

Ne oprim într-o pădure să ne tragem sufletul și Rishi ne întreabă dacă suntem căsătoriți sau dacă avem iubite în România. Ei trăiesc într-o societate tradițională, cu reguli foarte stricte: căsătorii aranjate și niciodată sex înainte. Rajeev s-a întâlnit o singură dată cu o fată, au fost văzuți și apoi forțați să se căsătorească. Acum are un copil pe care-l crește cărând echipamentul turiștilor pe Himalaya. Rishi însă n-a riscat să intre în vorbă cu vreo fată, a scăpat astfel necăsătorit, dar și virgin la cei 27 de ani ai săi. Ne spune că până de curând scenele de sărut pe gură din filme erau cenzurate, nu se acceptau decât săruturile pe gât. „Voi nu v-ați făcut piercing? Am văzut în câteva filme americane și mi-a plăcut“, apoi ne întreabă dacă vedem în România filme de la Bollywood. Îi spun de *O floare și doi grădinari*, *Lanțul amintirilor*, *Vagabondul*, dar nu le-a văzut (cine știe ce titluri or fi avut în original), îl întreb pe Cătălin dacă *Sandokan, tigrul Malaeziei*, este tot un film de Bollywood, oricum băieții nu-l știu nici pe ăsta, așa că îmi aduc aminte numele actorului din *Vagabondul*, Raj Kapoor, și încep să fredonez melodia: *I chak dana, / bichak dana, / dane upar dana...* Rishi și Rajeev izbucnesc instantaneu în râs și cântăm împreună: *chat pe ladki / naach rahi / hai ladka hai diwana*, eu rotind deasupra capului buchetul de marijuana sălbatică pe care habar n-am de ce l-am cules.

Continuăm să urcăm și drumul se schimbă într-un fel de potecă rotundă, săpată adânc în pământ, malul este mai înalt decât noi, seamănă cu o pârtie de bob cu multe cotituri. Rajeev, care cară și rucsacul lor, și pe-al lui Cătălin, a mers mai repede și s-a îndepărtat, ne va aștepta din nou la umbră pe vreo stâncă. Cătălin și Rishi merg mai încet și au rămas undeva în spate, așa că mă trezesc singur prin șanțul ăsta de pământ uscat, e liniște, nu se mai aude nici o pasăre când, după o cotitură, dau nas în nas cu o fetiță care nu-mi trece mai sus de genunchi. Are bluzică cu buline, o sforicică legată la gât și o bobiță de cerceluș prins în năsuc. Mă așez în fața ei și o vreme stăm așa, în tăcere, privindu-ne curioși unul pe altul și ascultându-ne respirațiile încălzite de soare. Scot aparatul și îi fac o fotografie, iar ea își trimite degețelele spre obiectiv, pe unghiuțe încă i se mai văd urme de ojă roz, exact culoarea bomboanei pe care i-o dau și care dispare imediat în gura ei. O întreb în română cum o cheamă și ea îmi răspunde încet, sugând cu

dificultate bomboana: Rhadika. După malul potecii apare și mama ei, ne zâmbim, o ia de mână pe Rhadika și dispar amândouă după următoarea cotitură de pământ.

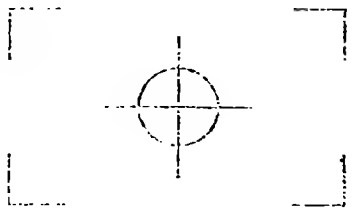

Dallas & Titanic

Puțin după prânz, intrăm în Bahundanda (Dealul Brahmanilor), un sat al comunității gurung, majoritare în acest district Lamjung pe care îl vom străbate vreme de câteva zile. Satul este așezat pe culmea unui deal, iar „hotelul“ nostru se află în cel mai înalt punct al dealului. Privim de sus cele douăzeci de case ale satului, lipite unele de altele, iar undeva în depărtare vedem, pentru prima dată, vârfurile înzăpezite ale munților. Luăm prânzul sub un copac de mango, cerem dal bhat, o mâncare cu orez „savurată de către 28 de milioane de nepalezi, de două ori pe zi, de când se nasc și până mor“, cum ni se spune. Este servit pe o tavă mare, rotundă și se compune dintr-o grămăjoară de orez fiert (bhat), un bol cu supă de linte sau de fasole (dal), ghiveci de legume (fasole, roșii, cartofi, uneori și mazăre), câteva murături scăzute și iuți, roșii uscate și papad, o foiță uscată de turtă din porumb, ușor piperată, sau chappati, lipia nedospită. Mănânci cât poți, căci tava îți este umplută până te saturi de către copiii care se învârt în jurul mesei cu oala și polonicul. Asta va fi mâncarea noastră de bază de aici încolo, iar dacă noi mai putem cere totuși și altceva, Rishi și Rajeev vor fi serviți numai cu dal bhat. Folosim furculițele, dar Rishi varsă supa în tavă, apoi amestecă orezul și grămăjoarele de legume până rezultă o pastă colorată pe care o mănâncă cu mâna dreaptă, niciodată stânga, considerată impură. La sfârșit se spală și se șterge cu o eșarfă, imprimată cu Spiderman, pe care o poartă în buzunar. Amândurora le place dal bhat-ul, mai ales că acasă la ei nu mănâncă niciodată pe săturate și, oricum, nu de trei ori pe zi, ca acum, în trekking cu noi: „De obicei nu mâncăm dimineața, la ora nouă luăm prânzul, dal bhat, după-amiază bem un ceai, iar seara la șapte luăm cina, dal bhat din nou.“ Îi întreb ce-ar mânca acasă, dacă n-ar avea orez și legume pentru dal bhat, iar Rishi îmi explică că ar fierbe în apă cu sare mălai de

porumb până s-ar umfla și s-ar face o pastă galbenă. Și eu, și Cătălin ne punem pe râs și le spunem că știm ce e, la noi se cheamă mămăligă, o au și francezii... Hindușii îi spun dhedo.

Nu suntem singurii turiști care am tras aici. La o masă vecină se așază un cuplu de americani, în jur de 50 de ani, care vin pentru a unsprezecea oară în Nepal. Ne spun că la ei, în Texas, există o mare comunitate de români, „niște oameni foarte religioși care și-au construit singuri o biserică numai a lor". Le spunem că am învățat engleză urmărind la televizor *Dallas*-ul, le povestim de milionarul care a reconstruit ferma familiei Ewing la Slobozia (orașul, apropo, de unde era stewardesa de pe Qatar Airlines), dar americanii nu știu dacă să se arate încântați sau mai degrabă stânjeniți de entuziasmul cu care le povestim despre influența *Dallas*-ului într-o mică țară est-europeană (post)comunistă.

Pe seară ieșim să ne plimbăm prin sat și, de cum intrăm pe prima uliță, un băiețel și o fetiță ne iau de mână și ne duc să ne arate școala unde învață.

Au cinci ani și amândoi sunt în clasa întâi. Ne întreabă cum ne cheamă și ne cer *sweets*. Noroc că am punga cu bomboane la mine pentru că în curând suntem înconjurați de alți șapte-opt copii care își întind pălmuțele spre noi. Le împărțim toate bomboanele, dar Sumi, fetița care ne-a adus la poarta școlii, continuă să ne caute în buzunare în timp ce noi vorbim cu unul dintre profesorii de științe care predau aici celor 500 de copii din tot districtul Lamjung. Profesorul e un băiat de 30 de ani, necăsătorit, venit de foarte departe să predea fizică, chimie și astronomie. Atât de departe, încât merge acasă doar de două ori pe an, în vacanțele din iunie și din septembrie, când, din cauza ploilor musonice, școala se întrerupe vreme de o lună. Clădirea școlii e nouă și frumoasă (Cătălin are dreptate când zice că arată mai bine decât multe dintre școlile sătești de la noi), iar pe peretele de la intrare au fost pictate câteva planșe de educație sanitară prin care sătenii și copiii sunt învățați să se spele pe mâini când mănâncă, să nu bea apă din același loc cu animalele, să nu-și facă nevoile lângă fântâni sau aiurea pe câmp.

Ne întindem la vorbă cu profesorul de științe, mai vin și doi bătrâni care ne privesc fără să înțeleagă ce vorbim, iar între timp s-a întunecat de-a binelea. O fetiță, pe care o cheamă Bobita, mă ia de mână, iar eu o învăț să facă pirueta și nu mai scap de ea. S-a agățat de brațul meu, iar eu o ridic în aer spre veselia tuturor copiilor din sat adunați ciorchine la poarta școlii. Abia ne mai distingem fețele prin întuneric, iar copiii trag de noi să mergem înspre copacul uriaș din centrul satului. Nu e curent electric și în casele din lemn, bambus și paie, înghesuite de-a lungul celor o sută de metri cât este satul de lung, luminează slab câte o lumânare. Abia vedem să ne întoarcem la copac, lângă care se mai află o cișmea, un post telefonic și câteva dughene, unde ziua li se vând trekkerilor băuturi răcoritoare și biscuiți. Sub copac, câțiva adolescenți s-au strâns în jurul unei luminițe care se dovedește a fi un telefon mobil pe care urmăresc clipul cu Céline Dion din *Titanic*.

Mâncăm dal bhat-ul de seară la lumina lumânării, în timp ce afară s-a pornit furtuna. Rajeev ne arată la propriul telefon mobil câteva poze cu băiețelul lui, Anougra, și cu Anita, pe care, deși a fost constrâns s-o ia de soție imediat după prima lor întâlnire (se cunoșteau de șase zile și ieșeau de la cinematograf când au fost văzuți de o rudă de-a ei; el avea 23 de ani,

ea 17), ne spune că o iubește. Ne uităm la poză și-l înțelegem. Tot ce și-ar mai dori, ne spune Rajeev, este puțină educație. Rishi însă vrea să strângă bani și apoi să-i ceară tatălui său să-i caute o fată potrivită pentru căsătorie. El nu crede în dragoste și ne spune că, oricum, în Nepal banii sunt mult mai importanți. De altfel, 90% dintre căsătoriile de aici sunt aranjate cât mai convenabil și, în general, între membrii aceleiași caste. Există și căsătorii între un bărbat și o femeie din caste diferite, dar acestea se fac numai din dragoste și n-au nici un avantaj: copiii rezultați dintr-un astfel de mariaj mixt vor face parte automat din casta părintelui „inferior". Aspectele religioase și cele legate de castă ale căsătoriei sunt foarte complicate. Există, spre exemplu, nu mai puțin de opt feluri de căsătorie, având cutume și ceremoniale diferite, din care patru sunt condamnate de hinduism ca fiind impure.[1]

Suntem doar de două zile împreună cu Rishi și cu Rajeev, dar ne sunt deja dragi și începem să facem glume unii cu alții. *I think this is the beginning of a beautiful* trekk*ship!*

1. Conform scripturii hinduse *Manusmriti*, cele opt tipuri de căsătorie sunt următoarele: Brahma (părinții băiatului caută fata, dar părinții fetei sunt cei care decid dacă băiatul e suficient de bun, aceasta fiind și cea mai sfântă și mai nobilă dintre căsătorii), Daiva (părinții fetei caută ei un băiat, dacă nimeni nu s-a arătat interesat de fata lor până la o anumită vârstă), Arsha (băiatul oferă părinților fetei o vacă și o pereche de boi, semn că părinții fetei sunt săraci, iar băiatul nu are nici el calitățile cuvenite), Prajapatya (tatăl fetei caută un băiat pentru ea; un defect fizic al fetei poate fi motivul), Gandharva (căsătoria din dragoste fără consimțământul celor două familii), Asura (ambele familii sunt sărace, iar băiatul oferă părinților fetei ce poate), Rakshasa (părinții fetei nu sunt de acord cu mariajul, dar băiatul o răpește pe fată având consimțământul ei), Paishacha (fata este beată, drogată sau inconștientă în momentul căsătoriei). Ultimele patru tipuri de căsătorie, adică mariajele săracilor, ale îndrăgostiților și ale handicapaților, sunt considerate ignobile. Cei căsătoriți din dragoste nu trebuie să poarte verighetă.

4 | Bin Laden și frumoasa nepaleză

4 mai

Bahundanda (1 305 m) – Chamje (1 410 m)

Aș vrea să scriu ceva despre cât de frumoase sunt diminețile în Himalaya, dar decât să-mi iasă vreun lirism școlăresc despre cum simți ca pe-un balsam prospețimea luminii în timp ce mirosul vegetal din aer pare un efect al acusticii păsărilor, mai bine nu spun nimic și țin totul numai pentru mine. Apropo de școlari, am plecat la drum odată cu ei. Doar că, în timp ce noi părăsim și ne îndepărtăm de Bahundanda, de pe cărările muntelui copiii cu cămășuțe, crăvățici și papuci de cauciuc, unii veniți din sate aflate și la trei ore distanță, se-ndreaptă spre școala văzută aseară.

Traversăm o plantație de marijuana sălbatică și înaltă, care ne trece mai sus de genunchi, ne întâlnim pe poteci cu turme de asini sau măgari cărând

pe munte în sus coșuri, pachete, saci și bidoane, Rishi îmi arată o urzică (sishnu) și ne spune că ei fac ciorbă din ea, eu îi arăt o lobodă, iar el mi-o ia înainte și spune că se numește bethe și că și din ea fac ciorbă (deci mămăligă, ciorbă de urzici, ciorbă de lobodă...), văd și busuioc sălbatic (gande), zeci de șopârle ne taie calea, trecem pe lângă nesfârșite terase cu orez, iar în fața primei case dintr-un cătun numit Jagat o fetiță se joacă în drum cu un șarpe viu, lung de doi metri, în timp ce tatăl ei jumulește o găină în curte...

Dintr-o prăvălie cumpăr un suc nepalez la cutie dintr-o tablă atât de dură, încât nici eu, nici Cătălin nu o putem strivi cu mâinile goale, deși ne dăm toată silința, ca și cum bărbăția noastră toată ar depinde de acest test de forță. După ce ne dăm bătuți, Rajeev o ia și o strivește cu o singură mână. E incredibil de puternic. Cară în spate, pe munte în sus, cele două rucsacuri, de aproximativ 30 de kilograme, legate cu o chingă de rafie pe care și-o sprijină pe creștet. Fără să se clatine, fără să-i alunece vreun picior, fără să-și încetinească pasul. Abia ne putem ține după el, iar atunci când îl prindem din urmă așezat pe vreo stâncă nu știm dacă se odihnește sau dacă nu cumva ne așteaptă plictisit. Pentru picioarele lungi și iuți, îi spunem „Rajeev, păianjenul Himalayei“, iar el se bucură ca un copil.

Pe la prânz intrăm în cătunul Lali Gaon și cerem de mâncare. Așteptăm o oră și jumătate pentru că, frigiderul fiind inutilizabil din cauza curentului care se ia până la paisprezece ore pe zi, totul e gătit pe loc. Iar nouă ni s-a făcut poftă de carne de pui, așa că așteptăm să fie tăiat, opărit, jumulit etc. Fie pentru că foamea e cel mai bun bucătar, fie pentru că femeia chiar știe să gătească, mâncăm o supă de dovleac atât de bună, încât întrebăm de rețetă. În locul rețetei ni se aduce o căldare de supă și ni se spune să mâncăm atât cât putem. După masă, Rishi și Rajeev își duc întotdeauna vasele la bucătărie și și le spală singuri. Se adresează copiilor care ne servesc în funcție de vârstă: bhai (frățior), dai (frate), bahini (surioară), didi (soră). Toate aceste „restaurante“ unde mâncăm (pe plăcuțele de lemn cuvântul este aproape mereu scris greșit: *restauran*, *resturant*) sunt, de fapt, afaceri familiale: bărbatul se ocupă cu aprovizionarea (atunci când nu s-a înrolat în armată sau n-a plecat la muncă în India, Malaezia sau în Golful Persic), femeia gătește, iar copiii servesc la mese. „Restaurantul“ este, de fapt, o sală

de mese, uneori o încăpere separată, construită ca o anexă, alteori este chiar una dintre camerele în care trăiește familia respectivă. Meniul și prețurile sunt însă peste tot aceleași, totul fiind stabilit și aprobat de Ministerul Turismului sau de vreun comitet local. Un restaurant și un guest house reprezintă pentru localnici singura sursă de venit. Pe lângă cele câteva mâncăruri tradiționale, aceștia pot găti și ciorbe, pizza sau paste. Doar că ciorbele sunt de la plic, iar pizza și pastele doar seamănă cu ce te-ai aștepta, așa că mai bine rămâi la ce știu ei să facă: dal bhat. Oricum, singura carne pe care o poți mânca aici este puiul. Pește nu există. În afara tonului de la conservă pe care ți-l pun pe pizza, care aici înseamnă un colac rotund și pufos, îmbibat în suc de roșii și brânză vegetală topită, servit la tavă.

Oameni și asini

După masă, Rajeev găsește prin curte o bășică de fotbal și încinge cu Cătălin niște driblinguri întrerupte de o turmă de măgari care ocupă toată ulița. Când nu cară rucsacuri pe munți, Rajeev joacă fotbal la o echipă din seria B nepaleză. Ne spune că într-un meci de-al lor se dau în medie cam 15 goluri. Dintre fotbaliștii români îl știe doar pe Mutu.

La ieșirea din sate, trecem de fiecare dată pe lângă niște ziduri lungi și încărcate cu plăci mari de piatră, unele foarte vechi, în care au fost sculptate mantre budiste. Uneori aceste ziduri au și câte un șir la fel de lung de cilindri rotitori însemnați tot cu mantre (mane khorno, adică roata rugăciunii) și pe care trebuie să-i învârtim în trecerea noastră, întotdeauna prin stânga zidului, rostind mantra în șase silabe *Om mani padme hum!*, care este „adevăratul sunet al adevărului", prin urmare intraductibil, una dintre variante însemnând „Slavă giuvaerului din floarea de lotus!". Zidurile acestea se cheamă mani și, împreună cu chat-dar, stâlpii pe care flutură steagurile rugăciunii, și cu chortens, micile monumente din piatră de pe marginea drumului, marchează drumurile tibetanilor budiști.

Înainte de a ne opri să mâncăm în Lali Gaon, am întâlnit o ucraineancă. Singură, fără porter și cu un rucsac la fel de mare ca ale noastre. (Ce bărbați suntem noi!) N-aș fi scris despre ea în jurnal, doar că acum o ajungem din

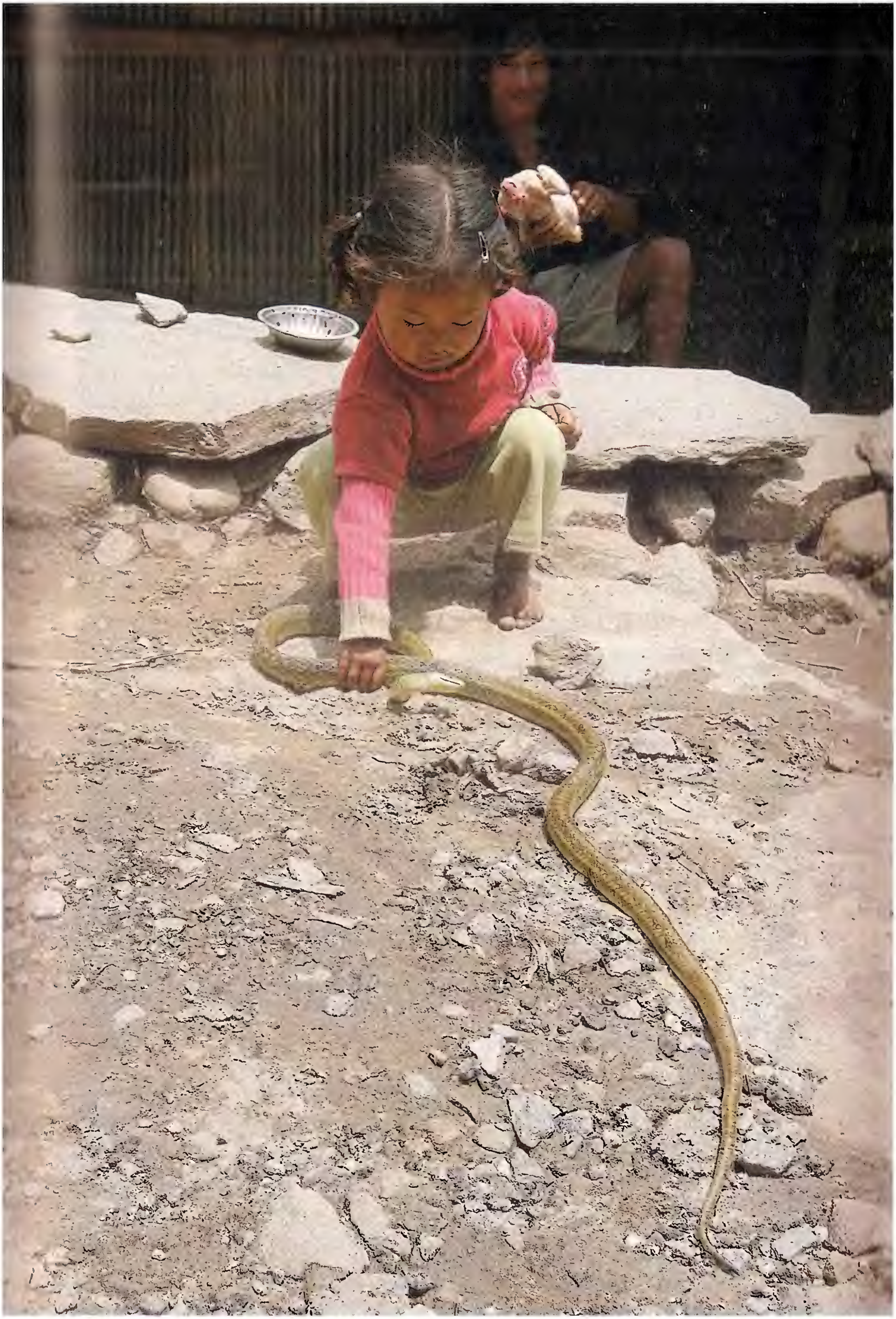

urmă. S-a băgat sub o cascadă ce cade de pe un perete de stâncă la marginea drumului și se spală, îmbrăcată doar cu un tricou ceva mai lung. Mai devreme avea șapcă, ochelari de protecție, trening și bocanci, acum are părul lung, negru și ondulat, sâni remarcabili (văd prin tricoul umed), picioare lungi cu coapse frumos curbate, iar apa izbită de stânci face spume în jurul ei. Îi cer iertare Anitei Ekberg și scot aparatul să-i fac ucrainencei o fotografie. O strig, ea se-ntoarce, îmi zâmbește și apoi își lasă capul pe spate. Țac! Fotografia asta e doar pentru mine.

La marginea drumului întâlnim o femeie care sfarmă pietre cu un ciocănel. Aici este una dintre ocupațiile principale, care le poate aduce localnicilor până la 200 de rupii zilnic (aproape 3 dolari). Pietricelele sunt încărcate în saci de rafie și apoi cărați cu asinii zeci de kilometri până la cel mai apropiat oraș, unde sacii sunt achiziționați de firmele de construcții. De-a lungul drumului se află grămezi de piatră încă nesfărâmată și zeci de saci încărcați cu pietricele. Mușuroaie de pietricele sunt, pentru Shiva sau Buddha, satele astea unde mișună oameni și asini cărând de toate în susul și-n josul muntelui! Rishi ne sfătuiește să ne dăm din calea asinilor, dar mereu în partea dinspre munte a drumului sau a potecii, niciodată înspre prăpastie, căci animalele pot fi agitate și se poate întâmpla să ne împingă pe stânci în jos. Abia ce ne spune asta, că în satul următor văd cum o turmă de asini intră dezordonată și în goană pe ulița în mijlocul căreia o fetiță se joacă în nisip. Turma dispare și, prin praful care se ridică lent, o zăresc pe fetiță teafără și jucându-se impasibilă. Mă apropii de ea, o ridic pe un bolovan mai mare de pe marginea drumului și îi dau punguța cu ultimele bomboane rămase.

O seară la guest house

După șapte ore de mers, ajungem și-n Chamje, un sat cu familii de tibetani și cu o comunitate lema (nepalezi carc vorbesc dialectul tibetan), unde urmează să înnoptăm într-un guest house numit chiar Lhasa. La intrare, câțiva băieți joacă caram: pe o tablă mare dată cu făină trebuie să lovești cu un puc alb piesele adversarului și să le bagi în găurile

din colțuri – un fel de snooker cu piese de table. Cerul s-a întunecat și acum plouă, așa că rămânem în sala de mese unde bem ceaiul de ghimbir adus de gazdă într-un termos pe care scrie Vogue. S-au adunat mai mulți trekkeri și stăm de vorbă unii cu alții. Doi francezi (sportivi profesioniști, unul e atlet, celălalt handbalist) ne vorbesc despre traseul lor – mai periculos, la altitudini mai mari și în mai puține zile – pe lângă care al nostru pare ridicol. Mai sunt aici un cuplu de ruși, niște italieni, iar la un moment dat apare un indian din rucsacul căruia se văd ieșind capetele unor săgeți de arc. Sala de mese are amenajat într-un colț un altar tibetan cu un portret imens al lui Dalai Lama într-o grafică psihedelică, o pictură cu Buddha înconjurată de candele, ghirlande, instrumente muzicale vechi, ghivece cu flori de plastic. Pe peretele laic sunt așa: o fotografie cu capul familiei îmbrăcat în costum, un poster cu Potala Palace din Tibet, un afiș-reclamă care-l înfățișează pe M.S. Dhoni, căpitanul naționalei indiene de crichet, ținând în mână un pahar cu whisky McDowell *since 1898*, un poster cu Juanito Oiarzabal, ghirlande, fotografii de familie, o oglindă cu milieu. Pe verandă, izbită de ploaie, o bătrână spune cu voce tare o rugăciune tibetană.

Există și un telefon fix (la care Cătălin încearcă fără succes s-o sune pe Georgiana, soția lui), iar rafturile de după tejghea sunt pline și mult mai variate decât prăvăliile întâlnite până acum: creveți vietnamezi (noi devenim nostalgici), conserve cu ciuperci, fasole, dulceață, compot, fulgi de porumb, biscuiți, fructe uscate, alune, ciocolată (batoanele energizante de Mars și Snickers se găsesc peste tot), cutii de Red Bull și de bere (Tuborg, Carlsberg, Everest și Gorkha, altă bere locală), sticluțe de whisky (Bagpiper, Signature)... De toate. În timp ce eu fac gestiunea prăvăliei, iar de la bucătărie se aud din când în când zgomotele promițătoare ale gătitului (am comandat orez cu pui și curry), o fetiță doarme goală pe covor în fața altarului, o femeie unge pe corp un băiețel cu o alifie parfumată, iar afară, pe verandă, bătrâna a început acum să cânte în tibetană. Ploaia continuă să cadă, iar lumina a scăzut și pe mese au apărut câteva lumânări. Francezii turuie în colțul lor, italienii joacă cărți urmăriți atent de un mongol, Cătălin îi explică lui Rishi cum e cu creștinismul (asta după ce Rishi i-a ținut cursul scurt de hinduism), iar Rajeev bea ceai privind pe geam și mângâind cu piciorul un câine mare și negru adormit sub scaune...

La masa din spatele meu, rusoaica scrie și ea în jurnal. Mai devreme s-a certat îngrozitor cu iubitul ei, într-una dintre camerele de la etaj. Pereții sunt din scânduri bătute larg printre care poți trage și cu ochiul, iar cearta răsuna în toată casa. Îmi dusesem rucsacul în cameră, ei se certau undeva aproape, probabil la două camere distanță, și nu îndrăzneam să ies. Măcar de mi-aș fi amintit ceva din rusa învățată în gimnaziu! Oricum, ea avea multe să-i reproșeze, el abia dacă riposta din când în când și cu voce scăzută, dar ea, o, Doamne!, ea înnoda vorbele și-l biciuia cu ele de mama focului, la început pe un ton nervos și indignat, dar apoi tot mai moale, cerând compasiune, până când vocea i s-a topit în plâns și sughițurile izbeau scândurile pereților de ți se rupea inima... Acolo, în camera de sus, pe când eram martorul cel mai apropiat al certei lor, încercam să-mi imaginez chipul ei; acum o urmăresc pe deasupra jurnalului meu cum scrie în propriul ei jurnal, poate chiar despre cearta de mai devreme, cine știe: părul e negru și tuns scurt, ochii verzi și unghiile date cu ojă roz, poartă un polar roșu, mulat, e longilină și are spre 40 de ani. Acum când vocea ei capătă și chip, parcă aș fi posesorul unui anume intimități cu această străină întristată de bărbatul cu care a plecat la mama naibii pe munți.

În așteptarea mâncării ne-am așezat la masa de la geam unde, prin fereastra deschisă, bagă capul câinele negru care mai devreme dormea la picioarele lui Rajeev. „Plânge!“ zice Rishi, apoi mă întreabă: „De ce plâng

bărbații atunci când sunt părăsiți de iubite, dar dacă le pleacă nevasta nu sunt chiar atât de triști?“ Are Rishi o inocență care ne dezarmează și ne face să-l îndrăgim și mai mult. Mai devreme, pe drum, ne-a făcut o confesiune: „Mie îmi plac filmele porno, ce să fac, doar am 27 de ani și sunt încă singur și virgin! Voi ce părere aveți?“ Îi este destul de greu să înțeleagă relațiile occidentale cu sex înainte de căsătorie, cu concubinaje și divorțuri. „Eu, dacă întâlnesc o fată, nu pot să-i spun mai mult decât namaste. Dacă o-ntreb cum o cheamă, zice că de ce o-ntreb, ce mă interesează pe mine? Cum să nu fiu virgin!?“ Prin urmare, e și foarte curios. Știe foarte puține despre sex și despre femei și ne pune tot felul de întrebări, ca și cum noi am ști ce să-i spunem, ca și cum am putea să-i dăm răspunsurile potrivite. Cu atât mai mult cu cât eu și Cătălin nu suntem mereu de aceeași părere. Așa că pe săracul Rishi îl lăsăm mai tot timpul în ceață, fără însă ca el să înceteze să pună întrebări cu voce tare. Căci ce i-ai putea spune când vine cu teoria asta: „Eu cred că înainte de căsătorie cultura voastră e mai bună,

dar după căsătorie a noastră funcționează mai bine. La voi e bine pentru că puteți afla înainte tot ce trebuie despre sex și despre femei, la noi e bine că punem mai mult preț pe căsătorie, o considerăm sfântă." N-are dreptate, dar nici nu se-nșală! În Nepal divorțul se obține greu și doar dacă femeia e stearpă sau e prinsă în adulter (poate scăpa dacă demonstrează că e nebună). Dacă bărbatul se îndrăgostește de altcineva este pedepsit prin lege, însă fără să i se acorde divorțul. Dragostea extraconjugală e o infracțiune, dar nu și un motiv de divorț. Apoi, femeile divorțate sau văduve sunt condamnate la singurătate, la fel și cele care au un defect fizic sau un handicap.

Într-o foarte frumoasă povestire a lui Samrat Upadhyay[1], intitulată „The Limping Bride" (Mireasa șchioapă), un bărbat văduv, pe nume Hiralal, este sfătuit să-și însoare băiatul pentru a-l aduce pe calea cea bună. Moti are doar 17 ani, dar după moartea mamei a-nceput să bea, nu mai vine acasă nopțile, s-a închis în sine, nu vrea să muncească și își înfruntă tatăl fără urmă de respect. Hiralal îi găsește o fată, și-ncă una foarte frumoasă, Moti nici nu vrea să audă la început, dar se lasă convins s-o-ntâlnească pe Rukmini și în celc din urmă, fermecat de ea, acceptă căsătoria. Numai că abia în ziua nunții își dă seama Moti că fata e șchioapă. Drama este însă reciprocă, căci doar handicapul a constrâns-o pe frumoasa Rukmini să accepte căsătoria cu un bețiv. Simțindu-se păcălit, Moti sc reapucă de băut și pleacă de acasă, iar Hiralal, tatăl stânjenit de întreaga situație, începe să petreacă tot mai mult timp cu Rukmini. Până se îndrăgostește de ea. Căci fata seamănă izbitor cu soția și mama moartă. De aici încolo nu vă mai povestesc, poate veți vrea să citiți întreaga carte.

1. Cel mai cunoscut scriitor nepalez de limbă engleză, a fost numit „un Cehov budist". Volumul său de povestiri poartă titlul *Arresting God in Kathmandu* și s-a aflat pe lista de bestselleruri a revistei *The New York Times*.

O știre veche în noapte

Ploaia a stat și Cătălin îmi propune să facem o plimbare nocturnă pe ulița satului. Prin ferestrele și ușile deschise a câteva case pâlpâie ecranele televizoarelor. În seara asta e curent electric în Chamje, așa că ne oprim în dreptul unei uși și tragem cu ochiul la TV. Apar și băieții noștri și chiar în acel moment o fată foarte frumoasă ne invită înăuntru. Eu și Cătălin dăm să intrăm (normal!), dar Rishi și Rajeev ezită. Imediat ce pășim înăuntru, fata închide ușa și trage perdelele la ferestre. Ne așezăm la o masă, cerem o bere Gorkha de 650 ml (o bere care *embodies the bold spirit of the heroic Nepali soldiers from Gorkha – the mid-western hilly region from where Nepal was unified as a nation more than two hundred years ago*), o torn în trei halbe și ne uităm la televizorul suit pe frigider și rămas pe Avenues TV, postul nepalez de știri. E o știre despre Bin Laden, moment în care fata ne întreabă, într-o engleză foarte curată, dacă noi am aflat că a fost omorât acum două zile. Mă uit la Cătălin, Cătălin se uită la mine, după care ne uităm amândoi la televizor și înțelegem doar două cuvinte, suficient să ne lămurim asupra desfășurării evenimentului: CIA și Pakistan. Bem pentru moartea lui Bin Laden și nu ne mai interesează televizorul. Am aflat destul.

Sala de mese în care ne aflăm (cea mai ordonată și mai curată în care am intrat până acum – fata asta frumoasă trebuie că este Cenușăreasa din Himalaya) reprezintă totodată și dormitorul celor bătrâni, căci în timp ce noi ne bem berea, bunica și mama fetei își pregătesc patul pentru culcare. Pe pereții camerei sunt câteva goblenuri frumoase care, pe lângă florile de plastic și pozele de familie de mai devreme, ni se par adevărate opere de artă: o pisică într-o rochie triunghiulară, o stea stilizată și niște flori abstracte. Fata frumoasă și desculță (și căreia îi observ verigheta, deci bătrâna e soacră-sa, deci nu e căsătorită din dragoste, ha!) ne spune că le-a făcut chiar ea mai demult, dar că acum se ocupă de restaurant și nu mai are timp de cusut. La televizor se dă știrea despre moartea premierului indian într-un accident de elicopter, iar fata ne întreabă dacă suntem ruși (mai devreme m-a întrebat ceva Cătălin, iar eu am răspuns da). În spatele nostru, cele două femei s-au băgat deja în pat, așa că plătesc berea (350 de rupii, 5 dolari), spunem noapte bună frumoasei nepaleze, iar ea trage zăvorul în urma noastră.

Rămași în uliță pe întuneric, Rishi ne explică ezitarea lor de a intra în casa fetei. Regula este următoarea: dacă gazda își vede clienții consumând mâncare sau băuturi în alte locuri (așa cum intrasem noi, în restaurantul de peste uliță, să bem bere), atunci este îndreptățită să ceară un tarif de trei ori mai mare pentru camera de noapte. De-asta fata a tras imediat perdelele și a închis ușa în urma noastră: să nu fim văzuți încălcând regula și supra-taxați! Odată lămurit incidentul, dăm buzna în sala „noastră" de mese să fim primii care aduc știrea morții lui Bin Laden. Din păcate nu mai găsim decât cuplul austriac, care ne invită la masa lor și ne servește cu rachiu din mălai, o poșircă adusă din sat de șerpașul lor. Austriacul a mai fost în Nepal în anii '80 și ne spune cât de schimbat este totul acum: „Nu mai e sărăcia de atunci. Dacă își permit televizor și telefon mobil, înseamnă că au ce mânca. Pe vremea aia, familii întregi mureau de foame." Bem rachiu și vorbim de toate, mai multe el, care ne povestește despre rafting (e ghid de sporturi extreme) și mă întreabă dacă schiez. Îi răspund că nu, dar că mi-ar plăcea să văd pârtia de la Garmisch-Partenkirchen. Austriecii râd și-mi spun că aia e-n Germania, iar eu, ca s-o dreg, le spun că am văzut toate filmele lui Haneke, însă ei n-au auzit de regizor. Oricum n-apucăm să mai vorbim multe, că și aici s-a umplut de bătrâni care încep să-și facă paturile în jurul meselor. Urcăm spre camerele noastre printr-o scară situată în bucătărie, apoi mai stăm la o bârfă în antreu și-l întreb dacă a auzit cearta de mai devreme a rușilor. Austriacul știe și motivul, însă eu sunt un gentleman și nu-l spun.

5 Karma Gurunk

5 mai

Chamje (1 410 m) – Dharapani (1 960 m)

Ies din cameră să cobor spre sala de mese pentru micul dejun și cu cine dau nas în nas? Exact! Cu rusoaica. Îmi zâmbește de parcă ar ști.

Abia azi va fi cu adevărat ziua asinilor. Din cauza unor lucrări cu explozibil undeva pe traseu, suntem nevoiți să așteptăm o jumătate oră într-o vale chiar la ieșirea din Chamje, astfel că suntem prinși din urmă de turmele de asini care cară alimente, sare sau fier forjat pentru satele din munți. Până la sfârșitul zilei va trebui să facem loc pe potecă la câteva sute de asini. Neplăcut nu este atât faptul că suntem mai mereu încetiniți și opriți, ci praful care se ridică în urma lor, balegile pe care le lasă și pe care cu greu le putem evita. Până să ajungem la Tal, suntem din nou opriți din pricina mai multor

explozii care durează peste o oră. Ne adunăm mai mulți trekkeri în curtea unui tea house. Sună exotic și pretențios, dar de fapt e un bordei unde o femeie vinde apă, ceai, cafea, băuturi răcoritoare și batoane de ciocolată. Intrăm în vorbă cu un cuplu de olandezi pe care-i informăm, cu aceeași copilăroasă satisfacție, despre moartea lui Bin Laden. Au în jur de 60 de ani, sunt din Utrecht și au fost în România în 1984, când au vizitat mânăstirile din Moldova, Delta și litoralul. Ne întreabă cum arată acum țara, așa că facem puțin PR patriei vorbindu-le printre altele de festivalul de jazz de la Gărâna, unde anul trecut au cântat olandezii de la Wolfert Brederode Quartet. El e horticultor la o firmă mare și ne spune că România se numără printre principalii importatori de platani și stejari („Ce s-a întâmplat, a tăiat Ceaușescu toate pădurile?“ ne întreabă), ea e astrologă amatoare și vorbește cu Cătălin despre zodiacul chinezesc și despre Eliade (de care n-a auzit, dar își notează romanul *Maitreyi*, care, apropo, este numele unei importante figuri din panteonul budismului tibetan), în timp ce eu mă străduiesc să-i ofer omului o explicație de ce nu mai avem stejari în România.

Mai târziu pe traseu îi vedem și pe muncitorii care sparg cu picamerul un brâu în munte la peste o sută de metri deasupra noastră. Ne uităm la ei ca la circ, n-au nici căști, nici cabluri de protecție, doar picioarele înfipte în stâncă. Rishi ne spune că sigur sunt nepalezi angajați de vreo firmă chineză. Undeva, în apropiere de Sattale, într-un țarc suspendat pe stânci, o vacă sfântă tocmai a fătat, vițelul este încă acoperit cu placenta băloasă, nici nu e-n stare să se ridice de jos. Apoi întâlnim un grup de americani. Sunt mai mulți de zece și se întorc din cauza câtorva dintre ei care, pe la 4 000 de metri, au avut High Altitude Sickness. Pentru prima dată ne dăm seama de avantajul de a nu călători în grup mare. Ca să-i mai înveselim, îi întreb dacă au aflat de Bin Laden și, după ce le dau vestea cu aceeași satisfacție, izbucnesc cu toții în urale. Ne întreabă totuși dacă nu glumim. Ce-i drept, ne întrebaserăm și noi dacă nu e cumva vreun hoax. Oricum, cine-ar fi crezut că voi ajunge într-o zi să le transmit eu americanilor știrea morții lui Bin Laden!?

Mai devreme sau mai târziu, trebuia să abordez și acest subiect. High Altitude Sickness (HAS) sau Acute Mountain Sickness este tot ce ne poate da peste cap planul de a traversa pasul. Odată ce treci de pragul de

3 000 de metri altitudine, nivelul oxigenului începe să scadă treptat, așa că la 5 416 de metri, cât are Thorung La, trecătoarea pe care noi ar trebui s-o traversăm pentru a ajunge pe partea cealaltă a versantului Annapurna, vom respira doar jumătate din cantitatea normală de oxigen. Astfel, există pericolul acestui HAS, care se manifestă prin dureri de cap, greață, vomă, diaree, pierderea echilibrului și chiar halucinații, singurul remediu fiind coborârea înapoi, cât mai repede și cât mai mult, imediat ce apar simptomele. Ignorarea lor și continuarea ascensiunii poate duce la embolie pulmonară sau cerebrală și, în cele din urmă, la moarte. Uneori doar în câteva ore. Deocamdată asta e tot ce știm despre HAS, dar băieții noștri nu par îngrijorați. Om urca și om vedea!

Cer Curajos

Pe drum întâlnim un bărbat care duce în spate un cadru de fier plin de cutii în care se află ouă, cu o greutate totală de 60 de kilograme. Îl cheamă Megh Bahadur (Cer Curajos), are 57 de ani și ne spune că poate câștiga într-o singură zi și o mie de rupii (15 dolari), dar asta dacă duce ouăle suficient de sus pe munte, în satele unde nu cresc găini. Omul se odihnește pe stânca de care a rezemat și cadrul de fier. Rajeev (căruia astăzi i-am schimbat supranumele în Omul Maimuță) reușește să ridice cadrul de fier în spate, iar Cer Curajos îl felicită. Parcă i-ar fi predat o ștafetă.

Traseul e mai solicitant azi. Ne apropiem de 2 000 de metri, iar drumul și potecile pe care urcăm sunt foarte prăfoase și pline de pietre colțuroase. Odată însă ajunși în Tal (Lac), un sat așezat într-o vale care va fi inundată pentru a se construi un baraj (acum înțelegem pentru ce fel de drum spărgea muntele firma chineză de mai devreme), mergem pe un nisip fin ca de plajă, unde a crescut, ici-colo, câte o lumânărică. Pe stânci, undeva la o sută de metri deasupra noastră, alți muncitori sparg muntele pentru a face alte poteci. Pe stâncile de la intrarea în sat citim scris cu roșu *Vote for Karma Gurunk!*. Este partidul naționalist pentru care a votat și Rishi. Ne spune că nu-i plac creștinii (penticostali, de fapt) care fac misionarism și-i convertesc pe nepalezi la o religie străină de locurile astea, iar cei din Karma Gurunk

au promis că vor interzice misionarismul creștin.[1] „Nepalul trebuie să rămână hindus", mai zice Rishi căruia îi plac cu atât mai puțin maoiștii. În urmă cu câțiva ani, maoiștii erau partizani în acești munți, atacau posturile de poliție din sate montând explozive artizanale și furând armament.[2] De câteva zile însă, Nepalul are un ministru de interne maoist, ne spune Rishi când trecem pe lângă o coșmelie care este un fel de cuib de maoiști pe acoperișul căruia flutură steagul roșu cu secera și ciocanul. Pe aici, în urmă cu câțiva ani, turiștii erau opriți și obligați să cotizeze pentru sprijinirea mișcării. Deseori puneau chiar taxe la poduri, iar pentru banii primiți eliberau, uneori, chitanțe. În regiuni din vest, precum Dolpo, grupuri paramilitare de maoiști încă mai fac asta.

Ne oprim să mâncăm într-o curte, eu cer o supă de usturoi, iar Cătălin un pate de ciuperci, și le mâncăm cât putem de repede protejând farfuriile cu mâna, căci vântul așază nisip peste tot. Masa e deja acoperită de un strat fin și, până terminăm de mâncat, avem fire de nisip în păr, între degetele mâinii și în urechi. Intrăm în casă, unde Rishi și Rajeev, cărora încă nu li

1. Hindusimul nu este o religie misionară: te naști, nu devii hindus.

2. În noiembrie 1990, în urma unei insurecții democratice, despoticul rege Birendra Bir Bikram Shah Dev (încoronat în 1975) a fost forțat să accepte o nouă Constituție care să proclame revenirea la monarhia constituțională și la sistemul pluripartit. În februarie 1996 însă, gherilele maoiste, antrenate de foști mercenari Gorkha și în care activau, se pare, peste 12 000 de minori, au declanșat ceea ce ei au numit Războiul Poporului împotriva monarhiei. În 2001, prințul moștenitor Dipendra și-a ucis tatăl, regele Birendra, mama, regina Aiswarya, doi dintre frați și alte opt rude, înainte de a se sinucide. S-a speculat mult pe marginea adevăratelor motive ale acestui paricid de-a dreptul shakespearian, cert este că prințul Gyanendra, care nu se afla la reședința regală din Kathmandu în momentul respectiv, a fost încoronat ca noul rege. Ofensiva sângeroasă a gherilelor maoiste (peste 13 000 de victime), grevele sindicale, criza economică și disensiunile politice l-au făcut pe noul rege să destituie guvernul și să preia puterea executivă ducând însă Nepalul în pragul colapsului general și al războiului civil. În 2006, cedând presiunilor externe, regele Gyanendra Shah a numit un nou guvern la care au participat și reprezentanții Partidului Comunist Unit (Maoist) din Nepal (al cărui lider a fost și este încă Pushpa Kamal Dahal); o Constituție provizorie a transferat toate atributele regelui către șeful guvernului, iar Nepalul a devenit dintr-un regat hindus un stat secular. În 2008, țara a fost proclamată republică democratică, urmând să fie adoptată și o Constituție permanentă.

s-a adus mâncarea, joacă ludo, un fel de țintar. „Nepalezii au ceva de popor migrator: toate construcțiile lor sunt neterminate, ca și cum ar pleca în curând altundeva“, zice Cătălin, iar eu îi notez aici vorbele. „O să fii un Calistrat Hogaș al Himalayei“, mai comentează el văzându-mă că scriu, așa că eu îi dau replica doar aici, scriind în tăcere pe foaie: „În cazul ăsta, tu vei fi iapa Pisicuța.“ La ieșirea din sat se apropie de noi două fete și, din reflex, pregătesc punga cu bomboane, doar că ele ne cer un pix. Suntem atât de emoționați de această dorință a lor, încât le dăm fiecăreia câte unul, iar una din fete se și apucă să-și scrie numele în palma lui Cătălin: Tara-Lama. În palma mea scrie *OH!* „E prima literă din alfabetul devanagari“, îmi zice Rishi.

Apropo de pixuri, într-un ghid de trekking în care sunt enumerate regulile unui „comportament cultural acceptabil“, ni se interzice să cerem sau să oferim copiilor pixuri sau bomboane, ca să nu încurajăm cerșitul. Alte comportamente interzise sunt: manifestarea gesturilor de afecțiune în public, arătatul cu piciorul sau cu degetul (trebuie folosită toată mâna), folosirea

mâinii stângi la mâncat (e considerată murdară), atingerea călugărilor (dacă suntem femei). Tot în acest ghid este abordată și „dilema occidentalilor privind porterii": sărăcia multora dintre șerpași este mai grea decât rucsacurile noastre, așa că ei vor fi mândri să-și întrețină familiile făcând o muncă bărbătească, demnă, cinstită; în plus, noi, străinii, reprezentăm pentru ei, care n-au școală, o bună oportunitate să învețe limba engleză și câte ceva despre cultura occidentală.

Bicharak[1]. *Mergi și mergi și continui să mergi ca Johnnie Walker, ca Emil Zátopek, ca Forrest Gump, ca Will Self... Ca Bebiță, băiatul nebun din Ostroveni, cartierul copilăriei noastre. Era un băiat înalt pentru vârsta lui, deși cine știa cu adevărat câți ani are? Îl cunoștea tot cartierul (era un fel de mascotă*

1. Numele unui spirit hindus visat de mine.

de care, de fapt, eram stânjeniți), pentru că Bebiță nu făcea decât să alerge cât era ziua de lungă printre blocuri. Probabil că nu există alee pe care să nu fi trecut și, deși ne luam după el urlând și amenințându-l de parcă ar fi adus ghinionul pe aleea pe care alerga, niciodată, dar niciodată nu l-am oprit să ne jucăm cu el, să-i dăm o bomboană sau măcar să-l întrebăm care e numele lui adevărat (poate și pentru că puțea)... De fapt, îl invidiam cu toții. Bebiță nu mergea la școală și stătea pe-afară cât voia el. Dar oare unde dormea? Avea o familie? Cine îi dădea să mănânce? Nimeni – cel puțin dintre cei din blocurile din jur – nu știa de unde vine și nici unde dispare când cădea seara. Uneori fetele, miloase, își făceau curaj, se apropiau de el și-i ofereau biscuiți. Dar el privea mereu în altă parte, zicea câteva fraze de neînțeles și începea din nou să alerge. La un moment dat, Bebiță n-a mai apărut să dea ture blocurilor și în cartier s-a răspândit zvonul că a fost găsit mort într-un container de gunoi. Fusese bătut. Sper să fi avut o moarte mai bună decât se zvonea și, oriunde ar fi el acum, să strălucească precum un diamant. Mai devreme mi-am amintit de el împreună cu Cătălin, mi-am amintit pentru că mersul ăsta ore în șir

te eliberează de lesturile prezentului. Mergi ore în șir fără să vorbești, dar și fără să te gândești la ceva anume. Ești doar atent unde pui piciorul, deasupra ta se ridică stâncile colțuroase, iar și mai sus de ele munții, undeva jos, în stânga, râul ondulat își rostogolește apele și bolovanii precum măselele unui Sfarmă-Piatră, iar tu mergi, pui un picior înaintea altuia, urci trepte de bolovani, sari rădăcini de copaci împinse afară de solul pietros, treci prin sate cu case și oameni desprinși din cărți vechi, mergi și transpiri toate gândurile ce-ți prisosesc... De-aia nici nu vorbești, de-aia nici nu mai ai ce să gândești, mergi și te eliberezi, devii gol, ușor și tot mai tăcut. Urci muntele coborând în tine.

Ajungem în Dharapani spre seară la un guest house unde întrebăm dacă există apă caldă la duș. „Poate", ni se răspunde. Practic, la fiecare guest house există dușuri, doar că apa caldă depinde de cantitatea de soare a fiecărei zile. Uneori ne spălăm și cu apă rece, alteori, dacă e frig, renunțăm. Mai bine murdari, decât răciți. Întâlnim aici un cuplu de francezi, Alexa și Guillaume. „Ca pe Apollinaire!" adaug, iar ei fac ochii mari și exclamă admirativ „Oh là là!". Nu le zic ce meserie am, îi las să creadă că toți românii cunosc pe dinafară poezia franceză modernă, oricum, începem să vorbim cu ei în franceză și-i lăsăm perplecși când le spunem că și româna e o limbă latină. În fine, nu sunt prea citiți, dar nici n-au nevoie, căci se află, ca-n romanul lui Jules Verne, de doi ani în vacanță, au văzut până acum India (unde au făcut voluntariat având grijă de cea mai de jos castă, celebrii harijani sau *the untouchables*), China, Noua Zeelandă, Noua Caledonie și cam toată America de Sud. Ne povestesc cum în Kathmandu au cunoscut un profet vagabond (sau un vagabond profet, *whatever*) care știa câteva limbi, cunoștea mai multe religii, intenționând să se întoarcă și să facă un film cu el, vorbim despre Sarko și Băse, fiecare denigrându-și cât mai mult propriul președinte, și pe tonul ăsta amar ne terminăn ceaiul de ghimbir și plecăm să ne culcăm. Nu împreună. Deși sunt francezi.

6 | Kamasutra pentru începători

6 mai

Dharapani (1 960 m) – Chame (2 675 m)

Ne trezim cu cântecul pupezei.

Dacă ieri a fost ziua asinilor, azi e ziua unităților militare. Aproape în fiecare sat prin care trecem se află câte una. Îl întâlnim din nou pe Cer Curajos, care se odihnește lângă un templu. N-a vândut toate ouăle, așa că-și continuă drumul spre satele de mai sus. Astăzi traseul e și mai dificil și se va îngreuna în fiecare zi. Cam gâfâim și ne oprim de multe ori, la un moment dat simt nevoia să mă așez pe trunchiul moale al unui copac prăbușit, apoi trecem un râu și mă întind pe un bolovan încins de soare. Spatele îmi intră perfect în scobitura lui, n-aș mai pleca de acolo, aș rămâne pentru totdeauna pe bolovanul ăsta uriaș din mijlocul râului precum Martin cel

Avid, personajul lui William Golding. Oricum, nu mă simt prea bine și nu e vorba de oboseală, ci, îmi dau seama, de greață. Înainte de a intra într-un sat numit Dudh Khola, trecem pe lângă o casă în fereastra căreia sunt expuse câteva sticle de apă, Coca-Cola, bere Tuborg și Red Bull, așa că intru (ușa e deschisă) cu gândul să cumpăr un energizant. Nu e nimeni în prima încăpere și strig. În același timp, din bucătărie iese un bărbat cu mâinile pline de orez, iar dintr-o cameră alăturată, o femeie cu periuța de dinți în gură. Oricum greața e mai mare decât jena de a-i deranja, iar doza din fereastră e singura pe care o au, așa că o cumpăr și ies. N-am băut niciodată un Red Bull mai dulce, e și cald (doar a stat în fereastră), iar greața nu pare impresionată de taurina fiartă. Cătălin e cel care observă că nu beau Red Bull, doar seamănă: doza are aceleași culori, însă taurii nu se avântă cap în cap, sunt dispuși invers, fund în fund, ca și cum ar fugi unul de altul, soarele galben din spatele lor e, de fapt, o stea, iar deasupra lor nici nu scrie Red Bull, ci Star Bull. Citim de pe cutie: *The consumption is good for human body*. Și chiar e, căci greața îmi trece într-un final. Dar tot nu ne putem ține de Rajeev, care a mers și azi foarte repede. Îi schimbăm supranumele din nou: azi va fi Train Man.

Annapurna II apare deodată în fața noastră, e primul vârf himalayan pe care-l vedem de aproape în această călătorie. Ne uităm pe hartă: are 7 937 m. Totul e impunător și impecabil. Parcă privesc coperta stilizată a revistei *Turnul de veghe*. Doar că împărăția e aici și acum, o am în fața ochilor. E cât se poate de reală, mă voi apropia de ea, deși n-o voi atinge să urlu că este.

Bicharak. *Picioarele pășesc învăluite în propriii norișori de praf,* walking on the dust clouds, *apoi norul crește și te îmbracă, ești un contur de praf ferindu-se din calea asinilor, continui să mergi până rămâi doar tu și zgomotul pașilor dislocând pietrele de pe drum, greierii îți fac galerie, păsările te strigă, treci pe lângă oameni tăcuți, taci ascultând vorbe de neînțeles, oamenii pe care-i întâlnești cară tot timpul câte ceva, cei pe care nu-i întâlnești cară și ei ceva, tu te cari doar pe tine, ești singura ta încărcătură, ești singura ta greutate, aici oricum nu există unități de măsură, nu poți fi măsurat și schimbat decât cu tine însuți, așa că ai grijă de tine, te împachetezi în praful creponat*

ridicat de propriile-ți picioare, calci numai pe pietre stabile, dai mâna rădăcinilor solide, păşeşti cu băgare de seamă, ca pe nori, aici pe cât de aproape sunt norii, pe atât de lungă e căderea ...

Gogoşi pentru o nuntă tibetană

Trecem printr-o pădure de pini şi de stejari, apoi printr-o poieniţă de fragi (n-am mai văzut din copilărie), şi ne oprim sub nişte stânci pe care câteva fetiţe s-au căţărat să adune lali gurans, floarea de rododendron în şapte culori, din care se fac ghirlandele mirilor. Căci, într-adevăr, a doua zi va fi o nuntă şi fetele au fost trimise să adune flori pentru ghirlande. În Timang, unde ne şi oprim să mâncăm, femeile satului sunt ocupate cu pregătirile pentru nuntă. Cerem supă de roşii cu tăiţei, nişte legume, momo (mici găluşte umplute cu legume, uneori chiar cu carne de pui), orice numai dal bhat, de care ne-am săturat deja, nu. Până se face mâncarea, mergem să urmărim pregătirile de nuntă. Câteva femei coc pâine tibetană într-un şopron unde au făcut focul sub căldări. După ce coc gogoşile, le depozitează într-o magazie unde sunt aşezate cu sutele unele peste altele pentru a se răci şi pentru a se scurge uleiul de pe ele. Imaginaţi-vă o încăpere cu turnuleţe de gogoşi până în tavan şi veţi avea în faţa ochilor magazia unei nunţi din Himalaya.

Majoritatea caselor de oaspeţi au numele locurilor şi simbolurilor locale: Everest, Annapurna, Tibet, Lhasa, Karma, Buddha etc., dar întâlnim şi denumiri cosmopolite: Mona Lisa, Mont Blanc, River Plate, Dorchester sau Marco Polo Shop. În timp ce mâncăm, Rajeev, care pare pasionat de geografie, ne întreabă câte ţări există în Europa. Nici eu, nici Cătălin nu ştim exact, dar dăm vina amândoi pe destrămarea URSS-ului şi a Iugoslaviei.

La ieşirea din Timang ne prezentăm la un post de control pentru verificarea permiselor. Pentru a face trekking prin rezervaţia Annapurna, e necesar să plăteşti un permis care trebuie ştampilat şi înregistrat la posturile de poliţie. E o formă de verificare că nu te-ai abătut sau nu te-ai rătăcit de la traseul prestabilit. Posturile de control sunt, cel mai adesea, nişte gherete

la intrarea în satele mai mari, unde un soldat plictisit, înarmat cu o flintă lungă de doi metri, ascultă muzică tradițională la un mic radio cu baterii sau scrijelește cu briceagul în măsuța de lemn. În timp ce ni se ștampilează permisele începe ploaia, iar soldatul dispare și noi patru rămânem înghesuiți în ghereta de lemn. Rishi se uitase pe catastiful soldatului și ne spune că am fost înregistrați cu numerele 67 și 68, eu fac o glumă cu 69 și, cum Rishi n-are nici o reacție, îl întreb dacă înțelege ce-am vrut să zic. Nu știe, așa că mă apuc să-i descriu poziția 69, el mai întâi face ochii mari, apoi își dezgolește dinții albi într-un râs cu gura până la urechi exclamând: „Îmi place poziția asta! Îmi place poziția asta!" E mai mult amuzat decât surprins, iar noi continuăm să-i vorbim și să-l întrebăm despre *Kamasutra*. Zice că numele i se pare familiar, dar că n-a răsfoit cartea niciodată. Din colțul lui, Rajeev zâmbește și înțelegem că el știe despre ce e vorba (oare băieții ăștia nu vorbesc între ei?), așa că noi continuăm să-i descriem lui Rishi cât mai multe poziții din *Kamasutra*, fie și numai pentru a-i urmări reacțiile. „N-aș zice că sunt imposibile pozițiile astea, doar dificile", comentează Rishi, când încercăm

să-l impresionăm cu memoria noastră kamasutrică. „O să caut cartea la bibliotecă, cred că i-am văzut și coperta prin librării, dar n-am știut niciodată ce se află înăuntru." Deh, ce pot discuta patru băieți, unul virgin, doi însurați, și-ncă unul care oricum nu prea știe ce-i cu el, în ghereta unui soldat înarmat cu o flintă de acum un secol pe timp de ploaie, la mama naibii în munți? Ploaia nu dă semne să se oprească, așa că ne scoatem pelerinele și plecăm, iar pe drum îi povestesc lui Rishi despre străvechiul obicei cu cearșaful pătat din noaptea nunții. „Noi încă mai avem obiceiul ăsta. Nu ți se pare că țările noastre seamănă foarte mult?" zice el. La un moment dat încep să-i povestesc regulile pocherului pe dezbrăcate și îl văd puțin pierdut. Mă-ntrebase dacă îmi place popcornul, iar eu înțelesesem pocherul. Numai prostii îl învățăm pe băiatul ăsta pe care și eu, și Cătălin îl tratăm deja ca pe fratele nostru mai mic. Față de puternicul și însuratul Rajeev păstrăm o distanță respectuoasă.

Record la înălțime

Ploaia se oprește și dintr-odată cerul se-nseninează arun-când o lumină incredibilă asupra lanului de secară care se-ntinde larg în fața noastră. E primul lan de cereale pe care-l întâlnim și suntem la peste 2 000 de metri. Sub vântul slab, secara face valuri aurii, deasupra cerul e albastru-deschis, soarele s-a lăsat jos de tot, iar în vârfurile munților s-au înfipt niște nori albi, pufoși. Ne oprim cu toții în drum și, pentru cineva care ne-ar privi din depărtare, arătăm precum personajele unui tablou kitschos din cele care se vând pe la bâlciuri.

Îl prindem din urmă pe Cer Curajos. Se odihnește în timp ce mestecă tutun dintr-o pungă pe care e desenat un zeu. Tutunul e parfumat și miroase de la o poștă (de altfel, la ingrediente scrie așa: *tobacco, lime, oil menthol, elaichi, spices and permitted flavours used*). Mă învață și pe mine cum se face, așa că iau niște tutun între degete și îl vâr între buza de jos și dinți. O aromă amăruie-mentolată îmi face gura pungă și îmi dau lacrimile de parcă aș mesteca tutun frecat cu alifie chinezească. E răcoritor, dar și amar! Îl scuip și Cer Curajos râde cu dinții la nori.

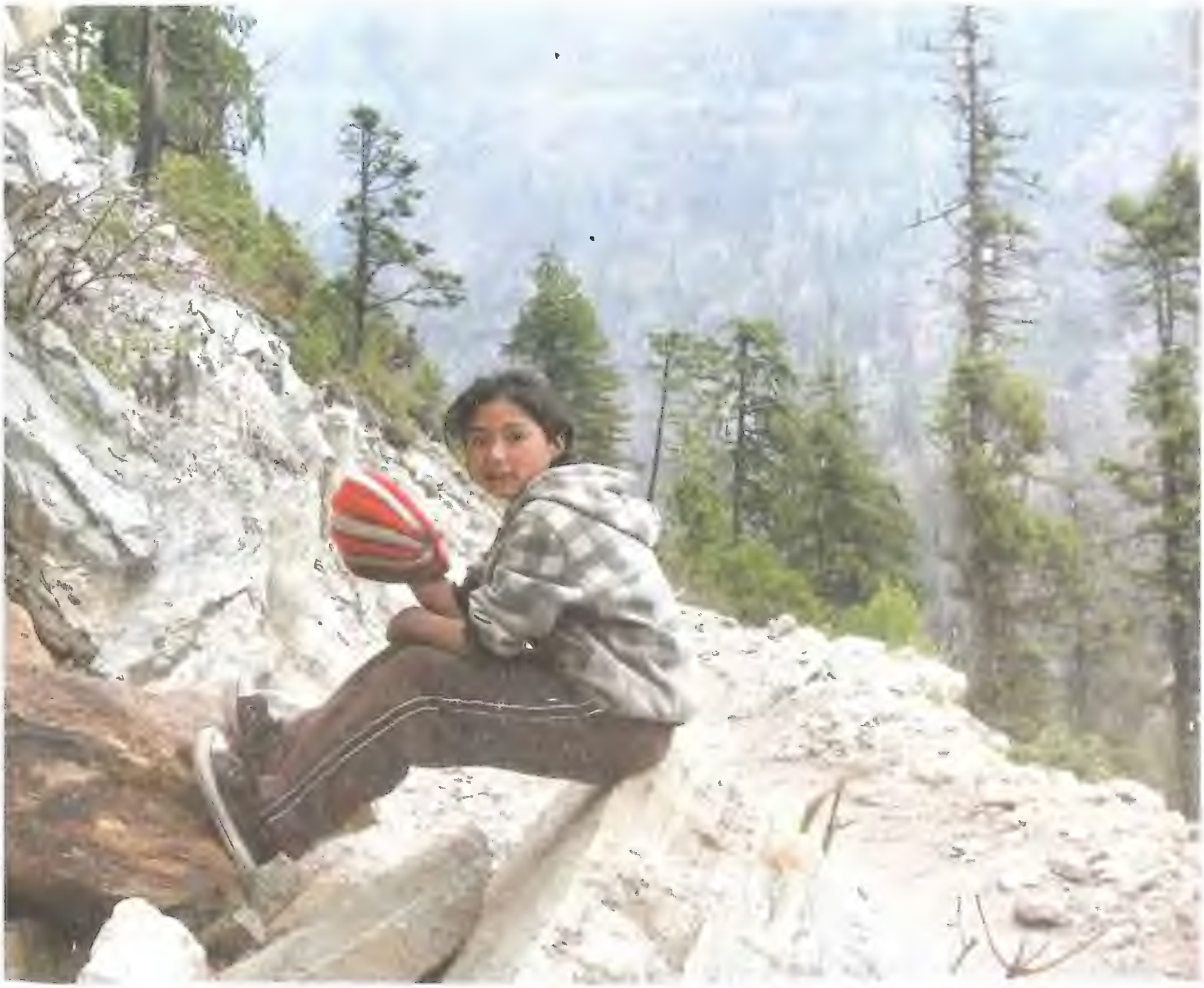

Ajungem în Chame odată cu seara. A reînceput ploaia, iar sub poarta înaltă de lemn prin care se intră în orășel stau de vorbă doi bătrâni din etnia manang. E ca-n scena de început din *Rashomon*, filmul lui Kurosawa. Nu se aude însă nici un plânset de copil, doar Rajeev care a rotit șirul de khorno, cilindrele rugăciunii prinse în poartă, și rostește mantra tibetană: *Om mani padme hum!*

Chame este capitala regiunii Manang dar, de fapt, arată ca un sat mai mare. Aici găsești însă telefon și chiar Internet. Acum însă nu e curent electric, așa că stăm în sala de mese și bem ceai la lumina lanternelor frontale. Ne aflăm la 2 675 de metri altitudine, mai sus și decât recordul meu (vf. Omu), și decât recordul lui Cătălin (vf. Moldoveanu), iar Rishi consideră, dat fiind că mâine vom trece de bariera celor 3 000 m, că e timpul să ne dea câteva sfaturi: va trebui să mergem mai lent decât până acum, nu mai avem voie să consumăm nici un strop de alcool, în schimb va trebui să bem cel puțin

patru litri de apă, preferabil caldă, sau ceai. „Sex putem face?“ îl tachinăm noi. „Da, însă numai scufundați în patru litri de ceai și cu mișcări foarte lente.“ Izbucnim toți patru într-un râs zgomotos care întoarce toate capetele cu lanterne din sala de mese spre noi. Pentru o clipă avem reflectoare de stand-up comedy asupra noastră.

În fiecare seară, inclusiv din cauza frigului pe care începem să-l cunoaștem în mod intim, continuăm să bem cantități industriale de ceai de ghimbir. Termosul în care ni se aduce are doi litri, cel mic, sau patru litri, cel mare, iar rădăcinile de ghimbir care rămân pe fund dau ultimei căni de ceai o iuțeală insuportabilă. În seara asta bem din căni desenate cu pokemoni. În timp ce așteptăm mâncarea (cartofi, momo, orez cu legume), stăm de vorbă cu băieții gazdei care pleacă mâine în regiunea Narphu să caute o plantă numită yarsagumba[1] („vara plantă, iarna vierme“).

Înainte să trag fermoarul sacului de dormit, îl întreb pe Cătălin ce zi a fost azi. Până se gândește el, adorm.

1. *Ophiocordyceps sinensis* sau fungusul-omidă este rezultatul unei încrucișări parazite în care ciuperca se dezvoltă în organismul larvei până ce aceasta se mumifică. Medicina tibetană tradițională folosește yarsagumba în special ca afrodisiac și energizant. Occidentul a descoperit proprietățile acestui fungus-omidă când trei atlete din China au bătut cinci recorduri mondiale în timpul Jocurilor Naționale de la Beijing din 1993. Testele antidoping n-au depistat substanțe ilegale în organismul sportivelor, dar antrenorul a recunoscut că au folosit extract de yarsagumba. Prețul unui kilogram a crescut dramatic în ultimii ani, ajungând până la 25 000 de dolari. Platoul tibetan produce anual până la 200 de tone de yarsagumba, supranumită, mai nou, „viagra himalayană“.

7 | Fuck the Maoists!

7 mai

Chame (2 675 m) – Pisang (3 100 m)

Lamjung Himal (6 893 m) domină valea. Imediat ce trecem de 3 000 de metri, peisajul se schimbă în mod vizibil: mai puține pietre și mai multe trepte din rădăcini, din pădurile de foioase au rămas doar niște pâlcuri, pe jos e covor de conifere de la brazii și pinii de pe marginea drumului, iar marijuana n-am mai văzut de câteva zile. Întâlnim însă tot mai multe păpădii, trecem printr-o livadă de meri înfloriți, vedem flori, plante și arbuști care nu seamănă cu nimic din ce știm (exceptând feriga). Vedem, în sfârșit, pasărea Royal Fischer, o pasăre de mărimea ciocârliei, albastră și cu pieptul galben, care se află și pe eticheta apei îmbuteliate (pentru care acum plătim 180 de rupii, adică 2,5 dolari, pe jumătate de litru). În Nepal trăiesc peste

800 de specii de păsări, mai multe decât în Canada și în SUA la un loc, adică mai mult de 10% din totalul speciilor existente în lume, și peste 6 500 de specii de copaci, arbuști, plante și flori sălbatice. Numai în Nepal există 300 de specii de orhidee. Pare incredibil cât de repede se schimbă vegetația, dar, de fapt, străbatem zilnic, în medie, 20 de kilometri și urcăm câteva sute de metri, suficient ca temperatura și solul să varieze în mod semnificativ.

În ultimele zile vorbim mult despre natură și povestim toată ziua documentare – în natură, despre natură! – și emisiuni văzute pe Discovery și pe Animal Planet. Amuzant e că se-ntâmplă uneori să fi văzut aceleași documentare. Lumea oricum e mică, bașca ce-o mai face și televizorul! Îl întreb pe Rishi care e favoritul lui: Bear Grylls sau Les Stroud?, iar el zice Steve Irwin. Astăzi vedem și primele capre sălbatice, cocoțate însă atât de sus pe stânci, încât abia le deslușim printre bolovani – noroc cu Rajeev care le-a ginit cu privirea lui de vultur. Nu mai auzim păsări cântând, nici greieri, ascultăm doar brazii scârțâind în vânt și vuietul râului Marsyangdi de al cărui curs abia ne despărțim. Întâlnim tot mai puțini oameni în calea noastră, nici sate nu mai sunt atât de multe, iar casele de lemn au cam dispărut, acum sunt toate din piatră. Pe marginea drumului încep să apară șoproane pentru adăpost în caz că ești prins de vremea rea departe de sat.

Bicharak. *Nu mai mergi, drumul te (con)duce, picioarele îl urmează, cărarea, poteca, drumeagul te duc într-un ritm care nu mai e al tău, ești doar o vietate umblătoare aflată la cheremul naturii. Uneori, ca și cum te-ai trezi dintr-o vrajă, ieși din ritm, te rupi din mișcare și, după ce-ți recapeți echilibrul, te așezi pe o stâncă sau pe un covoraș de mușchi și-ți tragi sufletul (când îți tragi sufletul e cel mai bine). Dacă umbli prin umbră cauți o stâncă încinsă de soare, când te-ai încălzit peste măsură te lungești pe iarba de sub coroana unui copac și tot acest perpetuu balans între energii, această îmblânzire, mângâiere a trupului poate părea o satisfacție măruntă, dar ea se răsfrânge tocmai în suflet. Drumul acesta trece prin suflet. Drumul acesta trece prin sufletul tuturor străinilor cu care te întâlnești și în ochii cărora te răsfrângi la rându-ți la fel de străin. Oameni din toată lumea, fiecare cu poveștile lui nespuse. Și tu printre ei. Pași, trupuri, povești și cel mai aproape cer sub care ai fost vreodată...*

Nu e frig, dar e o zi posomorâtă, mergem în tăcere și schimbăm câteva vorbe doar când ne odihnim. Mai devreme ne-am oprit la marginea unei păduri și Rajeev ne-a arătat câteva mișcări cu un nunceag imaginar. Așa că azi îi spunem Bruce Nepalee. Zice că știe să lupte cu nunceagul, că l-a învățat un văr, dar eu îi arăt trei mișcări de breakdance dintre care două nici nu-i ies. E prima dată când nu poate face ceva, dar nici că se lasă, mai încearcă, și iar încearcă, și, într-un final, reușește să facă una din ele. La un moment dat, pe marginea drumului, ne arată niște coarne de iac, iar Rishi ne spune că în două zile vom putea mânca și carne de iac. Îi întrebăm dacă există McDonald's în Kathmandu – pe principiul lui Warhol: „Cel mai frumos lucru din Tokyo e McDonald's. Cel mai frumos lucru din Stockholm e McDonald's. Cel mai frumos lucru din Florența e McDonald's. Pekin și Moscova n-au încă nimic frumos..." – și, spre surprinderea noastră, ne spun că doar KFC și Pizza Hut. Nici unul din ei însă n-a intrat în vreun fast-food. Le promitem că la întoarcere îi ducem în Pizza Hut, dar am impresia că pentru ei e prea mult pentru a ne lua în serios.

Meniul de la guest house-uri este aproximativ același de la începutul călătoriei, așa că poate e timpul să-l copiez aici: *This menu was developed by the management committee. Please do not bargain. All the prices are fixed by the management committee.* Urmează felurile de mâncare. Supe (la plic) de: roșii, usturoi, ceapă, morcovi, ciuperci, tăiței, legume. Cartofi: prăjiți sau fierți. Salate cu: ou, brânză, legume. Momo: cu legume, cu cartofi sau cu ou. Orez: dal bhat, simplu, prăjit (cu ou, cu legume, cu pui sau mixt). Pakauda de cartofi. Bucătărie italiană: paste, spaghete, pizza, lasagna. Mexicană: enchilada și tacos. Chinezească: chow mein. Desert: plăcintă de mere (*apply pie*) sau de morcovi. La cât momo și dal bhat am mâncat, astea să fie numele noastre de acum înainte: Dal Bhat Marius și Momo Cătălin!

Rishi ne spune azi o poveste de familie foarte frumoasă. Tatăl lui s-a născut într-o zi cu eclipsă de Lună și, conform tradiției hinduse, nu se putea căsători decât cu o femeie născută tot într-o zi cu eclipsă de Lună. Numai că părinții tatălui său n-au găsit nici o fată născută în aceeași zi, așa că a trebuit să caute o fată născută cu ocazia altei eclipse de Lună. Care a avut loc peste... 18 ani. Astfel că, atunci când părinții lui Rishi s-au căsătorit, tatăl lui avea 25 de ani și mama – 7, iar tatăl lui a așteptat-o zece ani până ce ea a împlinit vârsta la care avea voie să locuiască cu soțul ei și căsătoria putea fi consumată.

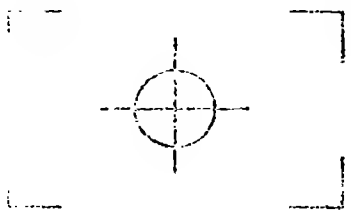

HAS to come!

Deasupra noastră apare o parte din vârful Pisang (6 091 m), dar noi realizăm destul de târziu că ceea ce ni se părea zăpadă sunt, de fapt, norii care acoperă vârful ca un fular. Ajungem la un pod suspendat la capătul căruia întâlnim un bărbat mărunt și amărât. Rishi și Rajeev stau de vorbă cu el în timp ce eu și Cătălin fotografiem muntele din toate unghiurile. Aflăm că omul e, de fapt, șerpaș și că la Manang (la două zile de Thorung La) i s-a făcut rău. HAS! Urcă munții ăștia de douăzeci de ani, zice omul, și până acum nu i s-a mai întâmplat să nu poată ajunge la trecătoare. E amărât pentru că nu va primi decât o parte din bani. Mă uit la Cătălin, Cătălin se uită la mine. Dacă șerpașilor li se face rău de la altitudine, ce șanse avem noi să trecem prin Throung La!? „Poate avem norocul începătorului", zic, dar nici măcar eu nu cred cu adevărat în asta. Ceea ce ne sperie în primul rând la HAS este faptul că nu ține de pregătire, experiență, condiție fizică. E perfect democratic și imprevizibil. *Oricine* îl poate avea, și în *orice* moment, odată depășiți cei 4 000 de metri. Dorința de a ajunge la trecătoare e intensificată acum și de curiozitate: suntem în stare s-o facem? Încep să am emoții. Dacă nu rezistăm altitudinii, totul ne va părea în zadar, căci va trebui să ne întoarcem, dacă nu pe același traseu, oricum tot pe această parte a lanțului Annapurna. Va fi ca și cum am face doar jumătate de călătorie. Dintr-odată, să ajungem sus la trecătoare pare mai important decât toate cele trei săptămâni petrecute și umblate prin Himalaya. Ceea ce este, evident, o prostie, dar e greu să nu vezi în înjumătățirea traseului un eșec. Doar nu am ajuns până aici ca să ne întoarcem!

Cu gândurile astea în cap urcăm foarte abrupt o lungă potecă ce ne duce într-o pădure de conifere nu prea deasă, dar cerul s-a întunecat și pare mai târziu decât e. În mijlocul pădurii ne trezim într-un cimitir tibetan, cu steaguri și eșarfe kata legate și agățate peste tot în copaci și de tufișuri, cu acele chortens, mici grămăjoare de piatră în memoria celor morți, întinzându-se pe o rază destul de întinsă. Din crengile copacilor atârnă coliere de flori, frunze și semințe uscate. Steagurile tibetane sunt colorate în alb, roșu, verde, galben și albastru (simbolurile budiste ale acestor culori fiind fierul, focul, lemnul, pământul și apa), în mijlocul cărora sunt desenate

animalele protectoare: căluțul Ta (purtând în spate cele trei flăcări ale lui Buddha), dragonul, vulturul, tigrul, leul zăpezii. Vântul care bate în aceste steaguri ridică rugăciunile la cer și răspândește peste lume bunăvoința zeilor, dar tot el mai doboară și câte un conifer, iar ecoul izbiturii se propagă prin frunze ca niște șoapte neinteligibile. Suntem într-o scenă din *Blair Witch Project.*

La ieșirea din pădure întâlnim alte sloganuri maoiste separatiste vopsite cu roșu pe stâncile de pe marginea drumului. Lângă una dintre acestea, cineva a scrijelit: *Fuck the Maoists!* Câțiva metri mai încolo citim: *Free Tibet!* Există idealuri.

După ce s-a chinuit toată ziua, începe, în sfârșit, să plouă, așa că intrăm în Pisang odată cu ploaia și cu seara. Suntem înfrigurați, dar mirosul de fum care se ridică din coșurile satului ne dă un sentiment plăcut. În sala de mese a guest house-ului unde intrăm se află o sobă rotundă de fier în jurul căreia s-au adunat mai mulți porteri și porterițe, iar unul dintre ei dansează pe muzica tibetană ieșită dintr-un telefon mobil. Două postere uriașe le înfățișează pe Britney Spears și pe Bhumika Chawla, o actriță de la Bollywood. La una dintre mese cuplul de olandezi mănâncă deja. Abia am deschis jurnalul să scriu, că intră în sală un grup de patru americance (de fapt, două dintre ele sunt canadience, dar, hei, nimeni nu-i perfect!) cu care ne împrietenim repede. Când ne întreabă de unde suntem, mă fac că-mi înfig caninii în gâtul lui Cătălin și obținem un „Transilvania". Le explicăm că Transilvania nu e o țară, după care discutăm despre toate, schimbând subiectele cu o viteză ametitoare: Bin Laden (nu știau, tot noi le dăm vestea) și Edward Hopper, *Toddlers & Tiaras* („cea mai îngrozitoare emisiune din lume, după *Sweet 16*") și Tolkien (numele de familie al canadiencei Eva, care seamănă izbitor cu Shania Twain și cu care îmi descopăr trei pasiuni comune majore: Woody Allen, Alanis Morissette și Philip Roth)... Toate au puțin peste douăzeci de ani, dar au călătorit deja prin toată lumea, în Asia se află de luni bune și tot ce știu știu de la fața locului, nu din cărți, ca noi. Amy (care la 16 ani a scris un eseu despre mitul Dracula și Vlad Țepeș) a învățat sanscrita în India predând engleza la o grădiniță, Michelle a predat și ea în Coreea de Sud, după ce vreme de câteva luni a gătit la o cantină pe undeva prin America Centrală, acum citește o carte despre caii din Himalaya

pentru că peste tot pe unde merge, spune ea, cumpără o carte despre caii din zona respectivă... Canadianca Tess e mai retrasă, nu face conversație, dar ea oricum citește un Coelho, așa că ce mare pierdere? Fetele nu se cunoșteau dinainte, dar au apelat la aceeași agenție de porteri, una care lucrează exclusiv cu femei, se cheamă The Three Sisters și militează pentru nediscriminarea pe piața de muncă a femeilor nepaleze.

În camerele noastre de lemn prin care bate vântul este atât de frig (sobă nu există decât în sala de mese), încât ne băgăm în sacii de dormit admirând aburii scoși pe gură. Suntem la 3 100 de metri, în plină vară nepaleză.

8 | Pin, pastile, panici

8 mai

Pisang (3 100 m) – Manang (3519 m)

Ne trezim în miros de pin. Gazdele au umplut o găletușă de tablă cu cărbuni aprinși și au aruncat peste ei muguri de pin. Toată curtea s-a parfumat. Rishi ne spune că e un ritual tibetan de purificare a zilei. În curte, unde ne spălăm, apa la cișmea este atât de rece, încât nici nu-mi mai simt fața. De ieri mă încearcă tusea și poate n-ar trebui să fac asta. Avem din nou o dimineață incredibil de clar luminată. Probabil diminețile sunt cele mai frumoase momente ale zilei în munții ăștia, felul în care se ridică treptat ceața și soarele se strecoară sau scapă peste vârfuri...

De vreo două zile, în locurile unde mâncăm găsim niște copăcei din lemn îmbrăcați în fire colorate de mohair și cu coroane din ciucuri la fel de

colorați. „Meșteșug nepalez“, mă lămurește Rishi în timp ce ne aduce recipientele cu apă fierbinte. Se va păstra caldă câteva ore și o vom bea așa. La ieșirea din sat, ne oprim într-o curte și cumpărăm, pe bani puțini, o pungă de mere mici și zbârcite, dar foarte gustoase, la care ronțăim în timp ce, de-o parte și de alta a drumului, privim imaginea spectaculoasă a tuturor vârfurilor înzăpezite. Mergem printr-o vale ca o căldare, în timp ce de jur împrejurul nostru se ridică la mii de metri un colier de versanți care-ți taie respirația: Annapurna II (7 937 m), Annapurna III (7 555 m), Annapurna IV (7 525 m), Tilicho (7 134 m) și Gangapurna (7 454 m). La un moment dat, vedem un vârf înalt și îl întreb pe Rishi cum se numește. „E doar un deal“, zice el. Ce-i drept, e un vârf mai mic, are „doar“ vreo 4 000 de metri.

Rishi mă prinde din urmă și mă întreabă: „Marios, știi cântecul lui Bryan Adams, *Summer of '69*? E despre ce mi-ai spus tu?“ Oh, Rishi, *I guess nothin' can last forever*, nici măcar inocența ta!

O bună bucată de drum mergem împreună cu un profesor de 46 de ani care ne spune că îl cheamă Kaj Kumar Sendai. Predă nepaleză și engleza, deși pe aceasta din urmă abia o vorbește. Undeva sus, la 4 000 de metri, ne arată ceva care se dovedește a fi satul unde predă. E un loc izolat, școala numără în total doar doisprezece elevi, profesorii fiind în număr de cinci. Orarul are șase ore pe zi timp de șase zile pe săptămână, ziua liberă fiind sâmbăta. Câștigă 150 de dolari pe lună, un salariu bun. Nu e din provincia Manang, dar a venit aici să predea în urmă cu 27 de ani și n-a mai plecat. Sau n-a mai putut.

În satul Humde (3 420 m) există singurul aeroport din această provincie: o pistă de țărână lungă de câteva sute de metri, mâneca de vânt și o clădire de dimensiunea unei case fără acoperiș. Au loc două-trei zboruri pe săptămână, dar, nefiind telefon, în afara oricărui program prestabilit. Este o zi însorită și caldă, însă cu mult vânt și cu mult praf (mergem cu cagula pe față), iar la ieșirea din sat ne verificăm din nou permisele și ne întâlnim cu Cer Curajos. Se întoarce de la Manang și e bucuros, căci a vândut toate ouăle. La un calcul rapid, a vândut 60 de kilograme de ouă parcurgând 60 de kilometri pe jos pe care acum îi parcurge încă o dată pentru a se întoarce acasă, la găinile lui care, între timp, trebuie că au umplut din nou cuibarele.

Satul global

Sunt prima victimă a altitudinii: mă doare capul îngrozitor, mi se despică felii din cauza oxigenului care începe să scadă, dar nu le spun băieților. Iau un Nurofen forte pe furiș și sper să mă lase, însă nu are nici un efect. Din cauza asta nu am poftă de discuții cu băieții (încerc însă să nu mă dau de gol), nici nu sunt foarte atent pe unde trecem și nici nu prea văd ce vârfuri legendare se ridică în albastra zare. Satul Braka este așezat la marginea unui izlaz pe care paște o herghelie de cai, ne oprim la un localnic să gustăm brânza de nac (iacul e masculul, nacul e femela), care arată și are gust de cașcaval, iar el ne povestește că mâine pleacă în munți să caute yarsagumba. Aici, în Braka, există un New York Hotel și un Karma Store cu un raft cu cărți în toate limbile: 100 de rupii ca să schimbi o carte, 500 de rupii (7 dolari) ca s-o cumperi. Mă uit printre cărți, multe despre Himalaya, dar recunosc și niște Danielle Steel, un Atiq Rahimi, un Harper Lee...

Ajungem în Manang, capitala provinciei cu același nume, un sat mărișor și care arată ca o cetate, cu ziduri de piatră care se zăresc din depărtare. Pe lângă sat trece râul Marsyangdi (da, l-am reîntâlnit!), iar noi ne apropiem ca niște peregrini prin deșert. Casa de oaspeți unde ne oprim este, de departe, cea mai mare și mai confortabilă de până acum. Camerele dau înspre o curte interioară pavată cu lespezi mari de piatră, în camere avem propriul WC (turcesc, cu apă la găleată), sala de mese este încălzită, mesele sunt acoperite cu țesături tibetane și dintr-un casetofon se aude muzica etniei newari. Contra unei sume modice ți se spală hainele, există un telefon și chiar un calculator conectat prin satelit la Internet. Manang e un sat global. De când sunt prin acești munți, am uitat de tot, de familie, de prieteni, nu am nimic de transmis acasă, iar Internetul mi se pare perfect inutil.

Dacă tot trebuie să îndur durerea asta de cap, mă regalez cu o pizza cu ton, așa cum o fi. Oricum deja nu mai vreau să aud de orez. Sala de mese e plină de trekkeri, iar dintre cei pe care-i cunoaștem au venit olandezii și

americancele, cu care bem vreo două termosuri cu ceai de ghimbir și povestim fiecare ce-a mai văzut pe traseul său. Nu sunt singurul cu durere de cap, Eva se plânge și ea, așa că îmi fac curaj și le spun băieților. Ni se alătură și porteriţele americancelor și discutăm cu toții dacă e oportun ca de mâine să începem să luăm acetazolamidă (sau Diamox), o pastilă bună pentru tratarea epilepsiei și insuficienței cardiace congestive, dar care inhibă și simptomele HAS. Este însă o pastilă riscantă, și nu doar din cauza nenumăratelor efecte secundare (printre care unele complet paradoxale pentru trekkeri, care riscă să sufere exact de efectele pe care vor să le preîntâmpine: somnolență, oboseală, amețeală, ataxie, vomă), dar și pentru că e contraindicată celor care au probleme cu rinichii, ficatul sau stomacul. Citisem despre pastila asta și umblasem două zile prin farmaciile din București după ea. O am cu mine. Americancele nu par convinse de necesitatea ei, Cătălin chiar se teme de ea, însă știu eu bine ce-am citit pe blogurile celor care au urcat mai sus de 5 000 de metri. Rishi îmi spune și el că nu e nevoie s-o iau, mai ales că

mâine vom rămâne aici, pentru o zi de odihnă și aclimatizare, Manang fiind ultimul sat înainte de bariera celor 4 000 de metri. În starea în care mă aflu, mă gândesc că voi lua orice ca să ajung la trecătoare.

Fac primul meu duș cald după mai multe zile în care m-am spălat cu apă rece (o prostie, căci acum tușesc toată noaptea), îmi clătesc niște haine și mă culc. Nu înainte să înghit al treilea Nurofen în jumătate de zi. Sunt amărât și puțin îngrijorat. Dacă nu ajung la Thorung La, am urcat până aici degeaba.

9 „Coborâți! Coborâți! Coborâți!“

9 mai

Manang (3 519 m) – Gheţarul Gangapurna (3 800 m)

Azi este ziua de aclimatizare în care suntem sfătuiţi să alegem unul dintre traseele scurte din împrejurimi, să urcăm câteva sute de metri, apoi să ne întoarcem şi să dormim la altitudinea mai joasă din Manang. Nu mă mai doare capul, dar simt o presiune constantă la nivelul tâmplelor şi al sinusurilor, de vreo două dimineţi mă trezesc cu gâtul inflamat, iar tusea continuă, doar noaptea, când adorm cu greu. Oricum, n-aş prea vrea să răcesc! Ce am e oricum suficient. După-amiază o să mergem la o întâlnire organizată de Himalayan Rescue Association, unde ni se va măsura nivelul de oxigen din sânge şi ni se va ţine un curs despre HAS.

Dintre cele câteva posibile trasee în împrejurimi, decidem, împreună cu americancele, să urcăm spre gheţarul Gangapurna. Un traseu abrupt, dar scurt, într-o zi luminoasă şi caldă. Ajungem pe un versant împădurit, paralel cu gheţarul şi deasupra lacului glaciar, unde rămânem mai bine de două ore trăgând în piept aerul îngheţat. Şi, cum voluptatea de a discuta artă şi cultură pop în pustietate este deja dovedită, vorbim din nou despre scriitori şi muzici, despre filme (am un tricou cu Oyster Boy, aşa că Tim Burton e unul dintre subiecte), punem un pariu (din ce film e refrenul „Supercalifragilisticexpialidocious": *The Sound of Music* sau *Mary Poppins*?), pe care eu şi Cătălin îl pierdem (cred că, de fapt, noi am vrut să pierdem), aşa că discară la guest house va trebui să le oferim americancelor un termos cu ceai de ghimbir, apoi fetele încep să cânte şi să danseze, cu spatele la gheţar, cântecul lui Marvin Gaye:

There ain't no mountain high enough
Ain't no valley low enough
Ain't no river wide enough
To keep me from getting to you...

iar eu mă trezesc filmându-le cu un telefon mobil, pentru că cineva a venit cu ideea postării pe YouTube, sau pe blog, sau pe Facebook, aceste căi prin care (trebuie neapărat să) dovedeşti miilor de prieteni virtuali că ai o viaţă interesantă...

De altfel, mulţi trekkeri au telefoane mobile şi tot felul de gadgeturi şi device-uri. Chiar şi Cătălin, care citeşte în fiecare seară pe Kindle, iar uneori merge cu iPodul în urechi. În afară de aparatul foto, eu nu mi-am luat nimic, nici măcar un ceas de mână. Sunt foarte relaxat fără Internet, fără mobil, televizor şi mp3 player, căci acesta mi se pare a fi cu adevărat spiritul călătoriei: să pleci fără device-uri de (pe)trecut timpul şi să te bucuri la maximum de plăcerea de a hoinări rupt de propriul context cultural şi, mai ales, de tirania de a fi mereu disponibil, reperabil, comunicativ & comunicabil. Orice călătorie este o formă de odihnă, meditaţie şi aşteptare. Să pleci de-acasă înseamnă să-ţi asumi absenţa din mijlocul alor tăi, înseamnă să ai curajul de a fi uitat o vreme de ceilalţi şi de a te pune la dispoziţia necunoscutului.

În momentul în care călătorești, dar din când în când postezi pe blog sau pe FB vorbe și imagini ale drumului tău, ajungi, de fapt, să faci călătoria în perspectiva postării online. Pleci de acasă pentru a fi și mai mult în atenția celorlalți. *Live Trekking Show*. Devii sclavul mediului tehnologic situat fiind în mediul natural. Căci așa cum GPS-ul te transformă într-un analfabet dpdv

geografic, care nu mai știe cum să-și folosească simțul orientării și al spațiului, FB-ul riscă să-ți pervertească, paradoxal, nu doar simțul socializării, dar și pe cel al solitudinii. Ce s-a întâmplat cu dorința de a pleca de-acasă inclusiv pentru a nu mai fi găsit o vreme, de a dispărea, de a rătăci, de a evada? Și de unde vanitatea (prezumția de importanță, cum ar spune un scriitor drag mie) de a crede că ce faci tu interesează, și-ncă în timp real, și pe alții? De unde angoasa în fața solitudinii călătorului? E la mijloc un fel de narcisism nevrotic care nu are nimic de-a face cu ideea de călătorie ce rămâne, sau ar trebui să rămână, o experiență personală, profund intimă și, în fond, imposibil de împărtășit. Despre călătorii nu se poate scrie cu adevărat, întrucât paradoxul călătorului este că vede mai multe decât își va aminti și își va aminti mai multe decât a văzut. De aceea, un jurnal de călătorie la persoana întâi beneficiază, și el, de prezumția de ficțiune. Am închis paranteza.

Copiii Himalayei

Cătălin vrea să continue traseul și să se apropie și mai mult de gheţar, dar asta presupune să urcăm încă vreo două-trei sute de metri. Fiind mult mai sus decât altitudinea din Manang, durerea mea de cap a

revenit, așa că mă întorc împreună cu Rishi, iar Cătălin și Rajeev continuă singuri. E prima dată când ne despărțim pe traseu. Și pentru că Rishi insistă ca nu cumva să mă duc în cameră să dorm, rămân în sala de mese transformată într-o adevărată sală de lectură (nu toată lumea a urmat cutuma de a urca versanții din jur): un francez consultă o hartă a Nepalului, un cuplu de englezi scriu separat, ea un jurnal, el la laptop, americancele notează și ele în agende sau își scot câte o carte (un ghid despre Annapurna și Coelho ăla), olandezii țin propriul jurnal (ne-au povestit ce interesant este când, ajunși acasă, citește fiecare jurnalul celuilalt, descoperind că au făcut două călătorii aproape diferite), eu însumi îmi notez toate astea în timp ce sorb din ceaiul de ghimbir la fel ca toți ceilalți. În surdină se aude din nou muzică tradițională newari, în camera alăturată șerpașii discută și joacă ludo și, de fapt, cu toții suntem conectați extrem de mult la lumea asta de piatră și cer, cu case deasupra cărora steagurile tibetane își flutură mantrele, cu asinii

scobind cu copitele lor potecile munților, cu oamenii mărunți și copiii a căror frumusețe nu dispare oricât de mulți muci ar avea pe față. Căci, deși am vorbit puțin despre copiii Himalayei, adevărul este că sunt terminat după ei. Aș înfia, aș cumpăra, aș fura unul pe zi! Îi caut cu privirea prin fiecare curte, le cumpăr bomboane („ăștia cresc numai cu bomboane de la turiști", vorba lui Cătălin), îi fotografiez și le urmăresc înduioșat privirile curioase, mânuțele murdare care abia pot apuca bomboanele, râsul și chiotele de bucurie de fiecare dată când își recunosc chipul pe display-ul aparatului. Dacă satele astea n-ar avea copii (cu muci), atunci ar fi cu adevărat foarte triste.

Bicharak. *Niciodată n-am fost mai departe de tot ce-mi definește viața. Când am plecat am crezut că plec doar pentru a ajunge altundeva, dar de fapt nu ajungi cu adevărat nicăieri, pleci ca să rămâi cât mai în urmă, să ai perspectiva din spate, nu de sus, oricât de mult ai urca. Iată, mi-am părăsit viața de ceva mai mult de o săptămână și totul chiar a rămas în spate, atât de în spate! Contururile prietenilor, ale obiectelor personale, ale gesturilor zilnice s-au estompat de parcă aș fi plecat de luni bune. Este efectul muntelui, al înălțimii, al oamenilor, al lumii de aici, unde sunt doar un tip cu barbă (abia acum văd câte fire albe am), bătând potecile și cărările astea printre blocuri masive de piatră, printre stânci uriașe, traversând câmpuri, văi și păduri, sub picioare ape, deasupra capului zăpezi, aici unde sunt un fel de nimeni chiar și pentru mine. Cunoaștem oameni, vorbim și râdem cu ei, împărțim mâncarea și băutura, le strângem mâinile, pentru ei suntem unul și același străin, multiplicat în fiecare zi, în fiecare vară, veniți din țări de care uneori nici n-au auzit, purtând haine colorate, ciudate, caraghioase câteodată, privind lumea lor prin ochelarii noștri de soare, în timp ce noi ne interesăm de cele mai umile detalii ale vieții lor, pentru că aici e un alt timp, aici mai e încă trecutul și uneori doar trecutul mai e nou pentru noi, iar noi vrem să păstrăm și facem cópii chipurilor lor cu mecanismele noastre digitale de multiplicat lumea, nu ne vom mai vedea niciodată, vom uita unii de alții, căci dintr-odată clipa acestor întâmplătoare întâlniri va fi fost deja trecută, nimicul de dinaintea ei se va uni cu nimicul de după ea și va dispărea în acel vid în care viețile noastre continuă invizibil și în paralel pe meridiane atât de îndepărtate, încât niciodată nu știm cu adevărat cine e și cine nu (mai) e printre noi...*

Între timp americancele au scos cărțile de joc și joacă Kems. Le întreb cum se numește jocul. „Kent", îmi răspund ele. Cultura e un telefon fără fir. Îmi place să descopăr aici mai mult asemănările decât deosebirile. Faptul că și nepalezii mănâncă mămăligă, ciorbă de urzici și de lobodă mă amuză mai mult decât brânza de nac. E fascinant cum călătoresc unele obiceiuri, credințe, jocuri (azi am văzut copii sărind elasticul) care, uneori, poate se pierd, poate dispar, dar de fapt nimic nu rămâne doar într-un singur loc, totul se răspândește („Clopotul din ritualurile creștine a fost împrumutat din ritualurile hinduse", îmi spune Cătălin consultând pe Kindle nu știu ce enciclopedie[1]). Mă amuză și cuvintele care, descoperim uneori, există în aceeași formă, însemnând, firește, cu totul altceva. Rajeev ne-a întrebat, la un moment dat, dacă Mutu înseamnă ceva în română, căci în nepaleză înseamnă „inimă". Rishi mi-a spus într-o zi, când beam bere împreună, că „noroc" în nepaleză înseamnă „iad".

În sat există un șopron cu proiector unde se dau filme la cerere: *Seven Years in Tibet*, *Into Thin Air*, *Touching the Void*, *Into the Wild*, *Slumdog Millionaire*, *Blood Diamond* și *Caravan Hangover*. Într-o coșmelie se poate juca snooker, iar din prăvălii poți cumpăra echipament contrafăcut. Pentru că Rajeev nu are cu el decât o bluză de trening și am aflat de la Rishi că îl doare în gât, îi cumpărăm (cu 500 de rupii, 7 dolari) un polar Mammut contrafăcut pe a cărui etichetă scrie chiar Made in Romania, o coincidență ce seamănă cu predestinarea. Pe drum, Rajeev (fără de care, pe muntele ăsta, suntem nimic) și-a pierdut și ochelarii de soare, iar aici lumina este deja atât de puternică, încât atunci când vom trece de 4 500 de metri și vom da de zăpadă riscă să facă *snow blindness* (afectarea temporară a corneei din cauza

1. Într-o culegere de basme nepaleze citesc povestea „Țăranul și șarpele", unde dau de o situație asemănătoare celei din „Ivan Turbincă". Un țăran plecat la târg ajunge la un râu unde e rugat de un șarpe să-l ajute să treacă apa că-i va fi recunoscător. Țăranul îl bagă pe șarpe în traistă, îl trece apa, dar odată ajunși pe mal, șarpele i se-ncolăcește după gât gata să-l sugrume. Chiar atunci apare un străin căruia țăranul, arătând spre șarpele de la gât, îi povestește pățania. „Cum poate un șarpe atât de mare să încapă într-o desagă atât de mică? Nu cred o iotă din povestea asta", spune omul. Ofensat și naiv, șarpele se desface de la gâtul țăranului și intră la loc în desagă. Atunci străinul leagă desaga la gură și o lovește cu ciomagul până-l omoară pe nerecunoscătorul șarpe.

radiațiilor ultraviolete). Așa că îi cumpărăm și o pereche de ochelari de soare. Armani. Ne costă 1 dolar. Mă plimb cu Cătălin pe ulițele de piatră ale satului și dintr-un magazin se aud acordurile unei chitare. Vânzătorul e un băiat de 20 de ani care exersează singur la cea mai prăpădită chitară pe care am văzut-o vreodată. Îi lipsesc două corzi, dar Cătălin reușește să încropească un blues ce n-a auzit Manangul.

Ne întâlnim cu olandezii care ne povestesc că au urcat până la un templu unde au dat de un călugăr budist în vârstă de 96 de ani și de fiica lui de 63. Amândoi coboară și urcă săptămânal câteva sute de metri pentru a se aproviziona din sat.

Supraviețuirea, cursul seral

Cu inima strânsă (iar eu și cu durerea de cap), mergem la cursul despre HAS într-o sală care seamănă a cămin cultural. Fiind nodul traseelor înainte de Thorung La („toată lumea se-ntâlnește la Manang!" cum exclamă francezii Alexa & Guillaume cu care dau nas în nas pe uliță), sala din sat s-a umplut cu 20-30 de trekkeri. O doctoriță ne explică, timp de o oră, folosindu-se inclusiv de niște planșe, toate simptomele, detaliind ce ni se poate întâmpla din cauza HAS: insomnie, dureri de cap, dureri de burtă, greață, amețeală, respirație dereglată (un fel de apnee), sângerarea nasului, diaree, vomă, pierderea cunoștinței și, în cele din urmă, edem pulmonar și chiar edem cerebral, moartea putând surveni, cum știam deja, în doar câteva ore. Suntem instruiți, practic, cum să ne ascultăm corpul pentru a recunoaște din timp simptomele și ni se repetă, ca singura noastră salvare în caz de HAS, această adevărată mantră sanitară: „Coborâți! Coborâți! Coborâți!" – sfat și îndemn, de altfel, tipărit peste tot în Manang, pe afișe, pliante, inclusiv pe spatele permiselor noastre de trekking. Ca și cum n-am lua deja totul foarte în serios, ni se povestesc diverse cazuri dramatice. De asemenea, ni se repetă să bem zilnic peste patru litri de apă, fierbinte dacă se poate (un posibil cocktail anti-HAS ar fi să punem în fiecare litru de apă fierbinte o lingură de sare și trei de zahăr), să mâncăm supă de usturoi, să

punem multă sare în mâncare și mult zahăr în ceai („Tot ce la nivelul mării vă este contraindicat aici trebuie consumat în exces!"), să nu consumăm cafea sau alcool, să urcăm cât mai lent, să respirăm calm și regulat și, mai ales, să fim mereu atenți la reacțiile partenerilor noștri de trekking care

„uneori ignoră simptomele sau nu realizează că le au". Suntem învățați chiar și cum să-i cărăm dacă aceștia încep să se simtă rău ori își pierd cunoștința, iar o discuție aparte se poartă despre acetazolamidă (eu am început s-o iau, dar numai câte o jumătate) și riscul efectelor adverse, multe și variate (parestezііle feței și extremităților fiind cele mai frecvente), unele, cum spuneam, asemănătoare simptomelor HAS.

La sfârșitul cursului suntem cu toții galbeni la față. Se pun întrebări (aflu că în ultimele două zile destui au suferit de dureri acute de cap), majoritatea despre momentul abandonului, despre decizia de a te întoarce și a coborî pentru a pierde din altitudine. Când știm cu adevărat că nu mai suntem în stare să continuăm ascensiunea și că riscăm edemul? Cât de mult putem ignora unele simptome și, mai ales, pe care dintre ele? „Dacă începem să ne simțim rău, însă trecătoarea este la doar 50 de metri în fața noastră, decât să facem cale-ntoarsă, nu-i mai bine să rezistăm și să ajungem la trecătoare pentru a coborî, coborî, coborî, pe partea cealaltă?" rostește cineva ceea ce

se întreabă în gând fiecare dintre noi. „Nu, pentru că și un singur metru urcat vă poate fi fatal“, ne răspunde doctorița. „S-ar putea să nu fiți în stare să mai faceți nici măcar zece pași, dacă ignorați simptomele și nu vă întoarceți cât timp mai sunteți conștienți.“

Mai avem două zile de urcat până la trecătoare, dar niciodată n-am fost mai departe de Thorung La. Sunt realmente îngrijorat. Și pentru mine, dar și pentru Cătălin, căci ne-am băgat amândoi în povestea asta. Nici măcar n-avem curaj să discutăm ce vom face dacă doar unul din noi va avea HAS. Se va întoarce cu celălalt sau va continua să urce, rămânând fiecare însoțit de propriul șerpaș? Asta presupunând că și Rishi, și Rajeev vor fi bine. Contra unei donații modice pentru Himalayan Rescue Association (s-ar putea să avem nevoie de serviciile lor), ni se ia pulsul și ni se verifică nivelul de oxigen din sânge. Suntem OK. Când ieșim afară, ca un făcut, pe deasupra noastră tocmai zboară, îndreptându-se spre trecătoare, un elicopter sanitar.

Încerc să mă încurajez spunându-mi că, de vreme ce au urcat pe Everest[1] un tip de 65 de ani, un puști de 16 și un orb, o să izbutesc eu s-ajung într-o trecătoare mai „scundă“ cu 3 500 de metri! Ca să mai uităm de griji și dureri de cap, mai cerem niște termosuri cu ceai de ghimbir (plătesc eu pariul supercalifragilistic) și discutăm cu americancele despre corectitudinea politică, Patriot Act, jucării sexuale, Delta Dunării, Ella Fitzgerald (Eva) vs. Peggy Lee (eu), Guillermo del Toro (Amy) vs. Hayao Miyazaki (Cătălin) și închidem seara cu mine povestindu-le *Lost in Translation*, pe care doar Eva l-a văzut...

1. Numele tradiționale ale vârfului înalt de 8 848 m sunt foarte frumoase: Chomolungma („rama universului“) în tibetană și Sagarmatha („rama oceanului“) în nepaleză.

10 | La vânătoare cu vulturii aurii

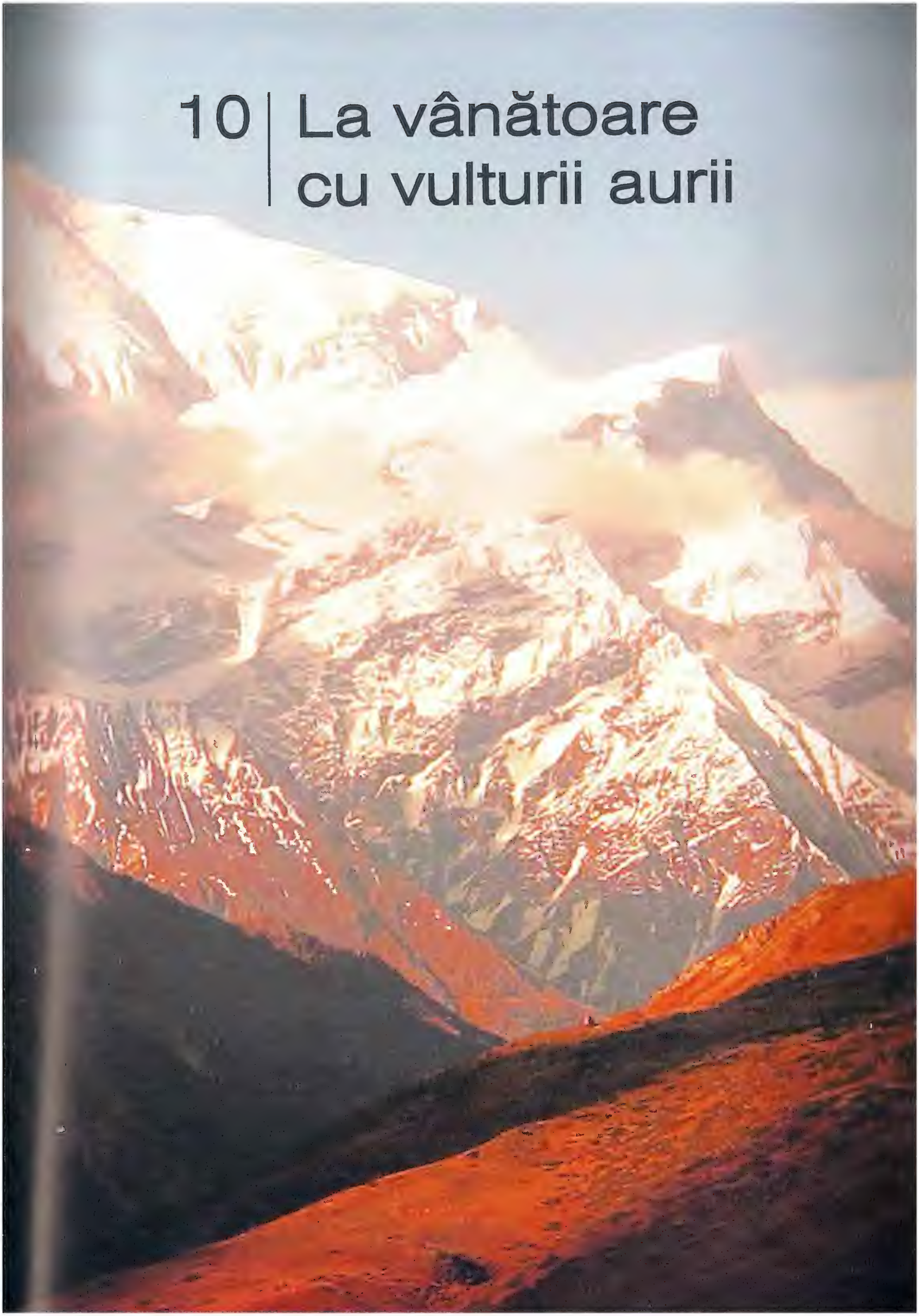

10 mai

Manang (3 519 m) – Yak Kharka (4 016 m)

Astă-noapte Cătălin a făcut o criză de apnee. M-am trezit într-un acces de tuse îngrozitor, care a făcut să-mi dea și lacrimile, și atunci i-am auzit respirația complet dereglată: precipitată de câteva ori, urmată de o lungă tăcere, ca și cum i s-ar fi oprit plămânii, apoi o inspirație prelungită și tot așa. Părea că-și dă duhul. Încercam să-mi amintesc ce ni se spusese la curs, dacă e recomandat să-l trezesc și cum anume... Dar nici eu nu eram în regulă. Inima îmi bătea foarte repede, de parcă tocmai urcasem scările în fugă. O auzeam în urechi și simțeam cum pulsează învelișul sacului de dormit. Deși în cameră era foarte frig, aveam tricoul fleașcă de transpirație (nici nu-i de mirare că tușeam). M-am schimbat și am continuat să ascult îngrijorat

respirația chinuită a lui Cătălin. Nu știam ce să fac. L-am strigat de câteva ori, dar încet, n-am vrut să-l sperii, apoi s-a trezit, nu știu dacă m-a auzit, dar s-a trezit, oricum nu părea îngrijorat. Bine că măcar a putut dormi.

De câteva zile urcăm printre vârfurile Annapurna, Tilicho, Gangapurna, dar tot ni se pare că nu le-am fotografiat destul. Cătălin e din nou cu iPodul în urechi; îi dă lui Rajeev să asculte Celelalte Cuvinte, îi place, ascultă tot albumul, apoi ascultă și Phoenix și tot așa vreo două ore. Azi Rajeev a fost inițiat în rockul românesc preistoric.

Mergem de câteva ore fără să întâlnim pe nimeni, până când prindem din urmă trei copii care mână o turmă de asini. Unul dintre ei privește undeva pe stânci, în sus. Ne arată ceva cu degetul. Un cârd de vulturi aurii planează și aterizează într-un nor de praf lângă un mărăcine. În curând cerul de deasupra noastră e plin de vulturi care o vreme zboară în cerc, apoi planează spre același loc, cam la o sută de metri deasupra noastră. Undeva la dreapta, la o aruncătură de băț, zărim douăsprezece capre care privesc spre locul unde vulturii acum se încaieră desfășurându-și aripile enorme. Rishi e de părere că vulturii aurii au vânat unul dintre iezi, iar caprele nu sunt încă dispuse să-l abandoneze. Între timp, doi dintre copiii cu asinii au zbughit-o pe coastă în sus agitând bâtele în aer. Ajung la vulturi și reușesc să-i alunge din preajma leșului. Peste zece vulturi s-au ridicat și zboară acum deasupra noastră descriind cercuri pe un cer de un albastru pur. În depărtare se văd apropiindu-se și alții. Copiii urlă de bucurie și coboară costișa trăgând după ei leșul, prin mărăcini, bolovani și praf. În continuare turma de capre privește nemișcată cum iedul e târât tot mai departe. Copiii au ajuns acum în drum și trântesc leșul, nu al unui ied, ci al unei capre, în gâtul căreia se văd urmele dinților unui leopard al zăpezilor. Copiii încep să cânte, în engleză, *We have meat! We have meat!,* iar eu mă simt deja de minute bune reporter pentru Animal Planet și trag cadru după cadru. Vulturii aurii au reușit să alunge leopardul, iar copiii i-au alungat pe vulturii care n-au apucat decât să-i ciugulească ochii și să-i sfârtece ugerul. Capra are găvanele goale, iar din uger nici nu-i mai curge sânge. Pun mâna pe ea și e caldă încă, iar Rishi o ridică în brațe și mă roagă să-l fotografiez. Copiii călăresc acum capra moartă celebrând furtul leșului. Vânatul caprelor sălbatice este interzis, dar oamenii au voie să le mănânce pe cele ucise de urși sau de leoparzi. Nici un vultur nu mai e pe cer.

De aici încolo vedem frecvent capre sălbatice pe coastele din jurul nostru, la un moment dat un țap ne taie calea la doar câțiva metri distanță, iar deasupra noastră croncăne ciorile. Întâlnim pentru prima dată iaci. O friptură din carne de iac, ne spune Rishi, e foarte scumpă, poate ajunge și la 750 de rupii, aproape 11 dolari. Vegetația s-a schimbat din nou, este aridă, în jurul nostru nu mai cresc decât ienuperi și mărăcini (nu ne trec mai sus de genunchi), pe jos sunt numai pietre și praf, iar pe crestele munților zăpada reflectă soarele într-un asemenea unghi, încât nici n-o putem privi. Traseul de azi a fost unul scurt, astfel că, după numai cinci ore de mers, ajungem la Yak Kharka (Pășunea iacilor), exact în momentul în care începe să ningă. Deși e cald, căci soarele e sus pe cer și va mai sta acolo ore bune.

Bicharak. *Calci în propria-ți umbră, mergi înaintea ei, încerci s-o ajungi odată cu respirația, cu bătaia inimii, în timp ce pe creste capre sălbatice se opresc din păscut și te privesc curioase, speriate, în gol, în timp ce vântul îți așază pe brațe și pe obraji praful cald, pietrele alunecă în urma ta pe coasta uscată*

împletind praful în funii frânte de vânt. Movilițe de bolovani susțin bețe cu steaguri de rugăciuni care bat aerul ca niște aripi fără corp. Poduri suspendate se leagănă sub trupul tău, trupul tău se clatină în vânt, vântul se izbește de stânci, stâncile n-au suflet, doar un corp înnegrit de-o parte și de alta a drumului mai lung decât înălțimile piscurilor puse cap la cap...

Durerea de cap nu m-a lăsat nici azi. M-aș culca puțin, dar Rishi îmi tot repetă că nu se doarme niciodată ziua la peste 4 000 de metri. Ceva cu nivelul de oxigen mai scăzut decât noaptea, nici nu reținem, oricum aici, la altitudinea asta, aerul are cu o treime mai puțin oxigen. La masă îmi pun o lingură de sare în supa de roșii, după care beau un termos cu ceai de ghimbir în care am răsturnat o ceașcă de zahăr. Am băut puțină apă azi, nu e nici o plăcere să bei apă fierbinte când nu-ți e sete (chiar dacă dizolvăm în ea vitamine efervescente cu gust de fructe), așa că trebuie să completez cu ceai.

Înapoi în timp

Cătălin preferă să citească în sala de mese, dar eu ies cu gândul că aerul rece o să-mi mai ia din durerea de cap. Mă plimb prin cătun până dau de un teren viran, îmbibat cu apă, unde trei puști joacă crichet. Două bețe și câteva pietre sunt poarta, paleta este o bâtă, iar mingea, o pereche de ciorapi în care au fost îndesate paie. Copiii sunt încălțați în papuci de cauciuc, iar cel care se află la bătaie și lovește bâta prin aer este handicapat. Poartă ochelari cu dioptrii groase, merge sucit și scoate sunete de focă. La prima vedere, jocul e grotesc, dar puștii râd, strigă unii la alții, gesticulează larg, sunt fericiți. Soarele încă n-a apus și, așa cum stau eu deoparte, așezat pe-un bolovan, în aerul ăsta răcoros cu miros de bălegar și conifere, momentul mi se pare un fel de binecuvântare. Mai multă liniște și mai multă candoare nu pot încăpea.

Zilele astea am văzut copii jucându-se cu: mingea (am trecut pe lângă două terenuri de fotbal și pe lângă o plasă de volei), cercul, bila, elasticul, prașția, cărțile de joc, tablele și pionii. Adică exact jocurile copilăriei mele

de la bunicii de lângă Horezu. Deseori ne gândim și eu, și Cătălin la această călătorie ca la un drum prin trecut, ca și cum cu cât urcăm, cu atât mergem mai înapoi în timp, inclusiv în propriile amintiri („Ia doar amintirile, lasă doar urmele pașilor!"). Oamenii ăștia sunt foarte săraci, dar sărăcia și mizeria din jur au ceva contrastant, generează oximoroane la tot pasul: masă de snooker într-un sat fără lumină, oameni care trăiesc doar cu orez, supă de usturoi și gogoși, dar au telefon mobil, un afiș anunță deschiderea unui cyber-café la 4 000 de metri, unde toaleta înseamnă o groapă și o găleată de plastic, prăvălii de scânduri unde se vând Snickers și Bounty (chiar dacă unele dintre batoane sunt expirate de mai bine de un an), Red Bull, Carlsberg, Pringles sau Johnnie Walker Black Label, dar vânzătorul doarme într-o încăpere cu pământ pe jos, pe un șopron din tablă scrie restaurant, la intrarea într-un beci scrie hotel, hot shower pe un WC de piatră construit la marginea unei prăpăstii, PET-uri și ambalaje aruncate în tufișurile lângă care pasc iacii... Să treci prin aceste sate e ca și cum te-ai plimba printr-un muzeu al sărăciei în aer liber, o rezervație în care localnicii se lasă fotografiați în rol de exponate vii. Mă fascinează toată această lume înapoiată și săracă, dar, în același timp, mă și întristează.

Trekkeri, backpackeri, hikeri

Câteva gânduri și despre trekkeri sau backpackeri sau hikeri. Din acest puțin pe care-l știu acum, cred că ei sunt cei mai buni dintre turiștii posibili. Nu e nimic comod și confortabil într-o astfel de călătorie în care pleacă cu lunile de-acasă, poate chiar cu anii. E ca-n butada lui Paul Theroux: „Turiștii nu știu unde au fost, călătorii nu știu unde se duc." Trekkerii sunt călătorii care trag din greu și sunt dispuși la sacrificii personale. Se împrumută de bani, fac economii, muncesc pe unde-apucă și pe oricât, fac voluntariat. Umblă în aceleași haine zile, săptămâni întregi, se spală poate doar când au șansa unui duș cald, uneori mănâncă puțin și prost, dorm chinuit... Dar întotdeauna respectă locul, oamenii, tradițiile, sunt curioși și avizi după poveștile și experiențele altora pe care-i ascultă mereu cu interes, cer și dau sfaturi, vor să înțeleagă și să transmită ce-au aflat. Poartă cu ei

agende, caiete, jurnale în care notează pe unde merg, ce văd, ce aud, ca să nu uite, să-și amintească mereu, să rămână mărturie. Scriu și citesc la lumina lanternei, dacă e cazul, ghiduri și hărți, cărți de călătorie. Backpackingul nu e concediu, ci pasiune, e cunoaștere pură, la fața locului, experiență nemijlocită. Trekkerii nu sunt (doar) turiști, sunt peregrini și voluntari, văd dar și ajută, află dar și împărtășesc. Ei nu vizitează o lume, ci intră cu totul în ea. Căci, spre deosebire de turiști care călătoresc să vadă ce știu deja că e de văzut, curiozitatea trekkerilor nu e predeterminată. Mulți, cei mai mulți, revin, ca și cum asta ar fi o chestiune de fidelitate. Este, de fapt, dragoste.

Înainte de a lua cina și de a ne culca, ne propunem să urcăm câteva sute de metri pe un deal de la marginea satului. Durerea de cap mă chinuie în continuare și, la un moment dat, mi-e teamă să nu vomit. Nu mai am chef să urc. Mă-ntorc după o oră lăsându-l pe Cătălin de unul singur. Acum, când scriu toate astea în jurnal, aici, în sat, s-a întunecat, dar sus pe deal Cătălin face încă fotografii cu apusul.

11 | Zăpada și Peregrinul Gol

11 mai

Yak Kharka (4 016 m) – Thorong Phedi (4 420 m)

Astă-noapte Cătălin a făcut iar o criză de apnee, iar eu m-am trezit din nou, a cincea zi consecutivă, cu gâtul inflamat din cauza aerului rece pe care-l inspir în somn în camerele astea ca niște cămăruțe frigorifice cu paturi. Mi-am pus pe mine un tricou, o bluză, un hanorac, pantaloni de trening, ciorapi, căciulă (peste ea am tras gluga hanoracului), mi-am pus bufful la gât și l-am ridicat peste nas ca să respir prin el aerul încălzit de propria-mi respirație. După ce ne-am băgat în saci, am tras și câte o pătură de lână peste noi. Arătam amândoi ca doi eschimoși. Cu toate astea și deși de câteva zile sug încontinuu dropsuri, gâtul mă termină în dimineața asta. Bine măcar că n-am mai tușit atât de tare și am reușit să dorm ceva mai bine, cu toate

că, la câtă apă ne îndeamnă ăștia să bem, ne ducem fiecare de câte două ori pe noapte la WC. Azi e a doua zi de când iau acetazolamidă, o jumătate dimineața și o jumătate seara, și până acum nu resimt vreun efect secundar.

Una dintre americance, Michelle, are toxiinfecție alimentară (dureri de burtă, amețeli, greață, vomă), așa zice ea, dar noi toți știm că sunt, de fapt, simptomele HAS-ului. Oricum, Amy, Tess și Eva decid să plece fără ea și să se întâlnească peste câteva zile, în partea cealaltă a trecătorii. Michelle va rămâne în Yak Kharka să se-ntremeze. Sau să se aclimatizeze mai bine. Realmente ne pare rău de ea, se ține de burtă și are lacrimi în ochi mai mult de ciudă decât de durere, noi o încurajăm, dar resimțim și satisfacția mes-chină că nu ni s-a întâmplat nouă.

Azi avem un traseu dificil, e destul de frig și suntem nevoiți să alegem o rută alternativă din cauza unei masive alunecări de teren. Pentru asta, a trebuit să coborâm câteva sute de metri, dar numai pentru a le urca din nou pe versantul paralel. Poteca ne-a dus apoi pe o coastă din piatră mă-runtă și alunecoasă. Am impresia că o palmă mai la stânga dacă pun piciorul voi stârni o avalanșă de pietre în albia aceluiași Marsyangdi, de al cărui izvor ne apropiem și care acum a rămas doar un râuleț. Din cauza oxigenului diminuat, ne oprim deseori să ne revenim. În mod evident rezistența la efort este mult mai mică și ne mișcăm mai lent, ca și cum corpul nostru ar cântări mai greu, iar comenzile ar ajunge cu o mică întârziere în membre. Simt nevoia unui baton de ciocolată energizant, poate chiar mi se vede sfârșeala pe față, căci Cătălin scoate iPodul, îmi așază căștile la urechi și-mi pune să ascult un blues de-al lui John Hammond. Pe toate coastele vedem iaci păscând plictisiți cele câteva firave fire de iarbă crescute printre pietrișul colțuros.

Apropo de iaci, laptele femelei este de două ori mai gras decât al vacii, are culoarea aurie, iar când este băut, pentru un surplus de aromă, tibetanii obișnuiesc să toarne în el puțin sânge. Iacii pot trăi bine-mersi în aerul rarefiat de la 5 000 de metri și la temperaturi de minus 40 de grade, deoarece celulele lor sanguine sunt de două ori mai mici și de trei ori mai numeroase decât ale unui bou, spre exemplu. Dacă iacii și nacii se încrucișează cu vacile și cu boii, rezultă dzopkyo (masculul) și dzumul (femela), înrudire care le asigură sfințenia și slava localnicilor. De altfel, ceea ce noi luăm drept iaci sunt, de fapt, dzopkyo.

Brothers in treks

Ca și ieri, nu mergem mai mult de patru ore (o distanță pe care sub 3 000 de metri am fi parcurs-o într-o oră și jumătate) și ajungem la Thorong Phedi (*phedi* înseamnă picior), ultima noastră oprire înainte de Thorung La. Cerul e plumburiu și începe să ningă – înspre trecătoare se vede *numai* zăpadă –, dar iată-ne ajunși la ultimul și cel mai de sus guest house din provincia Manang. Azi n-am văzut cu totul zece case, acest guest house fiind doar o afacere pe timpul sezonului de vară. La altitudinea asta nu locuiește nimeni în restul anului. Intrăm în sala de mese ca să ne încălzim și să mâncăm, iar auzul nostru e copleșit de chitarele, atât de nostalgice în acest context, ale lui Paco, Al și John: *Mediterranean Sundance*. Este o mixed tape a unor israelieni. Pe *Brothers in Arms* nu mai rezistăm și intrăm cu ei în vorbă. Ne întreabă de unde suntem. „Nu prea vezi trekkeri din România prin lume", ne spun admirativ. Bunica unuia dintre ei a părăsit România în urmă cu 60 de ani, era din Roman, bunicul celuilalt a locuit într-un sat

din Transilvania, dar nu-și amintește numele sau județul. Mai sunt pe la mese niște danezi simpatici (îmbrăcați în blugi elastici, tricouri mulate, eșarfe la gât, brățări – hipsteri scandinavi în Himalaya), niște spanioli cu care ne-am mai întâlnit pe drum zilele astea (ea e din Valencia, el din San Sebastian), cuplul nostru de olandezi din Utrecht și, firește, americancele rămase în trio, plus alții despre care mi-e lene să aflu de unde vin. Unul din trei are cel puțin câte un simptom al HAS. Câțiva luăm acetazolamidă și ne întrebăm reciproc despre efectele adverse. Adevărul este că mă dor rinichii, n-am băut suficientă apă, iar acetazolamida e și diuretic. Nu mai suport apa, mai ales caldă sau fierbinte, oricum apa băută doar pentru că trebuie și care mă trimite să urinez de douăzeci de ori pe zi. Când urcăm, eu și Cătălin am ajuns să ne îndemnăm reciproc să bem apă.

Spre seară, pe măsură ce ninsoarea se întețește și zăpada se depune, sala de mese devine aglomerată. Suntem douăzeci de trekkeri care aspirăm la gloria de a traversa mâine în zori Thorung La. Facem ce facem și discuțiile ajung la HAS, noroc că în încăpere apare un sadhu[1] cu înfățișare famelică și care umblă desculț, înfășurat doar într-un cearșaf portocaliu. Îl invităm la noi la masă, el vine, se așază în poziția lotusului (bajrasan) și devine personajul serii. Îl cheamă Swami Arazananda Giri, dar i se zice și Naga Baba (Peregrinul Gol), are 43 de ani și s-a născut chiar în provincia indiană Darjeeling, celebră pentru ceaiurile sale. Afară ninge de două ore, temperatura a scăzut sub 0 grade, iar el a venit prin întuneric, desculț, purtând doar două rânduri de mărgele și un cearșaf. Îi ofer un ceai și îl întreb, prin Rishi, dacă nu-i e frig. În loc de răspuns îmi ia mâna, dă cearșaful la o parte și mi-o lipește de pieptul lui care arde de parcă ar avea febră. Mi-e și rușine de cât de rece e mâna mea, eu care sunt îmbrăcat în polar, am căciulă pe cap și nu-mi mai simt degetele de la picioare, deși am ciorapi tehnici groși și port bocanci!

E vorbăreț Naga Baba, iar noi avem o mulțime de întrebări! Acești peregrini se bucură în India și-n Nepal de multe facilități. Au voie să circule gratuit, dacă vor, cu trenul sau cu autobuzul, iar cei cărora le cer găzduire

1. Sau baba – peregrin hindus, considerat un înțelept și un sfânt rătăcitor, care duce o viață ascetică.

au obligația de a le-o oferi gratuit și de a-i hrăni cu orez și ceai. Naga Baba a primit de la cineva din sală un pachet de biscuiți pe care însă l-a împărțit cu noi, căci nu mănâncă decât câteva legume, nu are nevoie de mai mult, a învins toate nevoile trupului prin meditație și rugăciune, ne spune el prin Rishi. Vrea să treacă prin Thorung La, deși n-are nimic în picioare, n-are echipament, nici medicamente, iar traseul de mâine va fi înzăpezit și înghețat. Naga Baba e însă perfect senin. Zâmbește larg și scoate dintr-o punguță o fotografie cu el mic lângă gurul său pe nume Shree Digamber Sadananda Giri. Ne povestește că, pe când avea cinci ani, familia l-a lăsat acestui guru să-l crească și să-l educe. Mai avea șase frați acasă, dar nu și-a revăzut familia niciodată. „Familia nu e importantă", zice el când îl întrebăm dacă nu i-a fost dor de ai lui. „Doar lucrurile spirituale sunt importante și, mai presus de toate, rugăciunea, iluminarea și pacea." Îl întreb dacă sexul între două persoane care se iubesc nu este tot o experiență spirituală, dar Naga Baba îmi spune că el e virgin și nu-mi poate răspunde. Îl întreb apoi dacă rugăciunile pot pune capăt războaielor, iar Naga Baba îmi răspunde râzând că nu, „rugăciunea nu funcționează dacă pacea nu e-n sufletul oamenilor". Atunci îl rog să ne povestească cum arată o zi din viața lui. Își începe ziua la 3 dimineața, își spală trupul, face yoga, își spune rugăciunile și meditează până la ora 7, după care se plimbă o oră și până la ora 11 le vorbește ucenicilor lui (e guru el însuși de cinci ani și are șase ucenici). Meditează din nou până pe la ora 15, apoi gătește, aduce o ofrandă lui Shiva, meditează iar până la ora 21, doarme până la 23 și până la 3 meditează din nou...

Aici, în sala de mese, cu pereți de scânduri și fără sobă, e doar cu câteva grade mai cald decât afară, unde continuă să ningă. Eu continui să tremur îmbrăcat în polar, peste care, între timp, mi-am tras și o geacă, unul dintre israelieni, despre care aflăm că a luptat în forțele speciale, se plimbă și el prin sală să se-ncălzească, doar Naga Baba are broboane de sudoare pe frunte. Îl întreb dacă-l doare vreodată capul, iar el zice că nu știe cum e să te doară capul, dar că, deși nu cunoaște problemele, știe soluțiile, și începe să-mi maseze, în același timp, fruntea și tâmplele cu degetele unei singure mâini.

Șosetele bunicului Toma

Caseta cu rock a israelienilor s-a terminat, Cătălin își conectează iPodul la difuzoare și pune *Mica țiganiadă*, apoi *Nunta*, iar când se aude *Sârba românească*, din bucătărie apare un nepalez care se apropie de difuzor și dă volumul mai tare. Mai cerem un rând de termosuri cu ceaiuri și împreună cu danezii, israelienii și americancele discutăm despre una-alta, despre toate și nimic: sistemul de învățământ din Danemarca, bucătăria israeliană, Dracula, conflictul iudeo-palestinian (eu, firește, citez din Amos Oz), despre Sam Yahel care a cântat la pian *Dark Side of the Moon* (asta o știu eu, nu israelienii) etc. Discuții să ne pară totul cald, normal, familiar și să mai uităm, de fapt, de ce ne așteaptă peste numai câteva ore!

În tot acest timp, munții s-au acoperit complet de zăpadă. E ora 8 și plecăm la culcare. Ne vom întâlni pentru micul dejun la 3:30. Deși e punctul culminant al trekkingului, unii avem emoții, alții nu. Doar mâine vom mai urca la asemenea înălțimi și nici măcar nu știm dacă vom fi în stare s-o facem, dacă muntele se va îndupleca și ne va lăsa, sau dacă o să ne întoarcem în lacrimi, cu sufletul împovărat de tristețe și ciudă. Suntem totuși plini de bună dispoziție. Și de apă. Azi am băut câte-o găleată de apă fiecare, din disperare, din speranță, din obediență, din superstiție. Cu toate astea, mă dor ușor rinichii (e posibil să fie și efectul acetazolamidei). Ne umplem recipientele cu apă fierbinte și ieșim în frig, îndreptându-ne zgribuliți și grăbiți spre șoproanele noastre, unde vom dormi îmbrăcați în toate hainele din rucsacuri.

În cameră, eu și Cătălin dârdâim la două danturi. Adevărul e că nu știm exact cât e frig, și cât emoție. Peste cinci ore vom porni în „ascensiunea finală". Cea la care visăm deja de câteva luni, cea de care ne temem abia de câteva zile. Oricum, îmbrăcăm toate hainele (mi-am ținut o vreme recipientul cu apa fierbinte lipit de rinichi), acum ne învelim în sacii de dormit ca niște sarmale spațiale și tragem peste noi și păturile. Este cea mai înaltă altitudine la care vom dormi: 4 540 de metri. Am luat cu mine o veche și găurită pereche de șosete, albe cu model în romburi, purtate cândva de bunicul meu matern, cel care m-a crescut și care n-a călătorit niciodată nicăieri, cel pentru care lumea a fost la fel de largă cât satul natal. Mi le pun, simbolic, în picioare și sper ca acolo unde e acum să se bucure, să fie mândru de mine și, eventual, să-mi pună o vorbă bună. El trebuie că știe ce e-n sufletul meu acum!

12 | În aer subțire

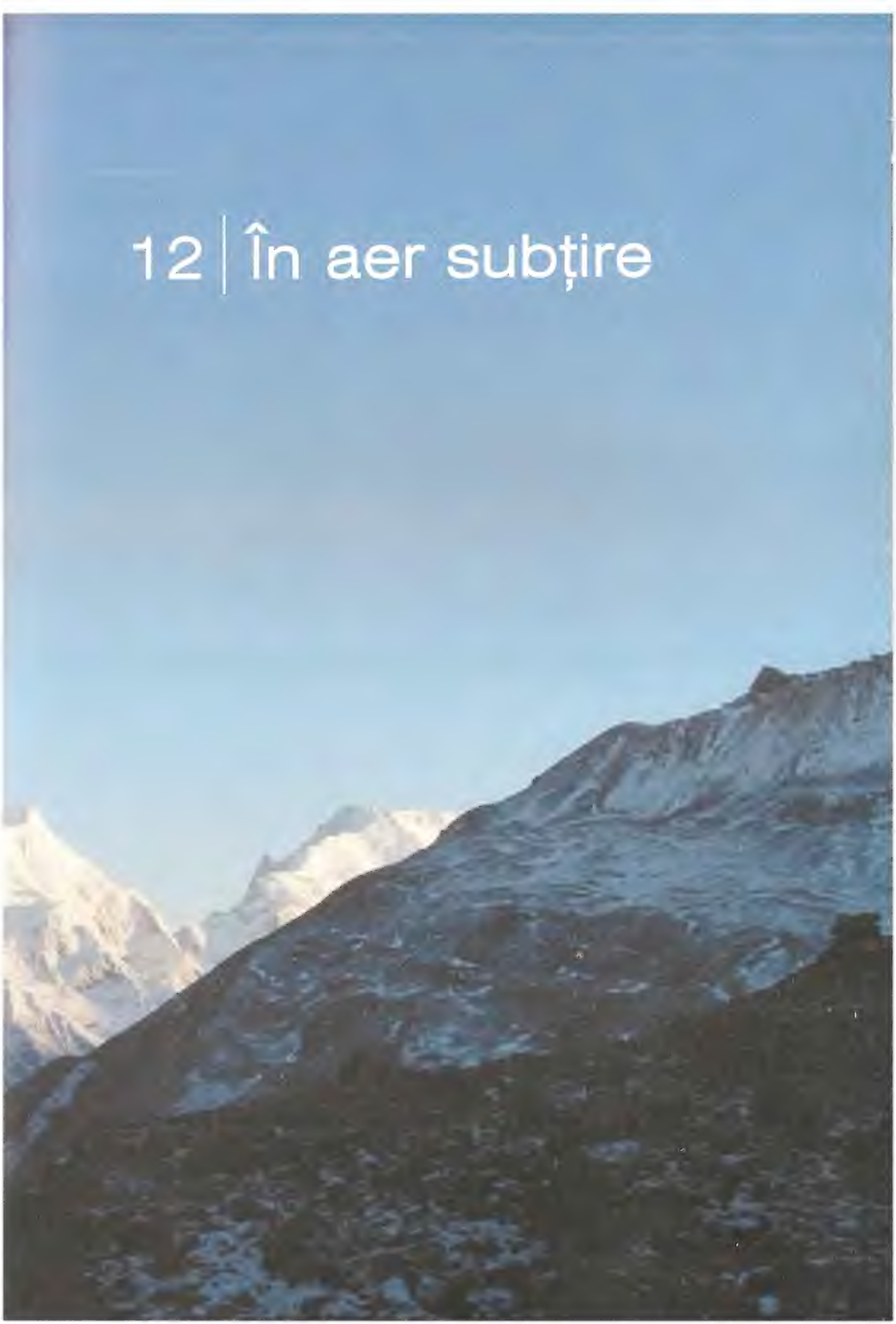

12 mai

Thorong Phedi (4 420 m) – Thorung La (5 416 m) – Muktinath (3 710 m)

...mă aflu într-o vale pietroasă și un cal se îndreaptă înspre mine în galop, pietrele sar cât colo de sub copitele lui, aud distinct cum se izbesc unele de altele, calul galopează, iar eu îl aștept, îl aștept, îmi înfig și mai bine picioarele între două pietre și îl aștept să facă ultimul salt, să se izbească de pieptul meu, să intre în mine calul ăsta mare, transparent, *calul de oxigen*, mai are puțin, e foarte aproape, e aici, urmează saltul spre pieptul meu, e atât de aproape, deja e în aer, în aer, aer... Mă trezesc și sunt lac de apă, inima îmi bate de parcă eu aș fi fost calul în galop, durerea de rinichi n-a trecut, iar Cătălin are din nou o criză de apnee, respiră greu, chinuit, aritmic, până mă liniștesc începe să se foiască, îl strig încet, îmi răspunde, era deja treaz...

Îl întreb cât e ceasul: e ora 1. Din cauza lipsei de oxigen, amândoi am dormit agitat, iar acum nu mai adormim cu nici un chip. Ca și cum corpul s-ar fi autosesizat, a intrat într-un fel de stare de veghe, rămâne în stand-by, simte, *știe* că ceva nu e în regulă. Nu ne mai ia somnul, deși n-am dormit decât câteva ore, iar la ora 3 trebuie să fim în picioare pentru a ajunge devreme în trecătoare, înainte să se formeze norii, iar vremea să se strice. Cătălin scoate Kindle-ul și începe să citească. Eu încerc să mă liniștesc, să-mi calmez inima, țin ochii închiși și mă prefac că dorm, vreau să-mi păcălesc corpul să adoarmă. În cele din urmă aținesc, dar e mai mult o stare de veghe. Cineva bate la ușă și mă aud strigat, apoi îl aud pe Cătălin răspunzând. E Rishi, s-a făcut deja ora 3. Acum e *acum*!

Peste o jumătate de oră sala de mese e plină de trekkeri chiauni de somn. Se pare că nimeni n-a putut dormi. Avem fețele umflate și vorbim puțin unii cu alții, nimeni nu mai stă de povești. Ne sorbim ceaiurile, mestecăm fără poftă lipiile cu gem și ne umplem în tăcere recipientele cu apă fierbinte.

Se simte încordarea și fiecare e doar cu el privind concentrat în propria cană cu ceai. *Good morning, sunshine*, îmi spune Amy, eu o maimuțăresc și reușim să ne mai destindem puțin. Se pleacă pe rând din Thorong Phedi. Mai întâi americancele, apoi olandezii (care mă încurajează cu o bătaie pe umăr: *See you up there, ok?*) și alții, cu care n-am apucat să ne cunoaștem, probabil ruși, căci rușii nu vorbesc niciodată cu nimeni. Plecăm și noi, lăsându-i în urma noastră doar pe israelieni și pe danezi.

Simbolic sau din superstiție, în interiorul gecii am un inel făcut la strung chiar de tatăl meu dintr-un șurub de inox, purtându-i gravat numele – Achim –, o iconiță de plastic pe care mi-a dat-o mama când am plecat la București să dau admiterea la facultate și un căluț din pânză roșie umplut cu levănțică, să-mi parfumeze inima și buzunarele. Rămân în urma băieților și mă închin pe furiș.

Moonwalking prin zăpadă

Cerul e plin de stele, iar deasupra, sus pe munte, lanternele celor plecați înaintea noastră se mișcă precum licuricii. E aproape ger. Urcăm încet unul după altul – Rajeev, Rishi, Cătălin și, ultimul, eu – într-o lentoare și o tăcere care parcă nu vor să ne dea de gol muntelui. Se aud doar pietrele mișcate sub bocanci, bețele lovind pământul înghețat și cântecul câtorva păsări de noapte. Doar eu îmi ascult agitația din stomacul care a început să mă doară. În curând sunt nevoit să mă opresc și să-mi deșert măruntaiele. O dată și, peste puțin timp, încă o dată. (Norocosul de Cătălin e constipat de-o săptămână!) A doua oară nu le mai spun băieților, așa că mă mișc repede și sper doar că nu și-au dat seama ce mi se-ntâmplă. Nu vreau să-și facă griji, dar dacă mă apucă greața și îmi vine să vomit, totul s-a terminat *aici* pentru mine.

După mai bine de o oră în care n-am urcat cine știe cât, căci ne mișcăm lent pentru ca respirația să poată ține pasul cu noi, crestele cele mai

înalte ale Annapurnei sunt atinse de primele raze ale soarelui și zăpada de pe vârfuri se face portocalie. Ne oprim, stingem lanternele, privim și ascultăm în tăcere cum se crapă de ziuă și cum lumina fragedă a zorilor se prelinge de după vârfurile de deasupra noastră. Jos, la Thorong Phedi, e încă noapte, dar noi ne scăldăm acum în răsăritul de rodie înghețată, am urcat 5 000 de metri ca să-l respirăm cât mai de aproape, să ne umble pe față, să ne intre prin pori până în cel mai întunecat și cald cotlon al trupului...

Deja călcăm numai pe zăpadă. Stratul nu e gros, uneori pietrele își arată spinările înghețate, dar mergem mai greu, iar mie stomacul îmi dă al treilea semnal neliniștitor. Din fericire, în afară de o vagă presiune în tâmple (și de durerea de rinichi) nu am nimic. Cătălin îmi aduce aminte să mai beau apă, dar abia îl aud, parcă mi s-au înfundat urechile. După două ore de urcat s-a luminat bine, însă ne mișcăm precum astronauții, facem moonwalking prin stratul subțire de zăpadă, fără țopăieli, dar cu pași rari și lenți, atenți să nu dereglăm ceva în noi, să nu ieșim din ritmul respirației, căci la fiecare gest mai zvâcnit respirația se-ntețește și simțim direct în piept și în cap decalajul dintre efort și oxigenul disponibil. E felul muntelui de a-ți spune să fii cu grijă, să calci umil, că poate nu ai ce căuta aici. De fapt, ce *căutăm* noi aici?! Și cum am ajuns până aici?! *Ce vrem noi să facem?!*

Urc respirație cu respirație ca și cum m-aș agăța de o invizibilă funie, dar la un moment dat devin agitat, nu știu ce s-a întâmplat, pentru câteva clipe nu reușesc să-mi reglez respirația, am senzația că mă sufoc, parcă mă ia cu amețeală și, brusc, mă sperii, mă simt singur și părăsit. Am ceea ce pare a fi un atac de panică. Închid ochii și-mi număr inspirațiile. Îmi revin. Nici nu mai știu, a fost doar o clipă în care muntele mi-a fugit de sub picioare și m-a lăsat suspendat în vid. Îmi dau seama abia acum în ce stare fragilă suntem aici sus, în ce echilibru precar ne mișcăm și cât de puțin lipsește pentru a ne pierde cumpătul, forțele, voința. Obosim repede și ne oprim să ne tragem răsuflarea după fiecare zece-douăzeci de pași în care ne ascultăm atent corpul. Mușchii nu mai par atât de controlabili, dar încă ne susțin, funcționează, funcționăm. Nu vorbim, dar suntem mereu cu ochii pe celălalt. Aerul este foarte rece, îmi trag bufful peste nas, dar simt că mă sufoc. E o senzație ciudată, căci respir normal și simt cum aerul rece mi se duce direct în gât, dar, în același timp, n-am suficient aer și-mi smulg bufful de pe față.

Deasupra mea se află atâta cer, niciodată n-am fost mai aproape de cer ca acum, dar respirația e doar un prelung și întrerupt oftat. Desfac un pachet de Halls și sug un drops sperând măcar să am impresia că respir mai bine. Băieții sunt acum în urma noastră și nu-mi imaginez cum ar fi să duc cinci-sprezece kilograme în plus în rucsac. Într-un fel mă simt vinovat, dar știu că aici, pe munte, n-aș avea nici o șansă fără porteri, iar asta e chiar șansa lor de a-și câștiga existența. Supraviețuirea mea înseamnă supraviețuirea lor.

La un moment dat îmi dispar degetele de la piciorul stâng. Pur și simplu au dispărut. Am o senzație de lipsă rece, o amorțeală în partea exterioară a labei piciorului. Este parestezia, unul dintre efectele secundare ale aceta-zolamidei, știu asta de ieri când mi-au amorțit pentru câteva minute două degete de la mâna stângă. Sper doar să-mi simt din nou laba piciorului și să nu se extindă.

Sub streașina lumii

S-a luminat complet și, pe măsură ce obosim, devenim tot mai nerăbdători. Culmile se succedă la infinit și de fiecare dată ne așteptăm să vedem trecătoarea, dar mai apare o culme, și apoi încă una și tot așa, de parcă am urca pe spatele solzos al unui gigantozaur pietrificat sub zăpezile astea acum milioane și milioane de ani... Urcușul nu mai e atât de abrupt, mergem mai ușor, dar drumul pare că se lungește și se tot lungește. Ar fi trebuit să fi ajuns deja. Ar fi trebuit să fi ajuns? Au trecut trei ore de când am pornit, facem pași tot mai mărunți cu răsuflări tot mai grele. Un vânt moale mă înviorează, îl respir cu nasul ridicat de parcă ar aduce cu el oxigen. Cel puțin stomacul meu s-a mai calmat (trebuie că tensiunea a fost de vină, căci stomacul meu cedează întotdeauna în fața emoțiilor) și, spre surprinderea mea, nu mă doare capul, simt doar presiunea din tâmple. Mai

devreme Cătălin mi-a arătat în zare un stâlp de care erau agățate câteva kata, eșarfele colorate tibetane, și am crezut amândoi că este un prim semn al faptului că ne apropiem de trecătoare. Era însă un banal stâlp de marcaj din care acum tot întâlnim la distanțe regulate.

Ni se pare că mergem încet, însă Rishi și Rajeev nici măcar nu se mai văd în spatele nostru. Când ne-am îndepărtat atât de mult!? Am mers atât de repede? S-a-ntâmplat oare ceva cu vreunul din ei? Toate întrebările astea le rostim în gând, căci vorbitul e un efort pe care-l evităm. Doar ne oprim, privim lung înapoi să știm care-i treaba. Facem o pauză mai lungă în speranța că o să-i vedem măcar apropiindu-se în depărtare, însă ei nu apar de nicăieri, iar noi suntem nerăbdători. Soarele s-a ridicat și încălzește acum toată căldarea asta umplută cu pietre, gheață și zăpadă. Vedem în jur, la zeci și zeci de kilometri depărtare, vârfuri lângă vârfuri, după vârfuri, ca și cum dincolo de Himalaya ar fi încă o Himalaya și tot așa. Ne simțim mici, dar *cât* de mici ne simțim, asta nu se poate spune.

Deasupra noastră nu mai e nimic, totuși suntem, cu adevărat, striviți de imensitatea și deschiderea care ne înconjoară. Mă simt *atât* de mic, încât mă gândesc că, de fapt, nimeni de o asemenea minusculă dimensiune nu poate urca acest munte și că totul nu e decât o iluzie a minții, o proiecție a voinței noastre, un vis dintre cele care seamănă atât de bine cu realitatea, încât în curând mă voi trezi țipând în patul meu de acasă, transpirat și însetat. Cât de real e ceea ce văd? Iar dacă, totuși, ce fac acum e adevărat, dacă am ajuns mult prea departe de casă să mă mai pot întoarce vreodată? Mă simt de parcă până acum aș fi zburat prin cosmos într-o navă cu viteza luminii, iar pentru drumul înapoi am la dispoziție doar un zepelin. Am deodată senzația că am ajuns atât de departe și la o așa înălțime, încât drumul înapoi e imposibil de refăcut. M-am luat cu urcatul și am trecut hotarul interzis. Mi se pare, ca-n *Tinerețe fără bătrânețe*..., că am mers mult prea departe, că distanța s-a transformat în timp, iar odată întors acasă, presupunând că voi mai ajunge vreodată, nu voi mai găsi nimic din ce-am lăsat...

Zăpada mi se pare imposibil de albă, îmi arde ochii, deși port ochelari de protecție speciali, cu palete laterale, ochelari pe care am plătit o mică avere. Dincolo de geamul colorat și protector, țin pleoapele aproape lipite și de o oră privesc numai în jos, înspre bocanci. Pășesc cu privirea plecată

în propria umbră... Din când în când îmi ridic ochii mijiți înspre locul unde ar trebui să apară trecătoarea despărțind muntele, apoi las capul la pământ și fac următorii pași cu ochii închiși. Pășesc sub soare pe suprafața unei oglinzi înclinate... Nu mă doare capul, stomacul s-a mai calmat, am învățat să ignor rinichii, tușesc rar și nici măcar gâtul nu mă mai ustură, însă încep să mă usture ochii. Dacă mă uit înapoi sau fur o privire unui vârf mai înalt, lumina îmi plesnește ochii precum lama sabiei colonelului Lawrence. Ce analogii și imagini îmi vin în cap!? Sper că ăsta nu e felul prin care HAS se insinuează în trupul și-n mintea cronicarilor literari... Mă întorc spre Cătălin și ne privim reciproc. Ne zâmbim. Suntem în regulă. Trebuie doar să continuăm să ne agățăm de fiecare respirație, să punem, oricât de lent, un picior în fața celuilalt până când trecătoarea se va arăta, pentru că *în cele din urmă* se va arăta, se mai poate ascunde o vreme, dar nu poate fugi...

5 428 m

Nu știu de câte ore mergem, nu știu câte culmi am lăsat în spate, nu știu pe lângă câți stâlpi de marcaj am trecut, nu știu câte zeci de mii de pași am făcut și nici cu câte sute de metri ne-am apropiat de cer, nu mai știu prea multe în general, căci efortul și încordarea au diluat totul, timp, gânduri, energie, dar la nici două sute de metri în față, undeva sus în coada ochiului drept, zăresc zidul cu steagurile tibetane ce marchează culoarul trecătorii în mijlocul căruia răsare și o căbănuță de piatră. Vedem și trekkerii, îi recunoaștem de la distanță pe olandezi, sunt și spaniolii... *Thorung La – cea mai înaltă trecătoare din lume!* Cătălin mă ia în brațe, eu îl strâng tare pe Cătălin și ne repetăm unul altuia, ca doi copii tembeli care nu-și mai încap în piele de bucurie: „Am reușit, băăăi! Am reușit, în pula mea! Bă, ești OK! Ești bine, măăă? Ce zici, mă, am ajuns!...“ În jurul nostru strălucesc în soare Annapurnele toate și Gangapurna! După momentul de pură descătușare, ne trântim rucsacurile și bețele lângă zidul căbănuței înăuntrul căreia un băiat umple cu polonicul căni cu ceai pentru trekkerii care sunt toți numai guri deschise de entuziasm, și ne ducem lângă steaguri să citim

plăcuța, să ne fotografiem lângă ea: *Thorung La Pass, 5 416 mtr. Congratulations for the success!!! Hope you enjoyed the trek in Manang. See you again!!!*

Apar și israelienii, îi întâmpinăm și unul dintre ei zice sec „Cum, asta a fost tot?“, dar, mă rog, ăștia sunt ăia care fac obligatoriu trei ani de armată și prind cel puțin un război de-o săptămână cu palestinienii, or eu m-am înscris la doctorat ca să scap chiar și de alea șase luni. Oricum, sunt complet țicniți israelienii. Se duc pe un dâmb în spatele căbănuței, se dezbracă complet și fac poze fluturând steagurile, cel... personal și cel al Israelului, în zăpada și sub soarele de la 5 416 m.

Bem ceai, ne calmăm, dar încă nu ne vine să credem că suntem aici, sub streașina lumii, între Thorungtse (6 482 m) și vârful glaciar Khatung Kang (6 484 m), la o altitudine de două ori mai mare decât am urcat vreodată. Acum totul pare simplu, am mai urca o mic de metri dacă am mai avea unde, oricum totul pare ca și cum nu s-ar fi putut întâmpla altfel. Apoi ne dăm seama că suntem aici de mai bine de o jumătate de oră, iar Rishi și Rajeev

tot n-au ajuns. Îi întrebăm pe israelieni dacă i-au văzut pe traseu și ne spun că da, au trecut pe lângă ei când se odihneau. Oare au fost buni ochelarii ăia de soare de 1 dolar pentru Rajeev? Doar n-o fi făcut *snow blindness*!? L-au ținut tenișii lui de mușama? Mai urc o culme, ceva mai înaltă decât trecătoarea, ca să am o perspectivă mai bună a văii, dar băieții tot nu se văd. În schimb dau de un bolovan pe care scrie „5 428" și îmi dau seama că *acesta* va fi, de fapt, recordul meu de altitudine. Fotografiez bolovanul și mă întorc la Cătălin exact în momentul în care se văd și băieții noștri urcând poteca de zăpadă. Rishi vrea să-i fac o poză cu plăcuța trecătorii, dar Rajeev se mulțumește să stea la umbră sub zidul căbănuței.

Încă nu e prânzul, dar norii s-au adunat pe cer și începe să se întunece. Probabil a crescut și presiunea atmosferică, mă doare din nou capul și am chiar amețeli ușoare. Sunt și zăpăcit de la lumina reflectată de suprafața zăpezii, căci mi-am tot scos ochelarii pentru fotografii... Rishi dă semnalul de plecare și ne spune ce ne-așteaptă: o coborâre abruptă și continuă de cel puțin trei ore prin Jhong Khola, o vale lungă de 25 de kilometri numai cu piatră. Nici nu e nevoie să ne dea atâtea informații, căci vedem noi singuri ce se cască la picioarele noastre. Dacă acum o jumătate de oră nu ne venea să credem că am ajuns aici, acum nu ne vine să credem cât avem de coborât și, mai ales, în ce condiții. Practic, dincolo de valea asta nu se mai vede nimic. În cea mai glorioasă zi a noastră, orizontul ne apare ca un deșert de piatră în pantă! Asta e tot ce vedem. *Asta* e pedeapsa de a fi urcat până aici. Străbatem acum partea întunecată a trecătorii.

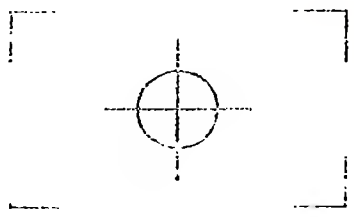

Deșertul de piatră

Trecătoarea este granița dintre provinciile Manang, pe care am traversat-o în ultimele zile, și Mustang, două regiuni despărțite de lanțul Annapurna și care sunt foarte diferite ca vegetație și climat. În Mustang, zăpada dispare după câteva sute de metri, nu vom mai vedea iaci, dar vom întâlni tot mai mulți cai și va trebui să parcurgem zeci de kilometri până când vom mai intra într-o pădure. Am ajuns într-un alt tărâm. Aici e deșert, un deșert de piatră și țărână, ca și cum Dumnezeu ar fi basculat

în locul ăsta toată piatra care i-a rămas de la Facerea lumii. Nici un copac, nici un arbust, nici un tufiș, nici un fir de iarbă sau vreun pârâiaș. Milioane și milioane de metri cubi de piatră. Cătălin mă simte apăsat de peisajul ăsta arid și greu, și-mi pune din nou căștile iPodului la urechi. Pink Floyd – *Learning to Fly*:

> *...Above the planet on a wing and a prayer,*
> *My grubby halo, a vapour trail in the empty air,*
> *Across the clouds I see my shadow fly...*

Chitara lui Gilmour mă face ușor, plutesc peste deșertul de piatră, orizontul se umple de poezia distanței, a întinderii accesibile doar ochilor și aripilor pe care nu le ai, dar pe care ți le amintești, pe care le simți bine ascunse undeva în carnea ta obosită...

Dacă până acum am urcat cum am urcat, coborârea este însă îngrozitoare. Cu toate că nu facem un pas fără să ne proptim în bețe, genunchii ne sunt mai solicitați decât ne-au fost până acum toți mușchii picioarelor. Brațele ne amorțesc de la atâta încordare și sprijinit în bețe, palmele ne ustură, iar gleznele, ei bine, ne rugăm la Dumnezeu să nu călcăm strâmb și să ne luxăm vreuna sau să ne cedeze vreun ligament. Cătălin se întreba ieri dacă acest traseu se poate face și în sens invers, dacă poți ajunge în trecătoare urcând dinspre Muktinath. Însă oricât de solicitantă ar fi, și este, coborârea pe aici, urcatul ar fi aproape imposibil. Poți coborî valea în trei-patru ore, dar de urcat ți-ar lua zece, plus că ai ajunge în trecătoare după-amiaza, adică în cel mai nefavorabil moment pentru cei peste 5 000 de metri. Asta dacă nu cumva ai face ascensiunea pe timpul nopții, să ajungi în trecătoare până-n prânz, ca să ai timp să și cobori apoi până la Thorong Phedi. Dar problema insurmontabilă rămâne, de fapt, aclimatizarea. Diferența de altitudine dintre Muktinath și Thorung La este mult prea mare (1 600 m) pentru a fi suficient de aclimatizat la plecare și pentru a urca atât de mult într-o singură tură. Pentru asta ar trebui să te oprești o zi la jumătatea traseului, adică să-ți pui cortul în aceste râpi pustii, în mijlocul văii de piatră, unde nu e nici o sursă de apă, iar noaptea vânturile și frigul devin de neîndurat. Ca să străbați această trecătoare, așadar, nu există decât o singură cale, cea pe care tocmai o urmăm noi acum.

Coborâm vreme de trei ore, prin vânt, și ne îndoim că pe pământ a existat vreodată altceva decât piatră. Suntem cuprinși de oboseală și deznădejde, ca niște copii pentru care drumul devine prea lung și continuă să întrebe dacă mai e mult până la destinație. Rishi și Rajeev nici măcar nu ne mai răspund când îi întrebăm cam cât ar mai fi până la primul sat de la poalele muntelui. Cătălin: „Bă, mie-mi cam tremură țurloaiele!“ Nici măcar nu mi-e rușine s-o spun, și eu sunt aproape sfârșit, oricum nu-mi mai doresc nimic de la ziua de azi. A fost destul!

Ne oprim în satul Chabarbu, la prima casă de la baza văii, dar, deși suntem lihniți, nici nu ne putem bucura cu adevărat de mâncare. Până la Muktinath, unde trebuie să ajungem pentru a ne petrece noaptea, mai sunt câteva ore bune. La un calcul simplu, ziua de azi arată așa: ne-am băgat în pat ieri, în jur de ora 9 seara, am dormit până pe la ora 1, la ora 4 am pornit

spre Thorung La, unde am ajuns în jur de ora 9, acum este ora 14 și mai avem trei-patru ore de traseu. Când vom ajunge în Muktinath se vor fi făcut șaisprezece ore de când tot urcăm și coborâm Himalaya între altitudinile 4 420 m – 5 416 m – 3 710 m, adică o ascensiune de 1 000 de metri urmată de o coborâre de 1 700 de metri în ceva mai mult de o jumătate de zi. Singurul moment plăcut este apariția unei chinezoaice simpatice pe care am mai văzut-o pe traseu, dar cu care n-am apucat să vorbim. Noi mâncăm în curtea casei, iar ea ne aruncă din drum un „Shanti! Shanti!" și trece mai departe zâmbindu-ne. Îl întrebăm pe Rishi ce ne-a zis. „Pace", în sanscrită.

Pe măsură ce reintrăm în natură, ne revenim. Avem acum în fața noastră imaginea spectaculoasă a unui relief cumplit de aglomerat: podișuri, canioane, terase, văi și albii de râuri, totul pe fundalul munților din mijlocul cărora se înalță vârful Dhaulagiri (8 167 m). Mulți nu văd în toată viața lor atâtea forme de relief și atâția munți cât vedem noi acum dintr-o singură privire. Totul pare un fel de vedere luată dintr-o perspectivă inaccesibilă ființelor amărâte care suntem. Ce ne impresionează însă nu este atât scara geografică la care avem acces, cât eterogenitatea reliefului. Totul este atât de amestecat, încât pare atelierul natural al unui zeu, magazia cu forme de relief rămase pe dinafară la Facere sau care abia acum urmează să fie plasate altundeva. Solul e însă arid, iar clima foarte uscată. Din cauza lanțului muntos atât de înalt, s-a creat aici o „umbră a ploii": norii nu ajung niciodată în regiunea Mustang, rămân agățați în culmi, doar umbra lor cade dincoace, în această depresiune. Și cu toate astea, la marginea unui pod, vedem un pâlc de brânduțe.

Depresia

Muktinath este un orășel ridicat din țărână. La fiecare pas stârnim un nor de praf, iar de-o parte și de alta a uliței prăfoase femeile țes la război fulare din lână de iac[1]. În spatele fiecărei țesătoare, pe bârne,

1. Iacul este un animal cu păr foarte lung, care poate ajunge chiar și la 60 de centimetri și este foarte rezistent, fiind folosit la confecționarea de frânghii, saci, corturi.

sunt așezate zeci de șaluri și fulare în toate culorile, ciorapi și șoșoni, căciuli de lână. Un grup de băieți și-au parcat motocicletele și stau de vorbă. Poartă blugi, converși, geci din (probabil imitație de) piele, hanorace cu înscrisuri americane. Undeva la margine, lângă o groapă, o duzină de bărbați trag cu arcul în două ținte aflate la distanță de 50 de metri una de cealaltă, în spatele cărora se află saci de nisip. Trag pe rând și când epuizează săgețile (cele mai multe se înfig în saci) schimbă ținta. Unul dintre ei trece pe lângă mine și mă întreabă de unde sunt. *From Romania,* îi spun. *Oh, so romantic!* exclamă el zâmbind.

După o așa zi, la cină cer o friptură de iac, dar nu e bună de nimic. E tare, ațoasă și posacă (precum animalul). După o tentativă nereușită de a face un duș cald (țevile erau conectate la un fel de butelie de gaz ruginită), ne dăm seama că ceva straniu se întâmplă cu noi. Suntem singurii trekkeri din „grupul nostru" care înnoptăm nu în acest guest house (pustiu, de altfel), dar în tot Muktinathul. Ajungând mai devreme, apoi și plecând mai repede

din trecătoare (noi i-am așteptat pe Rishi și pe Rajeev aproape o oră), toți trekkerii cu care ne-am împrietenit pe traseu, în special olandezii și americancele, au mers cu un sat mai departe. E prima seară în ultimele cinci zile când mâncăm singuri și nu ne împărtășim poveștile de peste zi cu ceilalți, mai ales acum când, și abia asta e partea cu adevărat ciudată, ne dăm seama că *tocmai* ne-am atins țelul, am trecut deja prin încercarea pentru care am bătut atâta drum, și că nu ne mai așteaptă cu adevărat nimic incitant în cele treisprezece zile rămase. Ce mai avem noi de așteptat și de demonstrat de aici încolo!?

Scăderea bruscă a nivelului de adrenalină ne aruncă în plină depresie. Poate fi și un alt efect secundar al acetazolamidei, dar Cătălin nu a luat pastila și se află în aceeași stare deplorabilă. Nu ne vine să credem că tocmai am trecut prin Thorung La (*oare chiar am trecut prin Thorung La?!*) și că acum, la numai o jumătate de zi după, totul chiar s-a sfârșit. Totul a trecut, *totul este trecut*. Thorung La nu mai există, gata!, doar fotografiile au rămas. Brusc,

ne dăm seama că nu ne-am bucurat suficient de ceva ce poate n-o să mai apucăm să facem niciodată în viața noastră. Realizăm cu o durere aproape fizică faptul că nu am absorbit momentul nostru de glorie alpină, că nu l-am interiorizat suficient, că nu l-am *asimilat* cu toată ființa noastră. Gândul

ăsta ne lovește în moalele capului, ne străpunge inima, ne taie picioarele. Băi, ne-am bătut joc de norocul nostru! Cum de s-a întâmplat atât de repede? Ce-i asta: extaz și agonie? *De ce n-a durat?* Ce căcat ni s-a întâmplat, băi, Cătăline? *Unde* am fost noi și uite *unde* suntem acum! De ce am coborât, cum de am *căzut* atât de repede? Ce pula mea facem acum? De dimineață urcam la peste 5 000 de metri, acum suntem cu aproape 2 000 mai jos. Băi, 2 000 de metri futuți în juma' de zi! Și unde am ajuns? Aici, într-un guest house de căcat, împuțit și fără duș, mestecând la infinit orez fiert, supă la plic sau friptură de iac mort de bătrânețe vara trecută, într-un sat pustiu, îngropat în praf și balegă, singuri și terminați, fără măcar să ne fi luat rămas-bun de la prietenii noștri de griji, spaime, vise...

Îți dai seama!? N-o să-i mai vedem niciodată! Căci, da, de mâine încolo fiecare va avea cu totul alt traseu, știam asta, unii o să plece din Nepal, căci vor să ajungă în India, în Laos, în Vietnam, nimeni nu rămâne ca noi trei săptămâni în același loc, după care mai și plecăm acasă la joburile și viețile

noastre plicticoase, ei știu că sunt și alte țări de văzut, ei aleg să trăiască și alte vieți, ei se duc să urce și alți munți oricât de înalți, ei se duc să coboare și alte văi oricât de adânci, ei traversează și alte râuri... Nici nu ne-a trecut prin cap că n-o să apucăm să celebrăm cu toții în același guest house din motive de întârzieri atât de mari pe traseu. Și pentru că n-am anticipat asta, nici măcar nu am făcut schimb de adrese de e-mail, telefoane, nimic, de-acum suntem *perfect străini* față de cei alături de care am avut cea mai nebunească aventură a vieții noastre, nu ne vom mai găsi niciodată, iar noi suntem blocați aici, fără nici o motivație, fără nici un țel rămas... Ce mai facem noi acum în Himalaya? Ce dracului *ne-a mai rămas* de făcut? O să mergem așa, în neștire, pe la altitudini banale, tot coborând, coborând în fiecare zi, tocindu-ne mințile și trupurile cu oboseala, cu plictiseala, cu nostalgia asta cruntă, până când din visul nostru nu va rămâne decât o amintire, o amintire de nota 0, o amintire de nivelul mării! Băi, *asta* o să facem? Asta *am ajuns* să facem?!...

Cătălin s-a prăbușit pe pat, începe să vorbească despre Georgiana, că nu mai suportă să fie atât de departe de ea, că-i e un dor cumplit, că fără ea el nu mai face nici un pas, or noi mai avem de stat prin munții ăștia încă pe atât, că ce naiba ne facem, hai să închiriem un jeep până la Jomsom și să luăm de acolo avionul până la Pokhara, cât poate să ne coste, avem dolarii la noi, și să plecăm naibii acasă, oricum aici nu ne-a mai rămas nimic de făcut, *nimic*, suntem captivi în Nepal, înțelegi, Marius, *captivi*!

Eu am un nod în gât, dar Cătălin are lacrimi în ochi. Nici nu ne mai putem privi, căci vedem fiecare în ochii celuilalt starea deplorabilă în care ne aflăm. Pur și simplu nu înțelegem ce ni se întâmplă de o jumătate de oră încoace. Cum am ajuns în starea asta, cum e posibil să clacăm în felul ăsta?! Suntem complet epuizați, epuizați în toate felurile posibile. N-am dormit decât patru ore în ultimele două zile în care am mâncat puțin și prost și am mărșăluit șaisprezece ore prin bolovani, prin aer rarefiat, prin zăpadă, prin deșert... Și prin noi înșine.

13 | Fortul vânturilor

13 mai

Muktinath (3 710 m) – Jomsom (2 760 m) – Marpha (2 667 m)

Ne trezim mai târziu, căci decidem s-o luăm ușor și să ne menajăm. Rămânem până la prânz în Muktinath ca să vizităm templul, apoi plătim un jeep până la Jomsom, evitând astfel să facem pe jos, în starea în care suntem, un drum lung, monoton, plin de praf și, inevitabil, deprimant.

Templul de la Muktinath, a cărui vechime e dovedită chiar de micimea și de simplitatea lui, este unul dintre cele mai vechi din lume. Legenda spune că, în secolul VIII, templul a fost vizitat chiar de Padmasambhava, cunoscut drept „al doilea Buddha". Dealul la poalele căruia se află este îmbrăcat în pânza peticită, multicoloră a steguleților de rugăciune și a eșarfelor budiste kata. Mulți indieni au venit în pelerinaj, așa că e destulă agitație în curtea

templului, singurul loc unde avem acces și noi, europenii (pentru că mâncăm carne de vită, iar dacă noi suntem vegetarieni, oricum au mâncat părinții noștri). Însă și în curte au loc câteva ritualuri, dintre care cel mai interesant pare a fi cel în care oamenii se dezbracă și trec pe sub cele 108 (cifră sfântă la budiștii tibetani) de guri de apă, în formă de cap de vacă, dispuse în semicerc, lăsându-se udați și bând din apa sfântă venită din munte. În rest, se sparg nuci de cocos pe un mic altar sau pe statuetele cu Shiva și cu ceilalți zei. Grădina templului e plină de sadhu și cerșetori, iar la intrare se vând coliere, brățări, imagini și statuete cu zei.

Aici, în Muktinath, are loc, la sfârșitul lui august, un festival de curse de cai numit Yartang. Parcă-i și văd galopând prin țărâna și prin praful de aici! Înainte de a ne urca în jeepul care să ne ducă la Jomsom, cumpăr de la o fată, cu 325 de rupii (4,5 dolari), o căciulă de lână pe care scrie „Thorung La Pass 17 599 ft". Nu că aș avea nevoie de ceva care să-mi amintească de ziua de ieri, e doar un gest de mândrie.

În jeepul Manindra (care are pe capotă un abțibild cu Bob Marley, iar pe oglinzile laterale, cu Che Gucvara) ne înghesuim 16 oameni: noi patru, restul indieni veniți în pelerinaj la templu. Pe drum șoferul va opri și va mai lua încă doi. Drumul cu jeepul prin arida și prăfoasa regiune Mustang este un off-road perfect pe muzică (la un post de radio nepalez) de hip-hop indian cu ceva sample-uri jamaicane. Timp de o oră și jumătate (șase ore am fi făcut pe jos) nu vedem mai nimic în afară de praf, ridicat la orice pală de vânt, pietre, dealuri de pământ uscat și canioanele unor râuri aproape secate. Suntem în plin deșert muntos privind undeva sus, cu vârful înfipt în nori, un Dhaulagiri complet înzăpezit. La un moment dat, undeva la cincizeci de metri depărtare de drum, îi zăresc pe olandezi odihnindu-se pe un bolovan. Le fac cu mâna isteric, mă văd amândoi, dar n-au nici o reacție, și atunci îmi dau seama că nu mă recunosc din cauza eșarfei pe care o țin pe față, așa că o smulg și, cum barba mea e deja celebră pe aici, amândoi sar în picioare, își dau jos pălăriile și le flutură în aer până când jeepul nostru dispare într-un nor de praf. Abia *acum* este ultima oară când ne vedem cu ei. Întâlnirea asta neașteptată a fost un bonus din partea providenței.

Snakes & snacks

Jomsom (Noul fort) este un orășel cu străzi pavate cu piatră, magazine, o bancă, post telefonic, spital și aeroport, adică o pistă asfaltată de câteva sute de metri, situată într-o vale cu pietre, mărăcini și câțiva copaci. Suntem luați în primire, mai bine zis pe sus, de un vânt teribil care, literalmente, ne mută din loc, ne grăbește pașii, ne flutură hainele. Așezat pe culoarul dintre aceste lanțuri muntoase, în Jomsom doar dimineața până-n ora zece nu bate vântul, perioadă în care, de altfel, se efectuează toate zborurile de pe aeroport. Pentru prima dată suntem nevoiți să folosim șnururile ochelarilor și ale pălăriilor. Vântul bate cu atâta putere, încât abia înaintăm pe străduțele pietruite spre postul de poliție unde ne vom ștampila permisele. Aici ne înregistrează o fată care lucrează la un amărât de calculator; o întrebăm câți trekkeri din România are în evidență. Fata caută în calculator și nu ne găsește decât pe noi. Arunc un ochi pe tabelul de azi și văd numele

danezilor, precum și următoarea lor destinație: Tatopani. Nici cu ei nu ne vom reîntâlni, pentru că prin Tatopani vom trece abia peste câteva zile.

Mergem să mâncăm la un restaurant adevărat, în al cărui meniu scrie *snakes* în loc de *snacks*, dar care are o baie curată și unde există de toate: vas de WC, chiuvetă, policioară, săpun, oglindă. *Astea* sunt luxul aici! Mă privesc în oglindă prima dată după trei zile și sunt aproape de nerecunoscut: am cearcăne, sunt ars de soarele de ieri pe frunte, un deget deasupra sprâncenelor, exact locul rămas neacoperit de căciulă; buzele uscate și crăpate de la soare și de la vânt mi se exfoliază precum foițele de pe ceapă, iar barba mi-a crescut mai mare decât părul, a-nceput să se-ncrețească și să devină roșcovană în jurul gurii.

În stradă, un copil se joacă cu o mică elice prinsă în vârful unei scobitori, iar un altul plimbă o bicicletă cu cauciucurile roase. Asta după ce ieri am văzut un pușți alergând după un cerc învârtit cu bățul, iar acum câteva zile un băiețel împingând o bâtă cu două CD-uri prinse la capăt pe post de roți.

Un magazin se cheamă Wind Horse, iar mai încolo trecem pe lângă Jimi Hendrix Restaurant... *Hey, Marius, where you goin' with that backpack in your hand?*

Plecăm, de data asta pe jos, spre Marpha, ultima noastră destinație de azi, pe valea secată a unui râu unde vântul bate încă și mai năprasnic. Un pâlc de copaci este *atât* de îndoit de vânt, încât vreau să fac o poză, dar vântul îmi smulge din mână capacul obiectivului. Hainele fluturã pe noi ca steagurile pe bețe și avansăm greu, cu bufful tras pe față. Odată cu seara ajungem și în Marpha, *the delightful capital of apple brandy* (mi-e așa poftă de-o friptură și de-un pahar de alcool!), un sat înconjurat de munte, livezi de meri și albia râului. Marpha este, de departe, cel mai frumos sat prin care am trecut până acum: case din cărămidă albă, cu tocărie de lemn sculptată și vopsită în negru, străzi înguste și pavate cu lespezi de piatră pe sub care se aude curgând apa captată de un străvechi sistem de drenaj... Marpha arată ca un orășel european medieval, doar că nu în stil gotic, ci grecesc.

Ne oprim la marginea satului, la o pensiune în toată regula unde facem, în sfârșit, dușul cu apă caldă la care visăm de aproape o săptămână. Apoi mergem să mâncăm, eu cer o friptură de pui și beau câteva pahare de raksi, rachiu de mere, mândria locală. Simt că le merit. Deodată însă mă lovește-un gând: „Băăi, ce-o fi făcut Barcelona cu Real Madrid în returul semifinalei de-acum... o săptămână?“

14 | Capitala rachiului de mere

14 mai

Marpha (2 667 m) – Ghasa (2 013 m)

Ne trezim mai devreme astăzi pentru că vrem să ne plimbăm pe străduțele încântătoarei capitale a rachiului de mere, unde cârciumile sunt toate pe stânga (există chiar un Yak Dance Pub care are masă de biliard), iar magazinele de suveniruri, plus o Himalayan Library, pe dreapta. Una dintre casele de cărămidă albă are pereții exteriori curbați, iar scările sunt turnate în forme rotunde și nercgulate de altă culoare, de parcă spiritul lui Hundertwasser a venit cândva în trekking pe aici. Marpha nu este doar cel mai frumos sat întâlnit până acum, dar și cel mai turistic. Fetele și femeile care vând bijuterii, haine și obiecte de artizanat trag de noi la propriu pentru a intra în magazine, dar asta și din vina noastră, căci ieri-seară, ca să

scăpăm de ele, le-am promis c-o să revenim azi. Oricum, puțini turiști ajung în partea asta a muntelui, căci, odată coborâți din trecătoare, majoritatea preferă să ia avionul de la Jomsom spre Pokhara. Cum, de altfel, și noi era cât pe ce s-o facem acum două seri. Din fericire, azi suntem remontați, în parte și datorită lui Rishi, care ne-a povestit ce ne așteaptă zilele următoare. Vom avea parte de cel puțin două zile de trekking comparabile ca lungime și dificultate cu cele de până acum. Suntem în formă, suntem OK, mai vrem. *We're on the trekk again!* Pe măsură ce depresia de alaltăieri seară s-a topit, ne-a crescut încrederea în noi. În fond, *noi am trecut prin Thorung La*!

Una dintre casele impunătoare ale satului comemorează vizita călugărului zen japonez Ekai Kawaguchi, care, în 1899, s-a oprit aici, pentru câteva luni, din drumul său spre Tibet. Deși prost echipat, excentricul explorator Kawaguchi a fost primul străin care a ajuns în Lhasa, „orașul interzis".

Din mijlocul satului, pe munte în sus, se înalță un templu budist până la care urcăm numărul sfânt de 108 trepte. Curtea interioară a templului, pavată cu lespezi mari de piatră și străjuită de steaguri portocalii, îmi amintește de shaolinii din filmele cu karate de pe casetele video de când eram noi mici. Privim de sus acoperișurile caselor din sat deasupra cărora stive de lemne de foc se usucă la soare. Într-un colț, așezați pe o scară, doi băieți, viitori înțelepți budiști, ascultă o melodie la telefonul mobil. Lui Cătălin melodia i se pare cunoscută și mă întreabă cine cântă. Rihanna, *Umbrella*, zic eu tare și băieții ridică privirea zâmbindu-ne. Le fac o fotografie. Dragă Rihanna, ești zâmbetul dintre un budist practicant și un ortodox pasiv!

Telefonul acasă

Astăzi ne așteaptă cel mai lung traseu al trekkingului nostru, peste 30 de kilometri, din care mai mult de jumătate prin valea râului Kali Gandaki (un râu mai vechi decât Himalaya și care aparține bazinului Gangelui), considerată, cu deschiderea sa de câteva sute de metri, cea mai largă din lume. Timp de secole pe aici a fost o importantă rută comercială: se căra sare din lacurile tibetane și se ducea, la schimb, orez și orz. Mărșăluim chiar prin albia secată a râului, din care acum nu mai curge decât un braț,

și care arată precum o câmpie de piatră, praf și nisip, de la marginile căreia se ridică munții împăduriți, căci peisajul, măcar în depărtare, începe să se înverzească din nou. Pe alocuri însă praful este atât de fin, iar stratul atât de gros, încât picioarele ni se afundă câțiva centimetri și urma tălpii arată ca a lui Armstrong în solul lunar. Motocicletele, jeepurile și autobuzele care mai trec pe lângă noi ne acoperă instantaneu cu o peliculă de praf. Nu ne mai dăm jos eșarfele de pe față, iar când se apropie mașinile ne întoarcem cu spatele, băgăm capul în piept și ne ținem respirația cât de mult putem, apăsând eșarfele cu palma. Satele de aici arată bine, etnicii thakali sunt mult mai înstăriți decât manangii și gurungii de pe munte, iar interioarele caselor, prin curțile cărora vedem motociclete, sunt îngrijite. Nepalul nu mai pare atât de sărac, iar temperatura și peisajul s-au schimbat încă o dată complet: ziua maximele ating și 30 de grade, iar în jurul nostru sunt acum păduri de pini albaștri, brazi argintii și mesteceni, dealuri, lanuri de grâu și grădini cu flori, iar câmpuri de marijuana răsar din nou, peste tot, prin șanțuri, pe lângă garduri, pe marginea râului. Marijuana e urzica Nepalului. Oriunde te-ai uita îți zâmbește ironic frunza ei în trei petale. O s-o visez la noapte.

Ne oprim pentru prânz la o pensiune aproape șic din Kalopani (Apa Neagră), un sat montan cam ca Moeciu, doar că înconjurat de cele trei vârfuri Nilgiri (Nilgiri North are 7 061 m), Tukuche (6 920 m), Annapurna I (optmiarul pe care s-au făcut cele mai puține ascensiuni reușite și pe care l-am văzut și de pe partea cealaltă) și, firește, maiestuosul Dhaulagiri (8 167 m), al cărui vârf e mai mereu în nori, precum castelul de gheață al unui zeu introvertit. Pensiunea e ținută de un bărbat, iar la masă suntem serviți de cele trei fete ale lui, toate având sub 10 ani. Bem cidru de mere. Contra cost, putem suna acasă de pe mobilul lui. Îl sun pe tata și, timp de două minute, nu apuc să-i spun decât că sunt bine și să nu-și facă griji dacă n-apuc să-i mai telefonez. El zice bine și asta e tot, căci sunetul ajunge decalat cu 20-30 de secunde, de parcă tata ar fi la bordul navetei Apollo 13. Mesajul important a fost însă transmis și, cel puțin, ne-am auzit vocile.

În satele prin care trecem a început secerișul. Întâlnim oameni care culeg grâul folosindu-se de două bețe prin care trag spicele pe care apoi le lasă să cadă într-un coș imens de nuiele purtat pe umăr. Pe uliță, doi copii se joacă cu o praștie, iar Cătălin așază cotorul unui măr pe un gard de piatră.

Copiii trag cu praștia pe rând și sunt cât pe ce să-l nimerească, dar spre dezamăgirea lor asta nu se întâmplă. Le dăm, drept consolare, niște bomboane și plecăm, dar nu facem nici zece pași că încep să ne strige și vin după noi să ne arate că tocmai au spulberat cotorul. Sunt de-a dreptul fericiți. Mai încolo, o fetiță desenează cu un creion bont pe un petec de hârtie. Îi dau un pix metalic, lucios, cu capac, fetița face ochii mari, nu-i vine să creadă ce-a primit, după care se ridică și fuge cu pixul în casă ca și cum i-ar fi fost teamă c-o să mă răzgândesc. Vegetația, clima, solul, animalele, toate se schimbă de la o provincie la alta sau în funcție de palierele de altitudine. Ceva rămâne totuși neschimbat în orice parte a Nepalului ai ajunge și acest lucru sunt mucii copiilor. Pe care continuăm să-i răsfățăm cu bomboane și să-i fotografiem.

E 10 seara și nu dorm. Am ieșit în curte pe un scaun alb din plastic din cele care există probabil în toate cârciumile rurale din lume, sorb dintr-o bere Everest și privesc luna, ea, stăpâna nopții, cum se strecoară prin poarta

deschisă printre nori... Toate luminile casei s-au stins, Rishi și Rajeev cară rucsacuri în vise, Cătălin a mai citit ce-a citit și probabil acum doarme și el, iar din sat se aud, răzleț, mugetul unui bivol și țipătul vreunei păsări a nopții. Pădurea de pini de peste râu parfumează toată valea, mă las în voia nostalgiei și în amorțeala berii. Prima dată de când sunt în Himalaya mă gândesc cu adevărat la altceva decât la călătoria noastră. Mă gândesc la un prieten *atât* de drag, care însă nu mă mai așteaptă nici măcar acasă. Visul e oglinda absenței. Dacă l-aș visa...

15 | Noaptea greierilor electrici

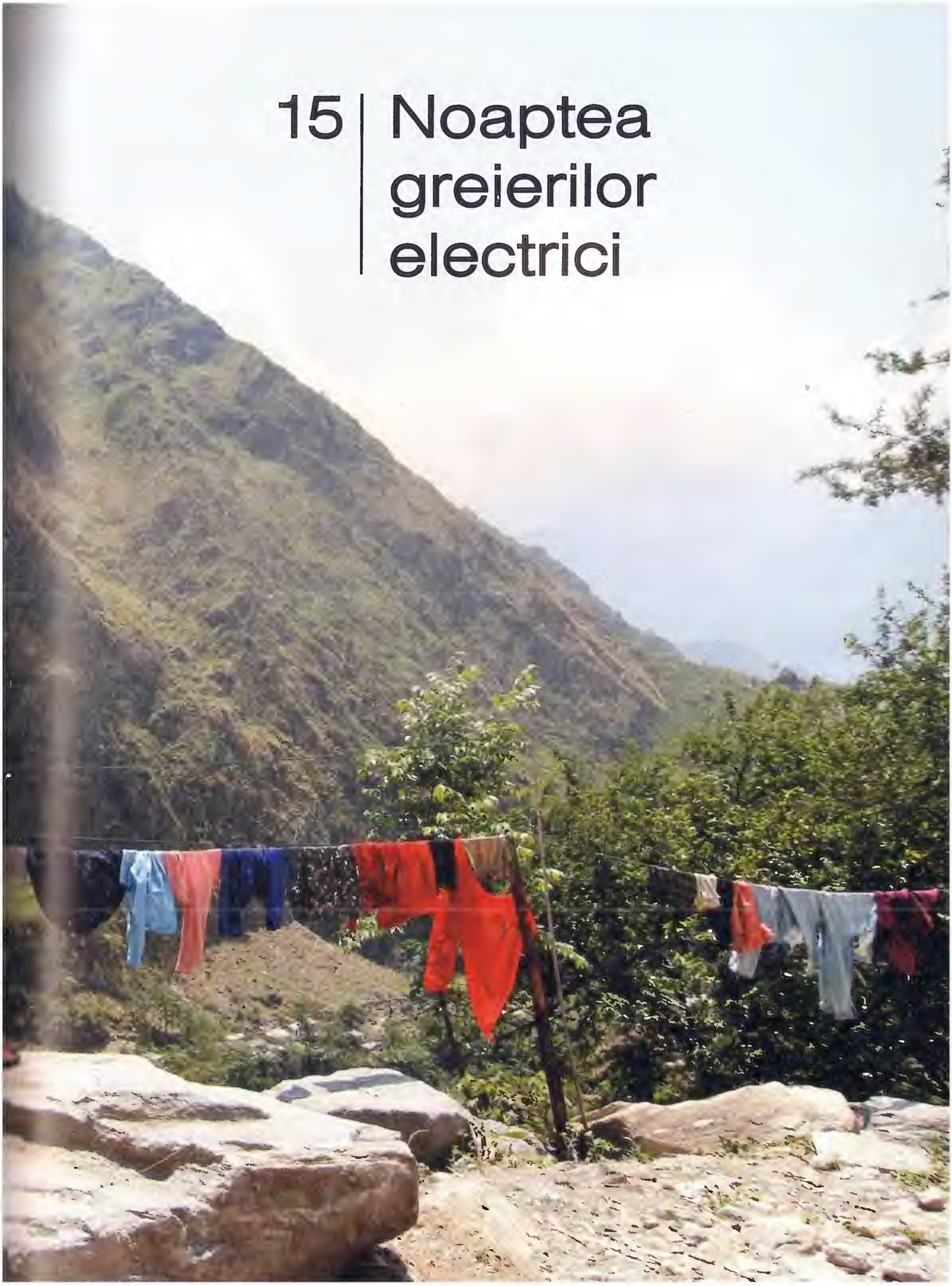

15 mai

Ghasa (2 013 m) – Tatopani (1 189 m)

Mergem toată dimineața prin păduri, urcăm costișe după costișe, vedem sute de șopârle, trecem pe lângă cascada Rukse și peste *the deepest gorge in the world*, situat între vârfurile Annapurna I și Dhaulagiri și care chiar este adânc, atât de adânc, încât, deși ne aflăm pe un drum stâncos chiar deasupra lui, abia îl vedem, la zeci de metri sub noi, privind prin zoomul aparatelor foto. Mergem în continuare pe valea râului Kali Gandaki, a cărui apă învolburată și amestecată cu pământ chiar e neagră. Dar lucrul care ne emoționează cel mai tare nu sunt toate aceste superlative ale naturii, ci o anume extravaganță a ei: pe marginea drumului întâlnim un corcoduș. Rishi și Rajeev nici măcar nu știu ce fruct e. Îi punem să repete după noi „cor-co-du-she“,

apoi și „zar-zha-re“, după care le demonstrăm că se mănâncă și că au gust bun. Îmi umplu buzunarele cu corcodușe (sunt aproape coapte) și fac un efort de stăpânire să păstrez măcar una dintre ele ca s-o putem arăta în următorul sat vreunui bătrân pentru a-i afla numele în nepaleză. Și aflăm: aaru-pokhara, adică aproape numele orașului spre care ne îndreptăm.

Pe un drum care nu anunța nimic, dăm de cuplul de spanioli cu care ne-am împrietenit pe partea cealaltă a Annapurnei. Ne bucurăm de parcă am revedea niște prieteni vechi, doar că nu ne îmbrățișăm. Sunt peste 30 de grade afară, iar el cară în spate o pătură din lână de iac pe care a plătit-o cu 2 000 de rupii și două tricouri purtate. Ne despărțim și rămâne să ne vedem, sau nu, în Tatopani, ori în cine știe care sat de aici încolo. Pe drum mai întâlnim un nepalez în trening, care poartă un tricou cu Chelsea, intru în vorbă cu el, zice că îi place fotbalul, așa că îi pun întrebarea fundamentală: ce-a făcut Barcelona cu Real Madrid? Habar n-are.

Bicharak. *Să călătorești încontinuu fără intenția de a ajunge undeva. Ca stil de viață. Dar nu în balon sau sub apă (ca-n Jules Verne), nici în avion (ca-n filmul lui Vinterberg) sau în tren (ca-n romanul lui Cătălin Pavel), ci pe jos, mergând printre oameni, traversând lumea pe propriile-ți picioare, purtând retina propriilor ochi de-a lungul drumului lumii! Să nu te oprești nicăieri mai mult de o zi, să saluți lumea din mers în timp ce-ți iei rămas-bun, niciodată la revedere... Să fii curios și să te miri încontinuu știind că, dacă nu te miri, te rătăcești! Să cauți, să afli o poveste, să spui una, să mănânci aici, să dormi dincolo, mereu dinspre ceva înspre altceva, și drumul să fie însăși destinația în schimbare, să nu ai un loc al tău, pe care să-l posezi și căruia să-i aparții, să nu ai datorii și responsabilități, să nu te blochezi în promisiuni, să nu fii legat de nimic în afara propriei indisponibilități de a te atașa de ceva sortit să se schimbe, să se destrame, să dispară; să fii tu cel care controlează schimbarea, să existi în această perpetuă trecere și sosire, întotdeauna înspre tot, pasagerul mobil al lumii, mereu altundeva, altcândva, altcineva pentru cei care nu te vor revedea, nu te vor face al lor, mereu străin, nou, interesant și indiferent, deci inepuizabil și dorit, mereu proaspăt în ciuda vechimii, să nu te (re)cunoască nimeni, doar tu să-i întâlnești pe toți... Curiozitate, seducție, efemeritate!*

Decât maoiști, mai bine monarhiști!

Peste câteva zile se va decide soarta Constituției Nepalului, act fundamental pentru democrația țării, cu ale cărui prevederi partidele nu sunt deocamdată mulțumite în totalitate. Maoiștii, spre exemplu, vor să prelungească termenul din cauză că țin neapărat la serviciul militar obligatoriu („pentru a se asigura integritatea națională și suveranitatea statului", cum declară ei prin ziare), dar și pentru că drepturile garantate de actuala versiune nu-i satisfac. Nu-i satisfac în sensul că sunt pentru toate castele. Or ei nu vor doar o reparație istorică, ci și un fel de pedeapsă. Castele superioare, adică aristocrația și burghezia, au avut până acum cele mai multe drepturi; maoiștii vor ca ele să aibă de acum încolo ceva mai puține. Egalitate pentru toți, dar unii să fie mai egali decât alții! *Ferma animalelor* în varianta hindusă! Rishi, care i-a votat pe naționaliștii de dreapta, l-ar

vrea pe rege înapoi. „Numai regele ne poate uni", spune Rishi, care crede că țara suferă din cauza fărâmițării politice. Zilele astea a discutat mult în contradictoriu cu Cătălin, căruia i-a tot spus că el nu-i vrea pe maoiști în parlament, el vrea ca maoiștii să fie pedepsiți pentru asasinarea celor câteva mii de nepalezi, pentru răpiri și alte crime pe care le-au mai făcut. Rishi nu vrea nici compensații pentru castele defavorizate, nici reconciliere cu maoiștii: „Unii ar putea spune că sunt extremist, dar eu vreau mai întâi dreptate."

Motivul intransigenței sale politice îl aflu mai târziu, căci Rishi nu face din asta un argument pe față al atitudinii sale. Acum câțiva ani, maoiștii cereau interzicerea studiului limbii sanscrite în școli, asta pentru că niciodată n-au agreat influența Indiei asupra culturii nepaleze, percepută a lucra în detrimentul apropierii de China. Un văr de-al lui Rishi, care studia sanscrita la facultate, a dispărut, în urmă cu ani buni, împreună cu alte câteva zeci de studenți, și niciodată nu s-a mai aflat nimic despre el. Se pare că maoiștii i-ar fi ucis și i-ar fi aruncat într-o groapă comună și probabil ar fi continuat acest tip de acțiuni dacă China nu s-ar fi dezis de ei în mod public și dacă

comunitatea internațională nu i-ar fi catalogat ceea ce și erau, adică teroriști. Cu sau fără poveștile lui Rishi, maoiștii nepalezi și îndemnurile lor antimonarhiste și separatiste de pe stânci sunt o relicvă ideologică într-o țară oricum înapoiată cu un secol, o țară agrară (Nepalul nici un are un așa-zis proletariat), care supraviețuiește, mai ales, datorită regimentelor Gurkha ce servesc în armatele Indiei sau Marii Britanii și Himalayei (numai anul trecut în Nepal au intrat 105 000 de turiști).

Partida de caram

Astăzi am „pierdut" aproape 1 000 de metri de altitudine și, pe măsură ce coborâm, e tot mai cald, iar vegetația se schimbă din nou, devine luxuriantă, subtropicală[1], întâlnim aloe vera gigantice, lămâi, banani, portocali, pâlcuri de bambus, chiar salcâmi. Când intrăm în Tatopani auzim cântecul colorat al papagalilor, atmosfera devine umedă, apar țânțarii și începem să transpirăm abundent. Grădina guest house-ului, unde se află și bungalow-urile noastre, este invadată de vegetație, parcă am fi pe aleile unei sere de la grădina botanică. Iar greierii, ei bine, greierii cântă atât de tare, de parcă ar fi conectați la amplificatoare. Greieri electrici, psihedelici, mii de hendricși minusculi (și la fel de negri) își frecă piciorușele până iau foc, iar mulțimea de insecte libertine intră în delir acolo, în Woodstockul lor de iarbă... (Ce vreți, mi-e dor de rockul tare de acasă!)

După standardele nepaleze, Tatopani (Apă fierbinte) este, de fapt, o mică stațiune balneară, căci există aici mici terase, ulițele sunt pietruite, iar lângă râu se află două izvoare termale cu apă fierbinte, amenajate sub forma unor bazine a căror apă se spune că vindecă bolile de piele. Din fericire, mâine e zi de odihnă, astfel că, după ziua de aclimatizare din Manang, avem acum dreptul la o altă zi de refacere, și încă într-un sat cu băi termale. După ce îmi spăl aproape toate hainele, lăsându-l pe Cătălin să facă același lucru, plec cu Rishi prin sat și ne oprim lângă o prăvălie unde vedem o tablă de

1. Nepalul se află, de altfel, la aceeași latitudine cu Miami.

caram. Prăvălia, îmi dau seama, este, de fapt, o sală de jocuri, doar că nu mecanice, și oricum nu la plural. Scot niște mărunțiș din buzunar și plătesc trei jocuri. Eu și cu Rishi împotriva unei fete și a unui băiat, care se dovedesc a fi, probabil, campionii locali. Cu aportul meu neprecupețit, pierdem toate cele trei partide în cursul cărora eu înscriu o singură dată, din noroc pur, căci am lovit piesa doar ca s-o lovesc, fără nici o idee de direcție sau de rico-șeu. Spre distracția copiiilor, care au renunțat să mai joace pe uliță rișca cu pietricele și s-au adunat în jurul nostru, sunt, în mod oficial, cel mai prost jucător de caram care a trecut vreodată prin Tatopani. Rishi însă mă felicită diplomat și dăm să părăsim prăvălia, căci, oricum, între timp s-a luat și curentul electric. Un bătrân, care a urmărit partidele de pe un scaun din colțul prăvăliei, mă oprește în ușă și mă întreabă din ce țară vin. „Din Franța", îi răspund.

În noaptea asta caniculară nu doar că nu mai desfacem sacii, dar dormim în chiloți. Ai lui Cătălin sunt albi.

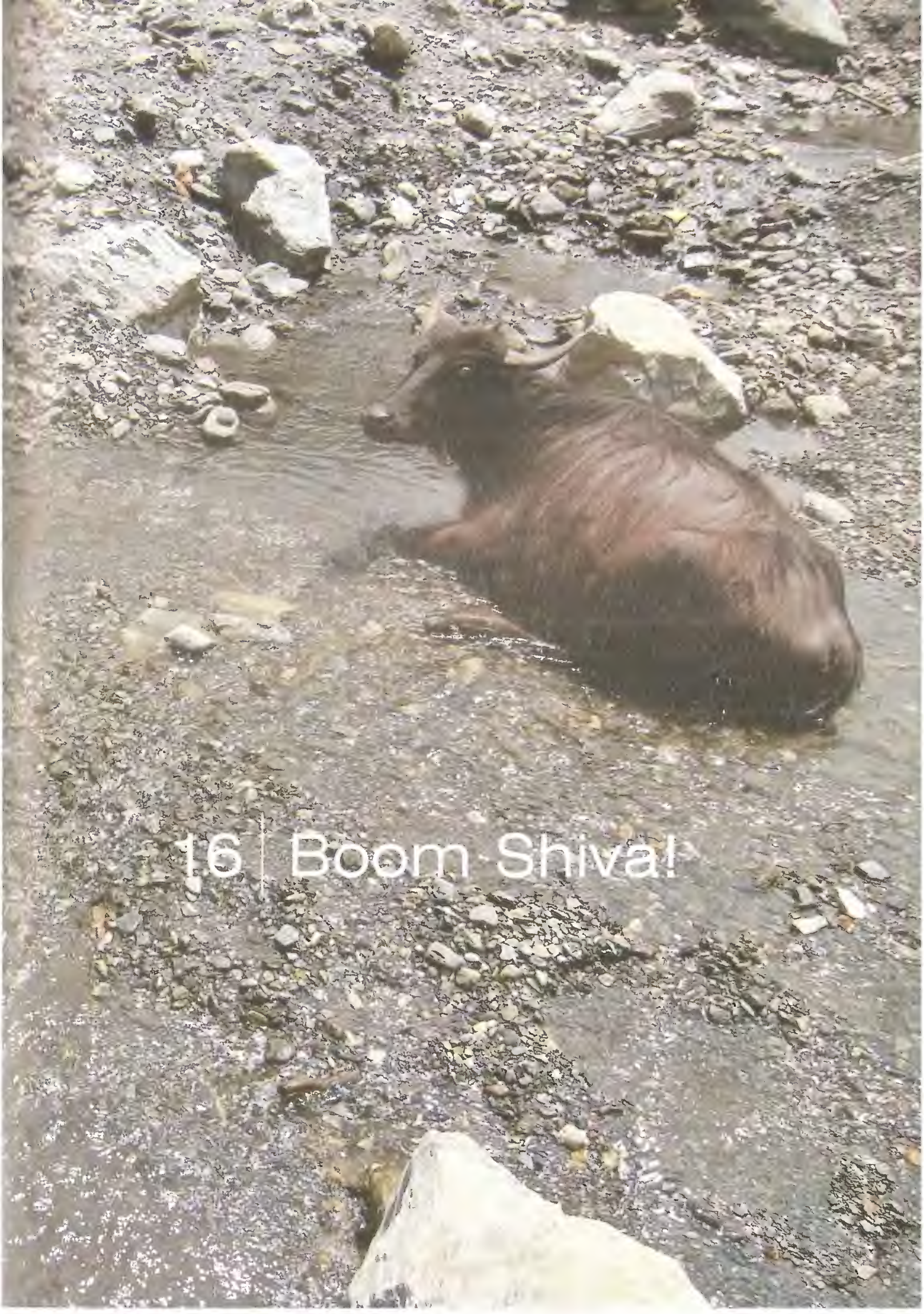

16 | Boom Shiva!

16 mai

Tatopani (1 189 m)

Ieri-noapte, din cauza canicule, am schimbat două tricouri, am golit recipientul de apă și am fost nevoit să lăpăi de la chiuvetă, gest *highly not recommended*, dar cui i-a mai păsat?

După micul dejun mergem la izvoarele termale. Afară sunt (deja!) 30 de grade, iar în bazine ni se spune că apa are 50. Cătălin intră puțin și doar cu picioarele, s-a cam opărit, iar acum zici că are ștrampi roz. Eu mă decid să plătesc pentru un *trekker's massage* și negociez prețul, dar numai puțin, căci tipul cu masajul (pantaloni scurți de fâș portocaliu, frizură de Bruce Lee și caschetă de motociclist sub braț) zice că el a făcut un curs de masaj la Kathmandu și că îmi oferă un masaj profesionist la un preț oricum mic.

Mă-nvoiesc pentru 700 de rupii (10 dolari) și motociclistul maseur mă duce într-o dugheană de bambus de pe marginea râului: acoperiș de tablă, pe jos pietriș și rogojini, pe un perete atârnă o pătură cu motive indiene, celălalt perete este acoperit cu ziare, iar în loc de ușă, un cearșaf portocaliu cu înscrisuri în alfabetul sanscrit. Mă întind pe un pat de lemn, iar undeva în stânga văd o bordură de ciment pe care se află sticluțe cu *rhuma oil*. O muzică indiană plăcută, relaxantă începe să se audă, dar e soneria telefonului mobil sunând în pantalonii scurți de fâș ai maseurului cu figură de karatist. Pe scurt, începe cu tălpile, continuă cu spatele și termină cu umerii, dar după 45 de minute de apăsări, trageri și puncții cu degetele, operațiuni în care descopăr mușchi pe care nu credeam că-i am și resimt dureri scurte și plăcute, cât se poate de relaxante, karatistul portocaliu mă acoperă cu un prosop și îmi spune că pot să mai rămân acolo culcat câteva minute ca să-mi revin, dar eu zic mulțumesc, e OK, nu e nevoie, însă când dau să mă ridic, mușchii mei sunt *atât* de relaxați, încât nu mișcă nici unul... „O să mai rămân aici puțin", îi spun tipului care își pune casca pe cap și părăsește dugheana, iar eu stau culcat și îi ascult motocicleta îndepărtându-se pe pietrișul râului în timp ce puterea din mușchi mi se-ntoarce de pe unde a fost plecată. Într-un târziu, Cătălin mă strigă de afară: „Bă, ești bine?"

Înapoi la bazinul termal, mă împrietenesc cu Chris din Colorado, care și el umblă de luni de zile prin Asia: a făcut cățărări în Thailanda, a predat engleză într-un sat din Coreea de Sud, a trecut prin Malaezia, va ajunge în Bhutan etc. Vorbim despre Bin Laden, firește, despre Bush (toți americanii îl detestă, noi le spunem că datorită lui suntem în NATO – „E bine, totuși, că a folosit cuiva!" zice Chris), apoi nu știu cum menționează numele unei americance întâlnite sus, în sat: Michelle. „Și Michelle asta e într-un grup cu încă o americancă și două canadience?" îl întreb, iar el îmi confirmă. *Fetele sunt în Tatopani!* Le credeam pierdute, ne credeam pierduți unii de alții.

Când ajungem în sat, ne oprim la o prăvălie să luăm apă și cineva mă bate pe umăr. E una dintre porteriței americancelor: „Duceți-vă repede, fetele și-acum plâng după voi!" Nu doar că plâng, dar s-au cazat chiar în bungalow-urile vecine. Michelle, cea care a avut HAS la Manang, le-a ajuns din urmă după ce a mai rămas acolo pentru aclimatizare nu o zi, ci două, fiind astfel nevoită să închirieze, în cele din urmă, un cal și să treacă prin

trecătoare călare... Sunt fericite că ne-am reunit, iar Eva este acum însoțită de tatăl ei, care a venit cu avionul în Jomsom ca să facă ultima parte din traseu împreună. După-masă începe ploaia, dar noi mergem cu toții (mai puțin Cătălin, care a rămas în cameră să citească) la bazinele termale. Ne plouă în cap, în timp ce corpul stă scufundat în apa fierbinte. E un fel de saună ce facem noi: ieșim în ploaia rece, intrăm apoi în apa din care ies aburi și tot așa, povestind ce-a mai văzut fiecare pe traseu...

La masă, Amy mă pune să-i fac o listă cu scriitorii americani pe care ar trebui să-i citească neapărat când se va întoarce acasă. Îi scriu dintr-un foc, direct în jurnal, următoarea listă: Saul Bellow, Truman Capote, Philip Roth, John Cheever, Don DeLillo, Vladimir Nabokov și John Updike. N-a citit pe nici unul, dar mă întreabă de ce n-am pus pe listă nici o femeie. „Pentru că nu știu nici una de valoarea tipilor ăstora", îi răspund. Se uită ironic la mine, ceva gen „of, europenii ăștia misogini...".

Bucata de charas

După-masă, Rishi și Rajeev vin la noi în bungalow și ne întind o bucată de ceară, închisă la culoare, de dimensiunea unei brichete:

Poftim, din partea lui Shiva, prin mine și Rajeev.
Ne simțim onorați, dar ce-i asta?
Charas.
Mai exact?
Hașiș.
Aha, deci un fel de hașiș solid. Și cum îl... punem în valoare?
Facem un joint aici.
Unde... aici?
Oriunde. Aici e Nepal.

(Trag o fugă în sat ca să cumpăr un pachet de țigări, căci n-avem la noi hârtie de tutun. Cumpăr un pachet de Khukuri, *finest Virginia*, cele mai ieftine țigări nepaleze, un fel de Snagov de Himalaya, și mă întorc înainte

de-a zice joint. Băieții mă așteaptă în grădină, pe băncuța din fața bungalow-ului. Rajeev scoate un briceag, răzuiește bucata de hașiș, amestecă cu puțin tutun scos din țigară, scoate filtrul cu dinții și trage cu gura din podul

palmei, prin cilindrul de foiță golit al țigării, amestecul de haș și tutun. *Habemus jointus!* Chibritul sfârâie, jointul se aprinde, Rishi îl ridică și-l atinge de frunte, rostește o mantră în numele zeului favorit, după care trage în piept fumul sfânt, iar noi îl urmăm întocmai...)

Boom Shiva! Sssssff...
Boooom Shivaaa! Ssssf!
Boom Shiva! Sssssff...!
Boom Shivaaaaaaa...
Ce-ați pus voi aici, măi, băieți?
Cultură nepaleză...
Și care-i faza cu ritualul ăsta cultural?
Ridici jointu' și i-l închini lui Shiva, binecuvântat să-I fie numele!
Deci, e bine așa? Boom Shiva! Și acum ssssssf...
Ooo, ești un adevărat hindus! Păcat că n-avem un chilim cu noi.

Ce-i ăla?
Ca un bong, dar mult mai bun. E străvechi. Shiva însuși fuma din chilim...

(Patru oameni abia apucă să tragă câte două fumuri dintr-un joint făcut dintr-o Khukuri, așa că Rajeev se apucă de al doilea.)

Dar aici nu e ilegal?
Nu, aici e Nepal.
Hei, uite că rimează!
Normal.
(Mă uit la felul în care Rajeev trage cu gura amestecul de tutun și haș prin cilindrul de hârtie...)
Ce stil de făcut joint e ăsta, Bruce NepaLee?
Chus Lee style!
(Râdem să cădem cu banca. „Chus" înseamnă în nepaleză „suge". Chus Lee dă foc – oau, cât de tare e expresia asta, „a da foc"! – la al doilea joint...)
Boom Shiva! Sssssff... aaa! Acum suntem mai aproape de Shiva.
Boooom Shivaaa! Sssssff... Băi, Rishi, dacă Shiva ar apărea acum, în Tatopani, aici, pe banca asta, ce l-ai întreba?
Shiva e peste tot, omule!
Și ce-l întrebi?
Orice, El știe tot. Important e *cum* îl întrebi?
Cu gândul.
Și care-i faza cu Shiva și cu fumatul de iarbă?
Lui Shiva i-a fost atât de dor de soția moartă, Dakshayani, încât a fumat încontinuu 30 de zile călătorind deasupra lumii și purtându-i trupul neînsuflețit pe umeri...
Și tibetanii fumează și ei?
Daaaa, fumează... Numai câțiva dintre ei!
Ce răspuns e ăsta, băi, Rishi?
E anglo-engleză...
(Abia ne mai putem ține echilibrul pe bancă...)
Boom Shiva! Sssssff...
Rishi, ești cam dus!

Sunt, dar în numele lui Shiva.
Marios, ce înseamnă *son of a gun*?
E un fel de *son of a bitch.*
Băi, *sunshine reggae,* ascultați aici:

I was gonna make love to you, but then I got high
I was gonna eat yo pussy too, but then I got high –
now I'm jacking off and I know why...

Și acum cu toții:

cause I got high, 'cause I got high, 'cause I got hiiiiigh...

Grozav cântec, Catlin! Nu-l știam. Să-mi scrii mâine numele lui pe ceva...
Cât de mult e până mâine! Boom Shiva! Sssssff!
Vă spun eu: cultura trebuie cultivată...
Popoarele trebuie cultivate... Pardon, culturalizate.
La foc mic.
Și dacă nu începem cu noi înșine...
Atunci cu cine...
Catlin, ești un mare om! Și totodată un gânditor.
Un gânditor care n-a mai fumat de șapte ani. Dacă ar afla Georgiana...
Shiva n-o să-i spună, stai fără grijă! Shiva știe tot ce se-ntâmplă și are grijă de noi.
Dar Sid? Sid Vicious. El știe?
Sid Vicious fumează ca un baba. Îl iubim pe Sid Vicious...
Și pe Bob Marley... Pentru că ei au iubit libertatea. Și pe Che Guevara.
Dă-l în pula mea pe Che Guevara! A fost un criminal...
Aici n-a ucis pe nimeni.
A fost un criminal, un futut de maoist... Ura de moarte sanscrita.
Ești fumat rău, Marios. Haide, mai trage un fum și zi-ne ce titlu va avea cartea ta despre Nepal.
Sssssff! Încă nu știu, poate o să-i pun un titlu poetic, ceva gen *Clouds on My Backpack* sau poate *Trekking the Clouds* sau *Cold Side of the Cloud...*
Sau mai bine *Wasted Under Fat Old Clouds.*

Adevărat!

Dar ce ziceți de ăsta: *Snow Leppards on Fire*?

Aaaa, ăștia suntem noi: *snow leppards on fire.* Meriți ultimul fum.

Sssssffshivaaaa...

Mergem veseli să mâncăm (ne e o foameeee!) și americancele ne miros din prima. Le promitem că n-o să se mai repete și că de acum încolo n-o să mai fumăm fără ele, dar acum vrem mâncare, cât mai multă, chiar și niște dal bhat... După ce mâncăm, se așază la masa noastră patronul guest house-ului, un tip distins și elegant (pantaloni și cămașă de in), are părul lung și alb, prins în coadă, și vorbește calm, modulat, o engleză frumoasă. La față pare mai mult singaporean și arată, de fapt, ca un *Asian midlife gigolo*. Nu e din Tatopani, dar îi plac clima și vegetația de aici, a cumpărat și a renovat această casă pe care a transformat-o în guest house și tot ce face este să

citească cărți fantasy și de ficțiune istorică, adică fix pasiunea lui Cătălin, cu care se lansează într-o discuție interminabilă despre cărți și autori de care eu, spre rușinea mea, n-am habar. La un moment dat, ne spune un lucru interesant, și anume că peste două zile, până să ajungem în Tadapani, să băgăm de seamă la pădurea de rododendroni pe care o vom traversa, credința lui fiind că e asemănătoare cu pădurea magică din *Lord of the Rings*. Efectul hașișului s-a dus, dar tot ni se pare extraordinar ce ne spune omul ăsta. Cătălin mai rămâne la discuții cu el, își povestesc și-și recomandă cărți, băieții s-au dus la culcare, iar eu mă retrag în grădină cu americancele să le inițiez în cultul lui Shiva. Boom Shiva.

17 | Dansând ca mătasea

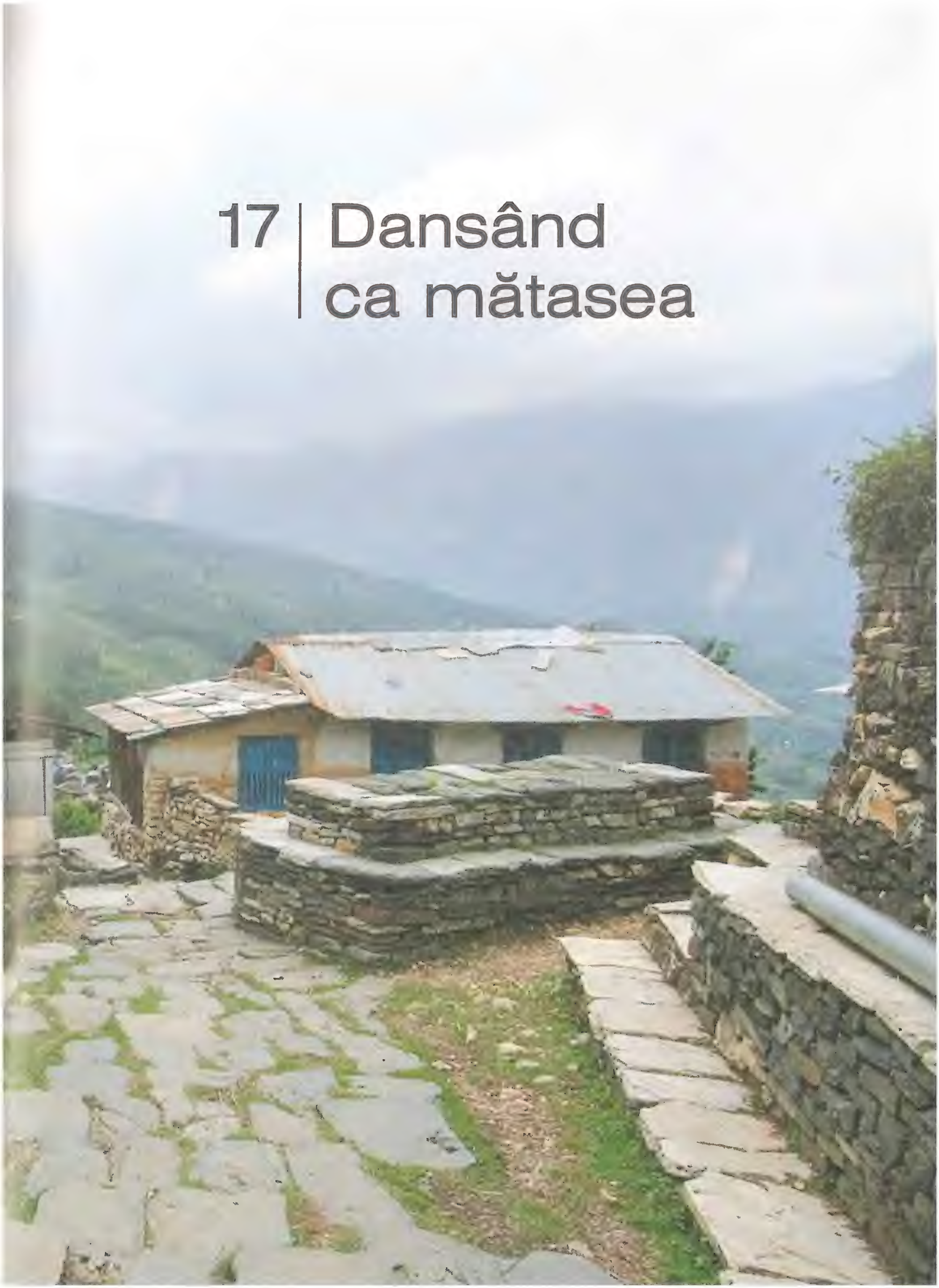

17 mai

Tatopani (1 189 m) – Ghorepani (2 853 m)

În ciuda simpozionului ad-hoc de adorare a lui Shiva de aseară, ne simțim mai mult decât OK. Ziua liberă, masajul, dușurile și băile termale, mâncarea (pizza și friptură de pui în loc de supă de roșii, cartofi și orez), somnul (fără sac de dormit și până dimineața târziu), hainele proaspăt spălate, reîntâlnirea cu fetele, toate astea ne-au redat puterile de-altădată. Și aveam nevoie, căci azi continuăm să mărșăluim printr-o căldură de peste 30 de grade și, nota bene, să urcăm o diferență de altitudine de 1 700 de metri. La sfârșitul zilei vom îndura din nou frigul.

În satul Ghara, într-o curte, trei femei bat ovăzul cu niște bâte. Mă lipesc de gard cu aparatul în mână și le întreb mai mult din priviri dacă mă lasă

să le fotografiez, cea mai tânără dintre ele îmi face semn că nu și se opresc. Atunci deschid poarta, mă apropii de ea, îngenunchez și-i întind o bomboană. Femeile se pun pe râs, își așază mai bine basmalele pe cap și încep să bată ovăzul pentru ședința foto.

Este irespirabil de cald, mai ales că drumul continuă să urce și nu ne dă nici un răgaz. Rishi și Rajeev au rămas în urmă, avem un avans de cel puțin o jumătate de oră față de ei, așa că ne oprim în foișorul unui țăran și cerem însetați câte o *Goga-Gola*, cum stă scris pe plăcuța de lemn de pe gard. Omul ne întreabă dacă nu vrem niște hașiș. Refuzăm politicos, am fumat și ieri, îi spunem, iar până diseară trebuie să ajungem taman în Ghorepani. Ne întreabă de unde suntem și, spre surprinderea noastră, ne spune că în urmă cu câteva luni au mai oprit la el în curte niște români și nici aceia n-au vrut hașiș. „Românii fumează puțin", conchide omul, iar noi nu zicem nimic, doar nu vrem să compromitem imaginea țării.

Remember

După încă niște ore de mers în care facem pauze dese și tot mai lungi, iar Rishi și Rajeev tot nu se văd, probabil că sunt acum la mai bine de o oră în spatele nostru, începe să se înnoreze și Cătălin mă-n-treabă când am văzut noi ultimul indicator spre Ghorepani. Ce-i drept, nu-mi amintesc, dar nici nu am trecut pe lângă cine știe ce bifurcări să ne temem că am încurcat traseul. Am mai greșit poteca și ieri, dar niște localnici au strigat la noi, ne-au făcut semn cu mâinile și ne-au întors pe drumul cel bun, acum însă nu e nimeni în preajmă. Scoatem harta și s-ar zice că ne aflăm pe drumul cel bun, doar că de o vreme n-am mai trecut prin nici un sat și nici n-am mai întâlnit picior de om. Or pe aici satele nu sunt atât de îndepărtate unele de altele.

Drumul se schimbă și acum urcăm niște trepte de piatră printr-o pădure ciudată. Copacii nu sunt foarte deși, dar s-a întunecat și mai mult. Iar ceasul nu e deloc târziu... După o jumătate de oră de urcat în tăcere, Cătălin mă întreabă dacă n-am senzația că urcăm aceleași trepte. În jur nu pare să se fi schimbat nimic, copacii trec pe lângă noi ca desenați pe pânză,

iar rădăcinile și pietrele care formează treptele continuă să apară în fața noastră și să dispară sub pașii noștri replicate la infinit ca pe-o scară rulantă. Nu urcăm o potecă printr-o pădure, ci urcăm trepte într-o gravură de Escher. Deasupra noastră s-au îngrămădit norii și stă să plouă, s-a întunecat de-a binelea, poteca s-a mai bifurcat de câteva ori, am ales-o de fiecare dată pe cea mai bătătorită, dar continuăm să urcăm înspre un niciunde tras la indigo.

Dintr-odată răsar pe marginea drumului mici focuri, grămezi de frunze ard și ridică deasupra copacilor panglici albe de fum, dar în jurul lor nu se vede țipenie de om. Se aud în schimb câteva râsete de copii și niște ciocăneli în lemn, sincopate, stranii... Suntem în *The Village* de Shyamalan. Eu urc înainte, Cătălin vine la câțiva metri în spatele meu, însă nu îndrăznesc să-mpart cu el senzațiile astea, mă gândesc că poate e doar un efect al felului meu ciudat de a înregistra detalii. Într-un târziu, după ce focurile, râsetele și ciocănelile au dispărut (oare au existat cu adevărat? Ar trebui să-l întreb pe Cătălin), apare în fața noastră o plăcuță de lemn, dar e încă prea departe să vedem ce scrie pe ea, iar când ne apropiem citesc cu stupoare „Tatopani", adică numele satului de unde am pornit azi-dimineață. Cătălin e la fel de mirat. Ne oprim și căutăm o explicație. N-avem mobil, n-avem GPS, nu e nimeni în jur pe care să-l întrebăm, de șerpașii noștri ne-am despărțit acum câteva ore, iar harta, la scara ei destul de mică, ne arată că totul e în regulă, trebuie doar să mergem înainte. Numai că pe hartă nu apare și semnul ăsta conform căruia ne îndreptăm înspre direcția de unde venim. „Poate că am greșit poteca la bifurcări", mai zice Cătălin. „Ți s-a părut vreodată că celelalte poteci arătau *cel puțin* la fel de umblate ca asta?" întreb eu cât mai puțin retoric. Cătălin ridică din umeri. „Hai înainte, undeva tot trebuie să ajungem. Și poate nu la bazinele cu apă termală de azi-dimineață."

Într-adevăr, pe măsură ce mergem cerul se mai luminează (ploaia s-a răzgândit, norii au lansat doar niște stropi și s-au împrăștiat), ajungem în vârful dealului și ieșim din pădure într-o poiană în mijlocul căreia vedem un hangar părăsit, iar lângă el o scândură putredă de lemn pe care citim, scris cu majuscule, REMEMBER. Peste câteva sute de metri, drumul intră într-un sat, grăbim pașii, în curtea primei case trei femei stau de vorbă, le întrebăm *Kun baato Ghorepani jaanchha?*, Ghorepani este drept înainte ne fac ele semn...

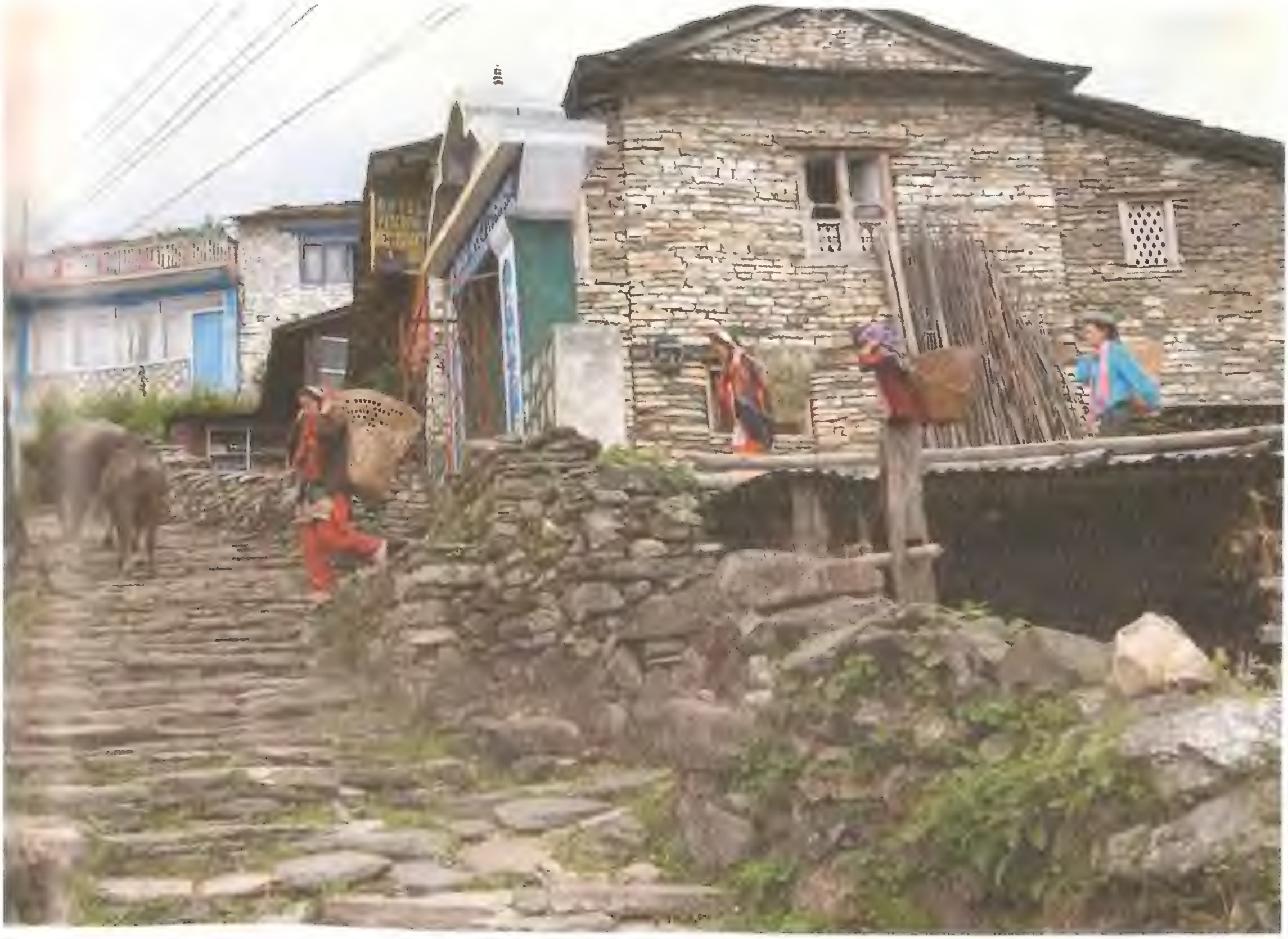

(Aceasta este cea mai stranie întâmplare din călătoria noastră. Ajuns acasă, recitind jurnalul și ajungând la acest episod, mi-am dat seama că printre fotografiile descărcate în calculator nu văzusem fotografia cu plăcuța de lemn putrezit. Inițial, am crezut că am fotografiat-o cu aparatul lui Cătălin, căci obișnuiam să folosim oricare din aparate, în funcție de cum ne erau în acel moment mai la îndemână, dar n-am găsit plăcuța nici pe CD-ul cu fotografiile făcute cu aparatul lui. Cum seriei de fotografii din acea zi nu-i lipsește nici un număr, singura explicație este falsa amintire: am vrut *să o fotografiez, dar am renunțat. Ce nu-mi explic însă e cum, fiind eu perfect conștient încă din acel moment de stranietatea acestui detaliu în simbolistica lui, am ratat totuși singura dovadă a autenticității poveștii. Dar, oare, ca să-ți amintești, poți fotografia ceva pe care scrie* Amintește-ți? *Am făcut acea fotografie,* I remember, *dar nu mă puneți să v-o și arăt!)*

Disco tibetan

Ploaia se întoarce, iar impermeabilele noastre se află în rucsacurile băieților, aflați poate la mai bine de o oră în urma noastră. Ne refugiem într-un foișor lângă o casă izolată și, în timp ce ne schimbăm hainele ude cu tricourile din rucsacurile noastre, iese o femeie pe care o rugăm să ne fiarbă un ibric de ceai din ghimbir. Femeia ne aduce ceaiul și rămâne cu noi de vorbă în foișor. Aflăm că e nemăritată, la fel și sora ei, și că locuiesc amândouă împreună cu mama lor. Ne întreabă dacă suntem însurați. Ploaia se oprește și vrem să-i plătim ceaiul ca să plecăm înainte să ne prindă seara pe drum. N-are să ne dea schimb la bancnota de o mie de rupii, așa că o cheamă pe sora ei și aceasta pleacă în sat să schimbe banii. Rămânem s-o așteptăm, dar așteptarea asta are un aer ciudat.

Ajungem odată cu seara la Ghorepani (Adăpătoarea cailor), după ce urcăm în 40 de minute un traseu care se face, în mod normal, într-o oră și jumătate. După urcatul și coborâtul din Thorung La, cele câteva mii de trepte de piatră

prin pădurea dintre Chitre și Ghorepani sunt cea mai abruptă și mai solicitantă porțiune de traseu, iar ritmul în care eu și Cătălin am urcat-o o face și cea mai memorabilă. Legendarele regimente Gorkha de mercenari nepalezi din armata britanică își recrutează soldații și își fac antrenamentele în această regiune. Atingem cei 2 853 de metri cât are Ghorepani epuizați, dar cu self-esteem-ul nostru de masculi mai înalt decât vârful Dhaulagiri.

În imensa sală de mese a guest house-ului, americancele ne așteaptă pentru a-l preamări pe Shiva. Tatăl Evei îmi face cinste cu un pahar de Johnnie Walker care, după efortul și satisfacția atinse mai devreme, este cel mai bun whisky pe care l-am băut vreodată. Tatăl Evei zice că n-a mai fumat hașiș din colegiu, dar când am gata jointurile o trimite cu noi doar pe fiică-sa, iar el rămâne să discute cu Cătălin despre politica americană. Tess nu fumează deloc (dar, mă rog, ea citește Coelho!), așa că, până la urmă, doar eu, Amy, Michelle și Eva ieșim în curtea școlii vizavi de guest house și fumăm pe băncuțele terenului de baschet ca într-un *American teenage movie*... Între timp luna s-a ridicat pe cer și luminează în roz vârfurile înzăpezite ale culmilor care descriu o coroană de gheață undeva sus, deasupra capetelor noastre îngreunate, jointurile trec sfârâind ușor printre buze, vorbim rar, puțin și oricum giberișuri, iar vârfurile munților sunt cornete de înghețată cu glazură roz, fiecare își alege unul, începe să-l lingă în tăcere și ele nu se mai topesc peste terenul nostru de baschet...

Când ne întoarcem în sala de mese, găsim în toi o petrecere ad-hoc a șerpașilor care dansează în jurul sobei uriașe ca în jurul unui totem, pe ceea ce nouă ni se pare un fel de disco tibetan. Cântecul este un remix după șlagărul *all time* al Nepalului, se cheamă *Resham Firiri* și în traducere înseamnă „Inima-mi tremură ca mătasea în vânt". Să nu fi fost fumat deloc și tot m-aș fi băgat să dansez cu șerpașii în jurul sobei! Unul dansează învârtindu-se în jurul meu, îi iau de pe cap dhaka topi, mi-o pun mie și în curând ne prindem brațele și alcătuim cu toții o horă internațională în care coreeni, nemți, americani, nepalezi și ce-or mai fi dansăm cu toții pe un *Resham Firiri* pus pe repeat, dansăm, dansăm, dansăm, *When this trek is over, I wanna go clubbing with you, boy!* îmi strigă la ureche Michelle, *ma belle*, are înghețată pe la gură și dinți albi de zăpadă, luna descrește în ochii ei și o sărut în timp ce inimile noastre de mătase sunt luate de vânt și duse afară, departe, pe crestele munților...

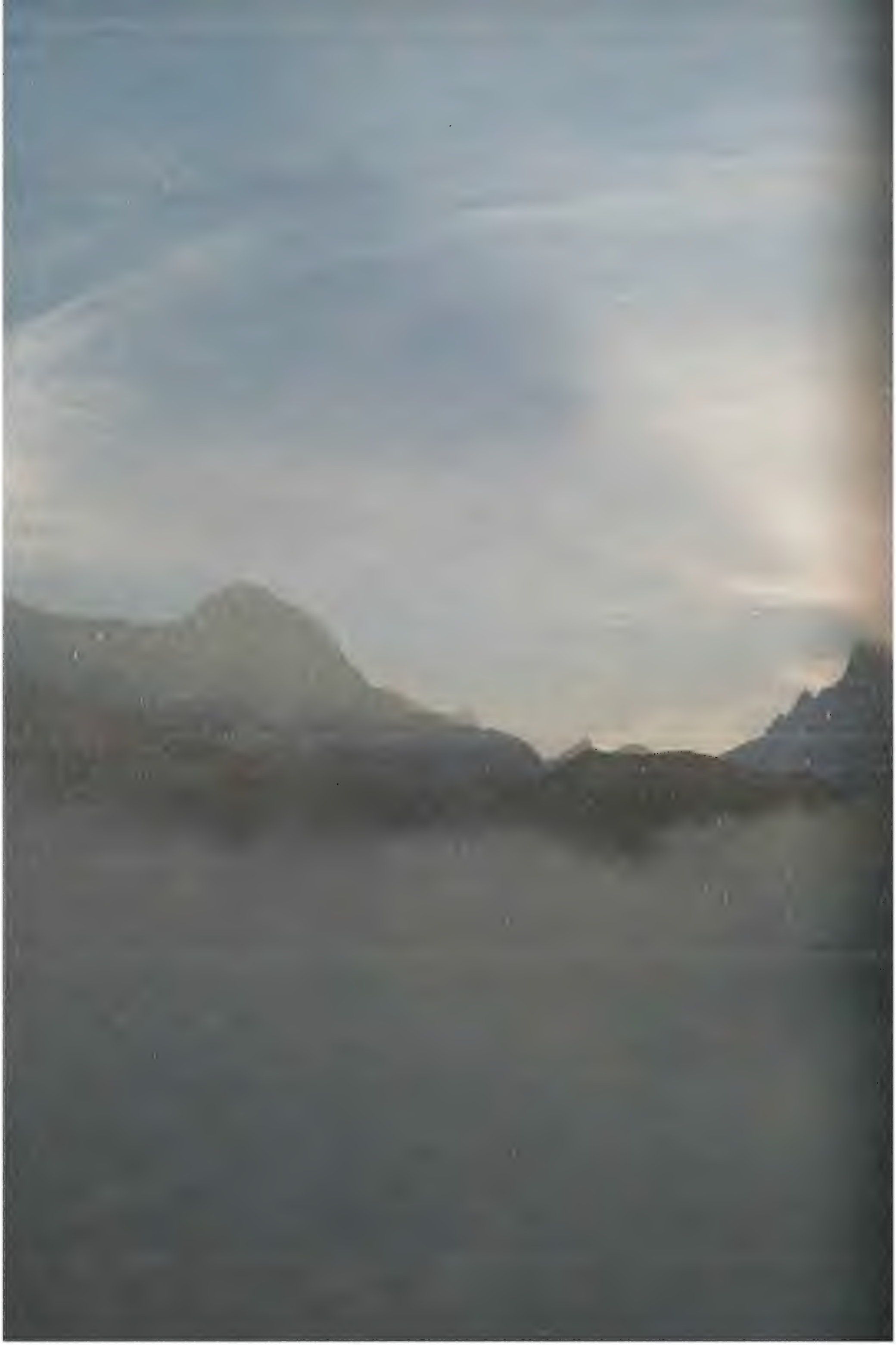

18 | Prin jungla magică

18 mai

Ghorepani (2 853 m) – Poon Hill (3 232 m) – Tadapani (2 675 m)

Fiecare cameră din acest guest house poartă numele unui sportiv celebru. Eu și Cătălin stăm în camera Lleyton Hewitt. Apuc să citesc pe ușile numeroaselor camere: Maradona, Schumacher, Bubka, Ronaldinho, Tiger Woods, Michael Jordan, Michael Phelps, Lance Armstrong, Jesse Owens, Nadal, Federer, Sampras și... Nadia Komenchi. În curte se află și niște bungalow-uri: Hillary Everest, Muhammad Ali și Pele.

Ne trezim la 3:45 ca să urcăm un deal de peste 3 000 de metri din apropiere, care nu se află pe traseul nostru de azi, doar pentru a vedea răsăritul deasupra lanțului Annapurna. Rishi și Rajeev, pe care nu-i mai luăm cu noi, îi lăsăm să doarmă, sunt de părere că aceasta este cea mai frumoasă panoramă

din circuit. Ne adunăm pe terenul de baschet cu noaptea în cap, dar americancele renunță să mai vină, la sfatul porteriței care privesc cerul și sunt de părere că la momentul răsăritului va fi înnorat, nu se va vedea nimic, nu merită efortul. Noi însă ne asumăm riscul, doar n-o să mai avem niciodată ocazia asta, și ne luăm după un grup din care nu recunosc decât un tip din Hong Kong, cu care am dansat ieri-seară.

Mergem în șir indian cu lanternele frontale și luna deasupra noastră. După o oră de urcuș, timp în care nimeni n-a scos nici un cuvânt (tipul din Hong Kong, îmi dau seama, nu știe engleză deloc), ajungem în vârful dealului Poon (deal? de 3 232 de metri?), iar panorama îți taie respirația. De jur împrejurul „dealului", un colier de nori albi acoperă satul de dedesubt, în schimb vedem încă 5 000 de metri de munte deasupra noastră. E greu de pus în cuvinte senzația pe care ți-o dau aceste proporții și ideea că, deși te afli deja atât de sus, munții se înalță cu alte câteva mii de metri. În fața noastră se înlănțuie, precum dinții unui rechin cosmic înghețat și rămas cu gura deschisă, vârfurile Dhaulagiri (8 167 m), Tukuche (6 920 m), Nilgiri (6 940 m), Varaha Shikkar (7 847 m), Annapurna I (8 091 m), Annapurna South (7 219 m), Annapurna III (7 855 m), Machhapuchhre (6 993 m), Annapurna IV (7 525 m), Annapurna II (7 937 m), Lamjung Himal (6 931 m), Himchuli (7 246 m) și alte câteva „dealuri", precum Mardi Himal, sub 5 000 de metri. Luna e încă pe cer, însă primele raze ale soarelui dau un contur auriu vârfurilor pe cerul senin al celei mai spectaculoase dimineți trăite vreodată. Rishi are dreptate, de aici vedem chiar mai mult decât de la Thorung La. Rămânem două ore să privim soarele cum se ridică din gâtul rechinului, în timp ce avioanele care zboară dinspre Jomsom înspre Pokhara trec pe lângă acest deal, la o înălțime mai joasă decât locul unde ne aflăm noi. Practic, privim cum avioanele zboară *pe sub* noi, le vedem de sus, din perspectiva lui Shiva. Apropo, avem la noi și un joint, dar ar fi redundant să-l aprindem. Când soarele se înalță complet deasupra munților, norii coboară și ne acoperă, în cele din urmă, cu totul. Pe vârful dealului astfel învelit în nori, mă simt ca bățul dintr-o vată de zahăr privind la mărgica de aur a soarelui ce se ridică lent deasupra mea.

Lords of the treks

La ora șapte suntem înapoi în Ghorepani, luăm micul dejun cu Rishi, Rajeev și cu americancele (cu care ne schimbăm adresele de e-mail dându-ne întâlnire peste câteva zile la Pokhara) și plecăm mai departe spre Tadapani. Mergem toată dimineața printr-o pădure de rododendroni situată la 3 000 de metri altitudine pe culmea unui „deal" acoperit de nori. Mergem, efectiv, *prin* nori și din pădurea lăptoasă nu vedem decât poteca și câțiva copaci. E rece și, mai ales, umed, transpirăm abundent. Norii nu se ridică din pădure, de parcă ar fi rămas agățați printre liane și crengi, mergem așa ore întregi, coborâm sau urcăm printre siluetele pocite și fantomatice ale rododendronilor[1] acoperiți cu licheni și cu mușchi groși

1. În Nepal există treizeci de specii de rododendron, a cărui floare, lali gurans, este considerată simbol național.

îmbibați în apă. Trunchiurile sunt contorsionate, găunoase, au noduri mari, intră unele în altele, se împletesc sau sunt aplecate până la pământ de parcă un Strâmbă-Lemne s-ar fi rătăcit pe aici, printre smirdari și nori, cu puțin timp înaintea noastră. La un moment dat, venind pe potecă, ne întâlnim cu câțiva bivoli. Ne dăm la o parte, iar aceștia trec greoi și placizi către cine știe unde, căutând vreun luminiș cu iarbă. Pământul pe care călcăm e negru, umed și moale din cauza covorului de frunze putred, iar picuri mari de apă alunecă de pe liane și de pe scoarța copacilor la fel ca broboanele de transpirație de pe frunțile noastre. Atmosfera are ceva apăsător și n-am chef de vorbă, vreau să ieșim mai repede de aici, la lumină și verdeață, să văd cerul și munții, să aud o pasăre cântând. Căci acum norii întunecă pădurea și mai mult, ai zice că e seară. Îi spun lui Cătălin că în curând va trebui să folosim lanternele, iar el zice că se așteaptă în orice clipă să-i iasă în cale, de după vreo tulpină groasă sau dintr-o scorbură, un elf, un spiriduș, ceva... Astfel,

ne amintim brusc de *Lord of the Rings*: „Băăi, asta e pădurea! Asta e pădurea magică din care prinde viață armata copacilor. Despre asta vorbea tipul din Tatopani...“

Trec câteva ore, iar noi facem ceea ce facem de peste două săptămâni: mergem, și mergem, și mergem prin jungla asta de rododendroni. Niciodată nu atingem fundul pădurii, niciodată nu ne ridicăm pe culmea măgurii, dar continuăm să coborâm și să urcăm mii de trepte din pământ amestecat cu rădăcini. Se înmulțesc pârâiașele, iar pământul de pe potecă s-a înnămolit. Nu m-ar mira să ne trezim intrați până la genunchi într-o mlaștină. Temperatura a scăzut și, după multe zile, începe să ne fie frig. Zilele astea am urcat pe zăpadă și gheață, am mers prin furtuni de nisip, am fost bătuți de vânt prin văi cu pietriș, am prins ploi subtropicale, am străbătut păduri prin nori... Și toate astea în mai puțin de-o săptămână. Iar când, într-un final, ieșim din pădure și intrăm în Tadapani, ne prinde și o ploaie cu piatră. Ce-i drept, de asta n-am mai avut parte.

Dezvrăjirea munților

Tadapani (Apă îndepărtată) numără mai puțin de douăzeci de case, din care jumătate funcționează și ca guest house, căci satul este așezat pe buza dealului și în orice punct al lui te-ai afla vezi panorama vârfurilor Annapurna, Hiunchuli și Machhapuchhre, vârf numit, datorită formei lui de coadă de pește, și Fishtail, vârf niciodată cucerit, declarat sacru și momentan interzis expedițiilor. Satul e pustiu, iar în guest house suntem doar noi și un grup de trekkeri chinezi. Camera noastră are humă pe pereți, iar mesele la care mâncăm sunt acoperite de linoleum cu model de parchet.

În toate satele prin care trecem, oamenii ăștia mărunți și amărâți au terasat cât de mult au putut orice deal, coastă, costișă, coclaur, dâmb și cultivă, oricât de mic ar fi peticul de pământ pe care-l au, porumb, grâu, ovăz, orez, cartofi, fasole și usturoi. Cam asta vedem zilnic prin grădini și pe terase. Mai mănâncă laptele de la capre, vaci și bivolițe, precum și ouă; brânză am întâlnit doar în satele unde aveau naci, iar ca fructe, merele sunt cele mai

răspândite. Niciodată altă carne în afară de pui, extrem de rar pește. De câteva ori am primit miere de casă sau suc de seathorn.

N-am scris până acum mai nimic despre îmbrăcăminte. Femeile poartă kurta suruwel, o cămașă subțire și colorată, lungă până la genunchi și despicată în părți, pe sub care au pantaloni bufanți. Bărbații poartă pe cap dhaka topi. În rest, hainele sunt europene, rareori am văzut alte piese tradiționale, doar la bătrânele care mai poartă podoabe și bijuterii: cercei în urechi și în nas, brățări multe, cât mai multe, și colorate, iar la gât pandantive sau salbe.

Nepalul pe care-l străbatem pe acest traseu mi se pare mai degrabă pitoresc și contradictoriu, decât spiritual. Pe aici totul pare cumva dezvrăjit. Cilindrii cu mantrele rugăciunii (khorno) și steagurile de rugăciune (londar), ghirlandele (mala) și eșarfele (kata), zidurile de lespezi cu mantre (mane), fotografiile cu Dalai Lama agățate prin casele oamenilor și alte asemenea lucruri din recuzita de rugăciune și slavă pentru un număr impresionant

de zei par mai degrabă obiecte de decor, ca și cum li s-a amenajat trekkerilor un traseu cu ceva însemne spirituale. O lume puțină și prea săracă locuiește în niște munți prea mari, unde ajung prea mulți turiști pentru a mai avea și o altă experiență spirituală în afara extazului în fața Naturii. Ai impresia că tot ce întâlnești aici sunt rămășițe, umbre, falsuri. Doar ici-colo câte un templu. Aici Natura își e suficientă. Spiritul hindus/budist/tibetan e în altă parte, retras în „regiunile sfinte“ ale Mustangului de Sus, unde accesul a fost până de curând restricționat. Uneori mi se pare că privirea turiștilor a pervertit magia acestor sate unde localnicii au pus deja un preț pe orice. E un schimb reciproc avantajos, „prețul“ fiind intruziunea Celuilalt în ceea ce până acum o jumătate de secol a fost un fel de sanctuar natural. Ca și cum rezervația ar fi, de fapt, un simulacru turistic, iar oamenii ăștia și-ar duce viețile ca niște exponate sub privirile backpackerilor. Totul e un muzeu viu al satului și al muntelui: bătrânele trebuie să poarte bijuterii și podoabe

și să stea pe banca de la uliță, bărbații să care pietre cu spatele, copiii să aibă muci, iacii să pască etc. ca să dea bine în fotografiile vizitatorilor plătitori. Înainte de a fi o formă de compromis pentru ca această lume să nu dispară de tot în sărăcie, turismul e și un drept al oricărui pământean, căci aceste locuri sunt moștenirea culturală și naturală a lumii noastre, a tuturor. E aici o fatalitate: fie dai drumul turiștilor și cultura acestor comunități care trăiesc ca acum o sută de ani se va dezvrăji și se va muzeifica, fie protejezi acele etnii, dar rișți ca ele să dispară în autenticitatea lor, necunoscute și în sărăcie.

Alteori însă, am impresia că noi, turiștii, suntem, de fapt, cei priviți. Oamenii ăștia își muncesc pământul și, în general, își văd de treburile lor când trecem noi pe uliță, cu hainele noastre colorate și aparatele de fotografiat, ca într-un fel de paradă venită din altă lume. Cine pe cine privește? Cine pe cine distrează, cu adevărat? (Deh, în fiecare trekker occidental zace un mic antropolog!)

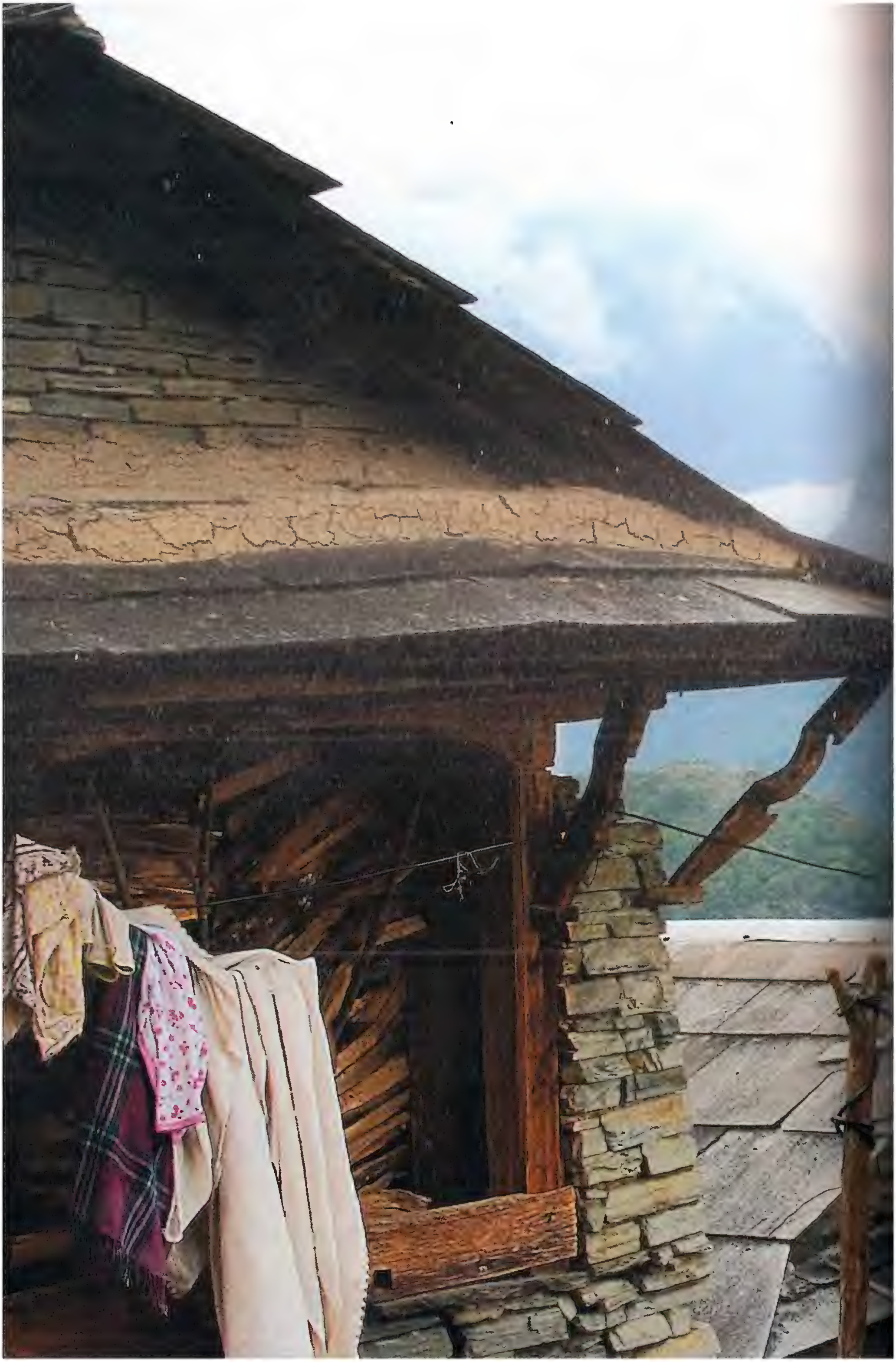

19 | Fear & loathing in Ghandruk

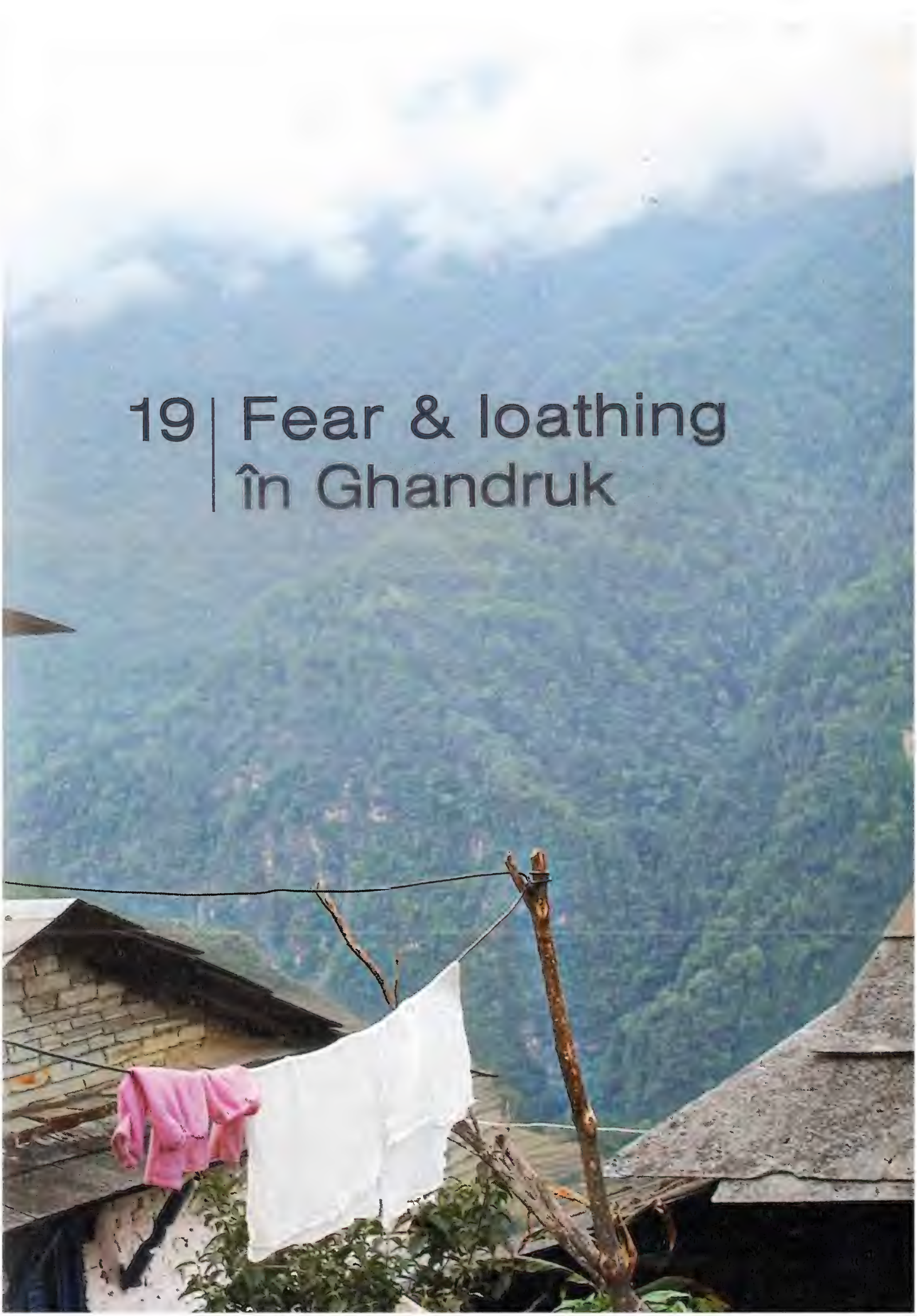

19 mai

Tadapani (2 675 m) – Ghandruk (1 950 m)

Do not walk alone in the jungle! scrie pe o plăcuță la marginea potecii imediat ce ieșim din sat. Continuăm și azi să mărșăluim prin jungla de rododendroni, doar că astăzi este o zi însorită și caldă. Printre ramurile dese și contorsionate ale copacilor îmbrăcați în plușul mușchilor și lichenilor, soarele cade filtrat, abia luminând lianele ce atârnă până la pământ ca niște șerpi lemnificați, rădăcinile răsucite în aer împletesc labirinturi la câteva palme deasupra pământului, iar ferigile, unele uriașe, dau acestei jungle, în care la un moment dat apare și o veveriță, un aer preistoric. Din cauza soarelui care dogorește, aerul e umed și înăbușitor. Ieri mărșăluiam printr-o pădure în nori, azi ne plimbăm prin sera unei grădini tropicale.

Simt că mă jenează ceva într-un bocanc, mă descalț și văd sânge pe ciorapi. Între degetele de la picioare găsesc înfipte trei lipitori, pe care reușesc să le desprind destul de ușor, fără să fiu nevoit să pun sare pe ele sau să le ard cu bricheta, cum se face în astfel de cazuri. Degetele îmi sunt pline de sânge, deși nu simt nimic, iar sângele continuă să curgă, deoarece lipitorile secretă două substanțe, una anticoagulantă, cealaltă înrudită cu novocaina pentru a anestezia înțepătura. Cum au ajuns râmele alea *în* ciorapii tehnici, groși, elastici și denși, *prin* bocancii bine strânși cu șireturi, *în timp ce* mergeam, nu-mi pot explica. La vederea degetelor mele dintre care continuă să se prelingă sângele, se descalță și băieții. Rajeev găsește și el șase lipitori în ciorapi, dar el e încălțat cu niște tenișI de mușama. Rishi ne spune că cel mai rău este când îți intră lipitori pe uretră, moment în care și eu, și Cătălin dispărem imediat pentru un scurt control în tufișuri. În tufișuri separate.

În satul Landruk, ne oprim să mâncăm de prânz, ne împrietenim cu copiii de pe uliță și jucăm cu ei vreme de o oră Rațele și vânătorii. Cătălin încearcă să șteargă mucii unui băiețel cu un șervețel umed, copilul începe să urle și Cătălin promite să nu mai intervină de-acum încolo în ordinea firii.

Bicharak. *Ce caut aici? Curiozitatea, plăcerea de a pleca departe, nevoia de aventură, de schimbare totală a decorului și a obișnuițelor, tentația de a-ți testa limitele, relativa glorie de a urca pe Himalaya? Și pentru toate astea, port aceleași haine zile în șir, mănânc același orez, dorm în aceeași poziție (căci sacul de dormit a devenit coconul meu), nimic altceva decât șapte-zece ore de mers în fiecare zi, urcat-coborât-sărit-călcat-trecut prin pietre și praf, printre rădăcini și bolovani, peste pământ mustind de apă și zăpadă înghețată, ca-ntr-un monoton și solicitant proces de uitare a timpului și de instalare într-un anume ritm al luminii zilei și al corpului poate nespălat și fragil, dar infuzat cu adrenalină... Oftat-gâfâit-tras-suflet pe bolovani în soare, apoi frigul, ploaia, norii, zăpada; instalarea în primar și imediat, mersul continuu ca reverență, rugăciune, ritual al austerului, meditație și interogație în mișcare supusă ciclurilor naturii și, mai ales, capriciilor ei: ce semne ne dă cerul, să ne temem de zgomotele astea, cum poți scoate din carne un spin fără să-l vezi, unde duce șirul ăsta de furnici, ce sunt culorile astea, oare locuiesc și copii în coșmelia izolată de pe coastă, ce gust are laptele nacului, câte șopârle au fugit azi din*

calea mea, ce fel de piatră e asta, se-ntâmplă vreodată ca o capră să cadă de pe stânci, de ce sunt atât de puține pisici în sate, cât de vechi o fi podul de lemn, satul acesta e gurung sau manang, câți șerpi m-au urmărit de prin frunze, de prin copaci, de sub pietre, există aici și duzi albi (am trecut pe sub unul negru), pentru ce s-a rugat cel care a agățat khada în mărăcine, ce-o fi în desagii asinilor, cum vede vulturul valea, cu ce-și pictează tika femeile astea, cât de greu e coșul din spatele bătrânului cocoșat, cine a așezat lespezile de piatră ca niște trepte dinspre pustietate spre cer, bărbatul acesta o fi brahman sau chetri, ce-o fi cu gardul de piatră în mijlocul câmpului, cât de înaltă e cascada, cum mâni un bivol, câtă piatră o fi spart femeia azi, ce gust are mierea florii de rododendron, oare cum se cheamă pasărea asta care-mi cântă în cap în timp ce-mi vorbesc?

Ne oprim să mâncăm într-un sat, dar suntem probabil cu o oră înaintea lui Rishi și a lui Rajeev, care iar au rămas cu mult în urma noastră, par să se fi lenevit sau, poate, i-a ajuns oboseala și pe ei. În așteptarea lor, plecăm prin sat și vedem scenele banale ale muncii zilnice: un bărbat ară cu un plug

de lemn tras de doi mânzați, o femeie cară bălegar cu spatele într-un coș de nuiele, o alta duce lemne de foc tot în spate și tot cu un coș împletit, doi băieți mână o duzină de asini încărcați de saci cu piatră, o fată trage de un coș plin cu buruieni, un bărbat sparge lemne, alți doi taie cu ferăstrăul pe verticală un buștean suspendat pe un pat de bârne, bărbați încărcând pietre cu lopata în saci (unul înfige lopata în grămada de pietre, celălalt ajutându-l s-o ridice cu o funie legată de urechea lopeții), femei împrăștiind bălegarul cu mâna, femei aruncând orez fiert la găini, femei alăptând copii prea mici pentru a le da bomboane...

Camera de deasupra muzeului

Ghandruk este cel mai mare sat întâlnit până acum și al doilea ca mărime pentru etnia gurung. Așezat pe panta unui deal foarte mare (de unde continuăm să avem panorama vârfurilor Annapurna South, Annapurna III, Hiunchuli, Gangapurna și Machhapuchhre), satul numără 270 de familii, peste 100 de case și zeci de ulițe pavate, adevărate alei, care urcă și coboară în mii de trepte, o școală cu terenuri de sport și săli unde învață câteva sute de copii, foarte multe guest house-uri moderne, cu antene satelit și instalații solare... Are chiar două muzee: Gurung Museum și Old Gurung Museum. Cătălin rămâne în cameră să se odihnească și să mai citească (băiatul ăsta a citit pe Kindle patru cărți de când tot umblăm prin munți, eu însă sunt fericit că n-am citit un rând), și plec să vizitez muzeele rătăcind o oră pe ulițele de piatră, înguste și întortocheate ale acestui labirintic sat cu case de piatră acoperite cu lespezi de piatră. La fiecare muzeu, și la cel nou, și la cel vechi, aflate la o distanță de câțiva metri, plătesc câte 50 de rupii pentru a vedea exact aceleași lucruri. Într-un bordei de chirpici și cu pământ pe jos sunt dispuse unelte și obiecte folosite de populația gurung: furci de tors, războaie de țesut, suveici, putineie (folosesc putineiul să facă ceai tibetan: peste o bucată de unt aruncă niște sare și plante de ceai, pun apă, apoi bat amestecul până obțin un fel de lapte gros), seceri, rindele, tesle, țesale, oale și ulcele, curse de șoareci...

Când să ies din bordei, mă aplec să nu lovesc cu capul grinda, însă mă împiedic de prag și cobor precipitat cele două trepte, mai-mai să cad lat în curtea unde, la o masă, se află patru băieți.

Isus te-a ajutat să nu cazi! zice unul.

Isus, Shiva, *whatever*...

Aaa, îl cunoști pe Shiva?

Doar pe Boom Shiva.

Băieții se pun pe râs și mă întreabă dacă nu vreau să fumez cu ei întru slava lui Shiva. Sunt studenți la management în Kathmandu, au toți 21 de ani și se află într-o excursie. Faptul că sunt studenți le dă dreptul să fie cazați în camera de deasupra muzeului, căci bordeiul cu pricina are și un pridvor la care se ajunge pe o scară exterioară de lemn. Urc cu băieții în pridvor, de acolo intrăm într-o cameră cu mai multe paturi, camera unde dorm ei toți, iar odată ajunși aici unul închide ușa și un altul scoate de sub pat un ziar în care se află înveliți câțiva pumni de frunze uscate de marijuana, așa cum țin femeile la țară sunătoarea pentru ceai. N-am văzut atâta marijuana în viața mea! Ți-ar trebui luni întregi, ambiție, determinare și câțiva prieteni devotați ideii ca s-o poți fuma pe toată. Oare când voi pleca de aici!?

Voi cum îi ziceți în Romania? Noi aici îi spunem ganja.

Tipul care m-a agățat în curte, care vorbește cel mai bine engleza, alege câteva frunze, le freacă energic în podul palmei, presară și puțin (foarte puțin) tutun golit din două țigări Shikar, apoi introduce ambii cilindri de

foiță între buze și trage cu putere înăuntru, direct din podul palmei, amestecul de ganja și tutun. Chus Style! Oricum, n-am văzut pe nimeni făcând atât de repede nu unul, ci două jointuri deodată.

Acum trei zile ne-au prins niște polițiști fumând într-o curte din Pokhara și a trebuit să-i mituim cu patru mii de rupii ca să nu ne ducă la secție.

Credeam că închid ochii la ritualul lui Shiva...

Poliția e coruptă în Nepal. Boom Shiva! mai zice și îmi întinde jointul. Tu primul, că ești oaspetele nostru și la noi se spune că în fiecare oaspete se află un zeu...

Îmi place asta. Sssssssff!

(La început vorbim despre România, știu că e în Europa și îl cunosc pe Cristi Chivu.)

Hei, Chivu mă cheamă și pe mine, zic, iar băieții fac ochii mari și mă declară imediat eroul lor.

Încă unul pentru Mister Chivu din Romania, zice tipul cu jointurile, care mi-l întinde pe-al doilea, căci primul, cel de inaugurare a ritualului, s-a fumat deja...

Îți plac fetele nepaleze?

(Știam eu că mai devreme sau mai târziu o s-ajungem și la subiectul ăsta.)

Sigur că-mi plac (ce naiba să fi zis!), sunt foarte frumoase. Sssssssff!

În Kathmandu, știm noi un loc în Thamel, te costă cinci mii de rupii toată noaptea...

Cam cât ați dat voi mită polițiștilor! zic, și ei se întristează la amintirea incidentului, așa că revin: Da, sunt foarte frumoase fetele voastre, însă eu n-am plătit niciodată pentru sex și nici nu cred c-o s-o fac...

Aaa, un adevărat gentleman!

Nu chiar, doar că la noi e ușor să faci sex fără să fii nevoit să plătești. Trebuie doar să-ți placă o fată și să te placă și ea. Și să fie majoră, normal. Sssssff!

Daaa, la voi e altfel, zice unul cu amărăciune. Noi trei suntem încă virgini.

Sssssssff! Lasă, sunteți încă tineri, șerpașul meu are 27 de ani și încă e virgin.

Eu am avut multe fete, zice cel cu jointurile. Fete din Malaezia și Singapore care vin în Kathmandu să se prostitueze. Tu cu câte femei ai... știi tu? Trebuie că ai mare succes, arăți ca un spaniol. Viril.

Sexy fucker! exclamă unul dintre cei care până acum n-a scos o vorbă și care deodată mi se pare gay (are buze frumoase, gene lungi și breton), mai ales că toți ceilalți încep să râdă cu subînțeles și își aruncă câteva vorbe în nepaleză...

E de la barbă, de obicei, nu port barbă, am lăsat-o să crească pentru trekking, zic. Sssssssff!

Și, ia zi, folosești Viagra?

Încă nu, slavă Domnului! Dar de ce mă întrebați asta?

Niște prieteni de-ai noștri iau Viagra ca să-i țină mai mult...

Chestia asta se învață cu timpul și nu e neapărat nevoie să te țină foaaarte mult...

Mie mi-ar plăcea să mă țină câteva ore, zice tipul cu jointul spre aprobarea veselă a celorlalți.

(Termin al doilea joint, sunt deja luat, capul mi s-a îngreunat și tocmai îmi dau seama că nici unul dintre ei n-a fumat cu mine. Am dat gata două jointuri singur-singurel.)

Voi nu fumați?

Am fumat până acum, mai stăm puțin. Oricum de Shivaratri anul ăsta am fumat încontinuu trei zile și trei nopți...

Chiar, care-i faza cu Shivaratri?

Adică noaptea lui Shiva, e sărbătoarea noastră preferată. Atunci toată lumea fumează la templu, e legal, poți lua ganja de la preoți și de la sadhu...

Și când e sărbătoarea asta?

Pe 14 februarie.

Haide, băi!? Noi atunci avem Valentine's Day.

Aaaa, da, știm. Sărbătoarea noastră e mai tare.

Merci, îmi dau seama... Sssssssff!

Și tu cum faci când faci sex? Schimbi pozițiile așa ca-n filmele porno?

(Dar știu că sunt nerăbdători!)

Uneori. Depinde de moment, de stare, de fată... Dar ce, voi ați văzut filme porno?

Daaa, pe calculator. În Kathmandu găsești ușor... Ne plac filmele porno mai ales că *we do all kind of auto stuff*! (Râdem cu toții plini de înțelegere.)

Și cum mai e la voi: femeile o sug? întreabă unul, iar ceilalți chicotesc.

Sssssf! Da, de fiecare dată. Sau, mă rog, aproape de fiecare dată. Face parte din preludiu. Dar la fel facem și noi, le lingem. (Oi fi eu fumat, dar ăștia s-au înroșit la față de tot.) Ce, tu n-ai lins niciodată? îl întreb pe non-virginul grupului.

Nu, aici nu facem asta, femeia e... inferioară. Dar singaporencele mi-au supt-o. A fost așaaa bine!

Păi, vezi!? Dacă îți place, trebuie să întorci plăcerea. În sex nu există caste. Ce primești trebuie să oferi și invers... Nici măcar nu e vorba de un schimb, ci de o plăcere în sine. Să lingi e la fel de plăcut și de excitant. Sssf!

Înțelegem, da, da, dar noi suntem o societate mai... tradițională, ne îndreptăm spre ceva modern, dar mai e până acolo... Ia spune, ai tatuaje? Putem să le vedem?

N-am nici un tatuaj, doar barbă, încerc eu să glumesc.

Aaa, credeam că toți aveți tatuaje. Uite, el și-a făcut un tatuaj în Kathmandu. (Și tipul care mi se pare gay își ridică tricoul, mi-l arată și nu înțeleg nimic, nu știu ce reprezintă, desenul e indistinct, e un fel de pată neregulată...)

Aaa, frumos. Poate o să-mi fac și eu unul într-o zi.

Poate ți-l faci în Kathmandu, știm noi un loc, e ieftin... La voi sunt ieftine aparatele foto? La noi sunt foarte scumpe. Ăsta al tău cam cât costă?

(Aparatul de la gât, care e împrumutat de la o prietenă fotograf, e un DSLR Nikon, deci chiar e scump...)

Nu e așa de scump, 500 de dolari, mint eu precaut. (Apoi îmi dau seama că nu m-am gândit bine, că suma asta aici este o avere, vreo 35 000 de rupii, adică o curvă plătită pentru o întreagă săptămână și, probabil, pentru toți ăștia de aici...) Poate nu chiar 500 de dolari, vreo 200, că eu l-am luat la mâna a doua... Ei, și chiar nu trageți un fum, mă lăsați doar pe mine? Haideți, le cer eu...

200 de dolari, foarte mulți bani! exclamă vreo doi dintre ei.

(Capul mi s-a îngreunat și-mi găsesc tot mai greu cuvintele în engleză, mai ales că mi se pare că ei nu prea înțeleg și mereu reformulez cu alte

cuvinte, să priceapă ce zic sau ce-i întreb. Jointul circulă de la unul la altul, dar, nu știu cum, mi se pare că ei nu trag în piept, doar se fac, mai ales că încep din nou să se privească unii pe alții vorbind în nepaleză.)

Și ești singur? E mare grupul tău de trekkeri?

Da, suntem mai mulți (nu știu de ce tot mint), dar ceilalți au rămas la guest house.

Care, e departe?

Nu, chiar ăsta de aici din spate. (Mint din nou.)

(Tipii iar încep să vorbească între ei în nepaleză în timp ce eu doar mă prefac că trag în piept, apoi las jointul între genunchi și îl scrumez, mi-e puțin rău, iar în cameră s-a cam întunecat...)

Și le-ai spus că vii la muzeu?

Da, o să ajungă și ei în curând. Auziți, nu putem deschide puțin ușa, să intre aer, s-a făcut cam cald. De ce-ați închis-o?

Să nu miroasă în curte, am avea probleme dacă fumăm în muzeu. Dar putem deschide fereastra din spate.

Deschideți ușa, oricum nu mai fumez. Mi-e cam sete, îmi poate aduce unul dintre voi niște apă?

(Vorbesc din nou în limba lor, apoi unul dintre ei pleacă. Mai sunt trei. O să-l rog pe cel cu jointurile să mai facă unul și, când se apleacă să scoată ganja de sub pat, pe gay-ul de lângă mine îl împing, trec în fugă pe lângă celălalt, ies pe ușă și din pridvor sar direct în curte, nu e decât un etaj...)

Ai bani la tine?

Dolari? Nu. Doar niște rupii rămase după ce-am plătit biletul la muzeu.

Nu, bani de la voi, românești. Colecționăm bani străini, ne-ar plăcea mult să avem și bani din România. Sigur nu ai bani românești? Nici în bagaj?

Îmi pare rău, nu am. Ia ziceți, voi ce muzică ascultați, vă place rockul? (Încerc să schimb subiectul privind ușa să nu cumva să se-ntoarcă tipul cu apa până mă decid s-o zbughesc și să scap de aici.)

Daaa, numai rock ascultăm. Cel mai mult ne place Bryan Adams.

A fost aici în Nepal, nu? A mers vreunul dintre voi la concert?

Nu, că au fost scumpe biletele, nu ne-am permis.

(Între timp intră pe ușă tipul cu apa, m-am ametit de-a binelea, gâtul îmi e foarte uscat, mă înec, îmi e cam rău, tipii vorbesc din nou în limba

lor, iau o înghițitură lungă de apă, dacă e să mă atace și să mă imobilizeze, acum e momentul băieți, haide, să încheiem odată tărășenia asta!)

Prietenii mei cred că nu te simți bine cu noi, zice tipul cu jointurile.

Ce vrei să spui?

Nu știu, ți-e frică cumva de noi?

De voi? Frică? După ce am fumat împreună și am vorbit atâta despre sex? Sunteți prietenii mei din Ghandruk. Mă simt perfect cu voi, mă bucur mult că v-am cunoscut, păcat însă că n-ați fumat cu mine, noi în România fumăm numai împreună, așa și bem, după ce dăm noroc nimeni nu pune berea jos până nu bea cel puțin o gură, i-am învățat și pe șerpașii noștri, Rajeev e un tip foarte puternic, știe să lupte și cu nunceagul, ar trebui să-i vedeți mușchii abdominali, are numai fibră pe el, e și foarte înalt...

Hai să ieșim în curte, mi-o taie tipul. S-a făcut târziu și trebuie să mergem undeva în sat. Dacă vrei, te conducem noi la guest house.

A, e OK. Vreau să mă mai învârt pe aici prin sat. Mulțumesc pentru ganja, băieți!

Multumeste-i lui Shiva.

Coborâm din pridvor, ne strângem mâinile în curtea muzeului și ies amețit pe ulița satului, încercând să nu mă clatin și să par cât mai relaxat, nu mă grăbesc, îmi bag mâinile în buzunar și încep să fluier refrenul din *Resham Firiri*.

Aproape că s-a înserat și aerul îmi face bine, deși am gura în continuare foarte uscată și aș mânca ceva dulce, poate un Mars. Privesc acoperișurile de piatră ale caselor, undeva latră niște câini, de altundeva se aud mugetele bivolilor care se-ntorc de la păscut, glasuri de femeie de prin curți, cineva a dat foc la niște frunze și miroase a fum, iar de undeva dinspre fereastra unei case se aude slab o incantație tibetană... Sara pe dealul Ghandrukului!

20 | Cuhnia Susitei

20 mai

Ghandruk (1 950 m) – Pothana (1 990 m)

La micul dejun urmărim în paralel, căci calupurile de reclame durează și aici foarte mult, două seriale indiene. Unul este o comedie a încurcăturilor sentimentale (se cheamă *Dostana*), cu doi prieteni care iubesc aceeași fată, dar fiecare se bănuiește pe sine că ar fi gay. Celălalt este o dramă istorică colonialistă cu un tip căruia îi explodează un tun în față și, pe moarte fiind, își strigă ultimele idealuri patriotice vreme de jumătate de episod. Nu înțelegem nimic din limbă, dar dramatismul interpretărilor este insuportabil de comic. Noi, cei câțiva backpackeri adunați în sala de mese, ne oprim din mâncat și așteptăm cu sufletul la gură ambele finaluri.

Drumul de azi înseamnă, ca și ieri, ca și alaltăieri etc., câteva mii de trepte de piatră coborâte de pe dealul Ghandrukului până în Valea Kimbu (Stupul albinelor), doar pentru a urca alte câteva mii de trepte de piatră pe dealul de dincolo de râul care le desparte. „Nu cred că vreunul din noi a știut ce-nseamnă trepte până acum", zice Cătălin. Ne ia câteva ore ceea ce cu un telescaun am fi făcut în 10 minute. Dar ni s-a mai întâmplat să coborâm un munte doar pentru a-l urca pe cel din față. Partea amuzantă e că azi vedem pentru prima oară maimuțe și o foarte veche moară de apă (ghattas) a cărei roată se învârte în sensul opus acelor de ceasornic, adică invers decât cilindrii de rugăciune. Partea tristă este că vedem pentru ultima oară vârfurile Annapurna (patru dintre ele), Dhaulagiri, Machhapuchhre, Hiunchuli și Lamjung Himal. Pe la prânz intrăm într-un sat și din curtea unei case mă strigă și îmi fac semn cu mâna studenții de ieri-seară de la muzeu. Îi povestesc lui Cătălin că am fumat cu ei, dar nu zic nimic de accesul meu de paranoia.

În timp ce merg îmi hoinărește și mintea și, nu știu cum, descopăr că nenumărate locuțiuni și expresii construite cu verbul „a lua" exprimă ideea de mers, plecare, alergare: a o lua din loc, a o lua la pas/picior, a o lua pe jos, a o lua înainte, a-și lua avânt, a-și lua zborul, a lua largul, a lua calea în/din picioare, a-și lua catrafusele, a-și lua călcâiele/coada la spinare, a-și lua lumea/câmpii/munții în cap, a o lua peste câmp, a o lua la goană/ sănătoasa, a se lua la întrecere, a lua curba, a o lua de-a chioara, a o lua hăbăuc, a-și lua tălpășița, a-și lua rămas-bun/ziua bună/la revedere/adio... „A lua munții în cap" mi se pare cea mai frumoasă.

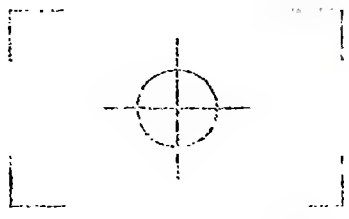

Muna & Madan

De câteva zile oamenii ne tot întreabă dacă suntem spanioli. Cum ne-am săturat să spunem că suntem din România și, în cele mai bune cazuri, să auzim „asta e în Europa, nu!", convenim să zicem că da, suntem spanioli. Dar asta după ce pe drumul spre Tolkha întâlnim un grup de tineri nepalezi, studenți la istorie, care, deși par să știe câte ceva despre România, nu știu de fapt nimic. „A fost o țară cu un mare trecut", încearcă unul din

ei, dar mă îndoiesc că l-a citit pe Emînescu. Le înșirăm câteva nume de sportivi cu care credem că am putea avea noroc: Nadia, Mutu, Hagi, Chivu, n-au auzit de nici unul, apoi scot eu asul din mânecă: Dracula. „Aaa, Drogba, mare fotbalist!“

Unul dintre ei, pe nume Jaroj, pare mai cultivat și, când află cu ce mă ocup, mă întreabă dacă l-am citit pe poetul lor național Laxmi Prasad Devkota. Îl rog să-mi scrie în jurnal numele lui și câteva titluri de cărți, el ia caietul, se așază pe un bolovan și-mi face compunerea asta: *Laxmi Prasad Debkota is the great writer in Nepal. Nepalese say him Maha Kabi. He writes a lot of books and* Muna Madan *is the most popular tragic poem. It touches all men heart. It is about the love affair between Muna and Madan. There are three important character. Madan is the tragic hero and Muna is the most important female character and other character is the Madan's mother.* Cred că ne-am dat seama de ce poemul e tragic și atinge inimile tuturor oamenilor: o poveste de dragoste în care își bagă coada mama băiatului. După acest moment poetic, băieții ne întreabă despre sex (se putea altfel?!).

În satul următor „recunoaștem“ că suntem spanioli și o bătrânică încearcă să ne vândă niște ganja. O refuzăm și e puțin descumpănită: „Toți ceilalți spanioli au cumpărat până acum...“

Seara ajungem la Pothana cu puțin timp înaintea ploii. O muzică tradițională răsună în tot satul, semn că unul dintre localnici are radio. Fiind un aparat scump, aici este considerat un gest de generozitate ca posesorul radioului să dea volumul la maximum pentru ca vecinii să se poată bucura și ei de muzică sau de știri. Pe veranda casei unde tragem, atârnă câteva pungi umplute cu apă. Se pare că țin muștele și țânțarii la distanță. Pe gazdă o cheamă Susita și mă primește în bucătăria ei de lemn cu pământ pe jos unde e cald și miroase bine. Îmi dă să gust o legumă necunoscută pe care o va fierbe și care va ajunge în dal bhat-ul nostru. Ploaia se întețește și se lasă și frigul, așa că ne adunăm cu toții în cuhnia Susitei: Cătălin, Rishi, Rajeev, soțul și socrul Susitei, plus cățelul Jackie. Mâncarea sfârâie pe plita sobei de fier, iar becul este atât de chior, încât îi putem admira filamentul. Ne așezăm cu toții la o masă de lemn și Susita ne aduce o sticlă cu rachiu de

mei. Ei spun că are 35 de grade, dar e mai slab decât țuica bunicului meu de la Horezu, pe care un prieten de-al meu a numit-o „Fanta de prune“. Bem câteva rânduri de rachiu, iar când vine dal bhat-ul foamea noastră face prăpăd în ciuda faptului că, în timp ce mănânc, descopăr, între degetul inelar și cel mijlociu, încă o lipitoare. Din nou, e curios și inexplicabil cum a ajuns acolo. O smulg și picături de sânge mi se preling toată seara dintre degete pe pământul bătătorit. Cătălin a suferit ieri-noapte din cauza puricilor, eu am fost și ieri, și azi „atacat“ de lipitori. Măcar să fi fost un leopard sau măcar un șarpe ceva, să avem cu ce ne lăuda!

De pe deal se văd în noapte luminile orașului Pokhara, unde vom ajunge mâine și unde călătoria noastră prin Himalaya va lua sfârșit. Deocamdată plouă torențial, cu fulgere și cu tunete (anotimpul musonului e la două săptămâni distanță, de unde și apariția lipitorilor), sunt puțin amețit de la rachiul de mei și parcă mă încearcă un dor de casă.

21 | După noi, musonul!

21 mai

Pothana (1 990 m) – Dhampus Phedi (1 113 m) – Pokhara

A plouat toată noaptea, semn să sezonul musonului e și mai aproape decât credeam. Peste o săptămână, ne spun cei de aici, va începe să plouă torențial aproape în fiecare zi timp de două luni. Noi însă vom fi plecați în mai puțin de trei zile.

Rishi, la micul dejun: „Lipitorile sunt marea problemă a Nepalului, iar politicienii sunt cele mai rele dintre lipitori... Suntem săraci într-o țară săracă, dar totul e din cauza politicii murdare... Acum 20 de ani economia Malaeziei și cea a Nepalului erau la fel de slabe, dar acum ci vin la noi să facă trekking, iar noi mergem la ei să muncim...“

Astăzi coborâm ultimele câteva mii de trepte de piatră ale călătoriei noastre. Poate și pentru că știm că e ultima zi, ne simțim epuizați. Gleznele și genunchii ne dor și oboseala se adună în noi cu fiecare pas. Ne oprim tot mai des pentru a ne scutura picioarele din ce în ce mai amorțite și mai greu de controlat. Uneori simt spasme involuntare în mușchi, alteori am mici crampe și mă tem ca nu cumva să calc strâmb și să-mi luxez vreo gleznă taman acum. Dar, dincolo de oboseala care oricum a venit mult mai târziu decât m-aș fi așteptat, ceva ca o plictiseală ne-a cuprins pe amândoi. Devenim nostalgici la gândul că azi e ultima noastră zi în Himalaya, însă am avut parte de tot ce-am vrut. Am absorbit din munții ăștia cât am putut de mult. *Suntem plini de Himalaya!*

Bilanțul trekkingului nostru ar arăta cam așa: 18 zile de mers pe jos, peste 400 de kilometri străbătuți, 4 576 de metri urcați și 4 303 de metri coborâți. (Și o singură pereche de ghete Lowa.)

Înainte de a coborî în orășelul Dhampus Phedi, ne oprim pe ultimul delușor să ne tragem sufletul și să privim munții pentru ultima oară din propria lor ogradă. În spatele nostru, cocoțat pe un dâmb, ne privește un puști. Scot din rucsac tricoul meu cu Oyster Boy, îl rulez și i-l arunc. Puștiul îl prinde ușor nedumerit, dar eu îi fac semn să-l îmbrace. Tricoul e cam mare și puștiul arată pierdut în el. „Peste doi ani o să-i vină numai bine", zice Rishi. „Poate peste doi ani mă întorc și ne reîntâlnim chiar aici", spun eu. Râdem. De pe mal, puștiul continuă să ne privească curios împreună cu Băiatul-stridie de pe piept. Le fac amândurora cu mâna și abordăm ultimele câteva sute de trepte de pământ și piatră. Îmi amintesc o frază din Anton Holban, care zicea cam așa: „În multele mele călătorii, am găsit colțuri superbe. Gândul că ele continuă să risipească frumusețea, în timp ce eu de la distanță nu mă mai pot bucura, mi se pare o imensă tragedie..." În mai puțin de jumătate de oră vom pune piciorul pe asfalt.

Mașina care ne duce la Pokhara e un Suzuki minuscul, abia încăpem în el toți patru, plus rucsacurile. Nu știm la ce să ne uităm mai întâi, căci strada devine din nou un bâlci, cu animale, tarabe, munți de gunoaie și reclame. Vedem autobuze cu roți de camioane, vedem biciclete care cară câte 3-4 saci cu fructe, vedem capre urcate pe autobuz, vedem o motocicletă care are de jur împrejur un „colier" de douăzeci de găini legate de picioare cu capul

în jos... Drumuri proaste, bivoli pe carosabil, camioane care lasă în urmă nori de fum negru, claxoane turbate, depășiri extreme, animale, oameni și mașini despre care nu știi de unde vin, unde se duc.

O seară în Pokhara

Odată ajunși la Pokhara, Cătălin își verifică e-mailul la hotel: avem un mesaj de la americance, care ne invită să mâncăm împreună în ultima noastră seară. Tot de la recepția hotelului aflu, în sfârșit, că Barcelona a făcut 1–1 în returul cu Madrid și joacă finala. Avem totodată și confirmarea morții lui Bin Laden când vedem coperta revistei *Time* (originală, nu xeroxată).

În anii '60, când aici trăiau sute de mii de refugiați tibetani, iar orașul era accesibil doar pe jos, Pokhara devenise o destinație mistică pentru

mișcarea Flower Power, chiar mai căutată decât Kathmandu[1]. De altfel, primul și singurul drum asfaltat care făcea legătura cu Pokhara, oraș situat chiar la poalele lanțului himalayan, s-a numit Siddhartha Highway. Acum, în oraș este o vânzoleală cu adevărat de nedescris. Din cauza aceleiași lipse a semnelor de circulație (excepție face semnul care-i sfătuiește pe pietoni să nu se abată de pe trotuar), mașinile, furgonetele și motocicletele virează, frânează și claxonează întruna. Într-o intersecție, un polițist și două vaci stau și nu fac nimic. Oricum, traficul are doar două reguli: circulatul pe stânga și claxonatul. De o parte și de alta a carosabilului dodecafonic, se înșiră zeci de restaurante cu meniuri din toate bucătăriile (indiană, chinezească, grecească, thailandeză, dar și pizzerii, fast-fooduri sau gelaterii),

1. Unul dintre cele mai mari succese muzicale ale anului 1976 a fost cântecul lui Bob Seger, *Katmandu* (fără „h“).

cluburi pentru toate genurile (Disco Nepal, Karma Chillout Lounge, Ibiza House, Old Blues Bar, Junky Salsa, Karaoke Buddha Bar, War of DJ's Night Club, Le Bistro, Club Amsterdam, All That Jazz Bar), sute de magazine de suveniruri, de ceaiuri și dulciuri, bijuterii și obiecte de decorațiuni, tablouri, arme și oglinzi, eșarfe și pături, supermarketuri, case de schimb valutar, frizerii (bărbierii mă strigă „España, shave?“) și saloane de masaj, vânzători ambulanți de fructe exotice, librării, Internet café-uri, ateliere de croitorie... De altfel croitoria e o meserie la mare preț. Inclusiv în sate am văzut nenumărate mașini de cusut și chiar mici ateliere de croitorie. Aici, în oraș, nu există practic magazin de haine fără croitori (majoritatea bărbați), care îți iau măsurile și îți croiesc o cămașă de in sau de bumbac, de culoarea și după modelul alese de tine, în mai puțin de jumătate de oră (îmi fac și eu una, căci m-am săturat de tricourile mele, toate mai murdare decât murdarul), sau îți brodează un tricou cu unul dintre cele câteva sute de imprimeuri pe care le au

expuse pe pereți și în cataloage. Găsești portrete, desene și slogane cu tot ce vrei: de la Che Guevara, Bob Marley și Sid Vicious (Sfânta Treime Pop a hindușilor adoratori ai lui Shiva) la Obama, Metallica (cu Bryan Adams nu aveau), de la alfabetul devanagari, hărți și trasee de trekking din Himalaya, la jocuri de cuvinte gen McShit sau Hard Yak Café, de la simboluri budiste, mandale abstracte, la înscrisurile tipice gen „I ♥ Nepal“ sau „Free Tibet“...

În rest, hoteluri, hosteluri, lodge-uri, guest house-uri oriunde ai întoarce privirea. Și agenții de voiaj unde te poți înscrie pentru cățărări, rafting, bungee jumping, paragliding, safari în junglă, trekking pe ponei sau vizitarea templului Barahi, aflat pe o insulă a lacului Phewa din apropiere. La fiecare colț de stradă e o mică agenție care organizează astfel de călătorii și excursii pe râurile și canioanele, dealurile și munții din împrejurimi. Reclame peste tot. De fapt, afișe, panouri și postere cu înscrisuri în alfabetul devanagari, căci imaginile sunt foarte rare și alea cu vreo vedetă națională ținând în mână un pachet de țigări, o sticlă de whisky sau un șampon și spunând: „Eu numai asta folosesc!“ sau „Încearcă și tu!“ sau „E cel mai bun!“.

Deși se numără printre foarte puținele țări care nu s-au aflat niciodată cu adevărat sub ocupație străină[1], Nepalul este acum, comercial vorbind, un fel de colonie a Chinei și a Indiei, țară prin al cărei teritoriu beneficiază de acces la mare. În *The Rising Nepal* citesc un articol despre cum exporturile nepaleze de pashmina au scăzut în ultimii zece ani cu 90% din cauza intrării Chinei și Indiei pe piața de exporturi a acestor textile.

Nepalezii sunt, la origine, indo-europeni imigrați din India, iar în nord și în est din triburi de origine tibetano-birmană venite din Tibet, astfel că, în funcție de zonă, unii nepalezi de azi sunt aproape albi, alții aproape negri, unii au trăsături fine, ca indienii, alții nas și pometi proeminenți sau ochi migdalați precum mongolii... E foarte greu să distingi aici (de la ritualuri, tradiții și obiceiuri la meșteșuguri și artă culinară) ce-i tibetan, budist sau hindus. Cânepa, lâna de iac, pashmina, cașmirul, mătasea, toate sunt „de pe-aici“,

1. În 1793, Nepalul s-a recunoscut drept principat vasal al Imperiului Chinez, apoi, în urma expansiunii britanice în subcontinentul indian și a înfrângerii revoltei Indiei din 1858, a acceptat controlul britanic asupra politicii sale externe, însă în condițiile păstrării deplinei autonomii interne.

așa cum zeii înșiși sunt aceiași, doar că au nume (ușor) diferite în fiecare dintre limbi. Aici, la porțile Orientului Mijlociu, între Tibet, India, Nepal, Bangladesh, Bhutan ș.cl., totul e amestecat și luat destul de lejer.

Turiștii sunt de două feluri: cei îmbrăcați occidental și, invariabil, cu aparatul foto la gât, plus câte un accesoriu local (eșarfă, pălărie, bijuterii), și cei integrați spiritului locului – hipioți îmbrăcați în in sau în hainele colorate Jamaica–Tibet–Flower Power. Apropo de fumat haș sau marijuana, orice vânzător de aici este un potențial dealer, uneori nici nu trebuie să întrebi, te agață ei și îți oferă pe stradă la prețuri ridicol de mici. Și oricum aici totul e negociabil (mai puțin la restaurant, unde se adaugă automat la nota de plată 10% *baksheesh*), totul poate fi vândut cu discount, iar prețurile variază atât de mult, încât orice ai cumpăra și la un preț oricât de mic, mereu vei putea găsi la un preț mai bun. Cu 250 de rupii (3,5 dolari) cumpăr un CD cu *Resham Firiri* (cântec compus chiar în acest oraș, apropo), iar o sută de metri mai încolo îl găsesc la 150 de rupii, preț pe care oricum îl pot negocia... Niciodată nu știi care e prețul corect, dacă ai plătit cât merita sau de până la 6-7 ori mai mult.

În seara de rămas-bun, americancele ne duc la un restaurant cu specific... canadian, unde ne răsfățăm cu cocktailuri, ascultăm un fel de muzică country, iar șopârlele vânează cățărate pe pereți insectele atrase de lumina felinarelor. Îmi dau seama că sunt aproape emoționat: în curând îmi voi înfige dinții într-o friptură adevărată. E seară și muzica se aude de peste tot, din cluburi, de la restaurante, din magazine. La un moment dat se ia curentul electric și, pentru un minut, orașul se cufundă în beznă și-n tăcere, după care totul revine la normal ca un vinil repornit.

22 | Despărțirea

22 mai

Pokhara – Kathmandu

Din cauza grevei (numită banda) legate de prelungirea termenului de adoptare a noii Constituții și care afectează orice mijloc de transport rutier, vom fi nevoiți să luăm spre Kathmandu avionul, nu autobuzul, cum era în plan. Asta înseamnă că băieții nu ne mai însoțesc până la Kathmandu (unde plănuiserăm noi să-i ducem la KFC) și decid să plece chiar în dimineața asta la Chitwan, orașul lor natal. Ne luăm rămas-bun de la dragii și bravii noștri Rishi și Rajeev, prietenii noștri, frații noștri de trekking. Săptămânile astea au avut grijă de noi, ne-au cărat rucsacurile, ne-au învățat una-alta, am fumat împreună, am mâncat împreună, am râs împreună, am urcat Thorung La împreună, ne-au prins ploile, ne-a nins, ne-au supt lipitorile,

ne-am împărtășit câte ceva din viețile noastre... Despărțirea cu câteva zile mai devreme face momentul cu atât mai greu. Glumim unii cu alții în holul hotelului, dar, de fapt, suntem aproape triști. Îi dau lui Rajeev unguentul meu de gălbenele să-și trateze tăieturile și zgârieturile din viitoarele lui trekkinguri, precum și tricoul meu în culorile și însemnele naționalei de fotbal (pe care îl îmbracă imediat), iar lui Rishi, șapca. Facem planuri să mai venim și să urcăm poate până la Everest Base Camp, apoi nu mai știm ce să ne spunem și tot ce ne mai rămâne de făcut este să ne îmbrățișăm și să ne înghițim nodurile din gât.

Rishi Guragain și Rajeev Dungana, cartea asta este și despre voi! Să aveți o viață frumoasă! *The trek must go on!*

Suedeza din Järfälla

Oricât ar fi de sfinte, vacile (care în munți sunt mulse de nu-și văd ugerele) n-au totuși acces *all areas*. Când ajungem la aeroport, două *holy cows* dau să intre în curte la *Departures*, unde iarba e mai mare și mai verde, dar jandarmii, cu bastoanele lor de bambus lăcuite, le îndreaptă spre un șanț de la marginea străzii. Aeroportul e laic.

Aeroportul din Pokhara arată ca Autogara Militari cu ventilatoare pe peron. Câteva ghivece cu flori și un afiș mare, alb-negru, înrămat, înfățișând un iac, decorează intrarea în sala de așteptare, unde vedem alți jandarmi cu fluiere și bastoane, cântare din cele masive și metalice cu cadran, cum foloseau cooperativele din anii '80, și un televizor suspendat în sala de așteptare, deasupra căruia scrie, pe un carton, Nepal Television. La ghișee, companiile aeriene care operează în zona asta sunt Shangri-La Air, Guna Air, Buddha Air și Yeti Airlines.

Așteptând să ne îmbarcăm, se apropie de mine o nepaleză care mă roagă să iau un pachet conținând o poșetă și pașaportul unei turiste suedeze, uitat într-un guest house din Pokhara. Suedeza se află deja într-o mașină pe drumul spre Kathmandu și, dacă sunt de acord să iau pachetul cu mine, va fi sunată pe telefonul mobil să mă aștepte la aeroport. Nu prea știu ce să zic, iar Cătălin e mai degrabă circumspect. Mă uit în pașaport, iar suedeza uitucă, pe care o cheamă Elin Cajsa-Lisa, e o fată foarte, foarte frumoasă. Cătălin devine și el mai flexibil. Dacă vom ajunge înaintea ei și nu va fi la aeroport, îi vom lăsa poșeta și pașaportul la biroul agenției noastre de trekking. Elin e născută în '88 într-un oraș care pare titlul unui cântec de la Sigur Rós: Järfälla, și, deși are doar 23 de ani, în pașaport găsim ștampile din următoarele țări: Malawi, Uganda, Rwanda, Africa de Sud, Namibia, Nigeria, Tanzania, Zambia, Zimbabwe, Botswana, Thailanda, Malaezia și India. Mă și văd invitat de Elin Cajsa-Lisa la cină în Kathmandu, mergând apoi într-un club unde eu dansez pe ABBA și pe The Knife mai ceva ca Béjart, ea mă invită recunoscătoare în camera ei, apoi eu o caut la Stockholm cu prilejul unei conferințe despre literatura română la sediul ICR-ului, mărturisindu-i că n-am uitat-o, că iubesc frumusețea ei glacială și aspirațiile-i solare, precum lapona Enigel, un personaj pe care ea nu-l știe, dar i-l

voi recita și povesti eu într-o lungă plimbare pe Västerlånggatan, ea îmi va arăta filmele lui Bergman, eu pe-ale lui Porumboiu, vom pleca împreună în Africa luptând împotriva bolilor, foametei și analfabetismului, apoi ne vom căsători, vom face copii blonzi cu strungăreață pe care-i vom crește undeva în sud, poate în Florența sau în Provence, unde ne vom cumpăra un domeniu cu viță-de-vie (ea dispunând de averea tatălui, un industriaș care produce dinamită), eu voi scrie cărți (poate voi lua chiar Nobelul, dar îl voi refuza atâta timp cât Tibetul nu va fi liber), vom continua să călătorim, în fiecare an ne vom întoarce la Kathmandu, orașul unde ne-am cunoscut prima oară, Rishi și Rajeev vor fi șerpașii noștri spre Everest Base Camp, apoi îi vom lua cu noi să ne ajute să administrăm domeniul... Ce mai, pașaportul ăsta e spre fericire!

Yeti Airlines

Vine momentul pentru security check, dar eu am o problemă: ce fac cu bucata de hașiș rămasă? Nu-mi vine s-o arunc. Ar fi păcat (față de Shiva)! Îi spun lui Cătălin că aș lăsa-o, pur și simplu, în rucsac, iar dacă ăia o găsesc mă fac că am uitat de ea, sorry, s-o confiște. Cătălin zice că treaba mea, așa că las bucata de hașiș exact acolo unde e, în pachetul de țigări Khukuri. Ne prezentăm la poarta de control a cărei bandă cu ultraviolete e oprită, iar 5-6 agenți stau plictisiți pe niște scaune într-un colț, nu ne bagă-n seamă. Culoarul e gol și nici un cordon nu ne oprește să trecem neverificați. Asta ar putea fi șansa mea. Mergem la pas, nu ne grăbim, facem totul cât se poate de firesc, dar unul dintre agenți se ridică în ultima clipă și ne face semn să stăm pe loc. Ajunge în dreptul meu, mă privește lung și mă invită alături într-o cameră de patru metri pătrați, slab luminată (nu din nou!) și cu o draperie în loc de ușă, pe care o trage în urma mea. Am făcut o greșeală, îmi zic, dac-aș fi fumat un joint, acum aș fi fost poate mai calm. Îmi bate inima ceva mai tare, dar deocamdată sunt stăpân pe reacțiile și pe vocea mea. Ofițerul îmi cere rucsacul și mă întreabă dacă sunt de acord să-l verifice. Mă cam ia cu călduri, dar fac pe nonșalantul în continuare.

Agentul desface fermoarele și, în timp ce umblă prin buzunarele rucsacului, mă întreabă dacă am cu mine arme sau explozibil (o fi de la barbă!), după care scoate pachetul de țigări... Ah, da, acesta e un cadou de la șerpașii noștri, știți, Boom Shiva, noaptea de Shivaratri, avem un mare respect față de

hinduism, este religia mea preferată, am uitat de charas, nici nu știu exact cum îi zice, îl puteți arunca, e absolut OK din partea mea, oricum am fumat de curiozitate o dată, de două, hai de trei ori, cred că oricum a rămas aici neatins de mai bine de-o săptămână, *I am sooo sorry*, e vorba de o scăpare, nu, nicidecum de intenția de a trece ilegal droguri prin aeroport, nu desconsider legile zborurilor interne, vai ce cuvinte grele folosiți, sir, glumiți totuși, așteptați o clipă, să ne-nțelegem, 5 000 de rupii e bine, o noapte cu o prostituată din Singapore... Dar agentul nu desface pachetul, doar îl așază pe masă alături de jurnal și de aparatul foto, după care scoate din rucsac și borseta, o pipăie, o deschide și, când dă de bancnotele de dolari, trage înapoi fermoarul cumva jenat și zice: *OK, you can go now!*

Totul s-a întâmplat suficient de repede încât să-ncep să tremur abia acum, când îi șoptesc lui Cătălin că am trecut cu hașișul.

Zborul cu avionul în Nepal pe o rută internă este cel mai pitoresc sport extrem. Avionul este atât de mic, încât nu încape în el decât un rând de

scaune pe fiecare parte a culoarului, nu te poți ridica în picioare dacă ești mai înalt de 1,80, iar zgomotul motorului este suficient de tare să nu te auzi cu vecinul de culoar. Suntem serviți cu câte o bomboană și cu câte o pungută în care nu se află mai mult de zece alune sărate, apoi stewardesa

trece printre scaune cu o sticlă de doi litri de Mirinda și ne umple câte un pahar mic de plastic. După ce ne servește pe toți, îi mai rămâne o jumătate de sticlă, căreia îi pune dopul și o așază la loc, probabil pentru zborul următor. Tapițeria scaunului meu se desprinde și cade dezvelindu-i scheletul de plastic, iar Cătălin dă la o parte cu piciorul covorașul de la picioare și, printr-o gaură din podea, intră peste noi o bucată de nor sub forma unui jet alb și rece. Sub noi, Himalaya.

Ghetoul cu suveniruri

Pe aeroportul din Kathmandu nici urmă de Elin Cajsa-Lisa, în schimb ne așteaptă cineva de la agenție care, din cauza grevei (care durează deja de o săptămână), îmi spune că ar fi bine să stau eu în față, lângă șofer. Sunt turist, am barbă și ochelari de soare, iar manifestanții nu vor bloca

taxiul pe care au fost lipite xeroxuri în nepaleză cu „Doar pentru turiști". Ne convingem încă o dată că în Nepal străinii sunt casta superioară. Străzile sunt pline de oameni; nici o mașină, în afara taxiului nostru cu *tourists inside*, doar câteva ricșe care cară și ele câte-un străin rătăcit. Toate restaurantele sunt închise, la fel și peste jumătate din magazine. Dacă însă mergi și bați discret la ușa restaurantului, te vor lăsa să te strecori înăuntru și te vor hrăni, ni se spune. Fiind Anul Turismului în Nepal, această suită de greve e o mare gafă economică. În ziare se scrie pe larg despre faptul că politicienii ar fi promis operatorilor din turism că nu vor declanșa sau încuraja greve care să compromită sejururile străinilor, de aceea greviștii îi scutesc pe cât posibil de haos pe turiști și, pe lângă ambulanțe, taxiurile pot circula relativ liber.

Abia ajungem la agenție să lăsăm poșeta și pașaportul Cajsei, că și sună telefonul. Este chiar ea, întrebând dacă poate trece să-și ridice lucrurile. Rămânem s-o cunoaștem personal pe frumoasa Cenușăreasă scandinavă care, în imaginația mea de misterios erou salvator, îmi făcuse deja doi copii. În locul ei ajunge o zdrahoancă de 1,90, în care cu greu o recunosc pe cea din fotografia pașaportului, și care abia reușește să îngaime câteva mulțumiri. Aș fi putut să-i cânt *Voulez-Vous* sau *Take a Chance on Me* sau *Lay All Your Love on Me*, în schimb mormăi în gând *One of Us is Crying*.

Ca să fii turist și să te plimbi prin Thamel, cartierul comercial din Kathmandu, îți trebuie ceva stăpânire de sine. Mai întâi pentru că acest cartier destinat comerțului cu echipament alpin și suveniruri, precum și agențiilor de călătorie, cluburilor și restaurantelor pentru turiști nu e mai puțin decrepit decât restul orașului, doar mai colorat. Străzile sunt înguste și n-au nume (pe cărțile de vizită ale magazinelor, restaurantelor sau hotelurilor de aici scrie „vizavi de..." sau „lângă..."), casele stau să cadă, unele arată ca niște peșteri cu uși, străzile sunt aglomerate și încărcate de gunoaie, în fine, toată recuzita sărăciei și a mizeriei. Apoi, comerțul în sine este o agresiune pitorească: sute de vânzători de eșarfe, covoare, bijuterii și podoabe, obiecte decorative, haine, toată gama de suveniruri posibile și imposibile, te agață, te urmăresc, trag de tine sau, și mai rău, te invită să fixezi *tu* prețul a ceea ce vrei să cumperi, îți fac oferte pe care cu greu le poți refuza, chiar dacă nu te interesează neapărat ce vând ei acolo. Dacă, din imprudență sau hazard, îi lași pe vânzători să-ți întâlnească privirea și ai contact vizual cu

ei sau doar ai intrat în magazin și te văd interesat de ceva anume, abia mai scapi. Sunt unși cu toate alifiile negocierii, te îmbrobodesc, au o retorică desăvârșită și, mai ales, au timp, te asistă până la capăt, își acordă și îți acordă timp, atuul lor fiind felul în care, în cele din urmă, fie te lasă să crezi că discountul obținut este meritul *tău*, fie te simți jenat, poate chiar vinovat sau de-a dreptul obligat, dacă, după atâta efort de etalare și descriere a mărfii, nu cumperi totuși ceva de la ei. Căci ar fi absurd să pretinzi că nimic, dar absolut nimic din ce ți-au arătat cu atâta amabilitate, osteneală și pricepere, absolut nimic din ce au ei acolo nu-ți place, nu ți se potrivește sau nu se încadrează în suma pe care ai fi dispus s-o plătești. Ține de arta solicitudinii și a persuasiunii, dar e un adevărat talent înnăscut felul în care acești negustori reușesc să-ți satisfacă orice capriciu, să-ți demonteze orice nemulțumire, să-ți flateze gustul, dar, mai ales, să intuiască prețul tău. Căci, de cele mai multe ori, nu prețul mărfii îl negociezi tu acolo cu vânzătorul, ci vânzătorul negociază prețul tău. În Thamel, marfa e o oglindă, iar prețul se află în ochii cumpărătorului.

Covorul din grădina vieții

Un covor, mai degrabă mic, dar cu lucrătură delicată și cu desenul copacului vieții într-o combinație de auriu cu negru, mă oprește din drum și mă atrage într-un magazin. Îl și văd la mine pe perete, căci n-aș călca niciodată pe o astfel de minunăție. Înăuntru mă întâmpină un bărbat de 60 de ani, cu părul rar și alb, cu trăsături frumoase și cu un accent plăcut. Vorbește melodios, incantatoriu cumva, cu suișuri și prelungiri neașteptate ale cuvintelor, alteori coborând un ton și tăind vorbele brusc.

Namaste!

Namaste to you, sir!

Aș vrea să mă uit mai îndeaproape...

Știiiiu ce covor v-a atras atenția. Țin să spun că aveți gusturi alese, domnule! Covorul acela cu copacul vieții este una dintre cele mai frumoase, una dintre cele mai fine piese din magazinul meu. Aveți un ochi bun,

domnule. Pot să vă întreb cu ce vă ocupați? Dar poftiți în camera cealaltă, vă rog, vi-l aduc imediat.

Camera din spate este tapetată cu suluri de covoare, precum cea din față, de altfel, dar lumina e mai caldă și e mai liniște, căci zgomotele străzii nu răzbat prin toate straturile de covoare. Vânzătorul se întoarce ținând covorul pe braț ca pe-un sugar.

Aici țin altfel de covoare, cel puțin la fel de frumoase ca acesta. Am covoare din lână, din mătase, din bumbac, am toate culorile... Unele au lucrături vechi, altele au lucrături noi, dar toate sunt făcute de mâna unor meșteșugari pricepuți. În magazinul meu nu găsești covoare făcute de mașini.

Pot să văd covorul?

Siiiigur. *This, sir, this is a masterpiece!*

Cât costă?

A masterpiece, I tell you! Un an întreg a lucrat creatorul lui la această frumusețe.

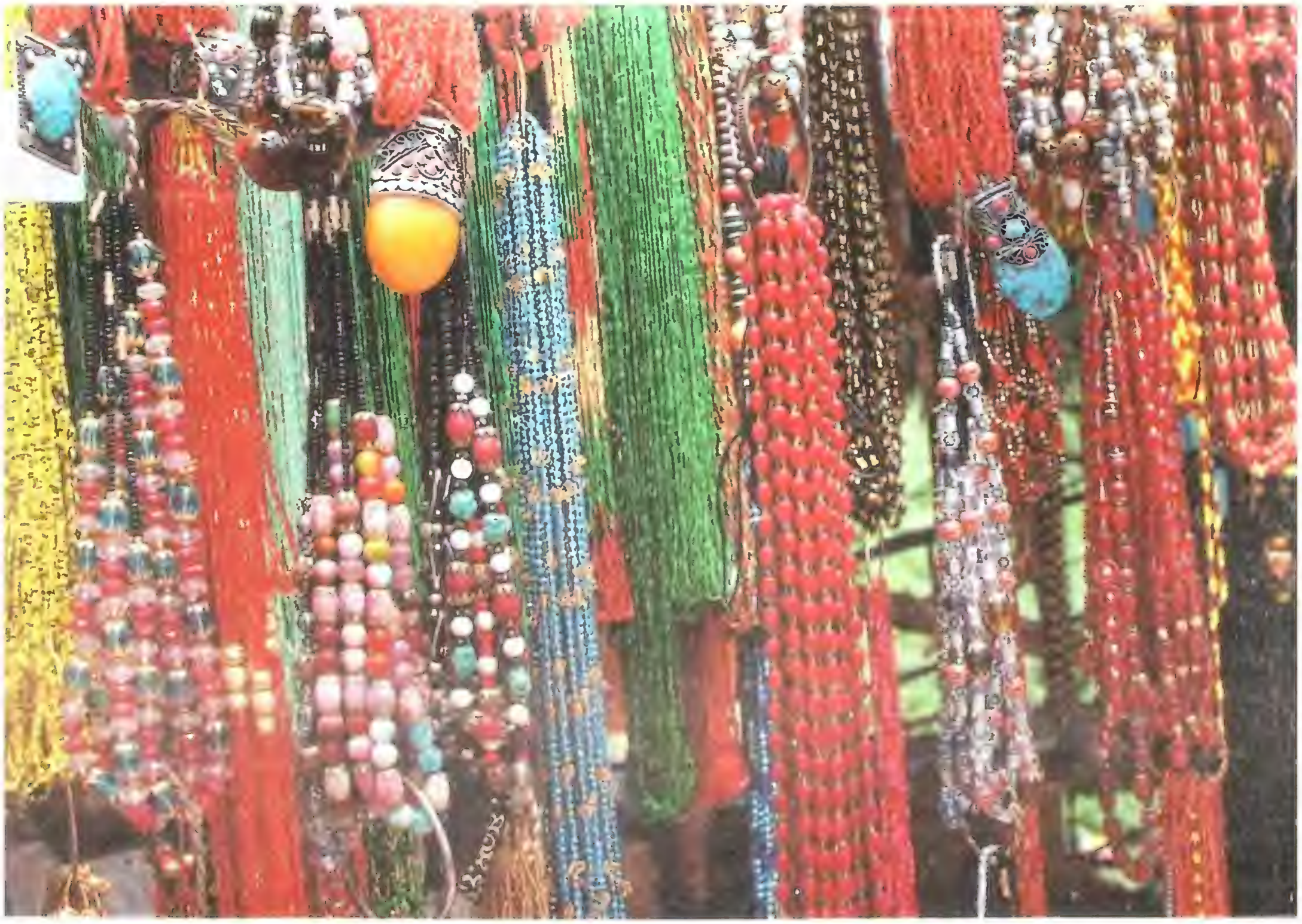

Da, este într-adevăr foarte frumos. Dar cât costă?
Să vă spun în dolari, domnule?
Nu e nevoie, în rupii. Încă mai am rupii schimbate.
În rupii s-ar putea să vă pară prea mult.

Bine, atunci spuneți în dolari. Oricum, mă descurc mai ușor în dolari.

Omul scoate un calculator de buzunar, apasă butoanele și display-ul afișează cifra 980.

Hmm, o mie de dolari!

Eiiii, nu chiar. Și oricum, mai negociem.

Oricum e foarte mult.

Așa e, dar ce vedeți dvs., domnule, este capodopera unui mare meșteșugar. Priviți cât de perfectă e lucrătura, și culorile, priviți culorile, armonia, atingeți-l, simțiți cât de fin este, o frumusețe, vă spun, o frumusețe... Am însă ceva asemănător și mai ieftin. Pot să vă întreb de unde sunteți, domnule? *Aaa, Romania, great football!*

Între timp a strâns covorul și dispare cu el, apoi revine și începe să caute printre sulurile așezate în stive în jurul nostru. Trage din când în când câte un sul, îl desface la un capăt, dar nu e covorul căutat. În cele din urmă, desfășoară unul în fața mea ținându-l ridicat în aer. Are tot modelul cu pomul vieții, dar altă lucrătură, mai subțire, căci nu e din lână, ci un amestec de bumbac și probabil mătase, oricum pe alte culori. Este frumos și acesta, doar că ceva mai banal. Vânzătorul așază covorul jos, își scoate papucii ca și cum n-ar vrea să calce pe el, și începe să-l mângâie cu dosul palmei, apoi și cu degetele ușor răsfirate...

Do you see the beauty of the colours, sir? Soooo biutiful! Și felul în care este lucrat... Priviți, priviți de aproape ce forme frumoase fac cusăturile și desenul...

Și îl ridică ușor de o latură, apoi îl lasă jos la fel de lent, îl ridică puțin de un capăt, îl lasă înapoi, iar îl ridică, iar îl așază lent pe podea și, în tot acest balans, covorul începe să-și schimbe culorile, nuanțele alunecă pe deasupra desenului, liniile își schimbă reflexiile, apele covorului mă fură, mă atrag, mă ametesc plăcut, *soooo biutiful, look at the colours, look at the colours, seeee, they are a-changin', sooo biutiful*, vocea vânzătorului e tot mai slabă, dar în același timp mai pătrunzătoare, la fel de moale precum covorul de care nu-mi mai pot dezlipi ochii, o căldură se ridică din pomul vieții și mă cuprinde din tălpi până în creștet, *sooo biutiful*, parcă m-ar lua o ameteală, dar de fapt mă simt relaxat, *loook at the colours*, în curând am să plonjez în ele, apele covorului mă cheamă, vocea vânzătorului, vocea lui melodioasă, caldă și bună mă cheamă de după pom în covor, *biutiful, biutiful*, trebuie doar să pășesc pe el, trebuie că e moale, moale și fin, să mă las jos, să mă lungesc între ramurile covorului, *loook at the colours, sir*, să visez la culorile alea, să mă învelesc cu ele, cu ramurile, cu frunzele moi, moi și fine... Dar vânzătorul lasă covorul pe podea și culorile își revin, eu îmi revin, sau doar cred că îmi revin, pentru că vânzătorul s-a apropiat de întrerupătorul reglabil, acum îl rotește înainte și înapoi, scade ușor luminozitatea, apoi o crește treptat, *seee the colours, look how biutiful they are a-changin', sooo biutiful*, culorile încep să alunece și să joace din nou în fața ochilor mei, desenul e același și mereu altul, culorile trec unele în altele, dispar în desen și revin

ca iluziile unor vagi cameleoni textili, *sooo biutiful*, lumina crește și aduce alte nuanțe, lumina scade și nuanțele se ascund în alte nuanțe, se rotesc, copacul e acum o mandală, se rotește până ce corpul meu se încălzește, mă cuprinde moleșeala, brațele îmi atârnă și-mi doresc ca vocea vânzătorului să mă mângâie, să mă ghideze printre culori, să mă ia pe fiecare culoare în parte, pe culoarele covorului să mă ducă în grădina copacului vieții unde totul e *biutiful* și odihnă...

Cumva reușesc să mă desprind de vraja asta, mă scutur și îmi dreg vocea zgomotos. Vânzătorul își întrerupe mantra, lasă covorul să cadă și rotește întrerupătorul la maximum. Îi mai pun așa vreo două întrebări și ies precipitat din magazin, în soarele amiezii, trag aerul străzii în piept, mai arunc o privire covorului din vitrină și plec spre hotel cu gândul să-l trimit și pe Cătălin. În buzunar găsesc o carte de vizită, nu-mi amintesc când mi-a dat-o, pe care e trecută adresa magazinului, un nume (Qayoom) și desenul unui covor deasupra căruia scrie: *Humans, just feel me!*

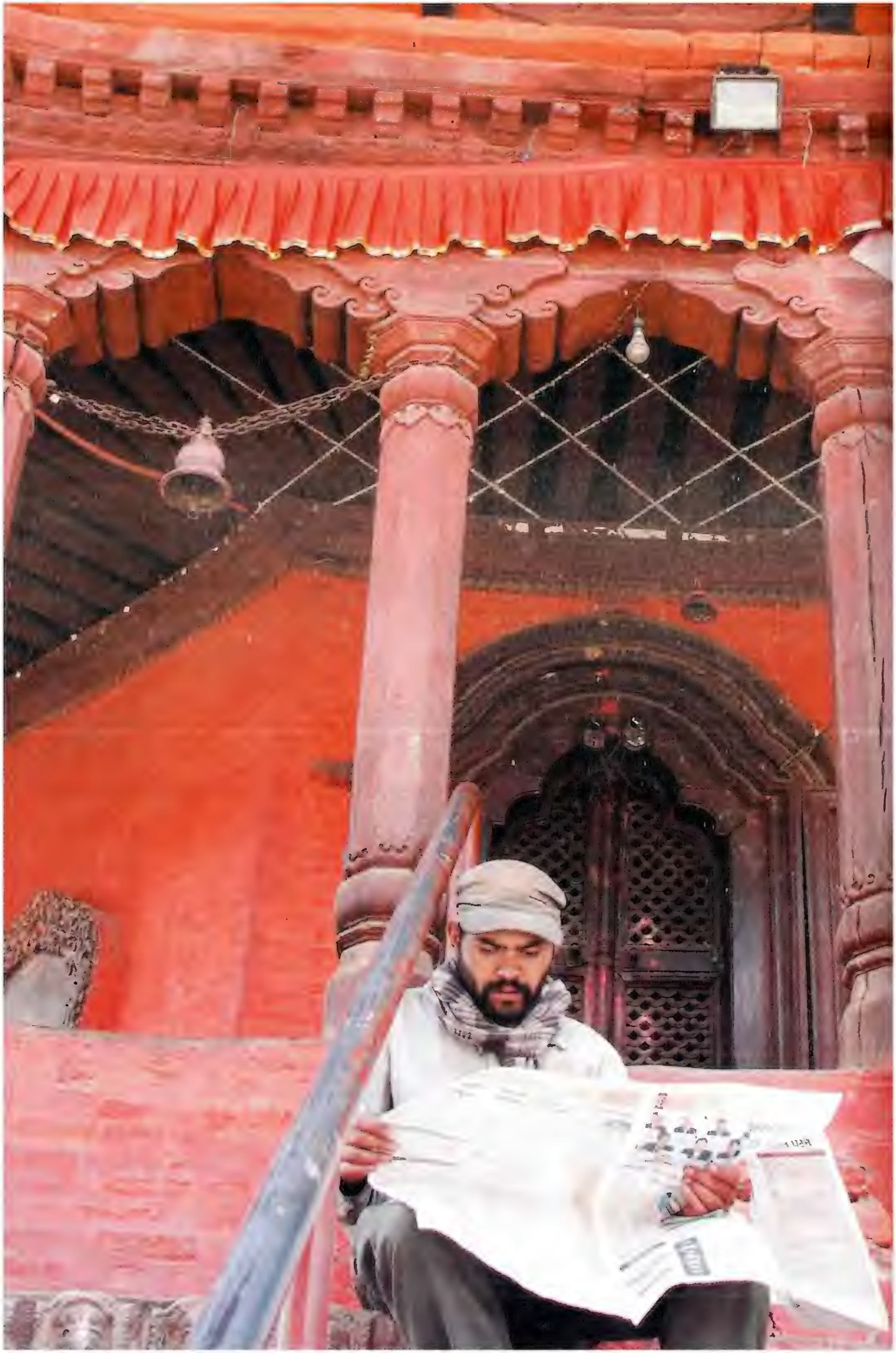

Nepalul din gazete

Mă opresc la o terasă și răsfoiesc ziarele nepaleze de limbă engleză, mai bune, apropo, decât orice cotidian de la noi. În *The Rising Nepal* mă opresc asupra unui articol de o pagină întreagă, *provided by the Association of Foreign Culture Exchange of the Tibet Autonomous Region*, care este propagandă chinezească pură. Spicuiesc: „Tibetul n-a fost niciodată fantastic precum în scrierile despre Shangri-La. Tibetanii au trăit aici în ultima mie de ani ca în Europa medievală, într-o formă de șerbie feudală teocratică. Mai mult de 95% dintre tibetani erau iobagi și sclavi exploatați de nobilime și de seniorii călugări. În multe privințe, Tibetul era un loc chiar mai întunecat decât Europa medievală... În ultimii șaizeci de ani însă, Tibetul a trecut prin enorme schimbări[1]. Sistemul social din Tibet a făcut un pas istoric de la șerbia feudală la democrația populară socialistă. Iobagii și sclavii de odinioară se bucură acum de drepturi egale, garantate de Constituție. Având drepturile umane respectate, tibetanii se bucură acum și de drepturi politice. La alegerile locale din 2007 s-a înregistrat o prezență a populației de 96,4%, în unele locuri atingând chiar 100%..." Mă opresc din lectură de-a dreptul indignat. Dar cum rămâne cu cele peste 6 000 de temple și mânăstiri distruse de Revoluția Culturală și cu aproape un milion de tibetani uciși de armata lui Mao pentru a li se băga pe gât această „democrație populară socialistă"!? Mai încolo dau peste un mic articol dedicat unui simpozion organizat în Kathmandu cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la eliberarea (de sub „jugul feudal", se-nțelege) a Regiunii Autonome Tibet, unde oficialii chinezi au subliniat faptul că „un Tibet liber ar putea amenința chiar suveranitatea Nepalului", îndemnând guvernul nepalez să „controleze în continuare activitățile suporterilor lui Dalai Lama și celelalte demonstrații anti-China". Căci, nu-i așa, un Tibet *liber* ar putea compromite „*eliberarea* Regiunii Autonome Tibet" care se presupune că a avut loc acum o jumătate de secol cu mărinimosul ajutor chinezesc! Dar propaganda merge mână în mână cu dezinformarea, căci Tenzin Gyatso, cel de-al 14-lea Dalai Lama, cel care a condus timp de 60 de ani guvernul tibetan în exil, niciodată

1. China și-a anexat Tibetul în 1951.

nu a militat pentru eliberarea sau independența Tibetului, ci doar pentru recâștigarea autonomiei administrative și politice.

În *The Himalayan Times*, la poșta redacției, oamenii sunt foarte dezamăgiți de felul în care politicienii conduc țara și de felul în care decurge promulgarea Constituției. Unul dintre aceștia, pe nume Sunil, scrie exact ce mi-a spus Rishi deunăzi: „Maoiștii continuă să bată oamenii și să-i stoarcă de bani, anulează procesele intentate împotriva lor, au monopolizat sistemul fragil de dezvoltare a proiectelor, formează noi grupuri paramilitare, n-au retrocedat pământurile confiscate cu forța... Nu avem nevoie de o Constituție atâta timp cât atrocitățile maoiste nu vor fi aduse în fața justiției." Un alt cititor, Santosh, amenință cu revolta populară: „Dragi politicieni, nu uitați ce i s-a întâmplat regelui Gyanendra! Nu uitați că suntem cu ochii pe voi și vă judecăm fiecare acțiune. Faceți-vă treaba mai bine, altfel vom da și cu voi de pământ!" Un material despre exodul forței de muncă avansează cifra de 27 000 de nepalezi care pleacă lunar să muncească în Malaezia,

în țările din Golful Persic și în Coreea de Sud. Israelul deja nu-i mai primește pe muncitorii nepalezi, dar femeile nepaleze încă mai pot găsi oferte bune de muncă în domeniul asistenței medicale. Un articol se ocupă de numărul mare de accidente rutiere înregistrate în ultimul timp, „cauza principală fiind neglijența șoferilor". Sigur că da!

The Kathmandu Post se ocupă pe larg de greve și de problema Constituției, dar mă opresc asupra unui articol despre refuzul producătorilor de tutun de a accepta mărirea taxelor și de a acoperi 75% din pachetele de țigări cu imagini și avertismente referitoare la riscurile fumatului. Companiile de tutun au înaintat un memorandum Parlamentului și camerelor de comerț și incită antreprenorii și fermierii să facă demonstrații de protest spunându-le că noua lege îi va jefui. Legea e tot amânată de vreo șase ani, iar activiștii se tem deja de influența politică a companiilor de tutun. Un profesor este investigat că ar fi vândut unor studenți, pentru suma de 40 000 de rupii (570 de dolari), subiectele unui examen de liceu. Ziarele mai vorbesc și

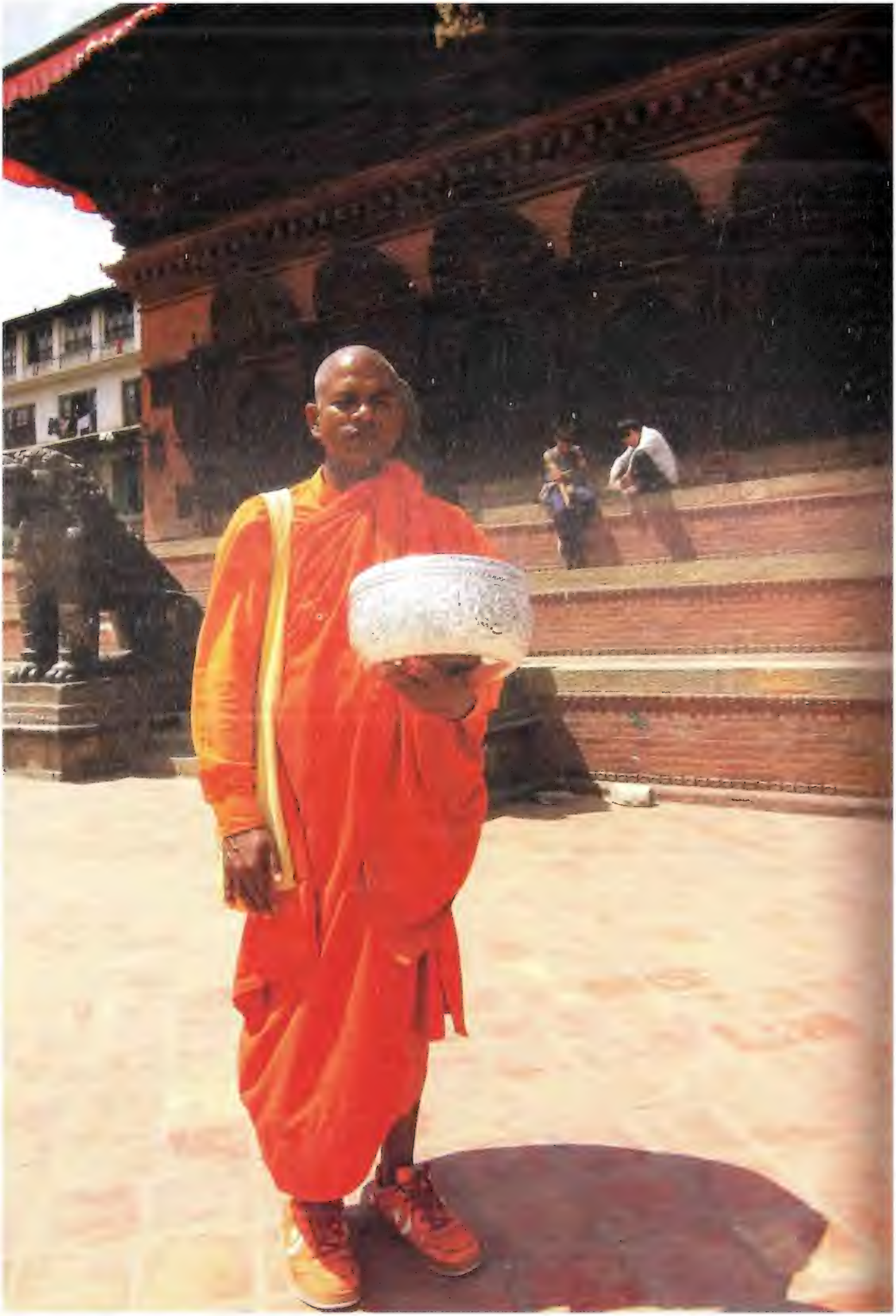

despre noi atentate teroriste ca formă de răzbunare pentru moartea lui Bin Laden. „Îți dai seama, dacă are loc vreun atentat la consulatul american de aici, noi suntem pe lista suspecților!“ spune Cătălin.

Nebunia în Thamel începe cu adevărat abia după apus. De o parte și de alta a străduțelor înguste și aglomerate, pe care motoretele, bicicletele și ricșele zbârnâie în toate părțile, se înalță clădiri de câteva etaje, la fiecare etaj fiind deschis câte ceva: la parter poate fi un magazin de covoare, la primul etaj un restaurant, iar la etajul doi un club. Ferite de ochii străzii, cluburile sunt întotdeauna la etajul cel mai de sus, căci multe dintre ele funcționează și ca bordeluri. Thamel este Red Light District din țara lui Buddha. Nu e suficient să fii atent la ce se întâmplă în jur sau să ai grijă ca nu cumva să fii scuipat din greșeală (nepalezii scuipă peste tot, oricând le vine, „scuipatul pe jos e salut național“, cum zice Cătălin), trebuie și să ridici privirea. Căci spectacolul vizual se desfășoară și pe verticală, acolo unde, pe stâlpii și pe fațadele clădirilor, mii și mii de reclame și panouri par niște post-it-uri uriașe lipite pe fațadele clădirilor. Babel hindus isterizat consumist, acest Thamel! Muzicile se amestecă cu claxoanele și cu hărmălaia străzii, mii de becuri, neoane, spoturi și felinare luminează în toate culorile și la toate intensitățile, duhorile gunoiului aruncat direct în stradă și fumul eșapamentului rablelor din trafic se amestecă cu aromele condimentelor din restaurante și cu parfumul bețigașelor arse în temple sau în fața magazinelor. Dar, cum ar spune Kipling, ca să ajungi să cunoști o țară străină mai întâi trebuie s-o miroși.

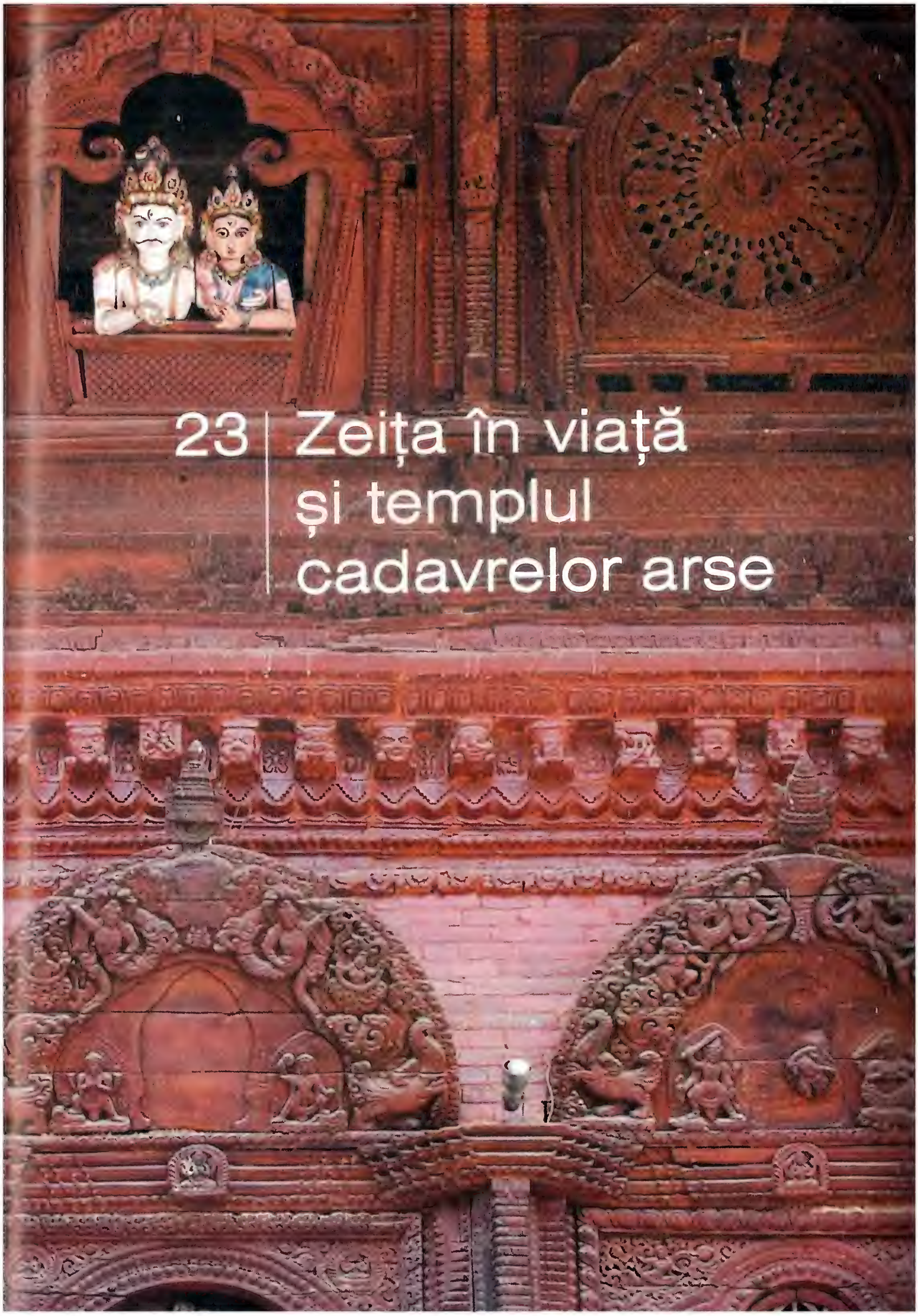

23 | Zeița în viață și templul cadavrelor arse

23 mai **Kathmandu**

Îl duc și pe Cătălin să-i arăt covorul din vitrină și să-l cunoască pe vânzătorul hipnotizator. Nimeresc strada, găsesc și magazinul, dar storurile sunt trase.

Astăzi este ziua noastră de culturalizare, așa că mergem să vizităm câteva dintre cele peste 2 700 de sanctuare și temple[1] ale acestui oraș numit cândva Kantipura. Luăm un taxi și avem o dată în plus imaginea unui Kathmandu oraș rural: străzi asfaltate care dau în ulițe cu bolovani, gropi și țărână (să circuli aici cu mașina e ca și cum ai merge în căruță undeva pe coclauri la

1. 800 dintre acestea sunt incluse în Patrimoniul Mondial UNESCO.

țară), clădiri noi de sticlă lângă dughene de tablă ruginită, lângă temple vechi de lemn, lângă case de cărămidă ruinate... Pe marginea străzilor, măcelarii își întind carnea direct pe ziare, femeile își spală copiii, iar cerșetorii dorm cu vacile sau câinii lângă zidurile caselor, împărțind trotuarele cu fierari, croitori, tâmplari și cu vânzătorii ambulanți care-ți oferă sucuri și fructe de lângă grămezile de gunoaie... Orașul e toxic și epuizant. În aer e praf, miroase a duhori și a noxe, iar zgomotul e asurzitor, Kathmandu fiind unul dintre cele mai poluate orașe din lume (oamenii spun că în anii '80 puteai vedea munții de aici), de unde și numărul mare al celor care umblă pe străzi cu măști textile pe față.

Prima oprire este la Pashupatinath[1], cel mai important templu hindus închinat lui Shiva și cel mai vechi din Kathmandu, reconstruit în secolul XVII după ce pagodele, datând din jurul anului 400, au fost distruse de termite. Preoții acestui templu, cu pinaclu de aur și ale cărui pagode sunt ornate exclusiv cu linga[2], sunt preoți hinduși indieni și se numesc bhattas, cel mai mare dintre ei neavând de dat socoteală decât regelui. Iată și motivul pentru care bhattas au fost, nu doar simbolic, cea mai puternică forță împotriva maoiștilor. După transformarea Nepalului din regat hindus în stat laic, maoiștii au încercat să-i schimbe cu preoți hinduși nepalezi, conflict care în 2009 a degenerat în violențe stradale între forțele maoiste paramilitare și credincioșii hinduși. Pe aleea de câteva sute de metri de la intrare se vând flori, ghirlande, brățări, rozarii din semințe de rudraksha („lacrimile lui Shiva"), pudră de santal și alte asemenea obiecte necesare ritualurilor, toate într-o varietate și un colorit care îți iau ochii. Bazarul este intrarea în templu! Plătim câte 500 de rupii (enorm!), deși noi, străinii, nici măcar nu avem voie în curtea interioară a templului, căci, printre alte păcate, am putea purta curele sau încălțăminte din piele de vită. Șocul vine însă când ajungem pe marginea râului Bagmati, care traversează grădina templului și care, fiind râu sacru, este incredibil de murdar. *Dirtiness is next to Godliness!* În apa maronie pe care plutesc tot felul de murdării și gunoaie, unde intră

1. Pashupati (Stăpânul vitelor) este epitetul sanscrit al lui Shiva.
2. Principiul masculin–feminin al creației și simbolul falic al lui Shiva.

vacile și se balegă, unde se spală câinii, iar maimuțele caută printre resturile plutitoare ceva de rontăit, ei bine, în apa asta ca un canal de scurgere a reziduurilor de tot felul sunt băgate picioarele morților înveliți în cearșafuri portocalii, înainte de a fi așezați pe altare de ciment și arși. În jurul nostru fumegă deja patru cadavre și sunt pregătite pentru purificare alte două. Fumul se ridică sus în cer, dar vântul îl duce, de fapt, în toate părțile. Respirăm mirosul de carne arsă („privilegiu" pentru care am plătit 1 000 de rupii) încercând să urcăm cât mai repede treptele spre dealul de dincolo de râu, deasupra celor douăsprezece altare ale lui Shiva, unde nu mai suntem în calea fumului și de unde putem urmări ritualul mai bine. Familia udă în apa râului picioarele mortului, apoi îl depune pe un rug în jurul căruia a așezat ghirlande de flori (roșii pentru femei, galbene pentru bărbați), iar fiul cel mare aprinde cu o torță lemnele de sub trupul neînsuflețit, în timp ce se recită mantre. Cenușa va fi apoi aruncată în râul Bagmati, ale cărui

ape se varsă în Oceanul Indian. O cireadă de vaci trece în goană prin grădina templului în timp ce mirosul de „human curry“ învăluie grădina templului[1].

Tot aici, în Pashupatinath, în noaptea de 13 spre 14 februarie („noaptea noii luni“) se desfășoară și Maha Shivaratri (noaptea lui Shiva), unde timp de o zi și o noapte 30 000 de hinduși din Nepal, India și Bangladesh, plus încă 5 000 de turiști din toată lumea, vin să-l celebreze pe Shiva. Atunci templul este deschis toată noaptea, curtea și grădina sunt luminate cu felinare, hindușii aduc frunze de bael, se îmbăiază în apele sacre ale râului Bagmati pe care plutesc bărci ornamentale, preoții bhattas oferă ceai, iar

1. În povestirea „Aryaghat“ din volumul *Nothing to Declare* (2011), scriitorul și jurnalistul nepalez Rabi Thapa descrie în amănunt tot acest ritual al incinerării în templul Pashupatinath a unui tânăr nepalez care s-a sinucis în State, unde plecase să muncească.

înțelepții peregrini (acei sadhus sau baba) oferă, în pielea goală, marijuana. Cu un astfel de sadhus ne fotografiem și noi, dar numai după ce ne cere – iar noi îi oferim – toate rupiile pe care le mai avem prin buzunare.

Stupa boabelor de rouă

De la sacrul, aglomeratul și murdarul Pashupatinath al hindușilor, mergem la Boudanath („stupa zeului înțelepciunii"), liniștitul relicvariu sferic budist (stupa), văruit în alb și șofran, ornat cu steagurile multicolore de rugăciune și unul dintre cele mai largi și mai înalte din lume (are 43 de metri înălțime). Și aici accesul turiștilor este interzis, căci numai preoții au voie în apropierea mormântului lui Kassappa, una dintre reîncarnările lui Buddha. În timpul sărbătorilor celebrate la Boudanath, credincioșii hinduși și budiști înconjoară stupa în sensul acelor de ceasornic, rotind

cilindrii rugăciunii și rostind mantre sub privirea lui Buddha, ai cărui ochi sunt pictați de jur împrejur.

O legendă spune că inițiativa construcției i-a aparținut unei văduve pe nume Jyazima, care a dorit să-i aducă lui Buddha o ofrandă grandioasă. Etnicii newari au însă o altă legendă legată de această construcție pe care ei o numesc Khasti Chaitya („stupa boabelor de rouă") și care ar fi mormântul, construit din mortar și rouă, al unui virtuos rege decapitat din propria dorință chiar de către fiul său, ca ofrandă adusă zeilor pentru a-i îndupleca să trimită ploaia în regat.

Nu se știe clar nici cine a construit acest Boudanath – unul dintre regii hinduși Sivadeva sau Manadeva, ori împăratul tibetan Trisong Detsen –, nici când a fost construit, oricum cândva în secolul V d.Ch. Situație semnificativă pentru felul în care religiile și culturile de aici se întrepătrund indistinct. Încă un exemplu: Buddha s-a născut în Nepal (la Lumbini, undeva în secolul V î.Ch.), budismul s-a format însă în India și a fost adus în Nepal abia două secole mai târziu, iar astăzi e predominant în Tibet, unde un bărbat din cinci e călugăr budist. Hinduismul a preluat panteonul zeităților budiste și, printre numeroase alte practici, vegetarianismul. Așa cum limbile nepaleză și hindi, derivate amândouă din sanscrită, au foarte multe în comun, idealul ecumenic este aici o realitate de mii de ani.

Fetița zeiță

Următoarea oprire o facem în Piața Durban, la templul unde trăiește zeița în viață sau Kumari Devi („zeița fecioară", în sanscrită), care nu va părăsi, până la prima menstruație, acest templu-colivie pătrată de lemn sculptat în filigran. Ritualul zeiței în viață, venerată deopotrivă de hinduși și de budiști, nu și de tibetani, datează abia din secolul XVII și are la bază mai multe și foarte variate legende. Cu adevărat interesant este ritualul în sine al alegerii zeiței în viață, care se face numai din rândul castei newari shakya (căreia i-a aparținut și Buddha), fetița trebuind să nu fi fost niciodată bolnavă, să nu aibă semne pe corp și nici vreun dinte de lapte

căzut. Legenda mai spune că zeița în viață ar trebui să aibă „gâtul prelung precum o cochilie, corp de forma smochinului, coapse de căprioară, piept de leoaică, voce blândă și clară ca a raței, gene ca ale vacii, părul și ochii negri, mâini și picioare mici, douăzeci de dinți de lapte, iar sexul – mic și discret". După ce este aleasă, în timpul sărbătorii Dashain, fetița de 4-5 ani trebuie să demonstreze că are calmul și curajul zeiței Taleju, a cărei întrupare este, dormind într-o cameră din templu „decorată" cu 108 capete de bivoli și de capre proaspăt tăiate.

După ce împlinește și alte ritualuri tantrice, noua Kumari Devi își va petrece perioada de divinitate îmbrăcată în roșu și închisă în vechiul templu, numit Kumari Ghar, pe care nu-l va părăsi decât cu ocazia unor sărbători și atunci numai într-o lectică de aur, căci picioarele ei sacre și mereu goale nu mai au voie să atingă pământul. Foarte rar și doar câteva secunde are voie să apară la fereastră pentru a fi văzută de credincioșii din piață, care o așteaptă cu adorație și evlavie tot timpul. Unii petiționari norocoși și foarte

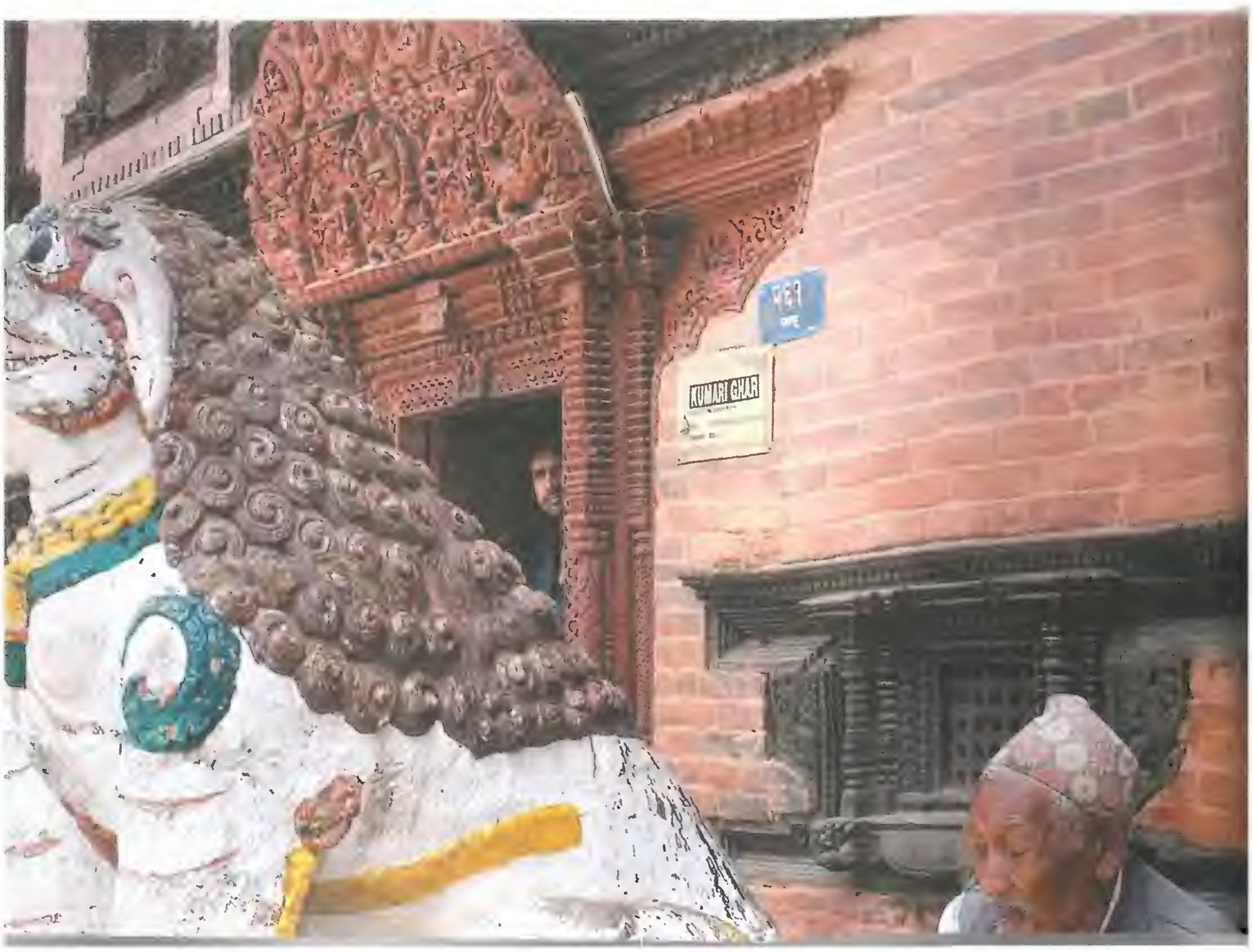

bolnavi o pot întâlni pentru a-i aduce ofrande și pentru a-i atinge picioarele sacre pe care regele poate chiar să i le sărute. Kumari Devi nu are voie să vorbească cu nimeni, dar gesturile ei (tăcerea, râsul, tremurul, frecatul ochilor, bătutul din palme și altele) sunt interpretate, conform unui cod, drept prevestiri. Superstițiile populare spun că bărbatul care se va căsători cu o fostă zeiță va muri în șase luni scuipând sânge. Cu toate astea, soții tuturor celor nouă foste Kumari Devi trăiesc și sunt tați. Pe actuala zeiță în viață o cheamă Matina Shakya și are șapte ani.

Valea zeilor

Imensa piață Hanuman-dhoka Durbar este, de fapt, un ansamblu muzeal în aer liber care numără nu mai puțin de 43 de temple și altare închinate zeilor hinduși și budiști, toate construite între secolele

XII-XVIII. Piața este, evident, un talcioc și e populată, în principal, de vânzători ambulanți, cerșetori și mii de porumbei hrăniți ca ofrandă adusă zeilor. Un baba complet gol traversează piața prin fața noastră, iar în magazine remarcăm svastica pe numeroase obiecte de cult: este simbolul jainismului și un vechi semn considerat purtător de noroc.

Apucăm să vedem doar o mică parte din templele închinate lui Shiva, Vishnu Ganesh, Harikrishna, Narasimha, Gorakhnath sau Hanuman (zeul reprezentat ca maimuță). Templul Taleju își deschide ușile doar o dată pe an, în timpul sărbătorii Dashain, are o înălțime de 37 de metri și, până de curând, s-a considerat de rău augur să se construiască clădiri mai înalte. Despre Tempul Kasthamandap cu ale sale trei pagode se spune că ar fi fost construit dintr-un singur copac de santal. Templul Jagannath este cel mai vechi din tot acest ansamblu (datează din 1563) și este ornamentat exclusiv cu sculpturi erotice cât se poate de explicite. Imaginea în piatră a lui

Bhairab (reprezentarea lui Shiva într-un act distructiv) a fost folosită de guvern ca loc unde oamenii jurau să spună adevărul...

Năuciți de tot acest ansamblu de temple care încep să-și amestece zeii în capul nostru de nu mai știm care cum cine încarnarea cui e și ce alte nume mai poartă, ne gândim să luăm o pauză și să cugetăm la ce-am văzut. „Dacă respingi mâncarea, ignori obiceiurile, te temi de religie și eviți localnicii, mai bine rămâi acasă", a scris cândva scriitorul James Michener. Din toată această enumerație, doar mâncarea ne-a mai rămas de încercat, așa că mergem la un restaurant tip fast-food cu meniu chinezesc, indian și nepalez. Totul este atât de condimentat, încât mâncăm, transpirăm și plângem. Mâncăm.

24 | Ultimul joint în Kathmandu

24 mai Kathmandu

La ora șapte dimineața străzile sunt pustii și încă și mai murdare. Peste noapte restaurantele și hotelurile din Thamel au aruncat gunoiul nu în pubele, nu în containere, nu în saci menajeri, ci direct în stradă, chiar lângă intrare. Grămezi de resturi s-au înălțat pe străzi, iar acum trei bărbați cu măști textile pe față încarcă gunoiul cu mâinile în saci de rafie vărsați de un al treilea într-un camion. Trece o cisternă pe care scrie Siddhartha Water Supply.

Azi e zi de cumpărături și învățăm cum să ne târguim. Cătălin caută să cumpere un khukuri, tradiționalul cuțit cu lama de oțel curbată, înrudit

cu maceta și devenit simbol național al Nepalului[1]. Cu mâner de fildeș sau din os de bivol, bine echilibrat și ușor de manevrat datorită formei, khukuri e bun în gospodărie și în agricultură, la vânat sau în luptă (ideal pentru spintecat, regimentele Gorkha îi datorează faima) sau în diverse ritualuri hinduse când, în timpul sărbătorii Dashain, de pildă, este sfințit într-un ceremonial special. Intrăm în mai multe magazine și, vreme de o oră, ne trec prin mâini zeci de cuțite de toate mărimile, aliajele și tipurile de mâner. Ne oprim în cele din urmă într-un magazin unde doi ruși deja se târguiesc cu vânzătorul. Pe cât de roșii în cap sunt zdrahonii rusnaci îmbrăcați în tricouri cu Che și cu steaua revoluționară, pe atât de dur negociază cu bietul vânzător care se învoiește, într-un final, să le vândă două cuțite la prețuri înjumătățite. Situația îi convine lui Cătălin, care poate invoca precedentul, doar că el vrea un khukuri decorativ, la un preț de pornire mult mai mic. După o scurtă tatonare și el, și vânzătorul s-au încins: „De ce nu sunt afișate prețurile? Asta înseamnă că poți cere oricât. De unde știu eu că prețul cerut acum, pe loc, nu e de trei ori mai mare decât face cuțitul? Nu e corect. În țara de unde vin eu prețurile sunt fixe și afișate...", „Dacă-ți fac reducere, pot foarte bine să închid magazinul. Mai bine ți-l dau degeaba și aștept să mor de foame. Nu găsești în tot Thamelul un magazin cu khukuri-uri mai bine făcute și la prețuri mai bune. De ce ții să cumperi neapărat de la mine? Du-te unde sunt mai ieftine și mai proaste..." După douăzeci de minute în care nici unul nu se lasă, iar mie-mi vine să-mi tai venele de plictiseală (doar că nu mă decid cu care model de khukuri din cele câteva zeci expuse), cei doi cad la învoială și Cătălin plătește doar 1 200 de rupii din cele 1 800 cerute inițial.

Mergem să mâncăm și în timp ce ne fotografiem cu cuțitul în ipostaze de Rambo vine și chelnerul: „Frumos khukuri." „Cât credeți că am dat pe el?" îl întreabă Cătălin. „Mai mult de 500 de rupii nu face", zice chelnerul și amândoi izbucnim în râs. Încă nu ne pricepem să negociem. Dar învățăm repede. Ne dăm seama că, în general, prețurile sunt cu până de patru ori

1. Cel mai vechi khukuri este expus în Muzeul Național din Kathmandu și datează din 1559.

mai mari. Așa că oferim din prima doar 70% din prețul cerut, vânzătorul nici să nu audă, după care dăm să plecăm din magazin, însă cum punem piciorul pe trotuar vânzătorul ne strigă, e de acord. Asta e tot.

Mandala handmade

Intrăm într-un magazin de design unde ne interesăm de niște planșe cu mandale desenate în filigran. Liniile sunt microscopice și foarte complicate, dar minuțios și fin executate, în mai multe culori, pe pânză de bumbac. Ne oprim asupra unui desen care-l înfățișează pe Buddha având sâni (nu e ceea ce credeți!). Vânzătorul zice că mandala e handmade, lucrată cu acul timp de o lună de un mare artizan, și ne spune că 8 000 de rupii este cel mai bun preț la care ne-o poate da. Cătălin susține că e printată, că de fapt e un produs de serie și-i cere vânzătorului să ne demonstreze că

e handmade. Omul scoate o lupă să studiem micile imperfecțiuni ale liniilor desenului. „Asta nu demonstrează că nu e copie, ci faptul că și originalul avea imperfecțiuni", zice Cătălin. Vânzătorul se supără și nici nu mai vrea să vorbească cu noi, ne întoarce spatele ca un copil. Dacă nu este cu adevărat ofensat și frustrat de faptul că-i punem la îndoială onestitatea, atunci e un actor destul de bun. Pe mine mă impresionează, îl cred și îmi pare rău că l-am amărât. E foarte posibil să nu poată demonstra autenticitatea mandalei în fața unor novici aprioric increduli ca noi. În timp ce Cătălin continuă să studieze cu lupa desenul, intră un amic de-al vânzătorului și acesta i se plânge de ce i se întâmplă. Vorbește în nepaleză, dar din ton înțeleg prea bine ce-i spune. Amicul râde superior și dă din mână a lehamite privindu-ne. Cătălin își reformulează îndoiala spunând că e plin Thamelul de aceeași mandală, iar vânzătorul îl sfătuiește să ducă desenul la o expertiză când va ajunge acasă, și-o să vadă el că-i va da atunci dreptate: mandala chiar e handmade. Adică *după* ce a cumpărat-o și la un continent distanță! Pe mine,

CAPPUCCINO
TAYONA
ART GALLERY
QUI
IL BUON GELATO ARTIGIANALE
TOURIST NFORMA

argumentul ăsta disperat mă face să cred și mai mult spusele vânzătorului, care însă scade brusc prețul la 5 000 de rupii. Când ieșim pe ușa magazinului ne strigă 3 000, dar noi oricum nu voiam să cumpărăm mandala aia. Ne interesa doar negocierea.

Într-un magazin de bijuterii, Cătălin cere o pereche de cercei de aur cu piatră de topaz. Vânzătorul nu lasă nici un dolar sub prețul inițial de 200, dar nici nu ne poate dovedi sau garanta în vreun fel autenticitatea materialelor. Joacă până la capăt pe cartea onestității și a încrederii: „Aș fi putut să vă spun că aurul e de 22 de karate, dar eu v-am spus că e doar de 14. Iar piatra e topaz adevărat. Dacă mă credeți, cumpărați cerceii, dacă nu, nu. Cu mai puțin de 200 de dolari nu pot să vând și nu e nici o supărare. Vă asigur însă că în magazinul meu nu se vând pietre sintetice. Magazinul meu e autorizat, iar eu sunt un om onest. Puteți merge să verificați prețurile oriunde. Veți vedea că acesta e cel mai bun." Ieșim din magazin și, surpriză!, omul nu ne oprește oferindu-ne un preț mai bun. O sută de metri mai încolo însă, într-un alt magazin de bijuterii găsim niște cercei de aur cu o piatră de topaz mult mai mare și la un preț cu 60 de dolari mai mic. Încurcate sunt căile negustoriei în acest Thamel!

Lumea în ultima zi

Mai avem doar două ore de stat în Kathmandu și, hoinărind prin Thamel, ne oprește un tip: *Do you smoke?* mă întreabă el. *Why? Do you wanna?* îi răspund arătându-i bucata de charas. Omul râde și îmi spune că îmi stă binc cu dhaka topi (pe care am cumpărat-o la o treime din prețul cerut). Mergem la o terasă și fumăm, cu tristețe, ultimul joint. La boxe se aude tabla lui Zakir Hussain cum bate ritmul acestui colț de lume ușor de iubit și greu de înțeles, gândindu-ne că poate ar merita să mai tragem o fugă aici anul viitor, așa, cam pe la mijlocul lui februarie. Un șoarece ne trece printre picioare, o pisică se plimbă pe țigla terasei chiar deasupra noastră. Îi povestesc lui Cătălin un basm nepalez în care un țăran întâlnește într-o zi un rishi și-l întreabă cum poate cheltui cel mai bine puținii bani

pe care îi are, iar bătrânul rishi îi cere banii în schimbul a trei sfaturi înțelepte: „Primul sfat e să-ți iei un șoarece. Al doilea sfat e să-ți iei o pisică. Al treilea sfat e să-ți iei un câine." Țăranul ascultă sfaturile și se dovedește că cele trei animale îl scot din multe încurcături, ba chiar îl îmbogățesc, până la sfârșitul poveștii.

În timp ce Cătălin savurează un lassi (un fel de iaurt) după altul, eu răsfoiesc *The Rising Nepal* de azi, unde articolele importante sunt dedicate problemei la zi: prelungirea datei adoptării Constituției și grevele organizate în ultimele două săptămâni de cele douăzeci și ceva de partide din parlament. Dezbaterile pe marginea Constituției sunt conduse de coaliția de stânga formată din Partidului Comunist Nepalez și Marxist-Leniniștii Uniți. În articolele politice revin expresii precum „consens național" și „proces de pace", căci există încă o Armată maoistă a Eliberării Poporului care are rolul de a asigura „sprijinul" popular pentru coaliția de stânga. Ca urmare a grevelor, din ultimele săptămâni, antreprenorii din turism au făcut și ei o grevă, protestând împotriva politicienilor care, în opinia lor, împiedică Nepalul să-și recâștige, în chiar Anul Turismului, „gloria pierdută". Un articol analizează exclusiv pierderile cauzate de aceste greve: dacă de la începutul anului au intrat în țară 168 958 de turiști, acum au fost anulate aproximativ 70% dintre rezervările din a doua jumătate a lunii mai. Un editorialist scrie însă despre beneficiile tuturor acestor greve care, interzicând circulația, au făcut pentru prima dată aerul respirabil în Kathmandu („Doar în zilele grevei am simțit cu adevărat că pot respira în orașul acesta. Și a fost grozav să văd atâția copii jucându-se pe străzi"). Un alt material se ocupă de recensământul dedicat „persoanelor celui de-al treilea sex", care stagnează din cauză că homosexualii nepalezi nu sunt pregătiți să înfrunte deschis prejudecățile societății. Până acum nimeni nu s-a declarat și nu s-a înregistrat în mod oficial homosexual, deși Nepalul a devenit una dintre destinațiile exotice importante pentru turismul gay, mai ales de când Sunil Babu Pant[1], primul

1. Sunil Babu Pant este membru al Partidului Comunist Unit (Maoist), a fondat Blue Diamond Society, singura asociație care militează pentru drepturile homosexualilor în Nepal, și deține o agenție de turism, Pink Mountains, care organizează luni de miere exotice pentru cuplurile gay occidentale.

politician gay nepalez, a reușit să obțină dreptul de a se oficia ceremonii de nuntă în stil hindus pentru cuplurile gay occidentale. Ca o paranteză, aici băieții merg pe stradă ținându-se de mână în semn de prietenie.

În rest, continuă știrile „post-Osama war", se anunță sprijinul UE pentru rebelii din Libia, tot UE extinde sancțiunile împotriva Iranului nuclear, președintele Yemenului, Ali Abdullah Saleh, refuză să-și dea demisia, socialiștii spanioli pierd alegerile locale și regionale, cei peste 140 000 de refugiați din Myanmar (unde, întins pe durata a șase decenii, continuă cel mai lung război civil din istorie) refuză să se întoarcă acasă; liderul nord-coreean Kim Jong Il mai face o vizită în China („singurul aliat din lume") cerșind orez „și alte alimente esențiale" pentru aniversarea unui secol de la nașterea lui Kim Ir Sen, moment când a promis că țara sa va atinge perioada maximă de „forță și prosperitate"... Azi Bob Dylan face 70 de ani, Terrence Malick a câștigat Palme d'Or cu *Tree of Life*, Justin Bieber și Eminem au triumfat la Premiile Grammy, Kate Moss anunță că Snoop Dogg va cânta la nunta ei, flamboaianta pălărie purtată de prințesa Beatrice la nunta regală britanică a fost vândută, în scopuri caritabile, la o licitație prin eBay pentru suma de 81 000 de lire sterline, filmul *Titanic* va apărea în 3D, Barcelona promite să câștige finala Champions League, o australiancă de 40 de ani a obținut, prin lege, dreptul de a folosi sperma soțului mort într-un accident în vederea fertilizării in-vitro... Pe versantul Kala Patthar a fost instalată o cameră de luat vederi botezată Mobotix (*highest webcam in the world*) care transmite live imagini în *high resolution* ale vârfului Everest (îmi notez link-ul: www.evk2cnr.org/WebCams/PyramidOne/current.jpg).

Așa arată lumea proiectată în ziare în ultima noastră zi în Nepal.

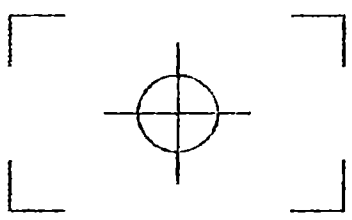

Once is not enough!

Se lasă seara și plecăm spre hotel toropiți de nostalgie. Decidem să facem cadou hașișul rămas primilor turiști care ne ies în cale și care ar părea că-l merită. Se-ntâmplă să vedem chiar un cuplu de hipioți îmbrăcați în cămăși largi și colorate de in. El e blond, are părul lung și poartă

barbă, ea e plină de piercinguri și de bijuterii din ață. „Hei, uite, noi părăsim Kathmandu în seara asta. Nu vreți voi hașișul care ne-a rămas?“ le spun. „Isuse, omule, noi abia putem să-l fumăm pe-al nostru“, zice el și ne punem toți patru pe râs. „Dar poate îl dăm cuiva care n-are“, vine fata cu soluția. *Take care!, Have a nice trip... home!* ne zâmbim și ne despărțim așa cum ne-am întâlnit: niște străini care pentru o clipă și-au intersectat idealul de *peace, love* & *understanding* cândva, pe înserat, pe o străduță din Thamel.

Plecăm cu taxiul de la hotel odată cu căderea întunericului. Cum nu există iluminat public, pe străzi se vede doar lumina slabă a celor câteva magazine care încă n-au tras storurile. Taxiul intră pe străzi neasfaltate și întunecate, iar în lumina farurilor vedem fugind copii desculți, băieți ținându-se de mână sau strânși în jurul vreunui telefon mobil, bărbați discutând așezați pe trotuar... Viața străzii continuă și pe întuneric, iar noi tresărim de fiecare dată când o siluetă apare brusc în raza scurtă și chioară a farurilor.

Ne apropiem de aeroport fără ca vreunul din noi să fi rostit vreo vorbă. La un moment dat, farurile luminează preț de o secundă un panou care anunță 2011 – Anul Turismului în Nepal și sloganul *Once is not enough!*. L-am citit până acum de nenumărate ori, dar abia acum îl înțeleg. Avem amândoi un nod în gât. Cătălin deschide vorba și spune că la un calcul sumar nu ne-ar trebui mai mult de 500 de dolari pe lună pentru a trăi în Kathmandu. Am mai putea rămâne, ne-am putea muta o perioadă, am putea reveni... Dar despre ce naiba e vorba aici, de ce plecăm cu sufletul franjuri și cu inima grea ca o stâncă, de ce parcă iar nu avem suficient oxigen în plămâni?! Ei bine, poate pentru că Nepalul chiar înseamnă:

Never
Ending
Peace
And
Love!

Mulțumesc Lidiei Bodea, Adei Rosetti, Ancăi Simionescu și lui David Neacșu, fără ajutorul cărora această călătorie și, implicit, această carte poate n-ar fi fost posibile. De asemenea, mulțumesc pentru sfaturi lui Ciprian Petcu și prietenilor mei: Elena, Lupik, Bogdan, Iuliana & Radu, Maria & Răzvan, care s-au cunoscut la nevoie. Și, nu în ultimul rând, îți mulțumesc ție, Cătălin, pentru inspirație și pentru că m-ai suportat.

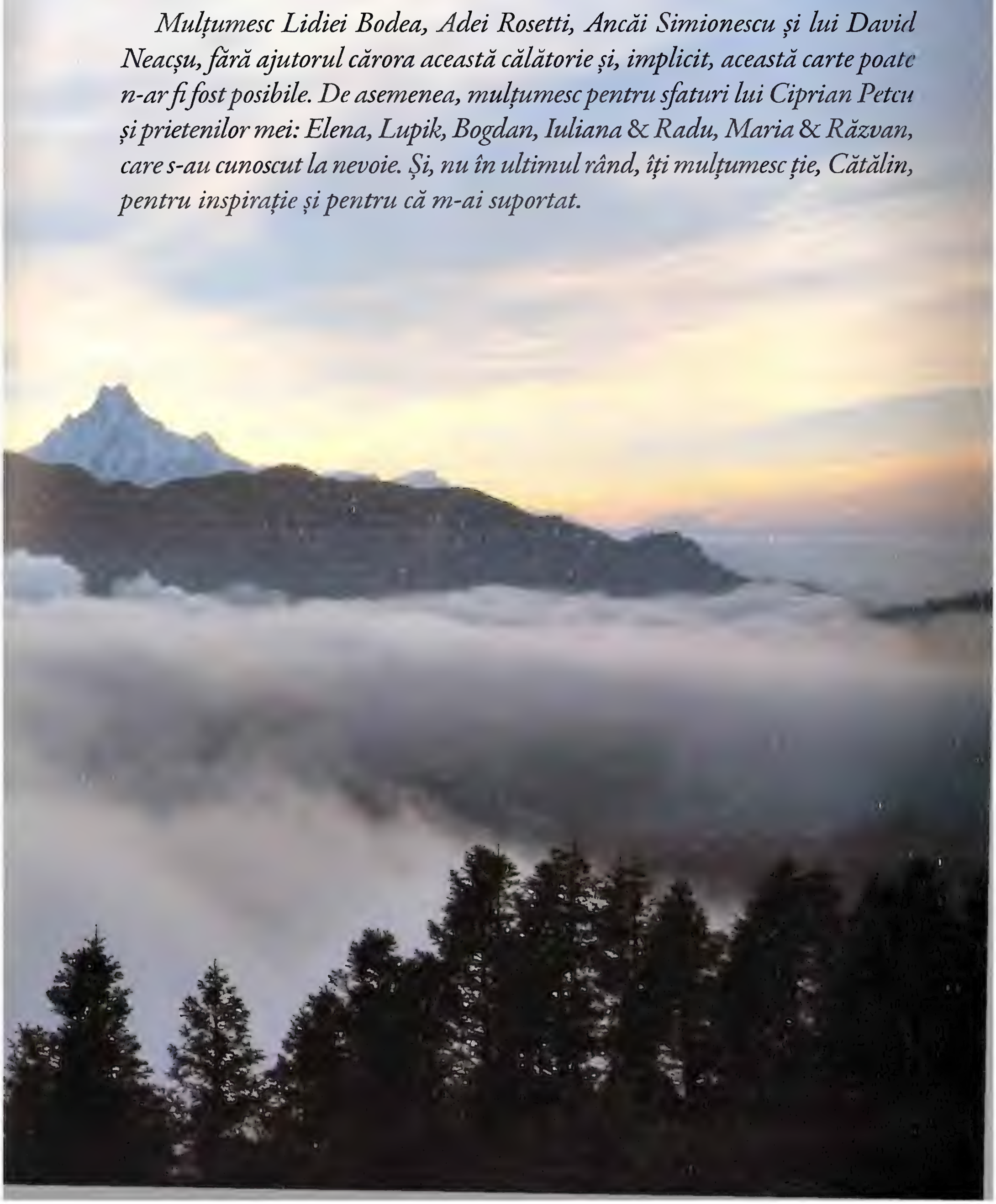

Cuprins

Nimic despre Nepal | 7
Climb like a goat, don't smell like one | 9
Shakira & pisica neagră | 10

1. În ce lume am aterizat?! | 13
Kathmandu | 14
Anul 2068 | 15
Reținuți & interogați | 17
Land of fake | 20

2. Off-road cu rata | 23

3. Buchetul de marijuana și mămăliga hindusă | 29
Dansul lui Raj Kapoor | 32
Dallas & *Titanic* | 34

4. Bin Laden și frumoasa nepaleză | 39
Oameni și asini | 42
O seară la guest house | 44
O știre veche în noapte | 50

5. Karma Gurunk | 53
Cer Curajos | 56

6. Kamasutra pentru începători | 63
Gogoși pentru o nuntă tibetană | 66
Record la înălțime | 68

7. Fuck the Maoists! | 73
HAS to come! | 77

8. Pin, pastile, panici | 81
Satul global | 84

9. „Coborâți! Coborâți! Coborâți!" | 89
Copiii Himalayei | 93
Supraviețuirea, cursul seral | 96

10. La vânătoare cu vulturii aurii | 101
Înapoi în timp | 105
Trekkeri, backpackeri, hikeri | 106

11. Zăpada și Peregrinul Gol | 109
Brothers in treks | 112
Șosetele bunicului Toma | 115

12. În aer subțire | 117
Moonwalking prin zăpadă | 121
Sub streașina lumii | 124
5 428 m | 126
Deșertul de piatră | 128
Depresia | 131

13. Fortul vânturilor | 137
Snakes & *snacks* | 140

14. Capitala rachiului de mere | 145
Telefonul acasă | 147

15. Noaptea greierilor electrici | 153
Decât maoiști, mai bine monarhiști! | 156
Partida de caram | 158

16. Boom Shiva! | 161
Bucata de charas | 164

17. Dansând ca mătasea | 171
Remember | 173
Disco tibetan | 176

18. Prin jungla magică | 179
Lords of the treks | 182
Dezvrăjirea munților | 185

19. Fear & loathing în Ghandruk | 191
Camera de deasupra muzeului | 195

20. Cuhnia Susitei | 205
Muna & Madan | 207

21. După noi, musonul! | 213
O seară în Pokhara | 216

22. Despărțirea | 223
Suedeza din Järfälla | 226
Yeti Airlines | 227
Ghetoul cu suveniruri | 229
Covorul din grădina vieții | 231
Nepalul din gazete | 237

23. Zeița în viață și templul cadavrelor arse | 243
Stupa boabelor de rouă | 248
Fetița zeiță | 249
Valea zeilor | 251

24. Ultimul joint în Kathmandu | 255
Mandala handmade | 258
Lumea în ultima zi | 261
Once is not enough! | 263

Marius Chivu, n. 1978. Cronicar literar, scriitor, traducător și jurnalist. Absolvent al Școlii de Artă, clasa de coregrafie, din Râmnicu Vâlcea, în 1996, și al Facultății de Litere din cadrul Universității din București, în 2003. A debutat publicistic cu recenzii literare în anul 2000 în revista *România literară* și editorial cu volumul de poezie *Vântureasa de plastic* (Editura Brumar, 2012). A inițiat și coordonat proiectul caritabil *Cartea cu bunici* (Editura Humanitas, 2008), albumul de proză scurtă și fotografie *Iubire 13* (Editura ART, 2010), volumul colectiv *Primul meu porno* (Editura ART, 2011) și este coautor al antologiei *Povești erotice românești* (Editura Trei, 2007).

A tradus volumul de poezie *Melancolica moarte a Băiatului-stridie* de Tim Burton (Editura Humanitas, 2009), romanul *Unchiul Rudolf* de Paul Bailey (Editura Humanitas, 2009) și povestirile lui Oscar Wilde din audiobookul *Privighetoarea și trandafirul* (Editura Humanitas Multimedia, 2010). În perioada 2005–2008 a realizat emisiuni culturale și rubrici de carte la televiziunile Antena 3, TVR 1 și TVR Cultural. Din 2005 este redactor-editor la revistele *Dilemateca* și *Dilema veche*, unde ține cronica literară, și colaborator al revistei *Elle*. Eseurile sale despre proza și poezia românească contemporană au fost traduse în engleză, suedeză,

Trei săptămâni în Himalaya. Povestea seducătoare a unui drum spre „streașina lumii", o călătorie și o carte care te eliberează de tot ce-ți prisosește înăuntru. Urci muntele coborând în tine.

Să călătorești încontinuu, fără intenția de a ajunge undeva. Ca stil de viață. Să nu te oprești nicăieri mai mult de o zi, să saluți lumea din mers în timp ce-ți iei rămas-bun, niciodată la revedere... Să fii curios și să te miri neîncetat știind că, dacă nu te miri, te rătăcești! Să cauți, să afli o poveste, să spui una, să mănânci aici, să dormi dincolo, mereu dinspre ceva înspre altceva, și drumul să fie însăși destinația în schimbare.

Marius Chivu

TREI SAPTAMANI IN HIMALAYA
0 040964 051212
Pret: 49 0:29.6

Carte recomandată de

Discovery CHANNEL

ISBN 978-973-50-3474-0
9 789735 034740